

Šiesta periodická správa Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa

Úvod

1. Slovenská republika sa stala zmluvnou stranou Dohovoru OSN o právach dieťaťa (ďalej len „Dohovor“) v dôsledku sukcesie dňa 28. mája 1993 s účinnosťou od 1. januára 1993. Východiskovú správu Slovenskej republiky k dohovoru prerokoval Výbor OSN pre práva dieťaťa (ďalej len „Výbor“) na 25. zasadnutí výboru v Ženeve dňa 3. októbra 2000.

Druhú periodickú správu Slovenskej republiky za obdobie rokov 2001 – 2005 Výbor prerokoval na svojom 1231. a 1232. zasadnutí dňa 22. mája 2007 a na svojom 1255. zasadnutí dňa 8. júna 2007 prijal Záverečné odporúčania Výboru.

Konsolidovanú tretiu, štvrtú a piatu periodickú správu Slovenska za obdobie rokov 2007 – 2012¹ Výbor posúdil na svojom 2116. a 2117. zasadnutí², ktoré sa konalo od 24. do 25. mája 2016 a prijal Záverečné odporúčania Výboru (ďalej len „záverečné odporúčania“) na svojom 2132. zasadnutí³, ktoré sa konalo dňa 3. júna 2016.

2. Šiestu periodickú správu o opatreniach prijatých na zabezpečenie práv uznaných dohovorom a o pokroku, ktorý sa dosiahol pri uplatňovaní týchto práv (ďalej ako „správa“) predkladá Slovenská republika podľa článku 44 Dohovoru za obdobie rokov 2013 - 2019. Správu vypracovalo, Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilí na deťoch v spolupráci s vecne príslušnými rezortmi, Splnomocnencom vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity a ďalšími subjektmi pôsobiacimi v oblasti práv dieťaťa. Správa obsahuje v súlade s Usmernením o forme a obsahu pravidelných osobitných správ k dohovoru informácie podľa zoskupení práv určených Výborom a poskytuje osobitné informácie o opatreniach prijatých na vykonanie odporúčaní z predchádzajúcich záverečných odporúčaní.

I. Všeobecné opatrenia pre implementáciu

(čl.4,42 a 44 ods. 6 Dohovoru)

Koordinácia

3. Prenos informácií súvisiacich s implementáciou Dohovoru je zabezpečený personálnym obsadením Výboru pre deti a mládež, v ktorom je štatútom výboru garantované zastúpenie zainteresovaných rezortov (Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstva kultúry SR, Ministerstva zdravotníctva SR, Ministerstva financií SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva spravodlivosti SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR) a územnej samosprávy na miestnej a regionálnej úrovni (Združenia miest a obcí Slovenska, Únie miest Slovenska, Združenia samosprávnych krajov SK8, Úrad komisára pre deti).

4. Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť je stálym odborným, poradným, koordinačným a konzultatívnym orgánom vlády Slovenskej republiky v oblasti ochrany základných ľudských práv a slobôd, politických a občianskych práv, práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, práv na

¹ CRC/C/SVK/3-5

² CRC/C/SR.2116 a 2117

³ CRC/C/SR.2132

ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva, v oblasti práv dieťaťa a presadzovania najlepšieho záujmu dieťaťa, v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím, práv seniorov a práv gejev, lesbič, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb, pri presadzovaní zásady rovnakého zaobchádzania, rovnosti príležitostí a rodovej rovnosti. Pôsobnosť Rady upravuje štatút, ktorý vymedzuje činnosť Rady. Napriek žiadostiam a opodstatnenosti nie je doteraz komisár pre deti členom Rady vlády SR pre ľudské práva. Financovanie činnosti rady zabezpečuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. V rámci spolupráce s inými národnými orgánmi a rezortmi, spolupracuje rada pri koordinácii rezortných politík a aktivít ústredných orgánov štátnej správy v oblasti ľudských práv. V tejto oblasti spolupracuje s ministerstvami a inými ústrednými orgánmi štátnej správy, obcami, vyššími územnými celkami, orgánmi miestnej štátnej správy, mimovládnyimi neziskovými organizáciami, vedeckými pracoviskami a akademickými inštitúciami a predkladá im podnety, návrhy a odporúčania v oblasti svojej pôsobnosti. Okrem toho zaujíma aj stanoviská k vnútroštátnemu plneniu medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti ochrany ľudských práv, berie na vedomie návrhy správ o plnení medzinárodných dohovorov ratifikovaných Slovenskou republikou a zmlúv o ľudských právach, ktorých je Slovenská republika zmluvnou stranou, predkladá vláde návrhy týkajúce sa stratégií a koncepcií politiky v oblastiach ochrany ľudských práv, zaujíma stanoviská a prijíma uznesenia k návrhom zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ako aj vládnych, rezortných a ďalších opatrení nelegislatívnej povahy, ktoré môžu mať dosahy na ochranu alebo dodržiavanie ľudských práv, zaujíma a zverejňuje stanoviská k aktuálnym otázkam v oblasti ľudských práv - v tejto súvislosti môže ako celok alebo prostredníctvom svojich členov, ako aj predsedov výborov a vedúcich pracovných skupín rady, vyžadovať informácie a stanoviská od ústredných orgánov štátnej správy, a to aj od tých, ktoré nemajú zastúpenie v rade, spolupracuje s Národnou radou Slovenskej republiky a jej výbormi.

5. Komisár pre deti je nezávislý orgán, ktorý sa podieľa na ochrane práv detí podporou a presadzovaním práv priznaných dieťaťu medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Je zriadený zákonom č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o komisárovi"). V uvedenom zákone je vymedzená vecná pôsobnosť komisára tak, že všetky zákonom vymedzené aktivity komisára sú orientované výlučne na presadzovanie a monitorovanie práv a záujmov dieťaťa, priznaných dieťaťu medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Komisár pre deti posudzuje na základe podnetu alebo z vlastnej iniciatívy dodržiavanie práv dieťaťa, preto sa na komisára pre deti vo veci porušovania práv dieťaťa alebo ohrozovania práv dieťaťa má právo obrátiť sa každý. (pre viac informácií viď Príloha 1 bod 1. - 1A.)

Alokovanie zdrojov

6. V rámci Výboru pre deti a mládež pôsobila pracovná skupina pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín, ktorá odvíjala svoj mandát od Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017. Výbor zbral na vedomie ukončenie mandátu pracovnej skupiny pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín. Ako informáciu uvádzame, že Výbor pre deti a mládež na svojom zasadnutí dňa 22. novembra 2018 vzal na vedomie informáciu o činnosti a záveroch pracovnej skupiny výboru poverenej vypracovaním návrhu Národného akčného plánu pre deti, ktorý bude nadväzovať na Národný akčný plán pre deti na roky 2013 – 2017 zhrnuté do Vstupnej správy. Nakoľko závery pracovnej skupiny vychádzajúce z realizovaného zberu dát nepotvrdili pôvodnú víziu zadávateľa o potrebe vypracovania samostatného dokumentu, ktorého cieľom by bolo zabezpečenie splnenia záväzkov

vyplývajúcich z Dohovoru, pracovná skupina odporučila nepokračovať ďalej v príprave Národného akčného plánu pre deti. Súčasne pracovná skupina navrhla postup rozpracovania tých strategických výziev, ktoré boli v procese prípravy Národného akčného plánu pre deti identifikované, a to v koordinácii s prípravou dokumentu „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“. (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 1B.)

Zber údajov

7. Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) v spolupráci so Štatistickým úradom SR v rámci prípravy programu štátnych štatistických zisťovaní bližšie špecifikuje potreby a formy realizácie jednotlivých štatistických zisťovaní vrátane vecnej špecifikácie požiadavky na štatistický výstup, charakteristiky výstupu a identifikáciu ich vykonateľnosti. V tejto súvislosti sleduje a vyhodnocuje aj všetky súvislosti, týkajúce sa rôznych aspektov života detí na Slovensku zo sociálneho hľadiska. K tomu slúži zber štatistických údajov formou štatistických formulárov výkazov (vlastné webové aplikácie s vlastnou údajovou základňou), administratívnych zdrojov údajov vo forme mesačných štatistík a rôznych informačných systémov, ktoré zodpovedajú kompetenciám MPSVR SR. Na základe Zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov zhromažďujú rezortné výkazy údaje o vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a údaje o poskytovaní starostlivosti a výchovy deťom v CDR účel vykonávania opatrení, na účel vykonávania špeciálneho programu a na účel vykonávania resocializačného programu. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 2. – 7.)

8. Pre monitoring a hodnotenie politík vznikol na Ministerstve kultúry SR analytický útvar Inštitút kultúrnej politiky. Jeho cieľom je okrem iného aj zhromažďovať a využívať dostupné údaje týkajúce sa verejných politík v oblasti kultúry a na základe nich formulovať odporúčania pre ich tvorbu a implementáciu. Aktivitou inštitútu je aj vytváranie merateľných indikátorov pre hodnotenie dopadu rôznych politík. V súčasnosti sa v rámci štatistického zisťovania kultúry zisťujú aj údaje o výkonových ukazovateľoch určených pre detského diváka (počet detských predstavení, výstav a podujatí pre deti a pod.) a počet detských návštevníkov a divákov. Na základe toho je možné sledovať zmeny v ponuke a participácii detských návštevníkov. Správa o štátnom štatistickom zisťovaní v oblasti kultúry za rok 2017 (z decembra 2018), ktorú zostavilo Národné osvetové centrum, konštatuje, že počet podujatí pre deti a mládež v múzeách, knižniciach a divadlách v roku 2017 vzrástol, a v galériách, astronomických zariadeniach a na hudobných podujatiach klesol, zároveň od roku 2015 rastie rozsah rozhlasového a televízneho vysielania pre deti a mládež. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 8. – 10.)

Tabuľka 12 – Počet podujatí, aktivít, predstavení, koncertov pre deti a mládež

Oblasť kultúry	2015	2016	2017
galérie	3 334	3 434	2 837
múzeá	5 384	5 554	7 259
knižnice	25 577	25 598	26 869
divadlá	3 081	2 976	3 124
divadelné festivaly	x	x	x
kiná	x	x	x
filmové festivaly	x	x	x
hudobné podujatia	494	456	382
astronomické zariadenia	3 579	3 374	3 292
kultúrno-osvetová činnosť	x	x	x

programy pre deti a mládež (rozsah vysielania v hodinách)	2015	2016	2017
rozhlasové vysielanie	6 039	6 793	6 910
televízne vysielanie	26 982	29 062	33 661

9. Výskum ľudských práv a práv dieťaťa v školskom a rodinnom prostredí sa v Centre vedeckotechnických informácií (ďalej len “CVTI”) SR, Odbore metodiky a tvorby informácií školstva, v oddelení prevencie a výskumu v oblasti mládeže realizuje v rámci dlhodobého monitoringu vzdelávania a uplatňovania ľudských práv a súvisí s napĺňaním priority III (Výchova, vzdelávanie, odborná príprava a výskum v oblasti ľudských práv) Celošátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike (ďalej len “SR”) Cieľom reprezentatívneho celoslovenského výskumu výchovy k ľudským právam a právam dieťaťa v školskom a rodinnom prostredí bolo v roku 2018 kontinuálne zmapovať a analyzovať právne vedomie žiakov, zdroje informácií o ľudských právach (zastúpenie školy a rodiny) a úroveň spolupráce školy a rodiny žiaka pri výchove k ľudským právam, ako aj mieru participácie rodičov na výchove detí k ľudským právam a právam dieťaťa. Úloha súčasne poukázala na nedostatky v dodržiavaní ľudských práv v prostredí školy aj rodiny a získané výsledky boli porovnané s predchádzajúcimi výskumnými zisťovaniami (roky 2007, 2009, 2012, 2014 a 2016) s cieľom načrtnúť vývojové trendy skúmaných javov. (pre viac informácií vid’ Príloha 1 bod 11.)

10. Financovanie Úradu komisára pre deti je zabezpečené v rámci kapitoly Všeobecná pokladničná správa. Ministerstvo financií SR operatívne prehodnocuje a upravuje výšku transferu pre Úrad. Schválená výška transferu v roku 2019 bola 453 108 eur. V návrhu rozpočtu kapitoly Všeobecná pokladničná správa na roky 2020 až 2022 sa rozpočtuje transfer pre Úrad komisára pre deti pre každý rok vo výške 589 655 eur.

11. V zmysle všeobecného komentára č. 2 a naň nadväzujúceho odporúčania č. 12 a) k tretej, štvrtej a piatej konsolidovanej periodickej správe Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa zaslala komisárka pre deti list Medzinárodnému koordinačnému výboru národných inštitúcií pre ľudské práva, v ktorom úradujúca komisárka pre deti požiadala o posúdenie jej nezávislosti v zmysle Parížskych princípov. V zmysle všeobecného komentára č. 2 a naň nadväzujúceho odporúčania č. 12 b) k Piatej periodickej správe Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa konštatujeme,

že doteraz nebol zriadený systém monitorovania implementácie opatrení navrhnutých komisárkou pre deti. V tejto súvislosti komisárka pre deti dala do pozornosti, že napriek tomu, že vo svojich správach⁴ za roky 2016, 2017, 2018, 2019 predkladala Národnej rade Slovenskej republiky spolu 301 návrhov prostriedkov nápravy pre jednotlivé oblasti ochrany práv dieťaťa, len malú časť z nich si nositelia dotknutej agendy osvojili a implementovali do svojich politík. Komisárka pre deti taktiež dáva do pozornosti, že v hodnotenom období nebola prizývaná do činnosti pracovných skupín uvedených v bodoch 9, 12, 13 predkladanej správy a taktiež v bodoch 12, 13, 15 a 20 Prílohy 1 predkladanej správy.

12. Slovenská republika dlhodobo uplatňuje pri príprave legislatívnych aj nelegislatívnych materiálov participatívny princíp v rámci pracovných skupín, v ktorých pôsobia aj zástupcovia mimovládnych organizácií. Členmi pracovných skupín sú zástupcovia orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, mimovládneho sektora a profesijných združení.

13. Mimovládne organizácie sa prostredníctvom svojich členov zastúpených vo Výbore pre deti a mládež (stáleho odborného orgánu Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť) systematicky zapájajú do plánovania, implementácie, monitorovania a hodnotenia politík, plánov a programov súvisiacich s právami detí. Výbor pre deti a mládež sa tejto téme venuje dlhodobo - vytvoril pracovnú skupinu pre tvorbu mechanizmu participácie detí a mladých ľudí na tvorbe verejných politík a monitoringu uplatňovania Dohovoru. Obsadenie pracovnej skupiny bolo zatiaľ len v neformálnej rovine. Výbor pre deti a mládež na zasadnutí v júni 2019 odporučil predĺženie mandátu pracovnej skupiny pre tvorbu mechanizmu participácie detí a mládeže na tvorbe politík a monitoringu uplatňovania Dohovoru a doplnenie členiek pracovnej skupiny podľa návrhu vedúcej pracovnej skupiny. V zmysle uvedeného záveru predseda Výboru svojím rozhodnutím predĺžil mandát pracovnej skupiny bez časového obmedzenia a súčasne rozšíril pracovnú skupinu o tri členky, a to z Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, z Rady mládeže Slovenska a z Inštitútu pre aktívne občianstvo. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 12. – 21.)

B. Všeobecné princípy

(články 2-3, 6 a 12)

Nediskriminácia

14. Ministerstvo spravodlivosti SR na základe analýzy inštitúcií ochrany a podpory ľudských práv pripravilo návrh reformy Slovenského národného strediska pre ľudské práva s cieľom zosúladiť zákon s požiadavkami Parížskych princípov. Národná rada Slovenskej republiky návrh ministerstva nateraz nepodporila, no napriek tomu sa dosiahol pokrok navýšením finančných prostriedkov, ako aj personálneho zabezpečenia Strediska. Rozpočet Strediska sa podarilo navýšiť o 40% a personálne zabezpečenie strediska sa posilnilo o 7 nových zamestnancov. Nezávislosť Strediska je garantovaná v Zákone o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva. Stredisko vykonáva činnosť ako NHRI (Slovenské národné stredisko ako národná inštitúcia pre ľudské práva) a ako Equality Body do ktorej kompetencie o. i. patrí poskytovanie bezplatnej právnej pomoci obetiam diskriminácie a intolerancie, vydávanie odborných stanovísk vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona, vykonávať nezávislé zisťovania týkajúce sa diskriminácie, vypracovávanie a uverejňovanie správ a

⁴ <https://komisarpredeti.sk/o-komisarovi/sprava-o-cinnosti-komisara-pre-deti/>

odporúčaní o otázkach súvisiacich s diskrimináciou a zastupovanie účastníka v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona.

15. Slovenská republika vypracovala k Celoštátnej stratégii ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike (prijatá vládou SR 18.2.2015), Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2016 – 2019. Akčný plán pozostáva z viacerých operačných cieľov:

- zabezpečenie účinnej ochrany pred diskrimináciou, prispievať k rovnosti mužov a žien a k nediskriminácii, implementácia priorít financovaných zo zdrojov ESF mala prispieť k boju proti diskriminácii z dôvodu pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie,
- zlepšiť uplatňovanie a dodržiavanie antidiskriminačného zákona v praxi,
- zvýšenie poznatkovej bázy o príčinách a mechanizmoch,
- zvýšenie vedomostí o diskriminácii u aktérov rozhodovania,
- zvýšenie informovanosti verejnosti o prevencii diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou.

16. Pre oblasť audiovizuálnych mediálnych služieb je legislatívne implementácia tohto odporúčania zabezpečená prostredníctvom ustanovenia § 19 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 22. – 28.)

17. V rezorte školstva je v zmysle zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve zriadená Štátna školská inšpekcia (ďalej len „ŠŠI“), ktorá sa vo svojej činnosti zaoberá aj diskrimináciou. Vybavuje sťažnosti a petície. ŠŠI pravidelne vydáva Správu o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach v SR za každý školský rok.⁵ MŠVVaŠ SR každoročne usmerňuje školy a školské zariadenia a informuje ich o zákaze diskriminácie do rezortného predpisu prostredníctvom Pedagogicko-organizačných pokynov (ďalej len “POP”) na v časti 1.5.4.3 Antidiskriminácia a 1.5.4.4. Národnostné menšiny.

18. Vláda SR schválila dňa 27.06.2018 uznesením č. 302/2018 Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania (ďalej len “NPRVaV”) s jeho Implementačným plánom. NPRVaV identifikuje aj tri prierezové priority zamerané na riešenie významných a aktuálnych spoločenských a ekonomických problémov. Jednou z prierezových priorít je Integrácia a inklúzia marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len “MRK”) a študentov zo SZP.

19. Sekcia národnostného a inkluzívneho vzdelávania MŠVVaŠ SR podľa zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov podľa ustanovenia § 4d každoročne vyčleňuje účelové finančné prostriedky na financovanie rozvojového projektu Podpora výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách. Prioritnou oblasťou podpory sú aktivity prispievajúce k eliminácii nežiaduceho javu, akým je priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením) od ostatných žiakov.

20. MŠVVaŠ SR podporilo v roku 2017 v rámci výzvy Podpora výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách 23 projektov v celkovej výške 49 000,- €; v roku

⁵ <http://www.ssiba.sk/Default.aspx?text=g&id=2&lang=sk>

2018 bolo podporených 21 projektov v celkovej výške 45 243,- € a v roku 2019 bolo podporených 20 projektov vo výške 47 250,- €. Taktiež podporilo finančnými prostriedkami rozvojový projekt Zdravie a bezpečnosť v školách, kde oblasťou podpory sú aktivity a programy zamerané okrem iného aj na ochranu duševného zdravia žiakov, skvalitňovanie psychosociálnej klímy v školách, odstraňovanie zdraviu škodlivých vplyvov a prevenciu rizikového správania ako sú: násilie, šikanovanie a kyberšikanovanie, agresivita, nenávistné prejavy, prejavy extrémizmu a radikalizácie žiakov, zneužívanie, obchodovanie s ľuďmi. V roku 2017 bolo predložených na MŠVVaŠ SR 156 projektov, z ktorých bolo 20 podporených finančnými prostriedkami vo výške 35 000,-€, v roku 2018 bolo predložených na MŠVVaŠ SR 51 projektov, z ktorých bolo 19 podporených finančnými prostriedkami vo výške 34 948,- € a v roku 2019 predložených na MŠVVaŠ SR 98 projektov, z ktorých bolo 16 podporených finančnými prostriedkami vo výške 34 991,- €. (pre viac informácií viď Príloha 1 body 29. – 35.)

21. V rámci rovnakého práva na vzdelanie MV SR ako SO pre prioritnú os 5 a 6 OP ĽZ vyhlásilo ešte v roku 2016 výzvu zameranú na rozširovanie kapacít materských škôl, či už formou rekonštrukcie alebo výstavby nových budov, ktorá mala viacero hodnotiacich kôl, v rámci ktorých mohli potencionálni žiadatelia (obce, mestá z menej rozvinutých regiónov) žiadať o nenávratný finančný príspevok z EÚ zdrojov (85% z celkovej hodnoty projektu). Hlavným kritériom/podmienkou bolo navýšenie kapacity minimálne o 30% z kapacity materskej školy/ elokovaného pracoviska v čase podania žiadosti o NFP (teda z kapacity pred jej rozšírením). V rámci tejto prvej výzvy bolo zazmluvnených 55 žiadostí o NFP v celkovej hodnote 18 721 137 EUR (EÚ zdroje). Výzva pokračovala i v roku 2018, kde bolo zatiaľ zazmluvnených 10 žiadostí o NFP v celkovej hodnote 4 252 579 EUR (EÚ zdroje). Môžeme teda konštatovať, že projektmi z oboch výziev sa zlepšila podmienky na vzdelanie a vzdelávanie 3 639 deťom z prostredia marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) (údaj sa sleduje cez MU P0716 – „Počet detí z MRK, ktoré navštevujú podporenú školskú infraštruktúru materských škôl“) pri 65 projektoch v celkovej zazmluvnenej sume 22 973 716 EUR (EÚ zdroje).

22. Taktiež SO – MV SR pre OP ĽZ vyhlásilo vyzvanie pre Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ako realizátora národného projektu „Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít“, ktorého cieľom je zabezpečiť systematickú podporu účasti detí z prostredia MRK na predprimárnom vzdelávaní (napr. prostredníctvom činnosti asistentov učiteľov, prostredníctvom programov zameraných na zlepšenie spolupráce predškolských zariadení a rodičov rómskych detí, vzdelávaním pedagogických zamestnancov, podporou dochádzky detí zabezpečením dostupnosti dopravy napr. prevádzkovaním školského autobusu, poskytnutím didaktických balíčkov pre predškolské zariadenia a ďalších nepriamych finančných nákladov spojených s účasťou na predškolskej príprave pre deti z nízkopríjmových rodín a pod.) Súčasťou NP je sledovanie merateľného ukazovateľa „Počet detí z MRK, ktoré absolvovali minimálne jeden rok v podporených materských školách“, kde bola doteraz zazmluvnená hodnota 4 000 detí. A v neposlednom rade nepriamo MV SR, ako SO pre OP ĽZ prispieva k zlepšeniu vzdelanostnej úrovne detí z prostredia MRK cez výzvu zameranú na „poskytovanie mentorskej a tútorskej podpory pre žiakov z MRK s dôrazom na úspešné ukončenie ZŠ a plynulý prechod na SŠ“, kde bolo doteraz zazmluvnených 22 projektov v celkovej hodnote 3 772 357 EUR (EÚ zdroje). (pre viac informácií viď Príloha 1 36. – 42.)

23. S cieľom zabezpečiť a priniesť účinnejšie vyšetrowanie trestných činov extrémizmu a rasovo motivovaných trestných činov nadobudla 1. januára 2017 účinnosť novela trestného zákona. Novela trestného zákona zásadne nezmenila protiextrémistické ustanovenia, ale ich sprísnila. Upravilo sa znenie trestných činov extrémizmu a riešenie týchto trestných činov sa presunulo do kompetencie špecializovaného trestného súdu a špeciálnej prokuratúry. Za účelom prijatia dostatočných opatrení na predchádzanie a boj

proti nenávisťným prejavom prijalo Prezídium Policajného zboru opatrenia, ktorých výsledkom je vznik špecializovaného útvaru začleneného do organizačnej štruktúry národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru. Činnosť národnej protiteroristickej jednotky (ďalej len „NPTJ“) je zameraná okrem odhaľovania a vyšetrovania trestných činov súvisiacich s problematikou terorizmu aj na odhaľovanie a vyšetrovanie extrémistických trestných činov. Napriek svojej podstate represívneho orgánu, kladie NPTJ veľký dôraz na spoluprácu, napríklad na platforme Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie (ďalej len „VRAX“). VRAX bol zriadený na základe uznesenia vlády SR č. 158 zo dňa 2. marca 2011 ako jeden z výborov Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Je poradným orgánom vlády Slovenskej republiky špecificky zameraným na problematiku predchádzania a eliminácie rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných obdobných foriem intolerancie v spoločnosti. Je to nadrezortný poradný orgán, v ktorom sú zastúpené tak dotknuté rezorty, nezávislé inštitúcie, odborníci ako i občianska spoločnosť. Problematika rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, ich efektívne predchádzanie a eliminácia zasahuje do kompetencie viacerých rezortov a vyžaduje si koordinovaný a koncepčný prístup synergicky spájajúci aktivity rôznych subjektov. V rámci činnosti jednotlivých subjektov VRAX je zabezpečené preverovanie tých skupín obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku radikalizácie napr. formou diskusií na školách. (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 44.)

24. V rezorte Ministerstva spravodlivosti SR sa v rokoch 2014 – 2020 realizuje Zámer národného projektu pre Operačný program Efektívna verejná správa pre programové obdobie 2014 – 2020, v rámci ktorého hlavný cieľ národného projektu je vzdelávanie zamestnancov rezortu spravodlivosti a získanie odborných znalostí má efektívne zabezpečovať kvalitné vzdelávanie zamestnancov rezortu spravodlivosti ako aj administratívneho personálu súdov. Cieľom národného projektu je zabezpečiť také vzdelávacie aktivity, aby výsledkom boli odborne pripravení, vyškolení pracovníci rezortu justície schopní podporiť vykonávanie reformy vo všetkých oblastiach justície, vrátane strategického plánovania, implementácie systémov riadenia, merania výkonnosti systémov a kvality služieb a tvorby politík a stratégií. Špecifickým cieľom tohto národného projektu je zvýšená efektívnosť súdneho systému. Súčasťou hlavného cieľa projektu je aj pilotná realizácia špecializovaných stáží v zahraničí pre vybraných zamestnancov Ministerstva spravodlivosti a zamestnancov správy súdov s cieľom aplikácie príkladov zahraničnej dobrej praxe v národných podmienkach SR a posilnenie odborných poznatkov a analytických schopností zamestnancov formou špecializovaného vzdelávania zameraného na rozvoj kompetencií a zručností ľudských zdrojov v špecifických oblastiach. Prierezové vzdelávanie zamestnancov a prenos know how – cieľom aktivity je umožniť zamestnancom rezortu spravodlivosti, ktorí sa podieľajú na výkone v jednotlivých oblastiach (napr. legislatíva, dohľad, trestné právo) absolvovať krátkodobé výmenné pobyty v medzinárodných organizáciách s cieľom získania nových vedomostí a praktických skúseností v oblasti justície. Tieto znalosti získajú vyslaní zamestnanci na príslušných pracoviskách v zahraničí, a to priamo sledovaním prebiehajúcich procesov a zapájaním sa do odborného dialógu so zahraničnými partnermi. Okrem výmenných pobytov sa v rámci aktivity budú realizovať aj workshopy so zahraničnými expertmi najmä pre oblasti ústavného práva, trestného práva, občianskeho práva, obchodného práva, rodinného práva, konkurzného práva a medzinárodného práva súkromného. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 45. – 47.)

Najlepšie záujmy dieťaťa

25. Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2016 – 2020 je celonárodne platným dokumentom schvaľovaným vládou SR, ktorý zohľadňuje aj práva dieťaťa. V zmysle tohto dokumentu sa pri poskytovaní dotácií a pri plnení úloh vyplývajúcich rezortom z tohto dokumentu dbá

na dodržiavanie práv dieťaťa. Zvyšovanie povedomia verejnosti sa plní sústavným pravidelným publikovaním a zverejňovaním informácií na sociálnych sieťach odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR a na webovom sídle Ministerstva vnútra SR. Ministerstvo dopravy a výstavby SR (ďalej len "MDV SR") taktiež vypracovalo materiály s priamym dosahom na deti a to: Stratégiu zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v SR v rokoch 2011 – 2020 a Národnú stratégiu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR.

26. Právo na prvoradé zohľadnenie najlepšieho záujmu dieťaťa je implementované v mediálnej legislatíve prostredníctvom úpravy ochrany maloletých pred nevhodným obsahom a tzv. jednotného systému označovania.

27. Podrobnosti o jednotnom systéme označovania upravuje vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 589/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel, programov alebo iných zložiek programovej služby a spôsobe jeho uplatňovania v znení neskorších predpisov.

28. Výbor OSN odporúča zmluvným štátom pripraviť nevyčerpávajúci a nehierarchický zoznam prvkov, ktoré by mohli byť použité pri posúdení najlepšieho záujmu dieťaťa. Nakoľko na absenciu takýchto prvkov dlhodobo poukazovala súdna prax a prax orgánov SPODaSK, bolo v zákone o rodine navrhnuté doplnenie zásad rodinného práva aj o zásadu záujmu dieťaťa. Zásada obsahuje nehierarchický zoznam prvkov, ktoré je nevyhnutné zohľadniť pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa (pre každý prípad sa nebudú hodiť všetky prvky, rovnako aj obsah každého prvku sa pri každom dieťati aj prípade bude líšiť v závislosti od druhu rozhodnutia a konkrétnych okolností). Nakoľko povinnosť zvažovať o posudzovať záujem dieťaťa sa vzťahuje nielen na súdne rozhodnutia, resp. na starostlivosť súdu o maloletých, je upravené zákonom o SPODaSK, že na účely zohľadnenia a posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sú používané prvky zásady záujmu dieťaťa tak, ako sú upravené v zákona o rodine. Orgány SPODaSK zhodnocujú životnú situáciu dieťaťa a rodiny v každom prípade, posudzujú zároveň možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny a určujú mieru ohrozenia dieťaťa. Opatrenia SPODaSK sú vykonávané vždy s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa. Najlepší záujem dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa dieťaťa týkajú a prikladá sa mu náležitý význam. Zamestnanci orgánov SPODaSK sú v tejto problematike pravidelne metodicky usmerňovaní. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 48. – 53.)

29. Podľa školského zákona sú výchova a vzdelávanie založené na princípoch rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie, zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie, rovnocennosti a neoddeliteľnosti výchovy a vzdelávania vo výchovno-vzdelávacom procese, prípravy na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie, posilnenia výchovnej stránky výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom všetkých vyučovacích predmetov, ale aj špecifickými výchovnými zamestnaniami zameranými na rozvoj citov a emócií, motivácie a záujmov, socializácie a komunikácie, na sebakontrolu a sebariadenie, na mravné hodnoty a tvorivosť, vyváženého

rozvoja všetkých stránok osobnosti dieťaťa a žiaka v školskom vzdelávaní, zákazu používania všetkých foriem telesných trestov a sankcií vo výchove a vzdelávaní.

30. Podľa zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov patrí medzi povinnosti PZ a OZ chrániť a rešpektovať práva dieťaťa, žiaka, poslucháča a jeho zákonného zástupcu, zachovávať mlčanlivosť a chrániť pred zneužitím osobné údaje, informácie o zdravotnom stave a výsledky odborných vyšetrení detí, rešpektovať individuálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa, žiaka a poslucháča s ohľadom na jeho schopnosti, možnosti, sociálne a kultúrne zázemie a odporúčania odborných zamestnancov, správať sa v súlade s Etickým kódexom pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov (Etický kódex obsahuje základný rámec správania sa pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca, vydáva a zverejňuje ho MŠVVaŠ SR na svojom webovom sídle. MŠVVaŠ SR vydalo Smernicu č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, ktorá upravuje okrem iného hlavne možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa ustanovení školského zákona. Táto smernica nadobúda účinnosť 1. septembra 2018. Podľa smernice riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania a zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa. Táto smernica bola vydaná na základe požiadavky komisárky pre deti, ktorú adresovala na MŠVVaŠ SR v roku 2018 o prijatie účinných opatrení, na predchádzanie šikane, najmä o vydanie právneho predpisu, ktorý upraví základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov (prostredníctvom písomnej požiadavky a uvedené v Správe o činnosti komisára pre deti za rok 2018). (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 54. – 59.)

31. Prostredníctvom oddelenia bezpečnosti cestnej premávky MDV SR ako národného koordinátora bezpečnosti cestnej premávky v SR sa pravidelne organizujú v spolupráci s príslušníkmi Policajného zboru SR, mestskej polície a dobrovoľníkmi osvetové a vzdelávacie aktivity o bezpečnosti na cestách pre žiakov a učiteľov priamo v školských zariadeniach. Podujatia upozorňujú na význam dopravnej výchovy v školách (vrátane rešpektovania práv detí a zohľadnenia ich najlepšieho záujmu). Učiteľom a žiakom sú bezodplatne poskytnuté propagačné materiály a reflexné pomôcky. Súčasťou podujatia Kam po skončení základnej školy – ŠTUDUJ DOPRAVU, ktoré organizuje MDV SR v Bratislave, je interaktívna prednáška pre návštevníkov na tému Ľudské práva, práva detí a nediskriminácia v doprave. Prednášku zabezpečuje Slovenské národné stredisko pre ľudské práva a je pravidelnou súčasťou programu podujatia od roku 2017 (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 60.).

Rešpektovanie názorov dieťaťa

32. Vláda SR na svojom rokovaní schválila NPRVaV, kde sa venuje okrem iného osobitnú pozornosť trom prierezovým témam. Ide o rozvoj systému ďalšieho vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, integráciu a inklúziu MRK a žiakov zo SZP i prepojenie systému výchovy a vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu práce.⁶ Podľa zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve žiakov reprezentuje žiacka školská rada a zastupuje ich záujmy vo vzťahu k riaditeľovi a vedeniu školy. Žiacka školská rada sa vyjadruje k podstatným otázkam, návrhom a opatreniam školy v oblasti výchovy a vzdelávania, podieľa sa na tvorbe a zabezpečení dodržiavania školského poriadku, zastupuje žiakov vo vzťahu k riaditeľovi a vedeniu školy a predkladá im svoje stanoviská a návrhy. V zmysle tohto zákona sú

⁶ <https://www.minedu.sk/data/att/13285.pdf>.

rada školy, obecná školská rada a územná školská rada iniciatívne a poradné samosprávne orgány, ktoré vyjadrujú a presadzujú verejné záujmy a záujmy žiakov, rodičov, PZ a ostatných zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania. Plnia funkciu verejnej kontroly, posudzujú a vyjadrujú sa k činnosti škôl, školských zariadení, orgánov miestnej štátnej správy, orgánov obcí a samosprávnych krajov z pohľadu školskej problematiky.

33. Slovenská republika pri príprave legislatívnych a nelegislatívnych materiálov dlhodobo uplatňuje participatívny princíp v rámci pracovných skupín, v ktorých pôsobia aj zástupcovia mimovládnych organizácií. Členmi pracovných skupín sú zástupcovia orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, mimovládneho sektora a profesijných združení a postupuje v zmysle platných Legislatívnych pravidiel vlády SR – materiály (s výnimkou informatívnych) predkladá do verejného medzirezortného pripomienkového konania prostredníctvom portálu www.Slov-lex.sk. V zmysle uvedeného princípu participácie bola pri príprave návrhu právneho predpisu, ktorým bude do slovenskej legislatívy transponovaná revidovaná smernica o audiovizuálnych mediálnych službách zriadená Pracovná skupina pre rekodifikáciu právnej regulácie audiovizuálnych mediálnych služieb. Záujmy detí v tejto pracovnej skupine zastupuje Úrad komisára pre deti. (pre viac informácií vid' príloha 1 body 61. – 64.)

C. Občianske práva a slobody

(články 7, 8 a 13-17)

Právo na identitu

34. Tehotenstvo neplnoletých býva zväčša nechcené a tieto dievčatá pochádzajú veľmi často z rodín s nízkym socioekonomickým statusom. Orgán SPODaSK poskytuje neplnoletej matke odborné poradenstvo a konkrétnu pomoc a podporu pri riešení problémových situácií, ktoré vznikli v súvislosti s jej tehotenstvom, alebo už materstvom. Pri plánovaní sociálnej práce s maloletou matkou a jej rodinou sú volené predovšetkým opatrenia vykonávané ambulantnou a terénnou formou v centrách pre deti a rodiny (bývalé detské domovy), ktoré sú zamerané na podporu a rozvoj rodičovských zručností maloletej matky. Opatrenia ambulantnou a terénnou formou sú vykonávané po predchádzajúcom odporúčaní orgánu SPODaSK. Centrum a orgán SPODaSK pripraví plán vykonávania opatrení ambulantnou a terénnou formou v spolupráci s maloletou matkou a jej rodinou. Ak si situácia maloletej a matky a jej dieťaťa vyžaduje vykonávanie opatrení pobytovou formou v centre, je možné umiestnenie maloletej matky a jej dieťaťa na základe dohody po predchádzajúcom písomnom odporúčaní orgánu SPODaSK, alebo na základe rozhodnutia súdu. Centrum vykonáva pobytové opatrenie pre maloletú matku v samostatnej skupine, alebo v samostatnej skupine pre maloleté matky s deťmi. Centrum a orgán SPODaSK pripraví plán vykonávania opatrení pobytovou formou v spolupráci s maloletou matkou a jej rodinou. Pre maloletú matku a jej dieťa je žiaduce, ak je umiestnenie v zariadení dočasným riešením situácie. To znamená, že ak je to možné a účelné, hľadajú a realizujú sa pre maloletú matku a jej dieťa také opatrenia, ktoré vedú k ich návratu do prirodzeného rodinného prostredia alebo náhradného rodinného prostredia. Výkon opatrení je zameraný predovšetkým na rozvoj a podporu rodičovských zručností u maloletej matky, na rozvoj vzťahovej väzby medzi maloletou matkou a jej dieťaťom, na edukáciu ohľadom starostlivosti o dieťa, na uspokojovanie jeho potrieb a pod. Ak nastane situácia, že je maloletá matka umiestnená v zariadení, je v zariadení umiestnená spolu so svojim dieťaťom. Dbá sa nato, aby nedochádzalo k odčleňovaniu dieťaťa od jeho maloletej matky, ale naopak, aby boli volené také opatrenia, ktoré napomáhajú rozvoju tohto vzťahu. Rovnaký prístup sa uplatňuje aj v prípade, ak sa maloletá matka už nachádza v zariadení, t.j. tehotenstvo dievčaťa umiestneného v zariadení nemá byť dôvodom na umiestnenie do reedukačného centra, alebo na odlúčenie matky od dieťaťa. Ak bol ukončený pobyt v zariadení a matka sa nemôže vrátiť do svojho prirodzeného rodinného

prostredia, v spolupráci so zainteresovanými subjektmi (obec, VUC, akreditovaný subjekt, zariadenie sociálnych služieb a pod.) sa hľadajú alternatívy pomoci, ktoré umožňujú matke naďalej zotrvať so svojim dieťaťom, napr. v zariadení núdzového bývania, v útulku pre rodiny s deťmi, v sociálnom byte a pod., pričom ak sa vyhodnotí, že matka potrebuje doprevádzanie a opakovanú podporu, sú vykonávané opatrenia ambulantnou a terénnou formou. Centrum môže vytvoriť podmienky na poskytovanie starostlivosti tehotnej žene, tejto žene po pôrode a jej dieťaťu, najdlhšie do 24 mesiacov veku dieťaťa. Na účel prijatia potrebných opatrení centrum spolupracuje s orgánom SPODaSK. Centrum tehotnej žene, tejto žene po pôrode a jej dieťaťu poskytuje bývanie, stravovanie alebo zabezpečuje stravovanie alebo vytvára podmienky na prípravu stravy a poskytuje obslužné činnosti. Podľa § 29 ods. 1 zákona o rodine môže súd „priznať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k osobnej starostlivosti o maloleté dieťa aj maloletému rodičovi dieťaťa staršiemu ako 16 rokov, ak splňa predpoklady, že výkon tohto práva zabezpečí v záujme maloletého dieťaťa. (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 65.)

35. Zákonom č. 6/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bol dňom 1. februára 2019 zriadený Úrad inšpekčnej služby. Úrad inšpekčnej služby je útvarom v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Vo svojej činnosti sa Úrad inšpekčnej služby riadi Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Úrad inšpekčnej služby riadi riaditeľ. Riaditeľ Úradu inšpekčnej služby je za výkon svojej funkcie zodpovedný vláde Slovenskej republiky. Úrad inšpekčnej služby je osobitnou súčasťou Policajného zboru s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky na odhaľovanie, vyšetrovanie a skrátene vyšetrovanie trestných činov príslušníkov ozbrojených bezpečnostných zborov a to príslušníkov Policajného zboru a príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a od 1. januára 2020 aj trestných činov colníkov, okrem trestných činov spáchaných v súvislosti s porušením colných predpisov alebo daňových predpisov v oblasti dane z pridanej hodnoty pri dovoze a spotrebných daní. Úrad inšpekčnej služby plní tiež v rozsahu vymedzenom ministrom úlohy na úseku vnútornej kontroly, finančnej kontroly, ochrany osobných údajov, vybavovania sťažností, vybavovania petícií a úlohy zodpovednej osoby podľa osobitných predpisov v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

36. V oblasti boja proti trestnej činnosti príslušníkov ozbrojených bezpečnostných zborov a to príslušníkov Policajného zboru a príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a od 1. januára 2020 aj trestných činov colníkov, má rozhodujúce postavenie útvar inšpekcie Úradu inšpekčnej služby, ako jedna z organizačných zložiek. V rámci vyšetrovania a skrátene vyšetrovania policajt zaradený na Úrade inšpekčnej služby je vo veciach, ktoré vyšetruje procesne samostatný a je viazaný iba ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, a v rozsahu ustanovenom Trestným poriadkom aj pokynmi a príkazmi prokurátora. Úrad inšpekčnej služby venuje náležitú pozornosť všetkým podaniam smerujúcim voči príslušníkom ozbrojených bezpečnostných zborov, najmä v prípadoch, kedy títo vykonávajú služobný zákrok alebo úkon voči všetkým osobám bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Podania sú dôsledne preverované a vyšetrované a obligatórne sa zisťuje možný rasový motív, pričom o každom podaní je zákonom upraveným spôsobom rozhodnuté (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 65A.)

37. V rámci 25. odporúčania MZ SR uvádza nasledovné:

ECHR PRÍPAD V.C. proti SLOVENSKU (sťažnosť č. 18968/07) rozsudok z 8.11.2011, súd síce dospel, že došlo k porušeniu čl. 3 (v procesnej aj hmotnej časti), čl. 8, ale že nedošlo k porušeniu čl. 13 Dohovoru, a neskúmal porušenie čl. 14 Dohovoru. ECHR dospel k záveru, že dostupná informácia dostatočne nepreukazovala, že lekári postupovali pri výkone sťažovateľkinej sterilizácie v zlej viere, že ich správanie bolo úmyselne rasovo motivované alebo že sterilizácia v skutočnosti bola súčasťou všeobecnejšej organizovanej politiky. ECHR I.G. a ďalší (sťažnosť 15966/04) rozsudok 13.11.2012 a N.B. proti Slovensku (sťažnosť 29518/10) rozsudok 12. júna 2012. V rozsudku N.B. proti Slovensku (sťažnosť 29518/10) z 12. júna 2012 ECHR rovnako dospel k záveru, že informácia dostatočne nepreukazovala, že lekári postupovali pri výkone v zlej viere, že ich správanie (správanie personálu nemocnice) bolo úmyselne rasovo motivované alebo že sterilizácia v skutočnosti bola súčasťou všeobecnejšej organizovanej politiky, alebo že by konanie. Rezolúcia CM / ResDH (2014) 43, vykonávania všetkých troch rozsudkov prijatá výborom ministrov – rozhodnutie o ukončení preskúmania. V správe o činnosti poskytnutej vládou SR sa uvádzajú opatrenia prijaté na účely vykonania rozsudkov vrátane poskytnutých informácií o úhrade spravodlivého zadost'učinenia. Správa DHDD(2013)860rev. Priznaná nemajetková ujma žalobcom súdmi prvého stupňa celkovo 85 000 eur. Boli prijaté príslušné právne úpravy, vykonaný celý systém školení, rozsudky boli publikované a sudcovia a prokurátori boli s nimi oboznámení.

38. Bola vykonaná novelizácia zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§6b – umelé prerušenie tehotenstva – účinnosť od 1.9.2009).

Bola prijatá vyhláška č. 56/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín. Výbor ministrov RE v Rezolúcii CM / ResDH (2014) 43 považoval všetky prijaté opatrenia Slovenskej republiky za dostatočné. Z uvedeného vyplýva, že všetkými rozsudkami síce bolo potvrdenie porušenie práv z Dohovoru, ale nebol potvrdený diskriminačný prístup k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti, alebo existencia systémovo organizovanej diskriminačnej politiky. (pre viac informácií viď Príloha 1 body 66. – 68.)

39. Novelou Zákona o rodine z roku 2015, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.1.2016, boli vymedzené v súlade s bodom 50 Všeobecného komentára č. 14 CRC kritériá najlepšieho záujmu dieťaťa.

Konkrétne čl. 5 písm.

b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,

c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,

e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou.

Teda od 1.1.2016 musí byť vo svetle čl. 5 Zákona o rodine, ktorý má slúžiť ako základné interpretačné pravidlo, vykladané aj ustanovenie § 30 ods. 3 zákona o rodine: Rodičia majú právo použiť pri výchove dieťaťa primerané výchovné prostriedky tak, aby nebolo ohrozené zdravie, dôstojnosť, duševný, telesný a citový vývin dieťaťa. Pojem „primerané výchovné prostriedky“ preto od 1.1.2016 treba vykladať veľmi reštriktívne. Platná právna úprava telesné tresty už teraz netoleruje v domácom prostredí. Fyzické tresty sú spôsobilé vyvolať práve ohrozenie hodnôt, ktoré chráni nový čl. 5 t.j. zdravie, dôstojnosť, duševný, telesný a citový vývin. Úprava preto definitívne vyčleňuje spod legálnych a primeraných výchovných opatrení pojem „násilie“, tak ako ho interpretuje Výbor vo všeobecnom komentári č. 13. Rodič nesmie voči dieťaťu použiť akúkoľvek formu telesného alebo duševného násillia, ubližovania, zneužívania, zanedbávania alebo nedbanlivého zaobchádzania, trýznenia. Slovenský zákonodarca ponechal po 1.1.2016 určitú malú mieru

intervencie (zásahu) voči integrite a dôstojnosti dieťaťa. Rozhodol sa tak preto, lebo samotný Výbor CRC pripúšťa v bode 14 Všeobecného komentára č. 8 (2006): „rodičovstvo a starostlivosť o deti, najmä o dojčatá a malé deti, si vyžaduje časté fyzické zásahy a intervencie na ich ochranu. Tieto sa zásadne líšia od zámerného trestajúceho použitia sily na spôsobenie určitého stupňa bolesti, nepohodlia alebo poníženia.“ (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 69.)

Násilie, zneužívanie a zanedbávanie

40. Zákonom č. 61/2018 Z. z. sa novelizoval zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov a okrem iného sa Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny zaviedla nová povinnosť viesť a na webovej stránke zverejniť zoznam všetkých CDR (bývalé detské domovy, krízové strediská, resocializačné strediská). V súčasnosti existuje zoznam všetkých zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vrátane tých, ktorých zriaďovateľom je samospráva (v roku 2019 existovali 3 CDR v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy). CDR zriadené samosprávou musia spĺňať rovnaké požiadavky ako sú CDR zriadené neštátnymi subjektmi alebo štátom, požiadavky sú upravené priamo všeobecne záväznými právnymi predpismi – zákonom a vyhláškou (napr. personálne, priestorové, profesijné požiadavky), ktoré sú povinné všetky subjekty dodržiavať.

41. Orgán SPODaSK zhodnocuje situáciu každého dieťaťa a jeho rodiny a určuje mieru ohrozenia dieťaťa. Orgán SPODaSK je povinný prijať a vyhodnotiť každý podnet týkajúci sa porušovania práv dieťaťa, pričom podnetom na zhodnotenie situácie dieťaťa nie je iba oznámenie o ohrození života, zdravia alebo priaznivého vývinu dieťaťa, alebo o použití hrubých či ponižujúcich foriem zaobchádzania s dieťaťom a foriem trestania dieťaťa, ale každá informácia, podanie, žiadosť, oznámenie z rôznych zdrojov vrátane ustanovenia úradu PSVaR do funkcie kolízneho opatrovníka v súdnom konaní, alebo žiadosť orgánov činných v trestnom konaní o súčinnosť, ak je dieťa podozrivé zo spáchania trestného činu a iné. Po prijatí podnetu zamestnanec oddelenia SPODaSK preverí a zhodnotí situáciu dieťaťa. Ak zamestnancovi orgánu SPODaSK nie je umožnené preveriť stav dieťaťa a má informácie nasvedčujúce tomu, že dieťa je vystavené ohrozeniu života a zdravia, môže podať súdu návrh na povolenie vstupu do obydli. Pri výkone opatrení orgán SPODaSK spolupracuje so zainteresovanými subjektmi ako je lekár, škola, polícia, obec a pod. V prípade potreby navrhne vykonanie alebo zabezpečenie vykonania odbornej metódy - zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možností rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa (§ 11, ods. 3, písm. b) bod 5 zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Orgán SPODaSK môže zabezpečiť ambulatnou formou alebo terénnou formou v centre vykonávanie opatrení na zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možností rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa, ak opatreniami vykonávanými vo vlastnej pôsobnosti nebolo možné jednoznačne určiť mieru ohrozenia dieťaťa (§73, ods. 6a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Ak je podnetom informácia o ohrození života, zdravia alebo priaznivého vývinu dieťaťa alebo informácia o použití hrubých či ponižujúcich foriem zaobchádzania s dieťaťom a foriem trestania dieťaťa, je potrebné po prijatí podnetu neodkladne vykonať tzv. predbežné zhodnotenie, ak to aktuálna situácia dieťaťa dovoľuje, najneskôr do 5 dní odo dňa prijatia podnetu. Komplexné zhodnotenie situácie dieťaťa a jeho rodiny aj v situáciách, kedy je orgánom SPODaSK prijatá akákoľvek informácia, žiadosť či oznámenie, môže prispieť k včasnej identifikácii obetí násillia aj v prípadoch, kedy priamo z obsahu podnetu nevyplýva takéto podozrenie. Takýmito zákonnými postupmi je

zabezpečená včasná identifikácia detských obetí násilia a sexuálneho zneužívania. Novelou zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa upravili aj podmienky pre vykonávanie opatrení pobytovou formou na predchádzanie vzniku, prehĺbovania a opakovania niektorých krízových situácií detí, t.j. špecializovaný program pre deti, na ktorých bol spáchaný trestný čin obchodovania s ľuďmi, deti týrané a sexuálne zneužívané alebo na vykonávanie opatrení na overenie miery ohrozenia detí týraním, sexuálnym zneužívaním alebo inými činnými ohrozujúcimi ich život, zdravie alebo priaznivý psychický, fyzický alebo sociálny vývin. Zariadenia SPODaSK so špecializovaným programom realizujú opatrenia pobytovou formou, ambulantnou formou, ako aj terénnou formou, pričom pobytová forma výkonu opatrení sa nemusí realizovať iba na základe rozhodnutia súdu, ale aj na základe dohody s rodičom dieťaťa, prípadne s osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa a na základe požiadania dieťaťa (§ 59 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Majúc na zreteli nevyhnutnosť individuálneho prístupu pre túto cieľovú skupinu detí a ich následnú integráciu do spoločnosti je zámerom postupné zriadenie zariadení SPODaSK so špecializovaným programom v každom z ôsmich samosprávnych krajov v rámci SR. Novela zákona č. 305/2005 Z.z o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov priniesla možnosť centrám pre deti a rodiny so špecializovaným programom vykonávať opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou, čo rozšírilo možnosti pomoci v oblasti včasnej intervencie tejto cieľovej skupiny detí. V roku 2019 UPSVR v rámci schválených priorit zazmluvnilo na vykonávanie ambulantných alebo terénnych opatrení 3 akreditované subjekty, ktoré sa úzko špecializujú na deti so syndrómom CAN. Komisárka pre deti vyjadruje v správach o činnosti komisára pre deti nevyhnutnosť zabezpečenia pedopsychiatrickej, psychologickkej a sociálnej starostlivosti o deti s psychiatrickými diagnózami, duševnými poruchami a duševnými ochoreniami, umiestnenými v centrách pre deti a rodiny (ďalej len „CDR“), v zariadeniach sociálnych služieb pre deti a v reedukačných zariadeniach alebo o deti, ktoré sú v osobnej starostlivosti rodičov (príp. iných fyzických osôb), a následne z hľadiska svojej ťažkej diagnózy musia podstúpiť ústavnú zdravotnú starostlivosť (na psychiatrických odd. nemocníc) alebo ambulantne. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 70. – 73.)

42. Základným strategickým zámerom Slovenskej republiky dosiahnutie kvalitatívnej zmeny vo vnímaní a riešení násilia páchaného na deťoch dôsledným prepojením a zintegrovaním čiastkových politík do efektívneho a funkčného mechanizmu pre komplexné a systematické riešenia násilia páchaného na deťoch. Na základe uznesenia vlády SR č. 24/2014 zo dňa 15.1.2014 bolo zriadené Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch (ďalej „NKS“). NKS je organizačnou súčasťou Ministerstva práce, soc. vecí a rodiny SR. NKS o. i. koordinuje plnenie strategických cieľov Slovenskej republiky v oblasti ochrany detí pred násilím a utvára a udržiava mechanizmus komunikácie jednotlivých ministerstiev, štátnych inštitúcií, miest, obcí, mimovládnych organizácií a ďalších subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany detí pred násilím, zabezpečuje úlohy koordinátora pre vykonávanie Dohovoru a Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním.

43. Kľúčovým strategickým materiálom je uznesením vlády SR schválená Národná stratégia na ochranu detí pred násilím, k plneniu ktorej sa ako gestori a spolugestori prihlásili okrem MPSVaR SR aj rezorty ako MS SR, MZ SR, MK SR, MV SR, MŠVVaŠ SR, spolupracujúcimi subjektmi sú GP SR, komisárka pre deti, VOP, MVO a ďalšie subjekty. Národná stratégia na ochranu detí pred násilím bola aktualizovaná dvakrát - uznesením vlády č. 474/2017 v októbri 2017 a uznesením vlády SR č. 638/2019 v decembri 2019, (materiál: aktualizácia Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím), pričom aktualizácia umožňuje pokračovať v rámci multidisciplinárnej spolupráce a vecnej pôsobnosti príslušných rezortov (MV SR, MZ SR, MS SR, MŠVVaŠ SR, MK SR a aj samotné MPSVaR SR), GP SR a ďalších subjektov v naplňaní strategických

cieľov, ako aj reflektovať na nové výzvy v oblasti ochrany detí pred násilím. Jednou z kľúčových úloh Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím je vytvorenie národného koordinačného rámca pre riešenie problematiky násilia na deťoch, zabezpečenie systematického monitorovania a hodnotenia systémov ochrany detí pred násilím, predchádzanie inštitucionálnemu a systémovému porušovaniu práv dieťaťa, zabezpečenie profesionality a kvality výkonu politik, zvyšovanie informovanosti o problematike násilia na deťoch. (pre viac informácií viď Príloha 1 body 74. – 76.)

44. S účinnosťou od 1.1.2019 boli okrem iného spresnené a precizované zákonné podmienky poskytovania odbornej pomoci dieťaťu, ktoré je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, dieťaťa týraného alebo pohlavne zneužívaného a podmienky na vykonávanie opatrení na overenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, pohlavným zneužívaním alebo inými činmi ohrozujúcimi jeho život, zdravie, priaznivý psychický, fyzický alebo sociálny vývin (napr. §46, § 46 atď.). Nové podmienky pomoci sú súčasťou širšie koncipovaných zásadných zmien v podmienkach pomoci deťom a rodinám v SR. Z rôznych druhov zariadení vznikli Centrá pre deti rodiny, v ktorých boli nanovo upravené podmienky výkonu podľa účelu pomoci, na ktorý sa špecializujú a formy pomoci⁷, ktorú poskytujú (pobytová, ambulantná, terénna), vrátane spresnenia profesijných, personálnych, priestorových štandardov a zmeny systému financovania. Vzhľadom na skutočnosť, že práve odborná pomoc v krízových situáciách dieťaťa, ktoré je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, dieťaťa týraného alebo pohlavne zneužívaného (resp. overenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, pohlavným zneužívaním alebo inými činmi ohrozujúcimi jeho život, zdravie, priaznivý psychický, fyzický alebo sociálny vývin) má svoje špecifiká - výkon pomoci je upravený osobitne formou špecializovaného programu. Keďže podstatou takejto špecializácie je poskytnutie odbornej pomoci dieťaťu v krízovej situácii (trestný čin) alebo overenie, či je dieťa ohrozené napr. týraním, sexuálnym zneužívaním (diagnostika je zásadná, dôležité je popri zameraní na odbornú pomoc v existujúcich situáciách aj potvrdenie alebo vyvrátenie domnienky, či je alebo nie je dieťa ohrozené napr. sexuálnym zneužívaním), dôraz je kladený na včasnosť takýchto opatrení. Popri možnosti umiestniť dieťa v centre na základe dohody s rodičom/osobou, ktorá sa o dieťa osobne stará (na odporúčenie orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) a na žiadosť dieťaťa (§ 46 ods. 2), môže byť dieťa prijaté aj na základe súdneho rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o uložení výchovného opatrenia. Centrum, ktorého účelom je špecializovaný program, je povinné vykonávať opatrenia podľa spracovaného špecializovaného programu centra, avšak nie je povinné (na rozdiel od programov iných centier) zverejňovať program na svojom webovom sídle. Celý systém SPODaSK je koncipovaný tak, aby bolo možné v súčinnosti s ostatnými zodpovednými subjektmi poskytnúť deťom, vrátane detí, ktoré sú oznamovateľmi prípadov zneužívania vo svojej rodine (a to nezávisle na tom, či je primárnou obeťou dieťa alebo kto je možným páchatelom) včas takú pomoc, akú potrebuje. Právne podmienky umožňujú rôznu intenzitu a formu pomoci dieťaťu (v závislosti od miery ohrozenia zohľadňujúce okolnosti v rodine a možnosti rodiny) – od

⁷ Účel centra

- a) opatrenia dočasne nahrádzajúce dieťaťu jeho prirodzené rodinné alebo náhradné rodinné prostredie na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, o nariadení neodkladného opatrenia alebo o uložení výchovného opatrenia - pobytové opatrenie súdu
- b) ambulantné výchovné opatrenie o ktorom rozhodne súd alebo orgán SPOD a SK v správnom konaní
- c) opatrenia na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovaní krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom alebo náhradnom rodinnom prostredí, v porúch psychického, fyzického alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodu problémov v rôznych prostrediach (rodina, náhradná rodina, širšie sociálne prostredie
- d) špecializovaný program na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa, ktoré je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, dieťaťa týraného alebo pohlavne zneužívaného alebo na vykonávanie opatrení na overenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, pohlavným zneužívaním alebo inými činmi ohrozujúcimi jeho život, zdravie, priaznivý psychický, fyzický alebo sociálny vývin,
- e) resocializačný program na podporu sociálneho začlenenia dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby závislých od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva.

ambulantnej pomoci, cez pobytové formy pomoci na základe dohody s rodičmi až po zásah súdu formou neodkladného opatrenia a pobytovú pomoc na základe rozhodnutia súdu. S účinnosťou od 1.1.2019 tak UPSVR metodicky usmerňuje všetky centrá pre rodinu s deťmi, ktoré vykonávajú opatrenia. Pre subjekty, ktoré vykonávajú opatrenia SPODaSK na základe udelenej akreditácie (nešťátne subjekty) sú záväzné všetky predpisy, metodické usmernenia alebo interné normy vydané Ústredím PSVR, čím sa tiež štandardizujú postupy a procesy v akreditovaných subjektoch. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 77. – 78.)

45. Podľa § 7 ods. 1 Zákona č. 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov – každý je povinný upozorniť orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na porušovanie práv dieťaťa. Podľa § 3 Zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov - štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby a fyzické osoby sú povinné poskytnúť súčinnosť orgánom činným v trestnom konaní a súdu pri plnení ich úloh, ktoré súvisia s trestným konaním. Štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby sú povinné bez meškania oznamovať orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin a včas vybavovať dožiadania orgánov činných v trestnom konaní a súdov.

46. Podľa § 3 ods. 5/ Zákona č. 274/2017 o obetiach - prokuratúra, polícia a súdy v prípade odôvodnenej potreby, najmä v záujme zabezpečenia práva a ochrany obete spolupracujú so subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam. Zákon o obetiach trestných činov vníma dieťa ako obzvlášť zraniteľnú obeť. Trestnoprávnu ochranu detí pred sexuálnym zneužívaním poskytuje zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, ktorý upravuje otázky trestného práva hmotného a do ktorého sú transponované viaceré požiadavky medzinárodných dokumentov k boji proti sexuálnemu zneužívaniu, sexuálnemu vykorisťovaniu, proti detskej pornografii, obchodovaniu s deťmi, ako aj k účinnej ochrane proti tomuto závažnému druhu kriminality. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 79. – 81.)

47. PZ štatisticky eviduje prípady domáceho násillia a sexuálneho zneužívania, identifikované ako niektorý z trestných činov podľa osobitnej časti Trestného zákona, v informačnom systéme Evidenčno-štatistický systém kriminality, v rámci ktorého sú predmetom spracovávaných informácií aj štatistické údaje o „Trestných činoch spáchaných v súvislosti s domácim násillím“. Prostredníctvom EŠSK sú zhromažďované a uchovávané údaje o trestných činoch, ich páchatel'och a obetiach trestných činov. Zo strany úradu kriminálnej polície Prezidia policajného zboru sú najzávažnejšie prípady domáceho násillia a sexuálneho zneužívania sledované prostredníctvom správovej povinnosti útvarov Policajného zboru vykonávajúcich vyšetrovania a skrátené vyšetrovanie

48. MPSVR SR v spolupráci s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násillia na deťoch sa aktívne venuje tejto problematike aj v spolupráci s miestne príslušnými Centrami pre deti a rodiny formou stretnutí vzdelávacieho charakteru, kde je priestor na odbornú diskusiu k danej problematike a zároveň rôznymi prevenčnými programami, ktoré sa aplikujú aj priamo v Centrách pre deti a rodiny. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 82. – 84.)

49. Podľa podkladov Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie (ďalej len "VÚDPaP") v apríli 2018 sa realizoval reprezentatívny prieskum Tabak, alkohol, drogy (TAD), ktorého sa zúčastnili žiaci 5.-9. ročníkov ZŠ a študenti 1.-4. ročníkov SŠ, ktorí vyplnili dotazníky TAD1 a TAD2, kde bol vstavaný aj jeden modul na odhad výskytu šikanovania/kyberšikanovania a agresie v prostredí školy. Okrem nich vyplnili dotazník (TAD3) aj ich učitelia. Aj v dotazníku TAD3 bolo použitých niekoľko rovnakých otázok na šikanovanie, ako u žiakov ZŠ a študentov SŠ, ktoré umožnili porovnať to, ako tieto

skupiny osôb vnímajú šikanovanie/kyberšikanovanie na škole. Štatistickou analýzou bol zisťovaný vzťah medzi užívaním alkoholu, správaním sa na internete a šikanovaním – štrukturálny model. MŠVVaŠ SR podporil výskumný tím medzinárodnej štúdie „Health Behaviour in School Aged Children“ (HBSC) zaoberajúcej sa so zdravím súvisiacim so správaním 11-, 13- a 15-ročných školákov oslovil skoro 10 000 školákov. Zistenia sú spracované v Národnej správe. Z publikácie uvádzame najmä kapitoly: Využívanie moderných technológií, Násilné správanie (obeť kyberšikanovania, agresor kyberšikanovania).⁸

50. Uznesením vlády SR č. 337 z 03.07. 2019 bol schválený návrh Akčného plánu digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019 – 2022, v ktorom boli prijaté MŠVVaŠ SR úlohy na vypracovanie štúdie vplyvov digitálnej transformácie a odporúčaní na národnej úrovni v oblasti zamestnanosti, kvalifikácií a foriem práce a podpora zvýšenia kompetencií mladých ľudí pre digitálnu dobu v rámci formálneho vzdelávania,

51. IUVENTA v školskom roku 2018/2019 zrealizovala pilotný projekt „Škola bez nenávisti“. Ide o autoevalváciu školy, na základe jej výsledku bude udeľovaný základným a stredným školám štandard kvality, ktorých školská klíma a rozhodovacie procesy na škole podporujú okrem iného aj prevenciu šikany a kyberšikany, nenávistných prejavov a rôznych foriem intolerancie. V školskom roku 2019/2020 bude vyhlásený prvý ročník. (pre viac informácií viď Príloha 1 bod 85.)

52. Slovenská republika prostredníctvom Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násillia na deťoch, ktoré je organizačnou súčasťou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v roku 2018 začalo pracovať na Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore. Tento dokument bol schválený vládou SR vo februári 2019. Národná koncepcia ochrany detí v digitálnom priestore bola schválená na obdobie 2020 – 2025 a okrem iného obsahuje aj úlohy:

- Zvyšovať povedomie o rizikách vytvárania a rozširovania sexuálne explicitných materiálov a sextingu s dôrazom na cieľovú skupinu detí.
- Podporovať a zvyšovať informovanosť detí, rodičov a opatrovateľov o právach a povinnostiach detí v digitálnom priestore, vrátane existujúcich obmedzení (napr. filtrovanie obsahu), rizikách digitálneho priestoru a možnostiach ochrany a pomoci.

Rodinné prostredie a alternatívna starostlivosť (články 5, 9-11, 18 ods. 1 až 2, 20-21, 25 a 27 ods. 4)

Rodinné prostredie

53. V prípade, že odporúčanie výboru sa vzťahuje na zásadu zákona o rodine v znení „Spoločnosť uznáva, že pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa je najvhodnejšie stabilné prostredie rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa.“, MS SR odkazuje na znenie dôvodovej správy k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. V dôvodovej správe sa uvádza: „V základných zásadách sa dopĺňa veta o tom, čo tvorí najvhodnejšie prostredie pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa. Doplnenie tejto zásady má primárne vyjadrovať presvedčenie slovenskej spoločnosti o tom, že súdy a všetky orgány, ktoré sa dotýkajú svojimi postupmi (rozhodnutiami) dieťaťa majú rešpektovať základné právo dieťaťa, podľa okolností konkrétnej situácie vyrastať od narodenia v prirodzenom rodinnom

⁸ https://hbcslovakia.files.wordpress.com/2019/06/nar-sprava-zdravie-11_lq.pdf

prostredí (podľa čl. 7 Dohovoru má každé dieťa právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť; v II. časti bod 3 Usmernenia OSN o náhradnej starostlivosti o deti z roku 2009 je ustanovené: Vzhľadom k tomu, že rodina je základnou jednotkou spoločnosti a prirodzeným prostredím pre rast, blaho a ochranu detí, je treba v prvom rade usilovať o ponechanie detí, či ich návrat do starostlivosti rodičov alebo, ak to nie je možné, blízkych príbuzných.). Doplnenie zásady napĺňa záväzok Programového vyhlásenia vlády SR - podporiť ochranu maloletých tak, aby sa v čo najširšom meradle uplatňovala zásada, podľa ktorej má každé dieťa od narodenia vyrastať v prirodzenom rodinnom prostredí - podrobiť odbornej analýze procesné predpisy a predpisy rodinného práva v častiach týkajúcich sa umiestňovania detí do náhradnej rodinnej starostlivosti v záujme vyhýbania sa umiestňovaniu detí do ústavnej starostlivosti ako najkrajnejšiemu riešeniu.“.

Deti, ktorým bolo odopreté rodinné prostredie

54. Novela zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov priniesla nové formy práce s dieťaťom a jeho rodinou. Nová právna úprava umožnila voľbu a uplatňovanie nových opatrení v závislosti od situácie, v ktorej sa dieťa alebo plnoletá fyzická osoba nachádza, zároveň sa plne podporuje rodinné právo, že umiestnenie dieťaťa v zariadení na výkon rozhodnutia súdu je krajným a dočasným riešením. Dôvodom na zavedenie nových foriem pomoci deťom a ich rodinám je zabezpečiť aspoň minimálny rozsah služieb pre deti a ich rodiny. Celková nedostupnosť odborných služieb pre rodinu (ambulantných ako aj terénnych) bola od roku 2009 riešená rozšírením kompetencií orgánov SPODaSK. Využitím potenciálu zariadení SPODaSK – štátnych a neštátnych detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk na riešenie dostupnosti ambulantnej a terénnej odbornej pomoci deťom a ich rodinám si vyžiadalo celkovú zmenu podmienok výkonu opatrení v zariadeniach. Na zabezpečenie ambulantnej a terénnej formy odbornej práce pre deti a rodiny sú k 1.1.2019 z pôvodných detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk zriadené Centrá pre deti a rodiny na účel vykonávania:

- opatrení dočasne nahrádzajúcich dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, o nariadení neodkladného opatrenia alebo o uložení výchovného opatrenia (ďalej len „pobytové opatrenie súdu“),
- výchovných opatrení, ktorými je uložená povinnosť podrobiť sa sociálnemu alebo inému odbornému poradenstvu, povinností uložených na zabezpečenie účelu výchovného opatrenia podľa osobitného predpisu alebo neodkladných opatrení (ďalej len „ambulantné výchovné opatrenia“),
- opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií a porúch psychického, fyzického alebo sociálneho vývinu dieťaťa v prirodzenom alebo náhradnom rodinnom prostredí,
- špecializovaného programu na predchádzanie, opakovanie alebo prehlbovanie krízových situácií dieťaťa, ktoré je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, týraného alebo sexuálne zneužívaného dieťaťa,
- resocializačného programu na podporu sociálneho začlenenia dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby závislej od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva do prirodzeného prostredia (pre viac informácií viď Príloha 1 bod 86.)

55. Celý systém štátnej politiky, najmä oblasti rodinnej a sociálnej politiky je zameraný na podporu a pomoc rodinám. Systém štátnych dávok, systém pomoci v hmotnej núdzi, systém kompenzácií zdravotného postihnutia, systém sociálnych služieb ako aj ďalšie programy ako napríklad FEAD plnia účel podpory, pomoci rodinám a v konečnom dôsledku k predchádzaniu odoberaniu detí, resp. ich opusteniu po pôrode. Centrá pre deti a rodiny môžu vytvárať podmienky na vykonávanie opatrení pobytovou formou aj pre

tehotnú ženu a túto ženu po pôrode a jej dieťa a to až do 24 mesiacov veku dieťaťa. Zároveň boli precizované aj možnosti odbornej pomoci so zameraním na psychologickú pomoc a sociálnu prácu.

56. V oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je vzdelanostná úroveň – kvalifikačné predpoklady zamestnancov oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, zamestnancov centier pre deti a rodiny, akreditovaných subjektov, upravené v právnych predpisoch a je treba uviesť, že na kvalifikačné predpoklady sú kladené vysoké nároky. Na výkon pestúnskej starostlivosti – výkon náhradných rodičov nie je vhodné stanovovať kvalifikačné predpoklady, tak ako by asi nebolo vhodné stanovovať kvalifikačné predpoklady pre rodičov. Žiadatelia o pestúnsku starostlivosť a osvojenie musia absolvovať prípravu a ťažisko pozornosti je zamerané pri žiadateľoch o.i. aj o pestúnsku starostlivosť, na posudzovanie ich osobnostných a rodinných predpokladov a následnú pomoc, podporu a sprevádzanie pestúnov. (pre viac informácií viď Príloha 1 body 87. – 91.)

57. Výhovné opatrenia ambulantného charakteru (výhovné opatrenia uložené orgánom SPODaSK a výhovné opatrenia uložené súdom alebo iných povinností uložených súdom podľa zákona o rodine tzv. „ambulantné výhovné opatrenie“) majú výrazný preventívny význam v celkovej konštrukcii opatrení na predchádzanie umiestňovaniu detí do náhradného prostredia. Výhovné opatrenia ambulantného charakteru našli svoje využitie aj v situáciách rodičovských konfliktov, v situáciách, kedy je potrebné zabezpečiť dieťaťu podmienky na adaptáciu na novú situáciu, pri poruchách správania a problémovom správaní detí a pod. Z tohto dôvodu CDR vykonáva aj opatrenia na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa v rodinnom prostredí dieťaťa alebo náhradnom rodinnom prostredí dieťaťa a porúch vývinu detí z dôvodu výchovných problémov, sociálnych problémov a iných problémov v rodinnom prostredí, náhradnom rodinnom prostredí, v širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahoch. CDR vie túto formu pomoci poskytnúť v potrebnej intenzite alebo, ak je potrebné vykonávať opatrenia pre dieťa a jeho rodinu pobytovou formou takúto možnosť (tzv. dobrovoľný pobyt) vie na tento účel CR poskytnúť. Ak všetky tieto opatrenia nie sú účinné a príde k vyňatiu dieťaťa potom je prioritou CDR udržiavanie kontaktov detí umiestnených v zariadeniach s ich biologickou rodinou a blízkymi osobami. V súlade s týmto centrá vytvárajú priestorové podmienky tak, aby dokázali zabezpečiť nerušený kontakt s rodinou dieťaťa, ak tento kontakt nie je možné uskutočniť v pôvodnom prostredí rodiny. Centrum pre deti a rodiny vytvára podmienky na vykonávanie odborných metód práce s dieťaťom a jeho rodičom, osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, inou blízkou osobou alebo so žiadateľom o náhradnú rodinnú starostlivosť, ktoré vyžadujú pobyt týchto osôb v centre na určitý čas alebo vyžadujú ich opakované krátkodobé pobyty. Odborná metóda práce s dieťaťom a týmito fyzickými osobami tvorí súčasť vykonávaných opatrení pre dieťa pobytovou formou (§ 46 ods.11 zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

58. Jednou zo zásad sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je v prípade, ak sa o dieťa nemôžu starať jeho rodičia, má prednosť pred inými náhradnými formami starostlivosti o dieťa formálna starostlivosť príbuzných, t.j. náhradná osobná starostlivosť tak, ako to predpokladá zákon o rodine. Povinnosťou orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je zvažovať pri voľbe opatrení pre dieťa primárne opatrenia, ktoré majú za cieľ zotrvanie dieťaťa v starostlivosti rodičov a v prípade, že to nie je v záujme dieťaťa, opatrenia ktoré majú za cieľ zabezpečenie starostlivosti príbuznými dieťaťa. Jedným z prvkov, ktorý musí byť posúdený a zohľadnený pri určovaní najlepšieho záujmu dieťaťa je zachovanie rodinného prostredia a udržiavanie vzťahov. Podľa Výboru OSN pre práva dieťaťa je významným prvkom systému ochrany dieťaťa práve predchádzanie oddeleniu dieťaťa a zachovanie rodiny. Zakotvuje ho čl. 9 ods.1 Dohovoru, kde sa požaduje, aby „dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, okrem

prípadoch, keď príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom jednaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v najlepšom záujme dieťaťa“. Ak sa oddelenie stane nevyhnutným a pokiaľ to nie je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, musí byť zaručené nielen napr. udržiavanie väzieb dieťaťa s jeho rodičmi a súrodencami, ale musia byť zaručené vzťahy dieťaťa s jeho rodinou (príbuznými a osobami, ku ktorým má silný osobný 30vzťah). Uvedená zásada je v súlade aj so všeobecnou zásadou č. 3 Usmernenie o náhradnej starostlivosti o deti (OSN,2009): „je treba v prvom rade usilovať o zotrvanie detí, či ich návrat do starostlivosti rodičov alebo, pokiaľ je to možné, blízkych príbuzných.“ (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 92.)

59. V zmysle zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov platí zásada rovnakého zaobchádzania pri vykonávaní opatrení SPODaSK a ochrana práv dieťaťa. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického zmýšľania alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného pôvodu alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia. Zamestnanci orgánov SPODaSK sú metodicky usmerňovaní v téme rovnakého zaobchádzania so všetkými klientmi s cieľom predchádzať ich diskriminácii.

60. Výzva Poradenstvo a osвета v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie II.

V rámci OP Ľudské zdroje je vyhlásená dopytovo orientovaná výzva Poradenstvo a osвета v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie II., ktorej cieľom je podporiť na jednej strane aktivity vedúce k scitlivovaniu k rovnosti medzi pohlaviami a zvýšenej informovanosti o predchádzaní všetkým formám diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou (pre zamestnávateľov s dôrazom na MSP, zamestnancov a zamestnankyne verejnej správy) a na strane druhej poradenskej a iné pomocné služby pre osoby ohrozené diskrimináciou. Jednou z aktivít je aj poradenstvo obetiam domáceho násillia. Výzva podporuje aj osvetové aktivity vo forme konferencií a informačných kampaní. Do konca roku 2018 bolo zazmluvnených 32 žiadostí o nenávratný finančný príspevok.

- Národný projekt Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie

V roku 2018 začal Inštitút pre výskum práce a rodiny (ďalej len „IVPR“) pod odbornou garanciou Odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí (ďalej len „ORRRP“) realizáciu aktivít národného projektu Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie. Cieľom projektu je zabezpečiť systémové inštitucionálne zabezpečenie poradenskej činnosti v oblasti diskriminácie vrátane násillia a posilniť odborné kapacity Inštitútu pre výskum práce a rodiny pri realizácii politiky v oblasti odstraňovania diskriminácie z hľadiska pohlavia nielen z hľadiska realizovania výskumov, ale i poskytovania základného poradenstva v oblasti diskriminácie. Osobitnou aktivitou je realizácia úloh spojených s prevenciou a elimináciou násillia páchaného na ženách, a to činnosti Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách vrátane národnej linky pre ženy zažívajúce násillie. Projekt je predpokladom vytvorenia, stabilizácie a udržiavania systému integrovanej ochrany a podpory obetí násillia a zosúlad'ovania snahy o jeho znižovanie a predchádzanie. Sústredí sa na systematizáciu a prepájanie rôznych postupov a opatrení, tak legislatívnej ako aj nelegislatívnej povahy tak, aby boli koordinované a viedli k spoločnému úsilliu inštitúcií verejnej správy ako aj neverejných subjektov predchádzať násilliu, znižovať ho a účinne podporovať a ochraňovať osoby, ktoré takéto násillie zažívajú. Národný projekt tvoria dve hlavné aktivity. Prvá aktivita Podpora účinných mechanizmov na odstraňovanie diskriminácie medzi ženami a mužmi je realizovaná prostredníctvom vzdelávania (tréningy zamerané na rovnosť medzi ženami a mužmi a ako predchádzať diskriminácii, vypracovaním pôvodných výskumov, metodík, monitoringov a edukačných kampaní z oblasti rovnosti medzi ženami a mužmi) a poradenskej činnosti (poskytovaním poradenstva k otázkam spojených s

diskrimináciou z hľadiska pohlavia a rodu, ako aj pre subjekty verejného sektora a výskumnej a analytickej činnosti). Druhou aktivitou národného projektu je Podpora rozvoja služieb a opatrení pre obeť násilia, najmä pre ženy. Prebieha najmä prostredníctvom činnosti Koordinačnometodického centra pre prevenciu násilia na ženách, ktoré bude rozvíjať oblasť multiinštitucionálnej spolupráce, koordinovať regionálne tímy expertov a expertiek, tvoriť akčné plány pre jednotlivé regióny v SR, budovať intervenčné tímy v oblasti vzdelávania, vypracovávať metodické usmernenia a štandardy pre poskytovanie podpory a ochrany osobám zažívajúcim násilie a ich deťom, rozvíjať výskum, monitoring a informačnoosvetové aktivity o problematike pohlavím podmieneného násilia. Ďalšou významnou časťou tejto aktivity bude pokračovanie a rozvoj pôsobnosti národnej linky pre ženy zažívajúce násilie, ktorá bude prostredníctvom odborného poradenstva poskytovať 24 hodinové dištančnú krízovú podporu pre obeť diskriminácie – ženy zažívajúce násilie. Všetky aktivity národného projektu Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie sa uskutočnia do februára 2022. O výstupoch projektu v podobe odborných publikácií, analýz, stratégií, kampaní a uskutočnených vzdelávacích podujatiach budú informovať web stránky www.zastavmenasilie.sk, <https://www.gender.gov.sk/>, <https://www.ceit.sk/IVPR/>, ako aj sociálne siete a v elektronické a printové médiá.

- Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie (KMC) bolo zriadené v rámci Inštitútu pre výskum práce a rodiny. Jeho úlohou je koordinácia komplexnej celoštátnej politiky pre oblasť prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. MPSVR SR, odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí zabezpečuje odbornú garanciu centru. Projekt vzniku KMC bol financovaný z grantu Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu SR a realizovaný v rámci programu SK09: Domáce a rodovo podmienené násilie. Aktivity projektu sa realizovali v spolupráci s partnerskými inštitúciami: Inštitút pre výskum práce a rodiny, Rada Európy a Nórske centrum pre traumatické a stresové štúdie (Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies). V súčasnosti jeho činnosť pokračuje na základe financovania z vládnych zdrojov a následne v rámci národného projektu Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie, podporeného v rámci operačného programu Ľudské zdroje. Založením KMC Slovenská republika naplnila čl. 10 Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu: „Zmluvné strany ustanovia alebo zriadia na národnej úrovni jeden alebo viac oficiálnych orgánov zodpovedných za koordináciu, implementáciu, dohľad, vyhodnocovanie politiky a opatrení pre predchádzanie všetkým formám násilia a boj proti nemu, ktoré pokrýva tento dohovor.“ KMC zapojilo do svojej práce viac ako 60 expertiek a expertov, prevažne z mimovládneho sektora a akademickej obce, vrátane odborných poradkýň, ktoré sú k dispozícii ženám zažívajúcim násilie na národnej linke pre ženy. V spolupráci s relevantnými rezortmi, samosprávnymi krajmi, mimovládnymi organizáciami a ďalšími aktérmi na štátnej aj regionálnej úrovni KMC pripravilo metodicko-vzdelávacie aktivity a materiály, navrhlo legislatívne zmeny a udržiavalo multiinštitucionálnu spoluprácu. Výskumy KMC sú prezentované v časti „Výskumy“. (pre viac informácií vid' Príloha 1 93. – 104.)

61. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva na základe svojho mandátu monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a zásady rovnakého zaobchádzania, zhromažďuje a poskytuje informácie o rasizme, xenofóbii a antisemitizme v Slovenskej republike, uskutočňuje výskumy a prieskumy na poskytovanie údajov oblasti ľudských práv a základných slobôd, zhromažďuje a šíri informácie v tejto oblasti. Stredisko taktiež pripravuje vzdelávacie aktivity, podieľa sa na informačných kampaniach s cieľom zvyšovania tolerancie spoločnosti.

62. V Slovenskej republike je dlhodobo zabezpečený systém podpory obstarávania nájomných bytov určených na sociálne bývanie prostredníctvom kombinácie dotácií podľa zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov a zvýhodneného úveru zo

Štátneho fondu rozvoja bývania. Využívaním tohto nástroja môžu samosprávy plne financovať obstaranie cenovo dostupných nájomných bytov a zvyšovať tak prístup k bývaniu pre konkrétne zraniteľné skupiny obyvateľov. V roku 2019 sa podporilo obstaranie 999 nájomných bytov určených na sociálne bývanie vo vlastníctve samosprávy a podporilo sa obstaranie technickej vybavenosti k 712 nájomným bytom.

63. Zákon č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov umožňuje odchovancom detských domovov získať zvýhodnený úver na kúpu alebo výstavbu bytu až do výšky 100 % obstarávacích nákladov (najviac však do výšky 80 000 eur) s 1 % úrokovou mierou a lehotou splatnosti do 40 rokov. V roku 2019 predložilo Štátnemu fondu rozvoja bývania žiadosť o poskytnutie podpory na kúpu bytu 6 odchovancov detského domova, vyhovené bolo všetkým žiadateľom.

64. Príprava dieťaťa a následne mladého dospelého umiestneného v Centre pre deti rodiny na život v spoločnosti je dlhodobým cieľeným procesom, počas ktorého sa zamestnanci Centra snažia o formovanie žiaducich vlastností, korigovanie nevhodných prejavov správania, osvojovanie praktických zručností a nadobúdanie vedomostí s cieľom úspešne ukončiť prípravu na povolanie, ako aj byť schopný vytvárať a udržiavať primerané sociálne vzťahy. V tomto procese sa v zariadení SPODaSK zameriavajú na komplexnú pomoc a podporu v procese osamostatňovania sa, aby mladý dospelý po odchode z centra disponoval potrebnými kompetenciami, ktoré sú predpokladom jeho integrácie do spoločnosti a uplatnenia sa na trhu práce. Dôležitá je nielen praktická príprava, ale aj psychická podpora. Súčasťou plánu sociálnej práce je plán prípravy na osamostatnenie sa mladého dospelého spracovaný najmenej rok pred dovŕšením plnoletosti dieťaťa a plán osamostatňovania sa mladého dospelého, ktorého súčasťou je aj predpokladaný spôsob zabezpečenia si ďalšieho bývania (§30 ods. 10 Vyhlášky č. 103/2018). Formy zabezpečenia bývania mladého dospelého po odchode z centra predstavujú rôzne možnosti od návratu a integrácie do biologického prostredia z ktorého mladý dospelý pochádza, bývanie formou podnájmu alebo podporovaného bývania v zariadeniach na to určených, či možnosti nadobudnutia vlastnej nehnuteľnosti. V rámci uľahčenia osamostatnenia sa dieťaťa alebo mladého dospelého zariadenia spolupracujú so štátnymi a neštátnymi inštitúciami a pripravujú a absolvujú rôzne programy, kariérne workshopy pre študentov končiacich stredoškolské / vysokoškolské vzdelávanie, ktoré ich pripraví na výberové konania, písanie životopisu a pod. Taktiež programy zamerané na finančnú gramotnosť, ale aj samostatnosť pri komunikácii s rôznymi inštitúciami a organizáciami (hypotekárne centrá, banky, úrady PSVR, bytové podniky, budúci zamestnávateľia....). Významným prvkom podpory osamostatnenia mladého dospelého je zákonná možnosť, ktorou Centrum poskytuje mladému dospelému príspevok na osamostatnenie sa (§65 písm. b) Zákona č.305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov).“ (pre viac informácií viď Príloha 1 body 105. – 107.)

65. Výkon pestúnskej starostlivosti a náhradnej osobnej starostlivosti je pravidelne zhodnocovaný zo strany súdu v súčinnosti s orgánom SPODaSK. V zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov orgán SPODaSK priebežne sleduje výkon náhradnej osobnej starostlivosti a pestúnskej starostlivosti a najmenej raz za šesť mesiacov predkladá súdu správu o kvalite starostlivosti o dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti alebo v pestúnskej starostlivosti vrátane informácie o tom, či rodičia môžu prevziať maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ako pozitívum sa javí práca s náhradnými rodinami hneď po zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti a podpora rodine na prispôsobenie sa novej situácii, zvládanie počiatkových problémov pri adaptácii dieťaťa v rodine, zvládanie úlohy/ role náhradného rodiča a pod. Na úradoch PSVaR boli v rámci projektu NP DEI NS vytvorené odborné tímy zamerané na náhradnú rodinnú starostlivosť - v zložení 1 sociálny pracovník a 1 psychológ pre každý úrad PSVaR. Spolu bolo vytvorených 46 odborných tímov na podporu náhradných rodín a v rámci týchto tímov bolo vytvorených 92 nových pracovných pozícií. Tieto tímy na náhradnú

rodinnú starostlivosť ponúkali pomoc a podporu na uľahčenie náhradnej rodinnej starostlivosti náhradným rodinám. Vo väčšine prípadov pracovali odborné tímy s náhradnými rodinami, v ktorých sa objavujú problémy vo vzťahovej oblasti, či už ide o vzťahy medzi náhradnými a biologickými rodičmi, medzigeneračné problémy, problémy v správaní dieťaťa, komunikačné problémy a pod. Ak orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona zistí, že fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, pestún alebo poručník, ktorý sa osobne stará o dieťa, potrebuje odbornú pomoc na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre dieťa, navrhne tejto fyzickej osobe poskytnutie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálneho poradenstva alebo iného odborného poradenstva, vykonanie alebo zabezpečenie vykonania opatrení - na uľahčenie riešenia výchovných problémov alebo rodinných problémov, - pri uplatňovaní zákonných nárokov dieťaťa. Centrum vykonáva opatrenia ambulantnou a terénnou formou aj pre plnoletú fyzickú osobu, ktorej je dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, ktorý je pestún alebo poručník dieťaťa a potrebuje odbornú pomoc na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre dieťa. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 108. 109.)

66. Na základe výsledkov monitoringu vykonaného v Centrách pre deti a rodiny v roku 2018 a 2019 Úradom komisára pre deti, podľa zistení má 79% detí možnosť komunikovať v jazyku, ktorý považujú za „najbližší“; sú to jazyk slovenský 68 %, jazyk maďarský 2,6%, jazyk rómsky 12,5% a jazyk anglický 7%. Z toho vyplýva, že deti umiestnené v Centrách pre deti a rodiny sú podporované v ich identite aj formou komunikácie v rómskom jazyku. Zamestnanci sú podporovaní v rámci celoživotného vzdelávania sa v upevňovaní si vedomostí a zručností tak, aby čo v najväčšej miere dokázali podporovať a zachovať etnickú identitu detí. Zariadenia SPOD a SK sú otvorené možnostiam najímať si rómskych odborníkov najmä v rámci vzdelávania v oblasti práce s rómskym dieťaťom. V zariadeniach sa s dieťaťom rozpráva jazykom, ktorému dieťa rozumie. Zamestnanci ovládajú regionálny/menšinový jazyk. Pri prijímaní zamestnancov je výhodou ovládanie iného ako úradného jazyka, ktorý sa definuje podľa regiónu (rómsky, maďarsky, rusínsky a pod.)

F. Zdravotné postihnutie, základná zdravotná starostlivosť a blaho

(články 6, 18 ods. 3, 23-24, 26, 27 ods. 1 až 3 a 33)

Deti so zdravotným postihnutím

67. Školský zákon § 3 sa venuje princípom výchovy a vzdelávania, ktoré sú založené na rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie, zákaze všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie, príprave na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie, posilnenia výchovnej stránky výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom všetkých vyučovacích predmetov, ale aj špecifickými výchovnými zamestnaniami zameranými na rozvoj citov a emócií, motivácie a záujmov, socializácie a komunikácie, na sebakontrolu a sebariadenie, na mravné hodnoty a tvorivosť, zákaze poskytovania alebo sprístupňovania informácií alebo zneužívania informačných prostriedkov, ktoré by mohli viesť k narušovaniu mravnosti alebo k podnecovaniu k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti alebo k ďalším formám intolerancie. V § 4 uvádza školský zákon ciele výchovy a vzdelávania, ktoré sú umožniť dieťaťu alebo žiakovi získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti, a kompetencie v oblasti

technických prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie, naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť, získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj úctu k zákonu a osobitne vzťah k prevencii a zamedzeniu vzniku a šírenia kriminality a inej protispoločenskej činnosti, pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie, naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeľudské etické hodnoty, získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

68. Dieťa, žiak má podľa § 144 školského zákona právo na rovnoprávny prístup ku vzdelávaniu, individuálny prístup rešpektujúci jeho schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, úctu k jeho vierovyznaniu, svetonázoru, národnostnej a etnickej príslušnosti, poskytovanie poradenstva a služieb spojených s výchovou a vzdelávaním, výchovu a vzdelávanie v bezpečnom a hygienicky vyhovujúcom prostredí, úctu k svojej osobe a na zabezpečenie ochrany proti fyzickému, psychickému a sexuálnemu násiliu. Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má právo na výchovu a vzdelávanie s využitím špecifických foriem a metód, ktoré zodpovedajú jeho potrebám, a na vytvorenie nevyhnutných podmienok, ktoré túto výchovu a vzdelávanie umožňujú. Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má právo používať pri výchove a vzdelávaní špeciálne učebnice, učebné texty, pracovné zošity, multimediálne pomôcky a špeciálne didaktické a kompenzačné pomôcky; nepočujúcim deťom a žiakom sa zabezpečuje právo na vzdelávanie v slovenskom posunkovom jazyku ako ich prirodzenej komunikačnej forme; nevidiacim deťom a žiakom sa zabezpečuje právo na výchovu a vzdelávanie s použitím Braillovo písma; deťom a žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou sa zabezpečuje právo na výchovu a vzdelávanie prostredníctvom náhradných spôsobov dorozumievania. (pre viac informácií viď Príloha 1 body 110. – 113.)

69. Profesionálna náhradná rodina (ďalej len PNR) je organizačnou súčasťou zariadenia a predstavuje formu inštitucionálnej starostlivosti (dieťa je zverené súdom do starostlivosti inštitúcie - CDR nie konkrétnej fyzickej osobe), ktorá dáva dieťaťu príležitosť vyrastať v reálnych podmienkach rodiny. Pre dieťa je dôležitá kvalita sociálnych vzťahov a citových väzieb, ktoré sa vytvárajú medzi ním a členmi náhradnej rodiny. PNR má preto mať „výbavu“ citových, psychologických a výchovných nástrojov, ktorými by liečila „rany na duši“ dieťaťa. Právna úprava tejto formy starostlivosti bola v priebehu rokov 2016 -2017 prehodnotená zástupcami štátneho aj neštátneho sektora pôsobiacimi v oblasti a výsledok sa v plnej miere premietol v novele príslušných ustanovení zákona v roku 2018. Centrá pre deti a rodiny a ich zriaďovatelia majú povinnosť zabezpečiť a utvoriť podmienky tak, aby každé dieťa do šiestich rokov veku bolo najneskôr do štyroch týždňov od prijatia do Centra zaradené do PNR. Táto povinnosť sa o.i. nevzťahuje na umiestnenie dieťaťa ktorého zdravotný stav si vyžaduje osobitnú starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine, t.j. detí, ktoré sú na základe posudku posudkového lekára odkázané na odbornú nepretržitú ošetrovateľskú starostlivosť, ktorú nie je reálne v podmienkach profesionálnej náhradnej rodiny zabezpečiť. Umiestňovanie detí do PNR má zo zákona prednosť pred umiestnením do samostatnej usporiadanej skupiny a do špecializovanej samostatnej skupiny aj v prípade tejto skupiny detí je táto možnosť individuálne zvažovaná. Zariadenie však nemôže mať zákonom uloženú nereálnu povinnosť umiestniť do rodiny také dieťa, o ktoré by sa rodina pre jeho vážny zdravotný stav nedokázala postarať. Prax tiež ukázala, že podmienky pre poskytovanie odbornej starostlivosti profesionálnych náhradných rodičov o zverené deti sú

rôznorodé a preto bolo potrebné zjednotenie prístupu k profesionálnym náhradným rodičom. Boli určené „Pravidlá na zabezpečenie jednotlivého postupu pri výberovom konaní na miesto zamestnanca detského domova, ktorý poskytuje starostlivosť určenému počtu detí v domácom prostredí a štandardy práce s týmto zamestnancom“. Časť Štandardy práce s PNR obsahuje postup spolupráce PNR a zariadenia a platí tak pre štátne ako aj neštátne zariadenia. V sledovanom období bol zaznamenaný stúpajúci počet PNR, ktoré boli ochotné a schopné zabezpečovať poskytovanie starostlivosti väčšiemu počtu detí, čiže aj väčším súrodeneckým skupinám alebo deťom so zdravotným znevýhodnením. (pre viac informácií vid' Príloha body 114. – 118.)

Zdravie a zdravotné služby

70. MZ SR explicitne Odbor epidemiológie Úradu verejného zdravotníctva SR je vecne príslušným odborom v oblasti vakcinácie. V danej problematike vystupuje v rámci European Vaccine Action Plan 2015–2020, Národného imunizačného programu, Akčného plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongeniálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike. Vydáva Očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých každoročne. Vykonáva a vyhodnocuje administratívne kontroly očkovania v SR každoročne. Navrhuje zmeny legislatívy v oblasti očkovania a prevencie prenosných ochorení. Na podporu očkovania Úrad verejného zdravotníctva SR Odbor epidemiológie uskutočňuje aktivity v rámci Európskeho imunizačného týždňa. V oblasti očkovania populácie rómskych komunít plní významnú úlohu organizácia Zdravé regióny, ktorá časť svojich aktivít realizovaných v teréne zameriava na podporu preventívnych zdravotných programom. Zavedením príslušných aktivít podpory zdravia v MRK pozitívne ovplyvňuje prístup k zdravotnej starostlivosti redukciami najmä vnútorných bariér. Zvýšenie účasti na preventívnych prehliadkach a povinnom očkovaní, prispieva k včasnej identifikácii výskytu infekčných ochorení, zvýšeniu miery informovanosti o zdraví a zdravotnej starostlivosti, zlepšeniu komunikácie medzi MRK a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, zvýšeniu dôvery k zdravotnému systému. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 119. – 122.)

Zdravie adolescentov

71. Oblasť zdravotnej starostlivosti poskytovanej ženám vo vzťahu k reprodukcii zabezpečuje najmä špecializačný odbor gynekológia - pôrodníctvo komplexne v rozsahu prevencie, diagnostiky a liečby vrátane plánovaného rodičovstva a liečby neplodnosti na základe platnej legislatívy

- Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy § 19 písm. a) až g) „MZ SR je ústredným orgánom štátnej správy pre zdravotnú starostlivosť, ochranu zdravia, verejné zdravotné poistenie, ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov, prírodné liečebné kúpele, prírodné liečivé zdroje, prírodné minerálne vody, cenovú politiku v oblasti cien výrobkov, služieb a výkonov v zdravotníctve a v oblasti cien nájmu nebytových priestorov v zdravotníckych zariadeniach, kontrolu zákazu biologických zbraní.“

- Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 43 ods. 3 písm. a) až c) „Dieťa je ďalej povinné spolupracovať so svojimi rodičmi v záujme starostlivosti o neho a jeho výchovu, plniť si svoje vzdelávacie povinnosti primerane svojim schopnostiam a vyvarovať sa spôsobu života, ktorý by mohol byť preň ohrozujúci, najmä užívania látok, ktoré poškodzujú jeho telesné a duševné zdravie.“

- Zákon č. 576/2004 Z. z. § 11 ods. 2 „Právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti vrátane cezhraničnej zdravotnej starostlivosti 9a) sa zaručuje rovnako každému v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v zdravotnej starostlivosti a pri poskytovaní tovarov a služieb ustanovenou osobitným predpisom. 10) V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia.“

- § 3 ods. 11 tohto zákona „Na základe verejného zdravotného poistenia sa plne uhrádza zdravotná starostlivosť v súvislosti s utajeným pôrodom. 11a) Vykonanie úhrady zdravotnou poisťovňou sa uskutoční na základe vyhlásenia poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, že žena, ktorá písomne požiadala o utajenie svojej osoby v súvislosti s pôrodom, je jej poistenkyňou.“ (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 123. – 125.)

72. „Na základe verejného zdravotného poistenia sa plne uhrádzajú preventívne prehliadky.“ Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 577/2004 Z. z. Príloha č. 2 „Náplň preventívnych prehliadok. Súčasťou preventívnej gynekologickej prehliadky je dôkladná anamnéza a odborné poradenstvo v otázkach antikoncepcie, hormonálnej substitučnej liečby, prevencie sexuálne prenosných ochorení a poučenie...“. § 3 ods. 11 tohto zákona „Na základe verejného zdravotného poistenia sa plne uhrádza zdravotná starostlivosť v súvislosti s vykonávaním preventívnej prehliadky. V Slovenskej republike sú dostupné všetky druhy antikoncepcie a zdravotnej starostlivosti v oblasti reprodukčného zdravia vrátane kontroly plodnosti, aj prevencie diagnostiky a liečby neplodnosti. Rozhodovať o cene a úhrade liekov z verejného zdravotného poistenia je kompetencia členských štátov a súčasť národného zdravotného systému. Predpisovanie antikoncepcie indikovanej zo zdravotných dôvodov je všeobecne dostupné a plne uhrádzané z verejného zdravotného poistenia. Zabezpečenie prístupu každej osoby, aj maloletej k sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu, za ktorú sa podľa vnútroštátnej legislatívy a Dohovoru považuje osoba mladšia ako osemnásť rokov, ktorej záujem sa zohľadňuje ako prvoradé hľadisko pri rozhodovaní, a to najmä úroveň starostlivosti o dieťa, zabezpečenie podmienok na vytváranie a rozvoj vzťahovej väzby s oboma rodičmi a ochrana jej telesného, duševného a citového vývinu ustanovuje zákon o rodine, taktiež ustanovuje rešpektovanie práva rodičov/zákonných zástupcov pri ochrane a výchove svojich detí. Informovaný súhlas rodiča/zákonného zástupcu je postavený na tejto premise a vyžaduje sa pre všetky zdravotné výkony vrátane prípadu potratov, predpisov atď. V záujme ochrany zdravia dieťaťa informovaný súhlas vydáva súd, ak rodič odmieta. V súlade s ustanovením Dohovoru Čl. 24 „1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na dosiahnutie najvyššie dosiahnuteľnej úrovne zdravotného stavu a na využívanie liečebných a rehabilitačných zariadení. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa usilujú o zabezpečenie toho, aby žiadne dieťa nebolo pozbavené svojho práva na prístup k takým zdravotníckym službám.“ sa domnievame, že súčasne platná legislatíva Slovenskej republiky korešponduje s Dohovorom a že podporuje zdravý fyzický a duševný vývin adolescentov. V prípadoch zdravotnej indikácie sú náklady na antikoncepciu hradené zo zdravotného poistenia. Zmenu legislatívy podľa 41.c) odporúčani považujeme v rozpore s informovaným súhlasom rodiča ako protektívnym faktorom zdravia detí a adolescentov. Nulová implementácia navrhovaného odporúčania. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 126. – 131.)

Životný štandard

73. V prípade legislatívy podmieňujúcej výšku vyplácania prídavku na dieťa, rodičovského príspevku a príspevku pri narodení dieťaťa dodržaním preventívnych opatrení sme toho názoru, že nejde o diskrimináciu. Uvedená legislatíva sa týka každého a nevzťahuje sa len na určité skupiny obyvateľstva. Ide len o opatrenia, motivujúce osoby poberajúce uvedené štátne sociálne dávky k tomu, aby pri starostlivosti o nezaopatrené deti dbali na riadne plnenie povinnej školskej dochádzky svojich detí resp. na to, aby sa ich deti správali v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi platnými na území Slovenskej republiky. Navyše v uvedených prípadoch nedochádza k úplnému zastaveniu výplaty týchto štátnych sociálnych dávok, ale tieto dávky sú vyplácané osobitnému príjemcovi určenému príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, prostredníctvom ktorého sa následne dočasne zabezpečuje plnenie účelu predmetných štátnych sociálnych dávok. Osobitným príjemcom môže byť napr. obec v ktorej má oprávnená osoba pobyt, resp. v odôvodnených prípadoch iná vhodná osoba. Napokon dodávame, že ide o opatrenia dočasného charakteru, pričom po uplynutí stanovenej lehoty a za predpokladu, že došlo k náprave neželaného stavu, úrad práce, sociálnych vecí a rodiny rozhodne o uvoľnení osobitného príjemcu a predmetné štátne sociálne dávky sa následne vyplácajú priamo oprávneným osobám. V súvislosti s témou prídavku na dieťa si dovoľujeme dať výboru do pozornosti, že v roku 2019 došlo k zmene zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, na základe čoho sa osobám, ktoré sa starajú o nezaopatrené deti, ktoré prvýkrát nastúpili do prvého ročníka základnej školy, jednorazovo vypláť prídavok na dieťa v sume zvýšenej o 100€, a to v tom mesiaci, v ktorom nezaopatrené dieťa prvýkrát nastúpi do prvého ročníka základnej školy. Cieľom tohto opatrenia je dosiahnuť to, aby každé dieťa, ktoré začne plniť povinnú školskú dochádzku, malo zabezpečené základné školské potreby. Poskytovanie zvýšeného prídavku na dieťa zároveň finančne odbremení rodičov od zvýšených výdavkov, ktoré im vznikajú v dôsledku nástupu ich dieťaťa do základnej školy. Ako príklad možno uviesť, že v roku 2019 bolo pozitívne ovplyvnených približne 59 000 detí, na ktoré bude jednorazovo vyplatený zvýšený prídavok na dieťa na zabezpečenie školských potrieb. (pre viac informácií viď Príloha 1 body 132. – 135.)

Vzdelávanie, voľný čas a kultúrne aktivity (články 28, 29, 30 a 31)

Vzdelávanie, vrátane odbornej prípravy a usmernenia

74. V školskom zákone je ako základ v § 3 ods. d) Princípy výchovy a vzdelávania zahrnutý zákaz všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie. Dôležitý je ale § 145, ktorý priamo ustanovuje, že práva školským zákonom sa zaručujú rovnako každému uchádzačovi, dieťaťu, žiakovi a poslucháčovi v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania vo vzdelaní ustanoveným zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov. Uchádzač, dieťa, žiaka poslucháč, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté v dôsledku nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania, môže sa domáhať právnej ochrany na súde. Škola alebo školské zariadenie nesmie uchádzača, dieťa, žiaka a poslucháča postihovať alebo znevýhodňovať preto, že

uplatňuje svoje práva. V rámci plánovanej činnosti MŠVVaŠ SR v spolupráci s Európskou komisiou, t. j. pracovnej skupiny ET 2020 na Podporu občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerance a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania sa v septembri 2017 uskutočnilo pracovné stretnutie – Peer learning aktivity na tému Identifikácia výziev a spôsobov prevencie diskriminácie a segregácie vo vzdelávaní. Účastníci z krajín EÚ spoločne skúmali, vymieňali si poznatky a skúsenosti a hľadali riešenie aj na rezidentnú segregáciu s dôrazom na zabezpečenie rovnoprávneho prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu, sociálnemu začleneniu a úsiliu bojovať proti diskriminácii vo vzdelávaní. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 136. – 149.)

75. Predmet Občianska náuka sa sústreďuje v 8. ročníku ZŠ na problematiku práv a slobôd človeka. Žiaci sa učia orientovať v Ústave SR (ako SR vníma ľudské práva a slobody, aký postoj k nim zaujíma a ako je ochotná a pripravená ich garantovať občanom, a to rovnocenne pre všetkých, teda bez rozdielu veku, pohlavia, rodu, rasy, národnosti, náboženskej príslušnosti atď). Rovnako sa kladie dôraz aj na poznanie obsahu, cieľov a významu medzinárodných dokumentov o ľudských právach a právach detí. Na etickej výchove/náboženskej výchove sú žiaci scitlivovaní k témam nediskriminácie, najlepším záujmom dieťaťa, rešpektovania názoru dieťaťa, práva na identitu, násilia páchanom na deťoch, k témam výrazného porušovania práv vo svete (napríklad zneužívanie detí na prácu, sexuálne zneužívanie detí a detská pornografia, zneužívanie detí na účasť v ozbrojených konfliktoch). Kurikulum týchto predmetov je orientované na rozvoj hodnotových kompetencií – rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a ľudských práv, práv detí, rešpektovanie kultúrnej rôznorodosti, rešpektovanie demokracie, spravodlivosti, rovnoprávnosti a zákona.

V dejepise sú v 5. ročníku ZŠ zaradené do vzdelávacích štandardov témy o konfliktoch, vojne, detských vojakoch, mieri, dozvedajú sa o nehumánných spôsoboch zaobchádzania s ľuďmi a zvlášť zraniteľnou skupinou - deťmi. Prierezová téma Multikultúrna výchova kladie väčší dôraz na aktuálne témy a na rozvíjanie takých kompetencií žiakov, ktoré súvisia s globalizáciou, rôznorodosťou, potrebou hľadania jednoty v rozmanitosti.

Na vyššom stupni vzdelávania (SŠ a Gymnázia) žiaci analyzujú príbehy detí, ktorých práva sú porušované, hľadajú príčiny a navrhujú možné riešenia problémov v oblasti nerešpektovania ľudských práv a práv detí. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 150. – 152.)

76. Zákonom č. 209/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa školský zákon zavádza MŠVVaŠ SR povinné predprimárne vzdelávanie pre päťročné deti s účinnosťou od 1. januára 2021. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR dňa 26. januára 2015 uverejnilo na webovom sídle výzvu na predloženie žiadostí o poskytnutie dotácie MŠVVaŠ SR na rozšírenie kapacít materských škôl formou prístavby, výstavby a rekonštrukcie priestorov pre potreby materských škôl a vybudovanie zariadení školského stravovania pri týchto materských školách na rok 2015 a dňa 29. júna 2015 výzvu na predloženie žiadostí o poskytnutie dotácie MŠVVaŠ SR na rozšírenie a udržanie kapacít materských škôl formou prístavby, výstavby a rekonštrukcie priestorov pre potreby materských škôl a vybudovanie zariadení školského stravovania pri týchto materských školách na rok 2015. Cieľom podpory v rámci predmetnej výzvy bolo rozšíriť kapacity materských škôl s cieľom postupne do roku 2020 dosiahnuť 95 % účasť detí vo veku 4 až 5 rokov na predprimárnom vzdelávaní v materských školách. MŠVVaŠ SR na tento účel vyčlenilo 14,5 mil. Podporených bolo 185 úspešných žiadateľov, ktorí aj vďaka dotácii MŠVVaŠ SR mali možnosť vytvoriť 227 nových tried a udržať existujúcu kapacitu v ďalších 22 triedach. Rozšírenie a udržanie kapacít materských škôl z týchto dotácií umožnilo prijatie cca 5 000 nových detí a vytvorenie pracovných miest pre cca 460 učiteliek pre predprimárne vzdelávanie. Komisarčka v MPK podávala návrh na predprimárne vzdelávanie od veku 4. roku života dieťaťa a to hlavne z dôvodu socializácie u detí zo sociálne

znevýhodneného prostredia, pretože jeden rok je pomerne krátky čas na dobehnutie vývinu tam, kde deti nemali dostatok stimulov na riadny psychosociálny vývin a taktiež veľkú úlohu zohráva osvojovanie si štátneho jazyka pretože jeden rok pre predškolača je krátky čas.

77. Údaje sledujú mestá a obce ako zriaďovatelia centier voľného času v spolupráci s príslušnými orgánmi. Centrá voľného času (ďalej CVČ) sú financované z podielových daní prostredníctvom samosprávy. V prípade grantovej podpory sa o ňu môžu uchádzať v uvedenom dotačnom programe, pokiaľ majú o takúto formu podpory záujem. MŠVVaŠ SR ako gestor tejto úlohy nemá kompetenciu navýšiť finančné prostriedky priamo CVČ. Tie zriaďujú mestá a obce. CVČ sa však môžu uchádzať o dodatočné finančné zdroje prostredníctvom dotačnej schémy MŠVVaŠ SR „Programy pre mládež 2014 – 2020“, ktorý administruje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

78. 1. júla 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého vznikol Fond na podporu kultúry národnostných menšín. Kompetencia pridelovania dotácií v tejto oblasti sa tak presunula z Úradu vlády SR pod túto novú verejnoprávnu inštitúciu nezávislú od ústredných orgánov štátnej správy, reprezentovanú odborníkmi zo všetkých národnostných menšín. Vytvorenie nového fondu vyplynulo nielen z programového vyhlásenia vlády SR, ale aj z kontinuálnej snahy Ministerstva kultúry SR postupne transformovať grantový systém na verejnoprávne fondy. Hlavným účelom fondu je zachovanie, vyjadrenie, ochrana a rozvoj identity kultúrnych hodnôt národnostných menšín, výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín, ako aj rozvoj a podpora interkultúrneho dialógu a porozumenia medzi občanmi slovenskej národnosti a občanmi patriacimi k národnostným menšinám a etnickým skupinám prostredníctvom poskytovania finančných prostriedkov na podporu ich kultúrnych a vedeckých aktivít formou dotácie alebo štipendia.

Fond na podporu kultúry národnostných menšín v súlade s § 15 ods. 1 zákona č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o Fonde“) poskytuje finančné prostriedky podľa § 2 písm. a) na podporu projektov v týchto oblastiach:

- a) kultúrno-osvetová činnosť a vzdelávacia činnosť,
 - b) edičná činnosť,
 - c) aktivity divadiel, umeleckých súborov a kultúrnych inštitúcií,
 - d) umelecká tvorba,
 - e) veda v oblasti kultúry, života a histórie národnostných menšín,
 - f) záujmová činnosť a využitie voľného času,
 - g) zahraničná prezentácia kultúry národnostných menšín,
 - h) podpora interkultúrneho dialógu a porozumenia,
 - i) podpora identifikácie a spoznávania spoločných kultúrnych hodnôt a tradícií,
 - j) podpora výmenných programov, pobytov a spoločných vzdelávacích podujatí, vedomostných a umeleckých súťaží pre deti a mládež,
 - k) ochrana, odborné spracovanie a digitalizácia kultúrneho dedičstva národnostných menšín,
 - l) kreatívny priemysel,
 - m) podpora rozvoja používania jazykov národnostných menšín.
- (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 153. – 157.)

Špeciálne ochranné opatrenia
(články 22, 30, 32-33, 35-36, 37 písm. b) až d) a 38, 39 a 40)

Deti žiadajúce o azyl a deti – utečenci

79. Výbor je znepokojený tým, že:

- (a) Rodiny s deťmi žiadajúce o azyl sú systematicky zadržované na dlhé obdobia vo veľmi nevhodných podmienkach a alternatívy k zadržovaniu často nie sú pri nich uplatňované;
- (b) Neexistujú podporné služby alebo špeciálne ubytovanie pre rodiny žiadajúce o azyl a utečenecké rodiny;
- (c) Deti majú prístup k vzdelávaniu až po troch mesiacoch po zadržaní a nedostáva sa im adekvátna zdravotná starostlivosť, vrátane z dôvodu nedostatku zdravotného personálu hovoriaceho iným ako slovenským jazykom a nedostatku tlmočníkov, a pri nárazových vlnách sa im taktiež nedostáva dostatok oblečenia a iných základných potrieb;
- (d) Počas nedávnych migračných diskusií o schéme EÚ týkajúcej sa premiestnenia a presídlenia, zmluvný štát opakovane dal jasne najavo, že nebude prijímať moslimských utečencov a žiadateľov o azyl.

80. V uvedených prípadoch sa explicitne postupuje vždy len podľa platných zákonných noriem. Potrebné je uviesť, že štátny príslušník tretej krajiny môže byť zaistený na čas nevyhnutne potrebný, najviac na šesť mesiacov. Túto lehotu možno predĺžiť zo zákonom uvedených dôvodov až o 12 mesiacov, no nie v prípade rodín s deťmi alebo zraniteľných osôb, (§ 88 ods. 4 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov). Zraniteľné osoby ktorými sú i rodiny s deťmi možno zaistiť v nevyhnutnom prípade a na čo najkratší čas, (§ 88 ods. 9 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov). Miernejšie opatrenia, čo sa týka zaistenia maloletých osôb s rodinami, sa na Slovensku uplatňujú v minimálnej možnej miere najmä preto, lebo primárnou podmienkou, ktorú policajný orgán skúma je schopnosť cudzinca zabezpečiť si ubytovanie a ostatné nevyhnutné potreby pre všetkých členov rodiny, čo v drvivej väčšine prípadov rodiny s deťmi nedokážu splniť. Keďže si cudzinci s deťmi nedokážu zabezpečiť ubytovanie a ostatné nevyhnutné potreby pre všetkých členov rodiny, je určite v najlepšom záujme dieťaťa umiestniť ich v ÚPZC, ktoré požiadavky na primerané, hygienicky spôsobilé ubytovanie, stravovanie a voľnočasové aktivity spĺňa. Nad rámec odporúčaní výboru si k bodu (d) dovoľujeme uviesť, že SR v rámci realizácie výberu osôb v rámci procesu relokácií (premiestnenia) postupovala vo vzťahu k náboženstvu relokovaných osôb bez akejkoľvek diskriminácie.

81. MBS, t.j. deti, ktoré nie sú občanom SR a nachádzajú sa na území SR bez sprievodu rodiča alebo inej plnoletej fyzickej osoby, ktorej by mohlo byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti, majú na základe medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktoré sa SR zaviazala plniť, najmä a príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov univerzálne práva, tak ako iní občania, okrem toho majú práva ako deti a osobitné práva ako žiadatelia o azyl, s ohľadom na ich aktuálnu sociálnu pozíciu odlúčenia. (pre viac informácií viď Príloha 1 bod 158.)

82. Ochrana a zastupovanie práv MBS orgánom SPODaSK je garantovaná už od štádia záchytu MBS na území SR. Zástupca orgánu SPODaSK je prítomný na prejednávaní priestupku a podaní vysvetlenia na útvare PZ a dohliada na zabezpečenie práva právom chránených záujmov MBS pri podaní vysvetlenia, resp.

pri pobyte na útvare PZ (tlmočenie, poučenie, strava, hygiena, oddych...). Opatrenia v záujme MBS sa vykonávajú bezodkladne. Do času, kým MBS nie je umiestnený v zariadení na výkon rozhodnutia súdu, (prípadne súd neurčí opatrovníka MBS ich vykonáva úrad, v obvode ktorého sa MBS nachádza, a to aj v prípade, že úrad nie je ešte právoplatným rozhodnutím súdu ustanovený za opatrovníka a MBS sa poskytuje najmä veku primeraná starostlivosť, poradenstvo a realizuje sa zdravotná a lekárska starostlivosť. (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 159.)

83. Migračný úrad Ministerstva vnútra SR zabezpečuje maloletým žiadateľom o udelenie azylu v sprievode rodičov prístup ku vzdelaniu v súlade s čl. 14 prijímacej smernice tak že ihneď ako je to možné sú zaradení do plnenia povinnej školskej dochádzky, prístup k sociálnym službám je zabezpečený prostredníctvom sociálnych pracovníkov, ktorí sú zamestnaní v azylových zariadeniach Ministerstva vnútra SR a k psychologickým službám prostredníctvom projektov financovaných zo zdrojov Fondu pre azyl, migráciu a integráciu. Právna pomoc počas azylového konania je všetkým žiadateľom o udelenie azylu bezplatne na dobrovoľnej báze poskytovaná zo strany MVO realizujúcej projekt financovaný zo zdrojov Fondu pre azyl, migráciu a integráciu.

84. Zákonom o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi sa zriaďuje Centrum právnej pomoci, štátna rozpočtová organizácia, ktorá poskytuje právnu pomoc podľa tohto zákona svojimi zamestnancami, určenými advokátmi a mediátormi. Tento zákon sa vzťahuje na poskytovanie právnej pomoci okrem iného aj v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení, v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny, v konaní o zaistení žiadateľa o udelenie azylu a v týchto veciach aj v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.

85. V azylových veciach sa právna pomoc podľa tohto zákona poskytuje fyzickým osobám, ktorým vzniklo právo na poskytnutie právnej pomoci v azylovej veci. Fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci v azylovej veci, ak a) požiadala o poskytnutie právnej pomoci v azylovej veci, b) nemá svojho zástupcu na konanie, v ktorom žiada o poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona, c) MV SR vydalo rozhodnutie 1. o neudelení azylu, 2. o odňatí azylu, 3. o nepredĺžení doplnkovej ochrany, 4. o zrušení doplnkovej ochrany, 5. ktorým bola žiadosť o udelenie azylu zamietnutá ako zjavne neopodstatnená, 6. ktorým bola žiadosť o udelenie azylu zamietnutá ako neprípustná alebo 7. ktorým bolo konanie o azyle zastavené z dôvodu, že už bolo o žiadosti skôr rozhodnuté a skutkový stav sa podstatne nezmenil, 8. o odovzdaní do iného štátu, d) sa nachádza v stave materiálnej núdže. Žiadosť o poskytnutie právnej pomoci v azylovej veci žiadateľ podáva v centre alebo na ministerstve vnútra počas pohovoru v konaní o azyle alebo v konaní o odovzdaní do iného štátu. Ak bola žiadosť podaná na MV SR, MV SR žiadosť bezodkladne doručí centru spolu s rozhodnutím. Ak nejde o rozhodnutie, MV SR oznámi fyzickej osobe v jazyku, o ktorom sa predpokladá, že mu rozumie, že toto rozhodnutie nezakladá právo na poskytnutie právnej pomoci; v takom prípade MV SR centru žiadosť nedoručuje. Ak bola žiadosť podaná v centre, centrum o tom bezodkladne informuje MV SR. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 160. – 163.)

86. Osoba, ktorá je zjavne maloletá sa za takúto osobu jej vyhlásením aj považuje. Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý o sebe vyhlási, že je MBS, a ktorý zjavne maloletý nie je, považuje sa za dospelú osobu až do výsledku lekárskeho vyšetrenia. Vzhľadom na krátky časový úsek t.j. niekoľko hodín, za ktorý je výsledok vyšetrenia k dispozícii, nemôže byť postup policajného útvaru označený za diskriminačný. Zároveň musíme konštatovať, že iné lekárske úkony sa s takouto osobou nevykonávajú, iba úkony smerujúce na zistenie skutočného veku cudzinca. (pre viac informácií vid' Príloha 1 bod 164.)

87. Ak MBS prejaví záujem o zlúčenie s blízkou osobou s ktorou je v príbuzenskom vzťahu, ktorá žije v inom štáte EÚ, robia sa všetky úkony na identifikáciu vypátranie tejto osoby. Ak neexistujú prekážky, ktoré by zabraňovali bezpečnému zlúčeniu dochádza v spolupráci s migračným úradom SR k samotnému procesu zlúčenia. Orgány SPODaSK na základe výstupov prípadovej konferencie zameranej na zhodnotenie súčasnej situácie dieťaťa pripravujú plán sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou, v ktorom sú zohľadnené jednotlivé prvky najlepšieho záujmu dieťaťa so zameraním na riešenie právnej, ale aj celkovej životnej situácie dieťaťa nielen z hľadiska aktuálneho, ale najmä z dlhodobého a trvalo udržateľného hľadiska. Trvalé riešenia pre MBS sa v kontexte právnej úpravy orientujú najmä na zlúčenie dieťaťa s rodinou t.j. návratu dieťaťa do krajiny pôvodu (ak ide o bezpečnú krajinu), reunifikácie t.j. zlúčenie dieťaťa s rodinou, ktorá sa nachádza na území tretej krajiny alebo integráciu MBS na území SR (napr. vo forme udelenia azylu, doplnkovej ochrany či získania trvalého pobytu, alebo štátneho občianstva). Orgán SPOD a SK sa v tejto súvislosti podieľa na vyhľadávaní rodičov alebo iných členov rodiny MBS za účelom ich zlúčenia, pričom:

- oznamuje zastupiteľskému úradu krajiny, v ktorej má MBS obvyklý pobyt, opatrenia prijaté v záujme návratu alebo premiestnenia MBS a žiada o jeho návrat alebo premiestnenie do krajiny, v ktorej má MBS obvyklý pobyt, ak je zrejmé, že má obvyklý pobyt v bezpečnej krajine, a nevzťahuje sa naňho medzinárodný dohovor,
- navrhuje zastupiteľskému úradu krajiny, v ktorej nemá MBS obvyklý pobyt a v ktorej sa nachádza jeho rodič alebo osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, ich zlúčenie a oznamuje opatrenie prijaté v záujme tohto zlúčenia,
- spolupracuje s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu pri zabezpečovaní návratu MBS do krajiny pôvodu alebo pri vycestovaní MBS do tretej krajiny, ak MBS o takýto návrat alebo vycestovanie prejavil záujem
- zabezpečuje MBS na jeho žiadosť právne poradenstvo a zabezpečuje MBS právnu pomoc podľa osobitného predpisu. (§ 24a zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.) Vo všetkých opatreniach, ktoré orgán SPODaSK vykonáva je plne rešpektovaný názor dieťaťa, jeho záujmy, potreby, pričom MBS sú pravidelne informovaní o možnostiach riešenia ich životnej situácie. Pri vyhľadávaní rodiny je možné požiadať o spoluprácu Úrad vysokého komisára Organizácie spojených národov, Ministerstvo vnútra SR a Medzinárodnú organizáciu pre migráciu, prípadne iné medzinárodné MVO, ktoré participujú na realizácii pomoci pre MBS. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 165. – 168.)

88. Na národnej úrovni sa pravidelne spracovávajú štatistické prehľady legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov v súlade s národnou legislatívou, ktoré sa zverejňujú na internetovej stránke Ministerstva vnútra SR a sú prístupné v slovenskom a anglickom jazyku.⁹ Štatistiky o zaisteniach sa v týchto prehľadoch zverejňujú v rozsahu: umiestnení podľa štátnej príslušnosti a spôsobu ukončenia zaistenia v časti Návratová politika. Nemáme vedomosť o zverejňovaní takýchto úzko špecifikovaných štatistikách (počty zaistených rodín s deťmi v požadovaných členeniach) v iných členských štátoch EÚ. Zhromažďovanie a zverejňovanie požadovaných štatistík o počte zaistených cudzincov - rodín s neplnoletými deťmi, ich veku, krajine pôvodu, dôvode ich zadržania a dĺžke zadržania a vyhodnocovanie týchto štatistík, ako aj situácie týchto detí na pravidelnej báze si vyžaduje minimálne úpravu informačného systému IS MIGRA, čo je podmienené finančnými prostriedkami. Prioritami pri úprave informačných systémov PZ sú implementačné opatrenia ktoré musia byť prijaté v súlade s európskou legislatívou (Entry/Exit systém, SIS, ...).

⁹ <http://www.minv.sk/?roccenky>

89. Nad rámec vyššie uvedeného dávame do pozornosti :

- spoločné pravidlá pre zber a tvorbu štatistiky EÚ o migrácií a medzinárodnej ochrane v súlade s nariadením EP a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane - Eurostat

- zber a poskytovanie údajov o migrácií agentúre Frontex v súlade s Nariadením EP a Rady (EÚ) 2016/1624 zo 14. septembra 2016 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii

Uvedené štatistiky zasielané do Eurostatu a Frontexu nie sú zamerané na kategóriu zaistenia rodín s deťmi, zber je sústredený na základné kategórie nelegálnej a legálnej migrácie ako sú: neoprávnený pobyt, neoprávnený vstup, odopretie vstupu, návrat, a pod.

Výkon spravodlivosti voči mladistvým osobám

90. Ústava Slovenskej republiky zakotvuje princíp osobitnej ochrany detí a mládeže, čo je explicitne uvedené v jej článku 41 odsek 1, ktorý znie: "Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých". Túto ústavnú zásadu konkretizujú predpisy rozličných právnych odvetví, najmä občianskeho a rodinného práva, pracovného práva, správneho práva, práva sociálneho zabezpečenia a trestného práva. Podľa Trestného poriadku (§135) - ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 18 rokov o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej vek, vzťah k páchatelovi alebo závislosť od páchatela, povahu a okolnosti spáchania trestného činu mohlo nepriaznivo ovplyvňovať jej duševný a mravný vývoj alebo vystaviť ju riziku druhotnej viktimizácie alebo ak ide o trestný čin proti ľudskej dôstojnosti, treba výsluch vykonávať obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať. K výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vypočúvanej osoby prispeje k správne vedeniu výsluchu a zástupca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ak nie je na výsluchu prítomný opatrovník podľa § 48 ods.

91. V zákone o obetiach trestných činov má dieťa (osoba mladšia ako 18 rokov) osobitné postavenie, keď sa naň hľadá ako na obzvlášť zraniteľnú obeť/ osobu. Zákon o obetiach trestných činov upravuje právo obete na ochranu pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou. Orgán činný v trestnom konaní (prokuratúra a polícia), súd a subjekt poskytujúci pomoc obetiam postupuje tak, aby jeho činnosť nespôsobovala obeti druhotnú viktimizáciu a prijíma účinné opatrenia, ktoré majú zabrániť opakovanej viktimizácii. Na podporu tejto skutočnosti MV SR realizuje národný projekt s cieľom realizácie špeciálnych výsluchových miestností pre detské obete a ďalšie obzvlášť zraniteľné obete trestných činov. Projekt prispeje k zníženiu rizika sekundárnej viktimizácie obetí trestných činov v trestnom konaní prostredníctvom vytvorenia priestorov prispôbených na výsluch detí a ďalších obzvlášť zraniteľných obetí trestných činov a zabezpečením špecializovanej odbornej prípravy pre policajtov, ktorí v praxi vypočúvajú deti a ďalšie obzvlášť zraniteľné obete trestných činov. Zároveň tým vznikne aj nástroj na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a sexuálnemu zneužívaniu. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 169. – 170.)

92. Podľa trestného zákona, kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný. Pre trestný čin sexuálneho zneužívania nie je trestne zodpovedný, kto v čase spáchania činu nedovršil pätnásť rok svojho veku. Podľa trestného poriadku, ak je zadržanou alebo zatknutou osobou mladistvý (dieťa do dovŕšenia 18 rokov veku), orgán činný v trestnom konaní vyrozumie o tejto skutočnosti bez zbytočného odkladu zákonného zástupcu mladistvého, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, a ak má mladistvý ustanoveného opatrovníka aj jeho. Právne zastúpenie pre maloletého (vlastný právnik) pred vznesením obvinenia prichádza do úvahy len prostredníctvom zákonných zástupcov (právnik zákonného zástupcu), nakoľko plná spôsobilosť na právne úkony sa v Slovenskej

republike nadobúda dovŕšením 18. roku veku. Maloletý nemá plnú právnu spôsobilosť, a teda nemôže s právnikom uzavrieť dohodu o právnom zastúpení a udeliť mu splnomocnenie. Po vznesení obvinenia musí mať maloletý obhajcu už v prípravnom konaní, ktorého mu zvolí jeho zákonný zástupca, alebo ak to nie je možné, iná oprávnená osoba (príbuzný v priamom rade, súrodenec, osvojiteľ..), a to aj proti jeho vôli. V prípadoch, kedy nie je obvinenému v určenej lehote zvolený obhajca, je mu obhajca bez meškania zvolený súdom.“

93. Trestný poriadok pozná osobitné konanie proti mladistvým. Mladistvý musí mať obhajcu po vznesení obvinenia už v prípravnom konaní. V konaní proti mladistvému treba čo najdôkladnejšie zistiť aj stupeň rozumového a mravného vývoja mladistvého, jeho povahu, pomery a prostredie, v ktorom žil a bol vychovávaný, jeho správanie pred spáchaním činu, z ktorého je obvinený, a po ňom a iné okolnosti dôležité pre voľbu prostriedkov vhodných na jeho nápravu, najmä na posúdenie, či má byť nariadená ochranná výchova mladistvého. Zisťovanie pomerov mladistvého sa uloží aj orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a obci. U mladistvého, ktorý v čase činu neprekročil pätnásť rok svojho veku, treba vždy skúmať, či bol spôsobilý rozpoznať protiprávnosť činu a či bol spôsobilý ovládať svoje konanie. Obvinený mladistvý smie byť vzatý do väzby, len ak nemožno účel väzby dosiahnuť inak.

94. Národný projekt Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov realizuje MV SR. V záujme ochrany obzvlášť zraniteľných obetí pred sekundárnou viktimizáciou Trestný poriadok v ustanoveniach § 134 ods. 4 a § 134 ods. 5 upravuje osobitný postup orgánov činných v trestnom konaní, pokiaľ je vypočúvaná obzvlášť zraniteľná obeť (vykonanie výsluchu ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať; ak je vypočúvaná obzvlášť zraniteľná obeť o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej osobné vlastnosti, vzťah k páchatel'ovi alebo závislosť od páchatel'a, povahu a okolnosti spáchania trestného činu mohlo nepriaznivo ovplyvniť jej telesnú integritu alebo duševnú integritu alebo vystaviť ju riziku druhotnej viktimizácie, k výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec; vykonanie výsluchu s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu, aby sa už v ďalšom konaní nemusel opakovať; v prípade výsluchu obzvlášť zraniteľnej osoby, ktorá je obeťou trestného činu proti ľudskej dôstojnosti, trestného činu obchodovania s ľuďmi alebo trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby výsluch spravidla vedie osoba rovnakého pohlavia). Pri výsluchu detských obetí a detských svedkov sa osobitne dbá aj na dodržiavanie ustanovenia § 135 ods. 1 Trestného poriadku o výsluchu svedka osoby mladšej ako 18 rokov. K výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vypočúvanej osoby prispeje k správne vedeniu výsluchu a zástupca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ak nie je na výsluchu prítomný opatrovník podľa § 48 ods. 2 Trestného poriadku. Ak to môže prispieť k správne vykonaniu výsluchu, prizve sa k výsluchu aj zákonný zástupca alebo pedagóg. Pred vypočutím svedka podľa prvej vety orgán činný v trestnom konaní prekonzultuje spôsob vedenia výsluchu so psychológom alebo znalcom, ktorý bude pribraný k výsluchu, a ak je to potrebné, aj s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zákonným zástupcom alebo pedagógom tak, aby sa zabezpečilo správne vykonanie výsluchu a predišlo sa druhotnej viktimizácii. Ochrana pred sekundárnou viktimizáciou je predmetom úpravy aj v zákone č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „zákon o obetiach“). Zákon o obetiach upravuje práva, ochranu a podporu obetí trestných činov, vzťahy medzi štátom a subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam a finančné odškodňovanie obetí násilných trestných činov. Zákon o obetiach definuje dieťa (osobu mladšiu ako osemnásť rokov) ako obzvlášť zraniteľnú obeť. V ustanovení § 8 v ods. 1 zákona o obetiach je stanovené, že obeť má právo na ochranu pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou a zároveň v §8 ods. 2 sa uvádza, že orgán činný v trestnom konaní, súd a subjekt poskytujúci

pomoc obetiam postupuje tak, aby jeho činnosť nespôsobovala obeti druhotnú viktimizáciu a prijíma účinné opatrenia, ktoré majú zabrániť opakovanej viktimizácii. Na tento účel orgán činný v trestnom konaní a súd používa vhodne prispôbené úradné miestnosti, ak to ich priestorové možnosti umožňujú. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 171. – 172.)

95. V § 3 ods. 8 zákona o obetiach sa v prípade obzvlášť zraniteľnej obete, ktorou je dieťa, stanovuje povinnosť orgánov činných v trestnom konaní, súdov a subjektov poskytujúcich pomoc obetiam, prihliadať na najlepší záujem dieťaťa s poukazom na čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 175/2015 Z. z. Prítomnosť zúčastnených osôb pri výsluchu zároveň upravuje § 135 ods. 1 zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Jeho novelou s účinnosťou od 1. januára 2019 došlo k výraznému posilneniu práv detských obetí v tom smere, že v prípade ak zákonný zástupca nemôže vykonávať svoje práva je za opatrovníka v trestnom konaní detskej obete na zastupovanie jeho práv ustanovený advokát.

96. V hodnotenom období sa IC MV SR zaoberalo preventívnymi aktivitami zameranými na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a plnenie predmetných odporúčaní bolo zabezpečené prostredníctvom plnenia úloh vyplývajúcich z Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015-2018, úlohy boli plnené v súlade s Národným akčným plánom boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015-2018. V roku 2018 bol zároveň pripravený a uznesením č. 495/2018 vládou Slovenskej republiky schválený v poradí už piaty strategický dokument pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi s názvom: Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023. V súlade s nariadením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 180/2013 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi z 19. decembra 2013 boli v roku 2018 poskytované služby a asistencia v znení predmetného nariadenia. Obetiam obchodovania s ľuďmi je v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi (ďalej len „program“) sú poskytované služby, pozostávajúce najmä z: izolácie z kriminálneho prostredia; pomoci pri dobrovoľnom návrate do Slovenskej republiky, resp. do krajiny pôvodu v prípade cudzinca; sociálnej pomoci; psychologického poradenstva; psychoterapeutických služieb; právneho poradenstva; zdravotnej starostlivosti; rekvalifikačných kurzov. Súčasťou programu je aj poskytovanie právneho poradenstva najmä v oblasti trestného, civilného práva v rámci ktorého sú riešené problémy najmä v oblasti exekúcií a kompenzácií. Zároveň bolo v roku 2018 predmetné nariadenie novelizované, od 1.1.2019 sú služby pre obeť obchodovania s ľuďmi poskytované v súlade s nariadením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 144/2018 z 10. decembra 2018 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. Predmetné nariadenie rieši aj problematiku príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti, špecifickejšie upravuje postupy pri poskytovaní pomoci, asistovaného dobrovoľného návratu obetiam obchodovania s ľuďmi (ďalej len „OSL“) a pomoci MBS, ktorí boli zaradení do programu.

97. Každoročne je za účelom plnenia úloh v aktuálnom Národnom programe vypracovaný harmonogram realizácie školení zameraných na zvýšenie odbornosti štátnych i neštátnych subjektov v oblasti obchodovania s ľuďmi (ďalej „OSL“) so zameraním na identifikáciu obetí a rozširovanie Národného referenčného mechanizmu zameraného na včasnú identifikáciu obetí. Rovnako boli realizované aj prednáškové aktivity pre školy. IC MV SR v rámci svojich kompetencií aj v roku 2018 pokračovalo v zvyšovaní informovanosti o problematike OSL a o možnostiach pomoci. Jednotlivé prednášky boli zamerané na identifikáciu potenciálnych rizík, hlavne v súvislosti s cestovaním za prácou alebo brigádou do zahraničia. V rámci pripomenutia si Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi boli pre cca. 350 študentov na viacerých školách BA kraja prezentované prednášky s problematikou OSL. IC MV SR v spolupráci s Národnou jednotkou boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ vykonala školenie pre (cca 100)

študentov stredných zdravotných škôl v Košiciach v oblasti identifikácie a prevencie OSĽ. Na základe spolupráce s organizátormi podujatia sa zástupcovia IC MV SR zúčastňujú akcie JobExpo 2018 v Nitre. Každoročne sa takisto realizujú preventívne prednášky pre mladých ľudí umiestnených v diagnostických ústavoch s cieľom prevencie OSĽ. V rámci prednášok sú títo v jednoduchej reči informovaní o probléme OSĽ a sú distribuované viaceré propagačné materiály s možnosťami pomoci a preventívnych rád. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 173. – 179.)

98. Problematika trestnosti a zodpovednosti za konanie v rozpore s Opčným protokolom o účasti detí v ozbrojených konfliktoch je upravená v Trestnom zákone. Monitorovanie a vyhodnocovanie porušenia ustanovení Opčného protokolu o účasti detí v ozbrojených konfliktoch vykonáva Vojenská polícia v súčinnosti s rezortnými ako aj mimorezortnými bezpečnostnými zložkami. Získané informácie sa vyhodnocujú a vzájomne odovzdávajú. Následne sú v kooperácii s príslušnými súčasťami prijímané opatrenia k zabráneniu činnosti militantných skupín. Podľa §392 Trestného zákona - Občan Slovenskej republiky, ktorý bez povolenia koná službu v cudzom vojsku, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov. Odňatím slobody na päť rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 počas vojnového stavu alebo vojny. (pre viac informácií vid' Príloha 1 body 180. – 186.)

Zoznam skratiek:

AOZ – Asistent osvetu zdravia

AOZN - Asistent osvetu zdravia v prostredí nemocníc

CDR – Centrum pre deti a rodinu

CVTI – Centrum vedecko-technických informácií

Dohovor – Dohovor OSN o právach dieťaťa

ESC – Európske spotrebiteľské centrum

GP SR – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

IC MV SR - Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

KC – Komunitné centrá

KR PZ – Krajské riaditeľstvo policajného zboru

MBS – Maloletý bez sprievodu

MDV SR - Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky

MH SR – Ministerstvo hospodárstva SR

MK SR – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MRK – Marginalizované rómske komunity

MS SR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy výskumu a športu Slovenskej republiky

MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

MVO – Mimovládne organizácie

MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

NAKA – Národná kriminálna agentúra

NP – Národný projekt

NP KC - Národný projekt Komunitné centrá

NP ZK – Národný projekt zdravé komunity

NPRVaV – Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania

NPTJ – Národná protiteroristická jednotka

OBSE - Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe

OKP – Oddelenie kriminálnej polície

OP LZ – Operačný program ľudské zdroje

OSĽ – Obchodovanie s ľuďmi

OZ – Odborný zamestnanci

POP – Pedagogicko-organizačné pokyny
PZ – Pedagogický zamestnanec
PZ – Policajný zbor
RE – Rada Európy
RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska
SOI - Slovenská obchodná inšpekcia
SPODaSK - Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
Správa - Šiesta periodická správa Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa
SR – Slovenská republika
SŠ – Stredné školy
ŠP – BFHI - Štandardný postup pre výkon prevencie: Starostlivosť o novorodenca a matku podľa zásad iniciatívy Baby-friendly Hospital Initiative – podpora vzťahovej väzby a laktácie
ŠPU - Štátny pedagogický ústav
ŠŠI – Štátna školská inšpekcia
ÚHCP PPZ - Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia policajného zboru
UNODC - Úrad OSN pre drogy a kriminalitu
UPSVR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
VOP – Verejný ochranca práv
VRAX - Výbor pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie
Výbor - Výbor OSN pre práva dieťaťa
WHO - Svetovej zdravotníckej organizácie
ZŠ – Základné školy

Príloha 1

K Šiestej periodickej správe Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa

1. Dieťa má právo obrátiť sa na komisára pre deti priamo alebo prostredníctvom inej osoby aj bez vedomia rodičov, poručníka, opatrovníka alebo inej osoby, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov. Jednou z originálnych zákonných kompetencií výlučne komisára pre deti je aj predkladanie oznámení v mene dieťaťa alebo detí podľa Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení. V Časti II tohto Protokolu sú uvedené podmienky, za akých je možné predložiť oznámenie Výboru OSN o právach dieťaťa (napr. len v prípade, ak sa vyčerpali všetky dostupné vnútroštátne opravné prostriedky. Komisár pre deti presadzuje záujmy detí v spoločnosti, spolupracuje s deťmi priamo alebo prostredníctvom organizácií pôsobiacich v oblasti práv detí, konzultuje s deťmi veci, ktoré sa ich týkajú, skúma názory detí a podporuje ich záujem o verejné otázky. Podporuje tiež zvyšovanie povedomia o právach dieťaťa v spoločnosti. Komisár pre deti spolupracuje so zahraničnými subjektmi a medzinárodnými subjektmi, ktoré sa podieľajú na výkone práv dieťaťa alebo ochrane práv dieťaťa. Pôsobnosť komisára je vo vzťahu k verejným orgánom a neverejným subjektom, upravená v § 3 zákona o komisárovi, pričom v odseku 2 zároveň vymedzuje negatívnu pôsobnosť vo vzťahu k súdom, prokuratúre Národnej rade SR, a ďalším inštitúciám. Zákon o komisárovi upravuje postavenie komisára ako nezávislého orgánu, ktorý svoju pôsobnosť vykonáva oddelene od iných orgánov, ktorým osobitný predpis ustanovuje kompetencie v oblasti ochrany ľudských práv. Zákon jednoznačne deklaruje nezávislosť postavenia komisára v súlade s prílohou rezolúcie 48/134 Valného zhromaždenia OSN z 20. decembra 1993 o Vnútroštátnych inštitúciách na presadzovanie a ochranu ľudských práv (tzv. Parížske princípy) „Zloženie a záruka nezávislosti a plurality“. „Vzhľadom na skutočnosť, že komisár sa podieľa na ochrane práv podporou a presadzovaním práv osobitne zaručených špecifickým skupinám, ktorými sú deti, medzinárodnými dohovormi, jeho nezávislosť okrem iného spočíva aj v tom, že orgány verejnej moci nemôžu zasiahnuť do výkonu jeho pôsobnosti či oprávnení. Bude výlučne na komisárovi kedy a ako uplatní svoju právomoc vymedzenú zákonom o komisárovi, a teda pri výkone svojej funkcie je nezávislý a svoje oprávnenia vykonáva oddelene od iných orgánov.“ Znamená to, že žiadny orgán štátnej moci nemôže vydávať komisárovi pokyny či návrhy alebo odporúčania na spôsob vybavenia vecí zverených do pôsobnosti komisára. To môže výlučne zákon alebo Dohovor. Pripravená aktuálna novela zákona o komisárovi, ktorá je v súčasnosti v skrátanom legislatívnom konaní a umožňuje odvolať komisára pre deti (ako aj komisára pre osoby so zdravotným postihnutím) okrem iných dôvodov uvedených v § 19 ods. 4 tohto zákona, podľa návrhu v § 19 ods. 4, písm. c) zákona, ak komisár „koná spôsobom, ktorý vzbudzuje dôvodné pochybnosti o jeho nezávislosti a nestrannosti pri výkone funkcie komisára.“ Z uvedeného dôvodu je komisárka pre deti veľmi znepokojená neprimeraným politickým zasahovaním nielen do jej oprávnení komisára, ale aj do inštitúcie ako takej, čím sú zásadne porušené Parížske princípy.

1A. Úrad komisára pre deti pripomína že, od 14. apríla 2014 nadobudol platnosť Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení, ktorý Slovenská republika podpísala 28. februára 2012.

1B. Uistujeme výbor že i napriek tomu, že sa v SR nepodarilo nájsť a zaviesť metódu sledovania zdrojov alokovaných zo štátneho rozpočtu na implementáciu práv detí, sú na politiky pre deti a rodiny alokované finančné prostriedky v štátnom rozpočte a následne v rozpočtoch jednotlivých rezortov a samosprávy. Taktiež uvádzame, že politiky schvaľované na vládnej úrovni musia byť opatrené doložkou vybraných vplyvov, okrem iného aj sociálnych vplyvov alebo vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

2. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „UPSVR“) prevádzkuje a rozvíja v rámci jednotného informačného systému v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti jednotný prepojený systém zhromažďovania, spracovávania a prenosu informácií, ako aj sledovania procesov v oblasti sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti. Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) zaznamenávajú výkon opatrení SPODaSK do informačného systému KIDS, ktorý sa neustále vyvíja a rozširuje s ohľadom na potreby aplikačnej praxe Informačný systém KIDS zbiera podrobné údaje, ktoré zodpovedajú požiadavkám Dohovoru, okrem etnického pôvodu. V súčasnom období sa pripravuje jeho rozšírenie o centrá pre deti a rodinu, kde sa budú vytvárať štatistiky nielen pre potreby MPSVR SR, ale aj pre celé štátne štatistické výkazníctvo. Informačný systém KIDS sleduje ukazovatele týkajúce sa počtu prípadov jednotlivcov i rodín, pre ktorých sa vykonávali opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (maloletí, plnoletí), ukazovatele týkajúce sa výkonu jednotlivých opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v sledovanom roku a ukazovatele týkajúce sa personálneho zabezpečenia výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávanej pre maloletých a plnoletých.

3. Pre sociálne dávky a dotácie je zdrojom dát informačný systém riadenia sociálnych dávok (IS RSD PRO), následne sú tieto údaje spracované v manažérskom informačnom systéme RSD MIS, ktorý je nadstavbou IS RSD PRO. Údaje na účely Zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu“) spracúvajú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny a UPSVR. U osôb, ktorým je poskytovaná pomoc vo forme peňažných príspevkov na kompenzáciu, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím sa okrem iného spracúva informácia o veku osoby ako aj o druhu jej zdravotného postihnutia. Spracúvané údaje sú vo všeobecnej rovine uverejnené a verejne dostupné na webovom sídle Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Ak je potrebné pre iné systémy mať k dispozícii niektoré spracúvané údaje nie vo všeobecnej rovine, ale priamo údaje týkajúce sa konkrétnych osôb, tieto poskytuje UPSVR priamo iným inštitúciám na základe zákona napr. Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou na účely zdravotného poistenia, Sociálnej poisťovni na účely sociálneho poistenia. MPSVR SR

pripravilo Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, bol Národnou radou Slovenskej republiky prijatý 10. septembra 2019, a po jeho podpise prezidentkou Slovenskej republiky bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 280/2019 Z. z.. Prioritným cieľom predkladaného návrhu novely zákona o sociálnych službách, okrem ďalších legislatívnych úprav, je vytvoriť právne podmienky na nový systém zberu údajov o sociálnych službách, a to v rámci informačného systému sociálnych služieb, ktorého správcom bude MPSVR SR. Ide o zabezpečenie aktuálnych dát pre potreby zisťovania skutkového stavu v oblasti sociálnych služieb, skvalitnenie procesu strednodobého plánovania rozvoja sociálnych služieb a ich súvisiaceho spolufinancovania, a to na všetkých úrovniach riadenia od miestnej, cez regionálnu až po národnú. Zavedením informačného systému sociálnych služieb sa vytvoria predpoklady aj pre zefektívnenie systému poskytovania finančnej podpory poskytovateľom sociálnych služieb z verejných rozpočtov a znižovanie administratívnej záťaže podávaním žiadosti o finančný príspevok z rozpočtu MPSVR SR v elektronickej podobe priamo do informačného systému sociálnych služieb. Ustanovenia zákona týkajúce sa informačného systému sociálnych služieb nadobudnú účinnosť 1. januára 2021. V rámci informačného systému sociálnych služieb sa budú zbierať aj údaje (vrátane osobných) o jednotlivých prijímateľoch sociálnych služieb pri odkázanosti na pomoc inej osoby (vrátane detí), pričom predmetom zberu údajov budú aj údaje o veku, pohlaví, pobyte a vybrané zdravotné údaje. Pri ostatných druhoch sociálnych služieb budú tieto údaje rovnako dostupné, avšak nie z hľadiska jednotlivcov ale v rámci celkového počtu prijímateľov sociálnych služieb u jednotlivých poskytovateľov sociálnych služieb. Vybrané osobné údaje (vek, pohlavie, pobyt, stupeň odkázanosti) budú dostupné aj z evidencie samosprávnych orgánov (obcí a vyšších územných celkoch) o osobách, o ktorých bolo vydané rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu.

4. Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len „MS SR“) prostredníctvom analytického centra združuje štatistické údaje, ktoré využíva v rámci svojho rezortu na zefektívnenie súdneho konania, operatívne riadenie rezortu, hodnotenie kvality a rýchlosti súdneho konania a rozhodovania, hodnotenie výsledkov práce súdov, hodnotenie platnej právnej úpravy a prípravy návrhov zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, prípravu koncepčných a strategických materiálov ministerstva. Súdna štatistika sa na MS SR riadi Inštrukciou 2/2018 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 5.2.2018 o súdnej štatistike, ktorú schvaľuje minister spravodlivosti SR. Štatistiku tvoria nasledovné okruhy: štatistika o právoplatných výsledkoch súdneho konania, ktorá je výberom údajov o priebehu a výsledku súdneho konania; štatistika o stave a pohybe jednotlivých druhov súdnych agend na súdoch sleduje v jednotlivých druhoch súdnych agend došlé veci, ako aj priebeh a spôsob ich vybavovania súdmi v jednotlivých štádiách súdneho konania.

5. Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia policajného zboru (ďalej „ÚHCP PPZ“) sa dlhodobo usiluje o zlepšenie systému zberu a štatistického vykazovania údajov o legálnej a nelegálnej migrácii cudzincov (vrátane veku, pohlavia, maloletých bez sprievodu), nakoľko to patrí k úlohám odboru. Tieto úlohy sa vykonávajú najmä v rámci neustálej úpravy

relevantných informačných systémov PZ, ktoré sa týkajú nelegálnej a legálnej migrácie cudzincov (IS ECU, IS MIGRA - vytváraním nových položiek, nových výstupov s členením podľa veku a pohlavia u rôznych kategórií legálnej a nelegálnej migrácie apod.), spracovávaním a aktualizáciou metodiky k zberu dát o nelegálnej migrácii v IS MIGRA, školeniami, aktualizáciou a rozširovaním členenia údajov legálnej a nelegálnej migrácie v zverejňovaných štatistických prehľadoch. Uvedené činnosti vyplývajú z neustále sa zvyšujúcich nárokov na kvalitný zber informácií a tvorbu štatistických údajov ako na národnej, tak i na európskej úrovni (európske štatistiky pre Eurostat, FRAN štatistiky pre Frontex). ÚHCP PPZ zabezpečuje zber, spracovávanie a poskytovanie štatistík Eurostatu v zmysle článku 5, 6 a 7 Nariadenia EP a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane. Európske štatistiky, ktoré sú pravidelne zasielané Eurostatu z jednotlivých členských štátov, vrátane Slovenska, sú dostupné na oficiálnej webovej stránke Eurostatu.¹ Na národnej úrovni sa pravidelne spracovávajú štatistiky legálnej a nelegálnej migrácie cudzincov v súlade s národnou legislatívou, ktoré sa zverejňujú na internetovej stránke Ministerstva vnútra SR.² Uvedené štatistické prehľady (polročné a ročné) obsahujú množstvo štatistík legálnej a nelegálnej migrácie v rôznom členení a zahŕňajú aj štatistiky zamerané na maloletých bez sprievodu (ďalej len „MBS“) zistených pri nelegálnej migrácii. Od 1.1.2017 sme do uvedených polročných a ročných štatistických prehľadov zaradili nové členenie podľa pohlavia a vekových kategórií - k základným kategóriám nelegálnej migrácie (neoprávnené prekročenie štátnej hranice, neoprávnený pobyt). Ďalšie rôzne členené štatistiky ÚHCP PPZ spracováva pre služobné účely v rámci PZ a sú prístupné na intranetovej stránke úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru (mesačné, kvartálne, polročné, ročné, kumulatívne a pod.). Tieto štatistiky sú na požiadanie poskytované aj iným subjektom (štátne orgány, mimovládne inštitúcie, právnické a fyzické osoby).

6. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej „IC MV SR“) poskytuje údaje o obetiach obchodovania s ľuďmi Eurostat-u a UNODC, nakoľko vykonáva zber štatistických údajov o identifikovaných a formálne identifikovaných obetiach obchodovania s ľuďmi v Slovenskej republike, vrátane detských obetí, v zmysle svojich úloh ustanoveného národného spravodajcu pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Na tento účel využíva informačný systém MV SR Obchodovanie s ľuďmi, ktorý bol v r. 2018 inovovaný kvôli požiadavkám na zber údajov definovaných v dotazníkoch z Eurostat-u a UNODC. Zber štatistických údajov o obetiach obchodovania s ľuďmi zahŕňa informácie o veku obetí pri nábore, pohlaví obetí obchodovania s ľuďmi, či ide o MBS, evidencia o evidencii obeť v zahraničnom národnom referenčnom mechanizme, spolupráci s orgánmi presadzovania práva, asistovanom dobrovoľnom návrate, nábore, ceste, vykorisťovaní a poskytnutej pomoci obeť obchodovania s ľuďmi. Uvedené štatistické kategórie (ak sú známe) sú zbierané pri dospelých, aj pri detských obetiach obchodovania s ľuďmi. Navyše každoročne od r. 2017 IC MV SR zverejňuje situačné správy v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi s komplexným

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/database>

² <http://www.minv.sk/?roccenky>

prehľadom k obetiam, páchatelom (obžalovaným, odsúdeným), modus operandi a preventívnym aktivitám vykonaným v Slovenskej republike v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

7. Zber údajov v rezorte zdravotníctva sa vykonáva najmä na základe Zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Účel spracúvania údajov, zoznam spracúvaných údajov a okruh dotknutých osôb, o ktorých sa údaje spracúvajú, ako aj účel ich poskytovania tretím stranám upravujú Príloha č. 2 Národné zdravotné registre a Príloha č. 3 Zisťovanie udalostí charakterizujúcich zdravotný stav populácie tohto zákona.

Na účely zdravotníckej štatistiky Národné centrum zdravotníckych informácií spracúva údaje z národných zdravotných registrov, aj národných zdravotníckych administratívnych registrov, hlásení o zisťovaní udalostí charakterizujúcich zdravotný stav populácie a štatistických výkazov v zdravotníctve podľa vyhlášky MZ SR č. 74/2014 Z. z. zo dňa 11. marca 2014, ktorou sa ustanovuje zoznam hlásení do národných zdravotných registrov, ich charakteristiky, podrobnosti o obsahu národných zdravotných registrov, postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásení do národných zdravotných registrov. Zmeny v zbere údajov sa vykonávajú priebežne v súvislosti s novelami zákonov a predpisov.

8. Cieľom zberu, šírenia a poskytovania štatistických výstupov MPSVR SR sú činnosti súvisiace s kompletizáciou a zverejňovaním statických a dynamických výstupov. prostredníctvom rôznych distribučných kanálov. Aj výstupy rezortného štatistického zisťovania slúžia pre poskytnutie čo najlepšieho vytypovania zberu dát v rámci záujmu dieťaťa, úprav súvisiacich s ochranou detí v sociálnej oblasti a posilňovania ochrany života a zdravia detí v prípadoch násilia. V tejto súvislosti sa realizuje zber alebo zhromaždenie všetkých potrebných informácií (údajov a metaúdajov) použitím rôznych metód zberu (vrátane získania údajov z existujúcich štatistických, administratívnych a iných nie štatistických registrov a databáz) a poskytuje ich pre ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy vykonávajúce štátne záležitosti, rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie, štátne a verejné vysoké školy, obce, samosprávne kraje a zariadenia sociálnych služieb. Výstupy štatistických zisťovaní sa zverejňujú elektronicky (web aplikácia, e-mail).

9. Dňa 1.júna 2017 vznikla na Úrade podpredsedu vlády SR pre investície Implementačná jednotka. Cieľom Implementačnej jednotky je sledovanie odpočtu opatrení definovaných v Revíziách výdavkov pripravovaných Útvarem hodnoty za peniaze. Zároveň napomáha ministerstvám dosahovať výsledky rýchlejšie prostredníctvom akceleratorov. Komunikuje s analytickými útvarmi, ale aj vecne príslušnými sekciami, či podriadenými organizáciami jednotlivých ministerstiev v záujme nastavenia spolupráce a vytvorenia monitorovacích procesov, či merateľných ukazovateľov v nadväznosti na stanovené opatrenia. Od 1. augusta 2018 pôsobí Implementačná jednotka na Úrade vlády SR. Vláda SR spustila projekt Hodnota za peniaze, v rámci ktorého plánuje zreformovať pravidlá, nastaviť procesy a posilniť inštitúcie, ktoré podporia prijímanie dobrých rozhodnutí vo verejnom záujme a významne zvýšia hodnotu za peniaze v slovenskom verejnom sektore. Jedným z nástrojov Hodnoty za peniaze je kompletná revízia väčšiny verejných výdavkov. V roku 2016

prebehla revízia zameraná na zdravotníctvo, dopravu a informatizáciu verejnej správy a v roku 2017 revízie výdavkov na vzdelávanie, politiky trhu práce a sociálne politiky a životné prostredie. Následne, v roku 2018, prebieha druhá revízia výdavkov na zdravotníctvo a revízie výdavkov na ohrozené skupiny, pôdohospodárstvo, zamestnanosť a odmeňovanie vo verejnej správe. Revízie výdavkov hodnotia účinnosť a efektívnosť výdavkov a identifikujú opatrenia, ktoré zvýšia hodnotu za peniaze z verejných financií, čím umožnia fiškálnu úsporu, lepšie verejné služby pre občanov (výsledky) a/alebo presun financií na priority vlády.

10. Justičná akadémia, rozpočtová organizácia Ministerstva spravodlivosti SR, je nezávislou vzdelávacou inštitúciou s celoštátnou pôsobnosťou, ktorá zabezpečuje organizuje a vykonáva vzdelávanie sudcov, prokurátorov a súdnych úradníkov. V súlade s napĺňaním cieľov Dohovoru, ako je vývin a implementácia komplexnej politiky súdnictva pre mladistvých. Justičná akadémia v rámci operačného programu Efektívna verejná správa realizuje projekty s cieľom zefektívňovať súdne konania a s tým spojené zvyšovanie kvality súdnych rozhodnutí prostredníctvom skvalitnenia vzdelávacích aktivít v systéme vzdelávania sudcov, prokurátorov a justičných zamestnancov.

Kľúčový prístup projektu je modernizácia a inovácia justičného vzdelávania (zavedenie tzv. špecializovaného vzdelávania), pozostávajúce z rozdelenia cieľovej skupiny do menších skupín podľa súdnej agendy s presne zadefinovanými špecifickými vzdelávacími potrebami, tzn. špecializáciou a adresným vzdelávaním. Organizácia a uskutočnenie celoživotného špecializovaného vzdelávania sudcov, prokurátorov a súdnych úradníkov v jednotlivých oblastiach práva, súvisiacich expertných oblastiach, interdisciplinárnych oblastiach vrátane aplikačnej nadstavby s využitím inovatívnych metód vzdelávania, metód simulovaných pojednávaní pre funkčne mladých sudcov a prokurátorov, rozsiahlejším zapojením zahraničných lektorov v jednotlivých oblastiach práva.

Expertné oblasti práva tvorí špecializácia na digitálne zručnosti, tzn. vzdelávanie zamerané na osvojenie si zručností potrebných na riadny výkon právomocí zverených právnymi predpismi v súlade s aktuálnou aplikačnou praxou.

Celoživotné špecializované vzdelávanie:

- 60 trojdňových špecializovaných vzdelávacích podujatí v rodinnom práve,
- 139 špecializovaných dvojdňových vzdelávacích podujatí,
- 60 špecializovaných jednodňových (regionálnych) vzdelávacích podujatí,
- 4 špecializované dvojdňové výročné konferencie.

(Zvládanie záťažových situácií v konaní a rozhodovaní vo veciach maloletých detí, Sexuálne zneužívanie detí a zverených osôb, Kontradiktórne vedenie výsluchu dieťaťa a zverenej osoby v súdnom konaní, Ochrana obetí, Efektívne vedenie civilného konania a technika pojednávania, Brexit – zmeny v oblasti justičnej spolupráce v občianskych a obchodných veciach, pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P a agendu výkonu súdnych rozhodnutí vo veciach maloletých a iné.)

11. Súčasťou výskumu ľudských práv a práv dieťaťa bolo aj zisťovanie vnímania extrémizmu a terorizmu z pohľadu žiakov základných a stredných škôl a ich rodičov. Cieľom bolo zistenie názorov, informovanosti a osobných skúseností žiakov základných a stredných škôl (a ich rodičov) s prejavmi extrémizmu a vnímanie terorizmu ako závažnej hrozby súčasnej doby. Úloha

nadviazala na riešenie problematiky intolerancie, násilia a extrémizmu u mladých ľudí vo veku od 12 do 18 rokov, ktoré boli realizované v rokoch 2010 a 2016, pričom bol dotazník tento rok doplnený o súbor otázok zameraných na vnímanie terorizmu a jeho vplyvu na život mladých ľudí na Slovensku.

12. Pracovná skupina realizuje nasledujúce projekty, ktoré sa tejto témy týkajú a ich zistenia sú východiskom pre prácu uvedenej pracovnej skupiny. V Národnom projekte "Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti", ktorý zastrešuje úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti,³ sa už dlhšiu dobu prostredníctvom využívania synergií sústreďuje na zber primárnych dát týkajúcich sa participatívneho potenciálu detí a mladých ľudí po celom Slovensku, a tiež s vlastnými projektmi členov a členiek pracovnej skupiny. Aktuálne bol ukončený zber dát, pričom nastupuje analytická fáza, počas ktorej bude, aj s ohľadom na ciele pracovnej skupiny, analyzovať a vyhodnocovať dáta tak, aby na ich základe mohli stanoviť odporúčania aj pre predmetnú pracovnú skupinu. O ďalšom postupe a príležitostiach bude pracovná skupina priebežne informovať na zasadnutiach Výboru pre deti a mládež.

13. V rámci projektu Tvorba mechanizmov participácie detí a mládeže na rozhodovacích procesoch školy a tvorbe verejných politík prebehol ďalší výskum, podporený z operačného programu Efektívna verejná správa, na ktorom pracujú viacerí členovia Výboru pre deti a mládež - Inštitút pre aktívne občianstvo spolu s Radou mládeže Slovenska a Nadáciou otvorenej spoločnosti. Výskum prebehol na pätnástich základných a stredných školách po celom Slovensku. Zameriava sa na participáciu v školskom prostredí (napr. žiacke školské rady). Aj výsledky tohto výskumu budú podkladom pre prácu pracovnej skupiny výboru. Aktuálne sú v predmetnom projekte formulované odporúčania pre verejnú správu i školy tak, aby tieto podporili zapojenie detí a mladých ľudí do tvorby politík v prostredí školy i štátu. Jedným z výsledkov projektu tiež bude tzv. Stratégia participácie detí a mladých ľudí na tvorbe verejných politík, ktorá má za cieľ pokryť tému participácie detí a mladých ľudí na vyššej politickej úrovni, a to vo formálnom aj neformálnom vzdelávaní, samospráve a tvorbe verejných politík týkajúcich sa detí a mladých ľudí.

14. MPSVR SR pripravovalo novelu:

- zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ako aj vykonávací predpis. V súlade s Čl. 4 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím boli konzultované pripravované zmeny s osobami so zdravotným postihnutím už v štádiu prípravy. Za týmto účelom bola zriadená pracovná skupina, ktorej členmi boli reprezentanti osôb so zdravotným postihnutím zastupujúci záujmy osôb s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia vrátane detí.

- zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako aj vykonávací predpis. K príprave návrhu zákona ako aj k príprave vykonávacieho predpisu bola zriadená pracovná skupina zo zástupcov zariadení, tak štátnych ako aj neštátnych. Po dohode zástupcov všetkých zariadení bolo sformované riešenie - návrh na vytvorenie nového druhu multifunkčného zariadenia, v ktorom by boli utvorené

³ http://www.minv.sk/?ros_np_participacia

podmienky aj pre rozvoj ambulantných a terénnych opatrení a dobrovoľných pobytov pre odbornú prácu – centrum pre deti a ich rodiny z dnešných detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk, pochopiteľne za zákonom stanovených podmienok. Zároveň boli návrhy právnych predpisov predložené na posúdenie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím a Výboru pre deti a mládež (výbory sú súčasťou Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť).

15. V rámci Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020 bolo prijaté opatrenie zamerané na „prehodnotenie povahy, účelu, vecného obsahu a financovania služby včasnej intervencie“. Závery realizácie tohto opatrenia boli premietnuté do novely zákona o sociálnych službách, vykonanej s účinnosťou od 1. januára 2018 zákonom č. 331/2017 Z. z.

Za účelom koordinácie, rozvoja, dostupnosti a udržateľnosti služby včasnej intervencie bolo prijaté ďalšie opatrenie v rámci Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020 – „Podporovať rozvoj, dostupnosť a udržateľnosť služby včasnej intervencie“. Služba včasnej intervencie vyžaduje prierezovú participáciu odborníkov z viacerých oblastí. Z tohto dôvodu bola na úrovni štátneho tajomníka ministerstva vytvorená pracovná skupina pozostávajúca aj zo zástupcov rezortu školstva, zdravotníctva, poskytovateľov služby včasnej intervencie a v neposlednom rade rodičov detí, ktorým sa táto služba poskytuje. Účelom služby včasnej intervencie je v konečnom dôsledku ovplyvniť vývin dieťaťa so zdravotným postihnutím s ohľadom na jeho individuálne a špecifické potreby a naučiť ho v maximálnej miere využívať oslabené funkcie a vytvárať kompenzačné mechanizmy za stratené schopnosti. Toto nie je možné realizovať bez zapojenia odborníkov z relevantných oblastí a súčinnosti rodiny dieťaťa pri poskytovaní starostlivosti o dieťa so špeciálnymi potrebami a stimulácií jeho vývinu a jej podpory pri vyrovnávaní sa so zdravotným postihnutím dieťaťa.

- Zákon 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov je súčasťou práva sociálneho zabezpečenia. Sociálne služby sú poskytované vo verejnom záujme, a to ako špecializované činnosti zamerané v zásade na odstraňovanie a zmiernovanie dôsledkov nepriaznivej sociálnej situácie, prevenciu jej vzniku, jej riešenie a zmiernenie, a to v záujme sociálneho začlenenia jednotlivca- fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, resp. zabránenia ich sociálnemu vylúčeniu.

- V zákone o sociálnych službách sú vytvorené rovnaké právne podmienky pre verejných poskytovateľov sociálnych služieb i neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, pokiaľ ide o zápis do registra poskytovateľov sociálnych služieb na rovnakom právnom základe, a ich práva a povinnosti poskytovateľa sociálnej služby.

- Financovanie sociálnych služieb je viaczdrojové, a zdroje spolufinancovania sociálnych služieb vychádzajú z odlišnosti právnych foriem verejných poskytovateľov sociálnych služieb a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, ktoré limitujú ich hospodárenie.

- V prípade, že sociálnu službu obec alebo vyšší územný celok zabezpečuje prostredníctvom neverejného poskytovateľa sociálnych služieb, je zo zákona povinný mu poskytovať finančné príspevky za zákonom stanovených podmienok, a to finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby (FPP) a finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (FPO). Zákon o sociálnych službách

ustanovuje spôsob určenia FPO a FPP, ktorý zabezpečuje v príslušnom územnom obvode finančnú podporu poskytovania sociálnej služby príslušného druhu sociálnej služby a formy sociálnej služby a kapacity zariadenia sociálnych služieb neverejným poskytovateľom tejto sociálnej služby, z prostriedkov obce, resp. vyššieho územného celku, primeranú takémuto zdrojovému zabezpečeniu porovnateľnej sociálnej služby prevádzkovej verejnými poskytovateľmi tejto sociálnej služby.. Nakoľko poskytovanie a zabezpečovanie sociálnych služieb je samosprávnou pôsobnosťou obcí a vyšších územných celkov, ministerstvo nemôže ovplyvniť poskytovanie FPP a FPO vo vzťahu ku konkrétnym neverejným poskytovateľom sociálnej služby konkrétneho druhu sociálnej služby na konkrétnom mieste jej poskytovania, resp. sociálnej služby poskytovanej konkrétnej cieľovej skupine osôb.

- Finančná podpora poskytovateľov sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb podmienených odkázanosťou zo štátneho rozpočtu poskytovaním finančného príspevku na spolufinancovanie týchto sociálnych služieb Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR je zákonom o sociálnych službách ustanovená pre verejných poskytovateľov sociálnych služieb a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na rovnakom právnom základe, v súlade so záväzkom vyplývajúcim z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 - 2020 „zefektívniť systém viaczdrojového financovania sociálnych služieb, zavedením príspevku podľa stupňa odkázanosti pre všetkých zriaďovateľov rovnako“.

- Spôsob určenia a výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou poskytovaného Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, je ustanovený v zákone o sociálnych službách na rovnakom základe pre verejných aj pre neverejných poskytovateľov sociálnej služby v týchto zariadeniach sociálnych služieb a zohľadňuje náročnosť osobnej starostlivosti o prijímateľov sociálnych služieb. V spôsobe určenia tohto finančného príspevku sú vytvorené právne podmienky na to, aby suma poskytnutého finančného príspevku v čo možno najväčšej miere odrážala reálnu štruktúru prijímateľov sociálnej služby podľa stupňa ich odkázanosti, čím sa zabezpečuje diferenciácia úrovne spolufinancovania konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb v konkrétnych zariadeniach sociálnych služieb podľa konkrétnych podmienok náročnosti (nákladovosti) poskytovania sociálnej služby danej štruktúrou prijímateľov poskytovanej sociálnej služby z hľadiska stupňa ich vecnej i časovej odkázanosti na osobnú pomoc a podporu.

- Sociálne služby poskytované neverejným poskytovateľom sociálnej služby môžu byť financované:

- a) z finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (FPO) a z finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby (FPP) poskytovaných z rozpočtu príslušnej obce alebo z rozpočtu vyššieho územného celku v rozsahu ich pôsobnosti za podmienok ustanovených zákonom o sociálnych službách,

- b) z úhrad za sociálne služby od prijímateľa sociálnej služby na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby a z úhrad za iné činnosti, ktoré zákon o sociálnych službách neupravuje a zvyšujú kvalitu sociálnej služby uvedených v osobitnej zmluve,

- c) zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR , a to z 1. finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych

služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár), 2. finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v nocľahárni,

- d) zo zdrojov verejného zdravotného poistenia na úhradu ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb uvedených v § 35,36,38 a 39 zákona o sociálnych službách (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie) na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnych služieb s príslušnou zdravotnou poisťovňou podľa predpisov v oblasti zdravotnej starostlivosti- v rozsahu paušálnej úhrady pre určený minimálny počet lôžok pre jednotlivé samosprávne kraje (nová právna úprava s účinnosťou od 1. januára 2018 ustanovená zákonom č. 351/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 576/2004 Z. z.“), vyhláškou MZ SR č. 20/2018 Z. z., ktorou sa ustanovuje minimálny počet lôžok na účely poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb a zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a výpočet minimálneho počtu lôžok pre príslušnú zdravotnú poisťovňu podľa podielu jej poistencov na celkovom počte poistencov podľa príslušného samosprávneho kraja),
- e) z vlastných zdrojov neverejného poskytovateľa sociálnej služby,
- f) z prostriedkov prijatých na základe písomnej darovacej zmluvy,
- g) z výsledkov hospodárenia z podnikateľskej činnosti po zdanení daňou z príjmov, ktorú vykonáva neverejný poskytovateľ sociálnej služby podľa osobitných predpisov,
- h) zo zisku zo sociálneho podniku,
- i) z iných zdrojov, napr. z asignácie dane , využitím právnych možností zákona o službách zamestnanosti, a to ako zamestnávateľ, prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce a súvisiacich príspevkov, využitím možnosti financovania poskytnutím nenávratných finančných príspevkov cez operačné programy napr. Ľudské zdroje (ESF), alebo cez IROP, využitie dotácii na podporu rozvoja sociálnych služieb v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

16. Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov v znení zákona č. 231/2019 Z. z. upravuje práva, ochranu a podporu obetí trestných činov vzťahy medzi štátom a subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam a finančné odškodňovanie obetí násilných trestných činov. Zákon definuje aj obzvlášť zraniteľnú obeť, kam patrí okrem iných subjektov i dieťa, teda osoba mladšia ako 18 rokov. Zákon upravuje podmienky poskytovania odbornej pomoci obetiam a zákaz pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou obetí trestných činov. Subjekt poskytujúci pomoc obetiam, ktorý má záujem poskytovať odbornú pomoc a získať dotáciu na túto činnosť podľa Zákona o obetiach, musí mať udelenú akreditáciu. Ak subjekt poskytujúci pomoc obetiam získal dotáciu podľa Zákona o obetiach alebo osobitných predpisov, je povinný poskytovať všeobecnú odbornú pomoc obetiam po dobu 90 dní bezplatne, ak to odôvodňuje závažnosť spáchaného trestného činu, a to bez ohľadu na podanie trestného oznámenia alebo jej aktívnu účasť v trestnom konaní. Obzvlášť zraniteľná obeť má právo na poskytnutie špecializovanej odbornej pomoci, ktorú jej subjekt poskytujúci pomoc obetiam poskytuje po dobu 90 dní vždy bezplatne a na požiadanie obeť aj po uplynutí tejto doby. MS SR udelilo akreditáciu 11 subjektom poskytujúcich pomoc

obetiam, z toho 8 subjektov sa venuje poskytovaniu špecializovanej odbornej pomoci s cieľovou skupinou zahŕňajúcou aj deti.

17. IC MV SR, ktoré je gestorom špecializovaného Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi (ďalej len „program“), spolupracuje s mimovládnu/medzinárodnou organizáciou (mimovládny sektorom), ktorá je aktuálne zazmluvnená zo strany MV SR na poskytovanie služieb programu, poskytovanie služieb asistovaného dobrovoľného návratu obetiam obchodovania s ľuďmi a službách na Národnej linke pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 (ďalej len „národná linka“). Na účel zlepšovania vyššie uvedených služieb, spoločnej koordinácie a implementácie slúži pravidelná platforma (stretnutia na štvrt'ročnej báze), ktorej sa zúčastňuje mimovládna organizácia a zástupcovia MV SR, ako aj ďalšie prizvané ministerstvá alebo iné orgány/inštitúcie, a to podľa riešených aktuálnych problémov. Samotný program, asistované dobrovoľné návraty a služby na národnej linke sú financované z osobitnej rozpočtovej kapitoly MV SR určenej a alokovanej na tieto účely.

18. Oblasť systematického zapájania občianskej spoločnosti vrátane mimovládnych organizácií (ďalej len „MVO“) a organizácií pre deti do plánovania, implementácie, monitorovania, hodnotenia politík a poskytovania potrebných finančných prostriedkov MVO zabezpečuje taktiež aj rezort zdravotníctva spolupracou s verejnosťou v rámci prípravy legislatívnych i nelegislatívnych dokumentov. Napríklad zákon č. 525/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MZ SR v znení neskorších predpisov umožňuje občianskym spoločnostiam, mimovládny organizáciám a organizáciám pre deti priamu participáciu na národných programoch, akčných plánoch a stratégiách, v rámci ktorých MZ SR zverejňuje výzvy a podmienky čerpania finančných prostriedkov z kapitoly MZ SR. Zapájanie občianskej spoločnosti do plánovania, implementácie, monitorovania a hodnotenia politík, plánov a programov súvisiacich s právami detí je zabezpečované prostredníctvom Rady vlády SR pre prevenciu kriminality, Expertnej skupiny pre prevenciu kriminality detí a mládeže, Výborom na predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie a Expertnej skupiny pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi, kde sú zástupcovia občianskej spoločnosti aktívne zastúpení a spolupodieľajú sa na činnostiach súvisiacich s prevenciou kriminality aj v oblastiach týkajúcich sa detí ako rizikovej skupiny obyvateľstva v oblasti prevencie kriminality. Financovanie mimovládnych organizácií je každoročne zabezpečované prostredníctvom výziev o poskytnutie dotácií zo štátneho rozpočtu v oblasti prevencie kriminality, pričom podporované projekty sú v súlade s prioritami Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2016 – 2020.

19. Neformálnemu vzdelávaniu sa v rámci Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) venuje odbor mládeže, ktorý zo súčastí záverečných odporúčaní priebežne implementuje a taktiež posudzuje a zvažuje možnosti pre ich implementáciu. MŠVVaŠ SR v roku 2018 podporilo dotáciou na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho podujatia v oblasti prevencie extrémizmu občianske združenie Edah. Hlavným predmetom činnosti tohto združenia je vzdelávanie študentov, pedagógov a širokej laickej a odbornej verejnosti a organizovanie výchovno-vzdelávacích podujatí zameraných na

oboznámenie verejnosti so židovskou kultúrou a históriou holokaustu. V oblasti neformálneho vzdelávania v práci s mládežou a práci s deťmi a mládežou ako takej resp. práci s mládežou mimo formálneho vzdelávania sa implementácia týka oblastí:

20. Pre oblasť práce s mládežou a pre subjekty pôsobiace v tejto oblasti sa poskytujú dotácie prostredníctvom Programov pre mládež na roky 2014-2020. Súčasťou dotačnej schémy je 6 podprogramov v rámci ktorých sú dotácie poskytované aj organizáciám realizujúcim projekty so zameraním na deti a mládež v oblasti ľudských práv, sociálnej inklúzie, šikany a kyberšikany, participácie, zdravia, vzdelávania a iné. Ide napríklad priamo o vzdelávacie projekty v tejto téme (pre mládež, rovnako aj pre pracovníkov s mládežou) alebo ďalšie typy projektov a aktivít, ktorých súčasťou sú aj témy súvisiace so Záverečnými odporúčaniami Výboru OSN. Jedným z cieľov Programov pre mládež je taktiež sociálne začlenenie a pri poskytovaní dotácií je kladený dôraz aj na aktivity podporujúce mládež s nedostatkom príležitostí, vrátane sociálne znevýhodnenej mládeže. Podporované organizácie pracujúce s mládežou sa taktiež v rámci svojej činnosti venujú rôznym typom kampaní, ktoré približujú verejnosti aj uvedené témy a taktiež z poskytnutej dotácie realizujú rôzne typy výskumov a prieskumov.

21. IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže (ďalej len „IUVENTA“) ako priamo riadená organizácia (ďalej len „PRO“) MŠVVaŠ SR priebežne realizuje rôzne vzdelávacie aktivity pre mládež a pracovníkov s mládežou. V rámci týchto aktivít môžeme konkrétne spomenúť napríklad akreditované vzdelávania Vzdelávanie rómskych lídrov v práci s mládežou alebo evalvačné školenie Rómski lídri v práci s mládežou II alebo školenie Prevencia rodovo podmieneného násillia, Prevencia sociálno-patologických javov, Vzdelávanie reflektujúce potreby mládeže so zdravotným postihnutím, Youth For Human Rights a ďalšie. Ide o témy, na ktoré sa z veľkej časti zameriavajú aj predložené odporúčania a ktoré budú naďalej predmetom činnosti IUVENTY. IUVENTA taktiež začala na základe poverenia MŠVVaŠ SR realizovať program „Škola bez nenávistí“ určený pre základné školy (ďalej len „ZŠ“) a stredné školy (ďalej len „SŠ“) v SR, ktorý nadväzuje na kampaň Bez nenávisti na internete rady Európy. Zámerom programu je implementácia štandardu kvality v oblasti prevencie šikanovania, kyberšikanovania a nenávistných prejavov na ZŠ a SŠ, ktoré po splnení podmienok a absolvovaní programu s pomocou expertov v danej oblasti získajú certifikát preukazujúci dosiahnutý štandard kvality. V roku 2018 prebiehal pilotný ročník tohto programu a nakoľko si MŠVVaŠ SR uvedomuje dôležitosť a vážnosť týchto tém, pre rok 2019 sa navýšila finančná podpora a taktiež aj počet zapojených škôl a zámerom do budúcnosti je tento program poskytnúť čo najviac školám, čo pomôže samotnej implementácii záverečných odporúčaní OSN.

22. Audiovizuálna mediálna služba na požiadanie, programová služba a ich zložky nesmú

a) spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných,

b) propagovať násillie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického

či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine.

Na dodržiavanie týchto povinností dohliada Rada pre vysielanie a retransmisiu, ktorá v prípade ich porušenia môže uložiť sankciu vo forme pokuty, povinnosti odvysielat' oznam o porušení zákona, pozastavenia vysielania programu alebo jeho časti, pozastavenia poskytovania programu prostredníctvom audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie a v prípade, ak vysielateľ aj napriek uloženým sankciám opakovane úmyselne a závažným spôsobom porušuje povinnosti ustanovené v § 19 ods. 1 písm. b), Rada pre vysielanie a retransmisiu mu odníme licenciu.

23. Pokiaľ ide o implementáciu antidiskriminačného zákona v RTVS, dovolíme si poukázať na ustanovenie § 3 ods. 3 písm. c) zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého programovú službu RTVS tvoria spravodajské, publicistické, dokumentárne, dramatické, hudobné, športové, zábavné a vzdelávacie programy, programy pre deti a mládež a iné programy, ktoré rozvíjajú národné povedomie a kultúrnu identitu obyvateľov Slovenskej republiky bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vek, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie tak, aby tieto programy odrážali rozmanitosť názorov, politických, náboženských, filozofických a umeleckých smerov a aby podporovali rozvoj občianskej a vedomostnej spoločnosti.

24. Antidiskriminačné opatrenia sú obsiahnuté aj v interných predpisoch RTVS. V Štatúte programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS je medzi princípy programovej služby RTVS zahrnutá aj antidiskriminácia.⁴

25. V Etickom kódexe pre komunikáciu na internete sa v bode 2.2.1 uvádza: Pracovníci RTVS sú povinní vo svojej komunikácii prostredníctvom internetu dodržiavať princíp spoločenskej zodpovednosti. Princíp spoločenskej zodpovednosti si vyžaduje zdržať sa šírenia takého obsahu, ktorý je v rozpore s platnou legislatívou Slovenskej republiky. Za takýto sa považuje najmä obsah, ktorý:

a) zasahuje do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných,

b) propaguje násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecuje nenávisť, znevažuje alebo hanobí na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine.

26. Efektívnym a dlhodobo fungujúcim finančným nástrojom na podporu sociálnej inklúzie a kohézie je dotačný program Ministerstva kultúry SR Kultúra znevýhodnených skupín, ktorý umožňuje naplňať a rozvíjať kultúrne potreby osôb so zdravotným postihnutím a inak

⁴ <http://cdn.srv.rtvs.sk/a542/file/item/sk/0000/statut-programovych-pracovnikov-a-spolupracovnikov-rtvs.52.pdf>

znevýhodnených skupín obyvateľstva. V rokoch 2014 – 2016 bolo v rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín prerozdelených každoročne spolu 375 300 €. V roku 2017 bolo na podporu kultúrny znevýhodnených skupín v rámci tohto dotačného programu vyčlenených 980 000 €. Prostredníctvom tohto dotačného programu sú podporované kultúrne aktivity osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a to aj kultúrna aktivita týchto osôb a skupín zahŕňajúca podporu rovnosti príležitostí, integrácie do spoločnosti, prevencie a eliminácie všetkých foriem násilia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, podporu výchovy k tolerancii, posilnenia sociálnej a rodinnej súdržnosti a rozvoja medzikultúrneho dialógu. Dotačný program slúži okrem podpory živej kultúry aj na podporu vydávania periodickej tlače, ktorá prispieva k vytváraniu rovnosti príležitostí v oblasti kultúrnej aktivity a prináša informácie o živote a kultúre osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a vydávanie neperiodickej tlače v oblasti pôvodnej, krásnej, odbornej a prekladovej literatúry, vydávanie elektronických nosičov a publikovanie webových stránok rozvíjajúcich kultúrnu aktivitu osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva.

27. V rámci posilňovania nediskriminácie, tolerancie a nenásilia plnia významné úlohy (najmä v oblasti rozvoja, ochrany a podpory kultúrnych práv marginalizovaných skupín a šírenia informácií v oblasti medzikultúrneho dialógu) organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR, napr.:

- Národné osvetové centrum vydáva odborný časopis Sociálna prevencia, ktorý reflektuje rôzne témy súvisiace s negatívnymi spoločenskými javmi (vrátane xenofóbie, rasizmu a extrémizmu, intolerancie, diskriminácie a všetkých foriem násilia), a pravidelne realizuje vzdelávacie aktivity v regiónoch pre pracovníkov v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti. Časopis je dostupný zadarmo prostredníctvom internetu na webovom sídle www.nocka.sk.
- Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici v rámci kontinuálneho vzdelávania pedagógov realizuje pre učiteľov dejepisu, občianskej náuky, náuky o spoločnosti a etickej výchovy akreditovaný vzdelávací program Etnické čistky, genocídy, rasová intolerancia v dejinách, ktorý prináša nielen nové odborné poznatky v oblasti riešenia židovskej otázky na Slovensku v rokoch 1939 – 1945, riešenia židovskej otázky v Európe v čase 2. svetovej vojny, perzekúcie Rómov na Slovensku, ale reflektuje aj na novodobé prejavy rasizmu, neonacizmu a xenofóbie a prináša skvalitnenie kľúčových profesijných kompetencií pedagóga pri práci s historickými prameňmi a metódou oral history. Múzeum celoročne realizuje interaktívny vzdelávací program pre žiakov základných škôl Kufor číslo... zameraný na problematiku riešenia židovskej otázky na Slovensku v rokoch 1939 – 1945, novodobý extrémizmus a rasizmus.
- Významným prínosom pre informovanosť majority o rómskej kultúre je národný projekt Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove, ktorý prispieva k odbúraniu predsudkov a stereotypov. Cieľom projektu je vybudovať digitálnu databázu rómskej kultúry. Úlohou Dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry je sústrediť komplexné informácie o rómskej kultúre, histórii, jazyku, tradíciách a iných oblastiach života rómskej komunity na jednom mieste a vytvoriť jedinečný prístup k potrebným a požadovaným informáciám o všetkom, čo súvisí s rómskou problematikou.

28. Zákaz diskriminovať osoby a súčasne zabezpečiť úplnú nezávislosť, nestrannosť a efektívnosť monitorovacieho orgánu v pôsobnosti rezortu zdravotníctva ustanovuje § 11 zákona č. 576/2004 Z. z. Každý má právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

- Zaručuje sa právo poskytnutia zdravotnej starostlivosti rovnako každému v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v zdravotnej starostlivosti a pri poskytovaní tovarov a služieb ustanovenou osobitným predpisom.

- V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „ÚDZS“) podľa zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 581/2004 Z. z.“) je nezávislým orgánom, ktorý podľa § 18 ods. 1 písm. b) tohto zákona vykonáva dohľad nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

29. Spoločný medzinárodný pilotný projekt Rady Európy a Európskej komisie „INSCHOOL – Inkluzívne školy: Skutočná zmena pre rómske deti“ v spolupráci s MŠVVaŠ SR. Koncom roka 2017 a začiatkom roka 2018 prebehla úvodná komunikácia medzi RE/EK s ministerkou MŠVVaŠ SR (ďalej len „ministerka“) a po jej odsúhlasení sa vytvorila Národná pracovná skupina.

30. Dňa 9. júla 2019 sa uskutočnilo 2. pracovné stretnutie Národnej pracovnej skupiny pilotného projektu „INSCHOOL“, ktorý sa implementuje v 5 krajinách. Predmetom rokovania bolo vyhodnotenie 1. fázy realizácie projektu na 7 ZŠ v SR a diskusia k návrhu 2.fázy pilotného projektu. Vzhľadom na záujem zástupcov škôl, ich zriaďovateľov a po úvodnej fáze seba hodnotenia škôl na základe indexu inklúzie, po príprave rozvojových plánov škôl a zistenia pozitívnych prínosov, na záver rokovania sa dohodlo na pokračovaní projektu INSCHOOL 2.fázou od septembra 2019 do decembra 2020.

31. V ostatných rokoch sa v školách presadzuje medzikultúrny dialóg, integrovaný, inkluzívny model vzdelávania a výchovy. Jednou z úloh odbúravania existujúcich foriem diskriminácie a stigmatizácie Rómov na školách je postupné zblížovanie, začlenenie žiakov z MRK do štandardných tried. Z rôznych výskumov vyplýva, že integrácia a inklúzia v školskom prostredí sú dlhodobými procesmi a okrem iného sa nedajú realizovať bez učebníc. Štátny pedagogický ústav (ďalej len „ŠPÚ“) vydal učebnicu pod názvom Rómska kultúra, ktorá je určená učiteľom a žiakom SŠI. Učebnica pomôže učiteľom v ich náročnej práci a dovedie ich k ďalším informačným zdrojom, z ktorých môžu čerpať pri vzdelávaní žiakov.⁵

⁵ <http://www.statpedu.sk/sk/o-organizacii/projekty/spolu-romami-dosiahneme-viac/>
<http://www.statpedu.sk/sk/o-organizacii/projekty/erasmus/>

32. Inštitút pre výskum práce a rodiny zrealizoval na základe podnetu ORRRP Výskumnú analýzu situácie rovnakopohlavných párov a rodičov - prekážky pri realizácii práv v rámci partnerstva a pri výchove detí (Riešiteľka: Silvia Porubánová, Andrej Kuruc, Jana Jablonická – Zezulová) Cieľom výskumnej analýzy bolo vyhľadanie a výber vzorky respondentov (LGB párov a rodičov), príprava námetu, scenára, štruktúry rozhovorov s vybranými respondentmi/kami a realizácia rozhovorov s ohľadom na prekážky pri realizácii práv v rámci partnerstva a pri výchove detí. Výsledky výskumnej analýzy sú určené tvorcom a tvorkyniam politik, ktorí majú vplyv na riešenie situácie takýchto párov, ako aj pre širokú verejnosť, ktorá do veľkej miery vo svojom okolí nepozná žiadnych LGBT ľudí a rozhovory s nimi im môžu priblížiť ich životy. V rámci výskumnej analýzy bolo zrealizovaných 10 rozhovorov s párami rovnakého pohlavia, ktoré boli analyzované z hľadiska prekážok, ktoré zažívajú v partnerstve a vypracované záverečné zistenia a odporúčania pre štátne inštitúcie.

33. Ministerstvo spravodlivosti SR v rámci dotačnej schémy na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie finančne podporuje projekty mimovládnych organizácií, ktoré sa zameriavajú na niektorú z vyššie uvedených oblastí. Od roku 2017 je jednou z prioritných oblastí prevencia radikalizácie mládeže a boj s extrémizmom. V roku 2018 bolo podporených 20 projektov, v ktorých cieľovou skupinou boli deti a mládež. Projekty boli zamerané na zvyšovanie informovanosti o rôznych témach (radikalizácia, extrémizmu, holokaust, atď.), rovesnícke vzdelávanie. V roku 2019 boli podporené projekty, ktoré nadväzovali na témy z roku 2018 ako aj nové projekty, ktoré sa venovali práci s deťmi a mládežou. V rámci dotačnej schémy bola v rokoch 2017 – 2019 podporená aj Linka detskej istoty poskytujúca non-stop poradenstvo pre deti a mládež.

34. Trendy v oblasti extrémizmu a radikalizácie prezentovali školitelia národnej protiteroristickej jednotky národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len „NPTJ NAKA P PZ“) na tematickom stretnutí Európskej migračnej siete v Piešťanoch (prednáška na tému „Predchádzanie neúspešnej integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v Slovenskej republike“), na letnej akadémii neziskovej organizácie ETP Slovensko, ktorá poskytuje komplexné sociálne služby zraniteľným skupinám a jednotlivcom, čeliacim sociálnemu vylúčeniu z dôvodu svojej etnickej príslušnosti, rasy, národnosti alebo spoločenského postavenia (prednáška na tému „Extrémizmus a radikalizácia“ pre rómsku komunitu v Drienici) a na konferencii Migračného úradu MV SR v Piešťanoch o integrácii cudzincov (prednáška na tému „Profily osôb, ktoré majú sklony k radikalizácii“).

35. Pod prioritu č. 3. „Prevencia kriminality v rizikových skupinách“ Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2016 – 2020 spadajú najmä deti a mládež, sociálne vylúčené komunity, zdravotne a telesne postihnutí, prevencia páchania trestnej činnosti z pohlavne, rasovo a nábožensky motivovanej nenávisťi, prevencia páchania trestnej činnosti na LGBT osobách a prevencia drogových závislostí vo všeobecnosti. Na zvyšovaní povedomia o platnej legislatíve v SR sa odbor prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR okrem poskytovania dotácií na školenia, workshopy a konferencie podieľa organizovaním vlastných školení, workshopov a konferencií, aj v spolupráci s mimovládnymi

organizáciami určenými pre žiakov základných a stredných škôl. Povedomie zvyšuje aj prostredníctvom vystúpení v televíznych a rozhlasových programoch.

36. Akčný plán pre oblasť vzdelávania

Globálnym cieľom predmetného akčného plánu je znížiť rozdiely vo vzdelanostnej úrovni Rómov oproti priemeru populácie zlepšením prístupu detí, žiakov a študentov z rómskych komunít ku kvalitnému vzdelaniu na všetkých vzdelávacích stupňoch. Čiastkovými cieľmi sú zvýšenie zaškolenosti detí z rómskych komunít v predprimárnom vzdelávaní, podpora programov ranej starostlivosti, zvýšenie podielu žiakov z rómskych komunít v bežných triedach základných škôl, zlepšenie výsledkov žiakov z rómskych komunít a tiež predchádzanie vzniku základných škôl, v ktorých by sa koncentrovali žiaci z marginalizovaných rómskych komunít. Uvedené ciele sledujú jednotlivé aktivity akčného plánu z tejto oblasti.

37. Národný projekt PRIM (projekt inklúzie v materských školách).

Cieľom tohto projektu z operačný program Ľudské zdroje je vytváranie inkluzívneho prostredia v materských školách a zvýšenie počtu detí z marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov v materských školách. Týmto opatrením sa má zabezpečiť zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov týchto komunít. MV SR /Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity poskytuje obciam zapojeným do projektu finančné prostriedky na výkon práce asistentov učiteľa, odborného zamestnanca a koordinátora inkluzívneho vzdelávania. Medzi oprávnených užívateľov NP PRIM patrí 150 obcí identifikovaných v Operačnom programe Ľudské zdroje. Významným legislatívnym opatrením, ktoré sme v tejto súvislosti dlhodobo presadzovali, bolo tiež zavedenie povinnej predškolskej dochádzky, ktorá predovšetkým, no nie len, v prípade detí z marginalizovaných rómskych komunít môže zabezpečiť plynulejší prechod detí z domáceho prostredia do vyučovacieho procesu na základných školách. Adaptácia detí v školskom prostredí a vzdelanie má potenciál prispieť aj k ich ďalšiemu uplatneniu na trhu práce a teda k postupnému vymaneniu sa z kruhu generačnej chudoby.

38. NP KC v mestách a obciach s prítomnosťou MRK.

Jedným z cieľov projektu je sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, predovšetkým marginalizovaných rómskych komunít, zvýšenie ich finančnej gramotnosti, zamestnateľnosti a zamestnanosti. KC sú zároveň vhodným priestorom aj pre deti z marginalizovaných komunít, ktoré sa pod vedením odborného personálu – sociálnych pracovníkov, môžu zúčastňovať aktivít v zmysle stanoveného komunitného plánu.

39 Národný projekt „Zlepšenie situácie marginalizovaných rómskych komunít v oblasti sociálnych determinantov zdravia prostredníctvom realizácie a rozvoja zdravotnej mediácie a osvetu v marginalizovaných rómskych komunitách“ v rámci ktorého sme sa zamerali na podporu systematického poskytovania služieb a asistencie prostredníctvom programu komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy v obciach s prítomnosťou separovaných a segregovaných MRK. V rámci tohto vyzvania sa zlepšili podmienky (vykazovanie je cez MU P0268 Počet osôb z MRK, ktoré využili služby v oblasti

poskytovania zdravotno – výchovnej osvetu a poradenstva) 12 391 osobám z prostredia MRK, ktoré využili služby v oblasti poskytovania zdravotno-výchovnej osvetu, prevencie a poradenstva.

40. Výzvy zameranej na „zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít s prvkami prestupného bývania“, výzvy zameranej na „miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky s cieľom zlepšenia dostupnosti služieb pre obyvateľov MRK“, kde v súčasnosti prebieha schvaľovací proces, výzvy zameranej na „ podporu prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných marginalizovaných rómskych komunít“, kde sme podporili 35 projektov (obcí) v celkovom objeme 2 524 332 EUR (EÚ zdroje) a výzvy zameranej na „ vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky“, kde bolo doteraz zazmluvnených 132 projektov v hodnote 14 913 391 EUR (EÚ zdroje). V rámci uvedených výziev sa rómskym deťom zlepšia podmienky na ich primeraný životný štandard.

41. Sociálne služby krízovej intervencie na komunitnej úrovni sa prostredníctvom ESF začali po prvýkrát podporovať v roku 2014 (01/2014 - 11/2015) prostredníctvom národného projektu Komunitné centrá s alokáciou 17 173 522,80 EUR. Národným projektom Komunitné centrá (ďalej len „NP KC“) sa vytvorili predpoklady pre budovanie siete komunitných centier pre osoby sociálne vylúčené alebo sociálnym vylúčením ohrozené, najmä obyvateľov z MRK vrátane detí. NP KC prispelo k znižovaniu chudoby a miery sociálneho vylúčenia. Hlavným cieľom národného projektu bola a je podpora sociálnej inklúzie a pozitívnych zmien v komunitách s osobitným dôrazom na marginalizované rómske komunity. V rámci implementácie NP KC sa dosiahlo najmä rozšírenie výkonu sociálnej práce prostredníctvom komunitných centier, štandardizácia výkonu činnosti KC, čo skvalitnilo poskytovanie služieb klientom a zvýšil sa rozsah aktivít realizovaných v oblasti podpory sociálnej inklúzie a tiež sa zvýšil počet osôb sociálne vylúčených alebo sociálnym vylúčením ohrozených, ktorým sú poskytované služby v KC, ktoré sú inak nedostatkové alebo nie sú poskytované cieľovej skupine vôbec. Aktivity boli a sú zamerané na sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, výchovno – preventívnu, vzdelávaciu a aktivačnú činnosť, sprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím, nízkoprahové programy pre deti a mládež, predškolskú prípravu, programy včasnej starostlivosti, záujmovú činnosť a ďalšie aktivity. Poslaním KC je prostredníctvom poskytovania komplexných sociálnych a komunitných služieb prispieť k sociálnemu začleňovaniu osôb sociálne vylúčených, a to ako na individuálnej, tak aj na lokálnej úrovni. V súčasnom období už sú KC zadefinované v zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ako sociálna služba, t.z. že registráciou komunitného centra v registri poskytovateľov sociálnych služieb je vytvorený nástroj pre overovanie fungovania, kontroly a kvality poskytovaných služieb komunitných centier. Implementácia projektu a registrácia komunitných centier ako soc. služby napomohla k zjednoteniu a harmonizácii fungovania komunitných centier podľa jednotných princípov. AKTUÁLNY NP (2015 - 2019) Podpora vybraných soc. služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni (NP PVSSKIKÚ) Oprávnené územie: celé Slovensko, okrem „150 obcí“ z PO 5 a prípadné úpravy Alokácia na

vyzvanie (zdroj EÚ a ŠR): 20 915 000€ € 108 - počet vykonávateľov služieb a opatrení na účely sociálneho začleňovania 384 - podporených pracovných miest 39 338 - počet osôb, ktoré využili nové, inovatívne služby alebo opatrenia na vykonávanie služieb sociálneho začlenenia PRIPRAVOVANÝ NP (2019 – 2023) Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni (BOKKU) NP BOKKÚ bude mať jednu hlavnú aktivitu - Budovanie odborných kapacít vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni - podpora zefektívňovania súčasných nástrojov VSSKI (KC/NDC/NSSDR) za účelom zvýšenia efektívnosti ich činnosti v kontexte činnosti rozličných aktérov krízovej intervencie na komunitnej úrovni. Konečným cieľom je poskytovať kvalitnú odbornú podporu jednotlivcom a rodinám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením vedúcu k svojpomocnému riešeniu svojich sociálnych problémov, rovnako podporu rozvoja celých komunít, a to cieľovým využívaním komunitných zdrojov. Oprávnené územie: celé Slovensko, okrem „150 obcí“ z PO 5 a prípadné úpravy Alokácia na vyzvanie (zdroj EÚ a ŠR): 21 227 287,26 €

42. V roku 2017 sa prostredníctvom organizácie Zdravé regióny pod gesciou MZ SR vytvoril priestor na realizáciu aktivít pre obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) v oblasti podpory zdravia. Jednou z nosných činností v tomto smere je realizácia Národného projektu Zdravé komunity 2A (ďalej len „NP ZK2A“) financovaného z prostriedkov európskych štrukturálnych a investičných fondov. Cieľom organizácie je realizovať opatrenia a programy, ktoré budú mať zásadný vplyv na znižovanie rozdielov v zdraví a súčasne prinesú výrazné zlepšenie v oblasti prístupu k zdravotným službám, informáciám, prispievajú k zvýšeniu zdravotnej gramotnosti a zodpovednosti jednotlivcov za svoje zdravie a taktiež prispievajú k integrácii vylúčených skupín obyvateľstva do spoločnosti. Hlavným cieľom NP ZK 2A je zlepšenie situácie v oblasti sociálnych determinantov zdravia a rozvoj zdravotnej mediácie v MRK. Obdobie realizácie projektu je 2017 – 2019. Projekt sa realizuje na území siedmich krajov Slovenska v 263 obciach a mestách. Počet asistentov osvedy zdravia (ďalej len „AOZ“) je 253, počet koordinátorov (ďalej len „KAOZ“) je 24 a počet AOZ v prostredí nemocníc je 8. Realizácia príslušných aktivít NP ZK 2A prispieva najmä k vybudovaniu ľudských kapacít v MRK (zvýšenie zamestnanosti a kvalifikovanosti v MRK) a zavedeniu podpory zdravia v MRK v rámci pôsobnosti súčasného modelu zdravotnej mediácie (zlepšenie prístupu k zdravotnej starostlivosti redukciou najmä vnútorných bariér, zvýšenie účasti na preventívnych prehliadkach a povinnom očkovaní, zabezpečenie včasnej identifikácie výskytu infekčných ochorení, zvýšenie miery informovanosti o zdraví a zdravotnej starostlivosti, zlepšenie komunikácia a vzťahov medzi MRK a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, zvýšenie dôvery k zdravotnému systému, zvýšenie počtu dojčiacich matiek, zlepšenie úrovne osobnej a komunálnej hygieny, zlepšenie informácií o voľno predajných liekoch a ich používaní, a pod.).

43. Ku koncentrácii extrémistickej trestnej činnosti dochádza v posledných rokoch hlavne v kybernetickom priestore. Najčastejšie sa prejavuje zverejňovaním agresívnych a nenávisťných prejavov voči menšinám v diskusných internetových fórach, prezentáciou sympatií k nedemokratickým režimom, zverejňovaním zakázaných symbolov na sociálnych sieťach a podobne. V roku 2018 boli veľmi aktuálnymi témami na šírenie nenávisťných

prejavov aj oblasť migrácie a udalosti, ktoré otriasli Slovenskom a zvýšili napätie v spoločnosti. Medzi tieto udalosti patrili hlavne vražda novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Marty Kušnírovej a medializácia aktivít motocyklového klubu Noční vlci na Slovensku. Pri vykonávaní monitorovacej činnosti extrémistických prejavov na internete PZ registruje zvýšenú opatrnosť účastníkov komunikácie na sociálnych sieťach, čo sa dá odôvodniť aj cielene zameranou represívnou činnosťou Policajného zboru na túto oblasť extrémistickej kriminality.

45. Justičná akadémia realizovala vzdelávanie v téme nenávisťných prejavov a nenávisťných trestných činov a to: v roku 2017 tri vzdelávacie aktivity a celkový počet účastníkov bol 86; v roku 2018 zorganizovala 4 aktivity pre 138 účastníkov a v roku 2019 to boli dve aktivity pre 41 účastníkov. V rámci zabezpečenia kvality výkonu práce špecializovaných orgánov na vedenie trestného stíhania trestných činov z nenávisti zároveň prebehli v spolupráci s ODIHR školenia v rámci programov TAHCLE (pre vyšetrovateľov) a PAHCT (pre špeciálnych prokurátorov a sudcov).

46. V súlade s úlohami stanovenými v Koncepcii boja proti extrémizmu v SR v podmienkach MV SR a PZ na roky 2015-2019 za rok 2018 pracovníci NPTJ NAKA P PZ plnili nasledovné:

- Spracovanie metodickéj príručky „Trestné činy extrémizmu“, ktorá poskytuje komplexný prehľad problematiky trestných činov extrémizmu a rasovo motivovanej trestnej činnosti a za svoju úlohu si kladie priblížiť jednotný postup príslušníkov Policajného zboru pri odhaľovaní, objasňovaní, dokumentovaní a vyšetrovaní trestných činov extrémizmu tak, aby bol zabezpečený účel trestného konania.

- Spracovanie dvoch metodických materiálov, a to „Usmernenie o postupe pred začatím trestného stíhania a počas prípravného konania pri vyšetrovaní trestných činov spáchaných z nenávisti“ a „Usmernenie určujúce minimálne štandardy podkladov nevyhnutných k náležite spracovanému realizačnému návrhu na začatie trestného stíhania vo veciach trestných činov extrémizmu“ za účelom zjednotenia a zefektívnenia činnosti policajtov jednotky.

- Pravidelné organizovanie zasadnutí medzirezortnej pracovnej skupiny odborníkov zameranej na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti, extrémizmu a diváckeho násillia. Stretnutia boli zamerané hlavne na prehodnocovanie potreby zmien rôznych právnych predpisov s cieľom účinnejšie bojovať proti extrémizmu (napr. zákona č. 190/2003 o strelných zbraniach a strelive, zákona NR SR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch a zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve).

- NPTJ poskytla školiteľov problematiky trestných činov extrémizmu na kurzoch OPČ pre novoprijatých príslušníkov odborov kriminálnej polície uskutočnených v priestoroch SOŠ PZ v Devínskej Novej Vsi. Počas kurzov uskutočnených v roku 2018 bolo v problematike extrémizmu, rasizmu, neznášanlivosti, xenofóbie, antisemitizmu, agresívneho nacionalizmu preškolených cca 90 príslušníkov PZ. V uvedenej problematike bolo preškolených aj cca 40 služobných psychologov pôsobiacich na jednotlivých útvaroch MV SR. Trendy v oblasti

extrémizmu a radikalizácie boli prezentované na tematickom stretnutí Európskej migračnej siete v Piešťanoch (prednáška na tému „Predchádzanie neúspešnej integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v Slovenskej republike“), na letnej akadémii mimovládnej organizácie ETP Slovensko – Centrum pre udržateľný rozvoj počas prednášky pre rómsku komunitu Slovensko v Drienici (prednáška na tému „Extrémizmus a radikalizácia“), v Centre prevencie terorizmu vo Varšave (prednáška na tému „Znaky radikalizácie, spôsoby ich odhaľovania a možnosti prevencie“), na konferencii Migračného úradu MV SR o integrácii cudzincov v Piešťanoch (prednáška na tému „Profily osôb, ktoré majú sklony k radikalizácii“).

- V mesiaci máj zorganizovala NPTJ inštruktážno-metodické zamestnanie pre príslušníkov NPTJ, špecialistov na problematiku extrémizmu z OKP KR PZ a Železničnú políciu zamerané na aktuálne trendy vývoja radikalizácie a kriminálneho extrémizmu a oboznámenie sa s minimálnymi štandardmi podkladov nevyhnutných k spracovaniu realizačného návrhu na začatie trestného stíhania vo veciach trestných činov extrémizmu. Predmetného inštruktážno-metodického zamestnania sa zúčastnilo 75 príslušníkov vyššie uvedených útvarov PZ. V tejto súvislosti vypracovala NPTJ usmernenie „Minimálny rozsah podkladov realizačných návrhov týkajúcich sa podozrení z trestných činov extrémizmu podľa § 140a Trestného zákona vo virtuálnom prostredí“, ktoré bolo zaslané dotknutým útvarom.

- V záujme zefektívnenia boja proti extrémizmu v SR uzatvorila dňa 20.09.2018 NPTJ s MVO Digitálna inteligencia (DigiQ) Memorandum o porozumení, ktoré upravuje vzájomnú spoluprácu NPTJ a spoločnosti DigiQ v oblasti monitorovania kybernetického priestoru, predovšetkým sociálnych sietí, za účelom odhaľovania a riešenia nenávisťných prejavov.

- V novembri 2018 sa v priestoroch Akadémie Policajného zboru v Bratislave uskutočnilo školenie školiteľov programu TAHCLE. Účelom tohto programu je vzdelávanie pre orgány presadzovania práva v boji proti trestným činom z nenávisti. Cieľom vzdelávania je zlepšiť policajné zručnosti pri prevencii a reagovaní na trestné činy z nenávisti, efektívne spolupracovať s obeťami a budovať dôveru v orgány činné v trestnom konaní. Štáty OBSE (Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe) poverili ODIHR (Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva) úlohou rozvíjať programy na pomoc zúčastneným štátom v boji proti trestným činom z nenávisti. Za týmto účelom Úrad vypracoval vzdelávanie pre orgány presadzovania práva v boji proti trestným činom z nenávisti – TAHCLE. Školenia sa zúčastnili dvaja zástupcovia NPTJ. Lektormi tréningového programu boli odborníci z ODIHR.

47. MS SR v rámci Justičnej akadémie a Inštitútu vzdelávania zabezpečuje celoročné a celoživotné vzdelávanie [sudcov](#), [prokurátorov](#) a [súdnych úradníkov](#). Vzdelávacie projekty vrátane scitlivovania verejnosti a profesionálov pracujúcich s obeťami trestných činov, ďalej podporujúce toleranciu, demokratické hodnoty a eliminujú vplyvy, ktoré vedú k neznašanlivosti a diskriminácii, finančne každoročne podporuje MS SR v rámci výzvy na podporu ľudských práv. MS SR taktiež každoročne podporuje prostredníctvom dotácií poskytovanie odbornej pomoci obeťami trestných činov akreditovanými subjektmi v zmysle zákona o obeťoch.

48. Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) pravidelne vykonáva kontroly výrobkov určených pre deti, pričom sa prioritne zameriava na komoditu hračiek. Výkon kontrol úzko súvisí s informáciami o nebezpečných a nesúladných výrobkoch zverejňovaných v systémoch RAPEX a ICSMS. Od roku 2017 SOI realizovala kontrolné akcie zamerané na zariadenia detských ihrísk, bicykle, chodúľky, kočíky, plastové hračky, detské autosedačky a hračky všetkých kategórií. Dovoľujeme si taktiež poukázať na participáciu SOI v rôznych medzinárodných projektoch, ako príklad uvádzame JA2015 Chemikálie v plastových hračkách, JA2016 Elektrické hračky, CASP 2019 Plyšové hračky, CASP 2019 Slizy. Za roky 2017 – 2018 bolo kontrolných akcií viac, pričom väčšina z nich sa zameriava na viacero typov kontrol (napríklad bezpečnosť, označovanie). Údaje sú preto rôzne. V 1. polroku 2019 bola realizovaná kontrolná akcia na hračky všetkých kategórií. V rámci kontrolnej akcie bolo skontrolovaných 109 prevádzkových jednotiek v rámci SR. Nedostatky boli zistené v 36 prevádzkových jednotkách (33,03 % z kontrolovaných jednotiek). V rámci kontrolnej akcie bolo skontrolovaných 2835 druhov hračiek, pričom nedostatky boli zistené v označení 221 druhov hračiek v celkovej hodnote 7 457,11 eur. V záujme overenia bezpečnosti a zhody výrobkov odobrali inšpektori 22 druhov hračiek, z ktorých 8 druhov nevyhovelo skúškam na technické požiadavky. V tomto období colné orgány zaslali SOI 28 hlásení. V 9 prípadoch boli vykonané kontroly, v rámci ktorých bolo skontrolovaných 440 druhov hračiek v hodnote 70 204,81 eur. Z toho 4 druhy hračiek v hodnote 24, 85 eur nebolo prepustených do voľného obehu.

49. MK SR v súčasnej dobe pripravuje návrh zákona, ktorým bude do nášho právneho poriadku transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1808 zo 14. novembra 2018, ktorou sa mení smernica 2010/13/EÚ o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách) s ohľadom na meniace sa podmienky na trhu (ďalej len „revidovaná smernica o audiovizuálnych mediálnych službách“). Súčasťou tohto legislatívneho návrhu bude aj posilnenie ochrany maloletých pred nevhodnými obsahmi a jej rozšírenie aj na platformy na zdieľanie videí.

50. Prvoradá zohľadnenie najlepšieho záujmu detí reflektuje aj Štatút programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS, ktorý medzi princípy programovej služby RTVS zaraďuje aj osobitný prístup k deťom a mladistvým. V časti 3.5 uvedený štatút uvádza:

a) RTVS pristupuje pri príprave a vysielaní programov veľmi citlivo k deťom a mladistvým, s ohľadom na ich vek a individuálnu vyspelosť. Za deti a mladistvých sa považujú osoby mladšie ako 18 rokov.

b) Pri jednorazovom účinkovaní detí a mladistvých si RTVS zásadne vopred vyžiada súhlas rodičov resp. zákonného zástupcu. Výnimku tvorí nahrávanie ankiet v školách počas prestávok alebo vyučovania, na ktorú treba súhlas riaditeľa školy a triedneho učiteľa, ktorý pozná individuálnu vyspelosť žiaka.

c) Pri pravidelnom účinkovaní detí a mladistvých si RTVS vopred vyžiada písomný súhlas rodičov resp. zákonného zástupcu.

- d) Deti a mladiství nesmú prísť pri účinkovaní do styku s takými obsahmi programov, ktoré u nich môžu vyvolávať strach, alebo iné emotívne, mravné, či akékoľvek negatívne pôsobenie.
- e) Pri nahrávaní programov s deťmi a mladistvými je nevyhnutné vylúčiť priamy i nepriamy nátlak, zakazuje sa vystaviť ich akejkoľvek manipulácii.
- f) RTVS je povinný zabezpečiť bezpečnosť detí a mladistvých v procese nahrávania a vysielať tak, aby sa nestali objektom akéhokoľvek psychického alebo dokonca fyzického násillia.
- g) Nahrávanie a vysielaťie s deťmi a mladistvými musí RTVS napláňovať tak, aby sa nenarušil ich fyzický a psychický vývoj.

51. Justičná akadémia Slovenskej republiky si v rámci operačného programu Efektívna verejná správa stanovila hlavný cieľ projektu zefektívňovanie súdnych konaní a s tým spojené zvyšovanie kvality súdnych rozhodnutí prostredníctvom skvalitnenia vzdelávacích aktivít v systéme vzdelávania sudcov, prokurátorov a justičných zamestnancov. Kľúčový prístup projektu je modernizácia a inovácia justičného vzdelávania (zavedenie tzv. špecializovaného vzdelávania), pozostávajúce z rozdelenia cieľovej skupiny do menších skupín podľa súdnej agendy s presne zafinovanými špecifickými vzdelávacími potrebami, tzn. špecializáciou a adresným vzdelávaním.

52. V súlade s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky MZVEZ SR a sieť diplomatických misií a konzulárnych úradov Slovenskej republiky v zahraničí zohľadňujú najlepší záujem dieťaťa a tomuto podriaďujú spôsob v rámci administratívnej súčinnosti v prípadoch ako sú rodičovské únosy, repatriácie a i. V rámci pravidelnej predvýjazdovej prípravy konzulov zabezpečuje rezort zahraničných vecí a európskych záležitostí v spolupráci s Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže a Informačným centrom na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky odborné zaškolenie k problematike medzinárodnoprávnej ochrane detí a mládeže.

53. Uplatňovanie najlepšieho záujmu dieťaťa stanovuje platná legislatíva Slovenskej republiky v rámci vecnej pôsobnosti rezortu zdravotníctva najmä zákony č. 576/2004 z. z., č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“) zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 577/2004 Z. z.“), č. 581/2004 Z. z., č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a iné, pričom na zabezpečenie najvyššej kvality a bezpečnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti dieťaťa v oblastiach prevencie chorôb, včasnej diagnostiky a poskytovania účinnej liečby vrátane rehabilitačných výkonov a funkčnosti systému verejného

zdravotníctva zameraného na ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia detí sa kladie vysoký dôraz. Platná legislatíva.⁶

54. Trnavská univerzita v spolupráci s MPSVR SR realizuje výskumnú úlohu zameranú na vyvinutie testu posúdenia sociálnej rizikovosti rodiny pre sociálnych pracovníkov. Tento nástroj má objektivizovať posudzovanie sociálnej rizikovosti rodiny z pohľadu napĺňania ochrany práv a právom chránených záujmov dieťaťa.

55. Orgány činné v trestnom konaní v pôsobnosti Policajného zboru pri posudzovaní potrieb detských obetí v plnej miere aplikujú zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o obetiach“). V zmysle ustanovenia § 3 ods. 8 zákona o obetiach orgány činné v trestnom konaní, súdy a subjekty poskytujúce pomoc obetiam trestných činov sú povinné v prípade obzvlášť zraniteľnej obeť, ktorou je dieťa, prihliadať na najlepší záujem dieťaťa. Úrad kriminálnej polície Prezídia policajného zboru každoročne zvoláva pracovnú poradu spojenú so školením určených policajtov odborov kriminálnej polície v SR zaradených na úseku trestnej činnosti mládeže a páchanej na mládeži za účelom zvyšovania ich odbornej úrovne a výmeny informácií a skúseností.

56. V spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva MDV SR pravidelne organizuje pre zamestnancov a zástupcov organizácií v pôsobnosti MDV SR odborné semináre venované rovnosti príležitostí, nediskriminácii a ochrane práv zdravotne postihnutých obyvateľov vrátane detí. Účastníkmi seminárov sú aj zamestnanci pracujúci s deťmi a pre deti. Seminár na tému Zásada rovného zaobchádzania a osobná mobilita v kontexte Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý sa konal v roku 2018, absolvovalo 20 účastníkov. Seminár s témou Diverzita v rezorte dopravy a výstavby v roku 2019 absolvovalo 25 účastníkov.

57. MH SR v návrhu z roku 2017 poukázalo na prebiehajúcu realizáciu Pilotného projektu spotrebiteľského vzdelávania. V spolupráci s jednotlivými samosprávnymi krajmi sú na základe tohto projektu realizované prednášky zamerané na pedagógov stredných škôl. Možnosť účastníkov zapojiť sa do projektu bola prezentovaná jednak školám v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC, ako aj súkromným a cirkevným školám. V druhom kole prednášok okrem MH SR – odboru ochrany spotrebiteľa na projekte participujú tiež zástupcovia Európskeho spotrebiteľského centra v SR, Ministerstva financií SR a Finančnej správy SR. Po absolvovaní vzdelávacej aktivity sú účastníkom poskytnuté učebné pomôcky, ktoré jednoduchou formou vysvetľujú spotrebiteľské práva. Jednotlivé prednášky, ako aj distribuovaný vzdelávací materiál pozostávajú z vysvetlenia danej problematiky na jednoduchých príkladoch. Praktické príklady a jednoduché prevedenie vzdelávacích aktivít a učebnej pomôcky sledujú zámer priblížiť ochranu spotrebiteľa aj žiakom a študentom, prostredníctvom zúčastnených pedagógov. V tomto kontexte chce MH SR poukázať tiež na vzdelávaciu činnosť Európskeho spotrebiteľského centra (ďalej len „ESC“) v SR, ktoré

⁶ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/576/20190601>; <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-pravnych-predpisov?text=578%2F2004>, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2007/355/20180701>

zorganizovalo od septembra 2017 k dnešnému dňu 56 vzdelávacích seminárov pre študentov v oblasti ochrany spotrebiteľa, z toho 3 semináre boli pre žiakov druhého stupňa základných škôl. V rámci svojich vzdelávacích aktivít v roku 2019 ESC taktiež obstaralo spoločenskú stolovú hru „Spotrebiteľ v akcii“.

58. Národné osvetové centrum, organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR, realizuje pravidelné vzdelávanie pre pracovníkov v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti pod názvom Prevencia vybraných sociálno-patologických javov, ktoré sa uskutočňuje dvakrát ročne. Súčasťou tohto vzdelávania sú aj témy súvisiace s oblasťou práv dieťaťa. Národné osvetové centrum je tiež vydavateľom odborného časopisu Sociálna prevencia, v rámci ktorého sú publikované témy venujúce sa problematike práv dieťaťa vrátane najlepšieho záujmu dieťaťa. Časopis je dostupný aj širokej verejnosti prostredníctvom webového sídla www.nocka.sk. V rámci edičnej činnosti prispelo k pertraktovaniu tejto témy Národné osvetové centrum aj vydaním zborníku príspevkov zo seminára Ochrana a podpora ľudských práv⁷ (2017) a metodického materiálu Ľudské práva v činnosti kultúrnych zariadení⁸ (2018).

59. V rámci vecnej pôsobnosti rezortu zdravotníctva rozvíjanie postupov a kritérií pre poskytovanie usmernení príslušným osobám s právomocou posúdiť najlepší záujem dieťaťa sa zabezpečuje v oblasti získavania odborných teoretických vedomostí a praktických zručností podľa výnosu MZ SR zo 17. septembra 2010 č. 12422/2010-OL, ktorým sa ustanovujú minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania a ich štruktúra v znení neskorších predpisov. Explicitne téma práv dieťaťa je predmetom minimálneho štandardu pre špecializačný študijný program v špecializačnom odbore pediatria a ďalších špecializačných odboroch, ktorých kmeňovou špecializáciou pediatria.

60. Na základe podnetu komisárky pre deti MK SR poskytuje RTVS každoročne príspevok zo štátneho rozpočtu podľa zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok na základe zmluvy so štátom určený na uskutočnenie programov vo verejnom záujme, na uskutočnenie účelových investičných projektov alebo na úhradu výdavkov na zabezpečenie vysielania do zahraničia. V zmysle tejto zmluvy môže určiť MK SR každý rok oblasti osobitného záujmu podpory štátu na príslušný kalendárny rok. RTVS je povinná na realizáciu programového záväzku, ktorý bude použitý na uskutočnenie nových pôvodných programov vo verejnom záujme v oblasti osobitného záujmu podpory štátu, vyhradiť určitú sumu z príspevku štátu určeného na uskutočnenie programov vo verejnom záujme. Jednou z troch oblastí osobitného záujmu štátu pre rok 2019 boli programy pre deti o uplatňovaní ich práv vyplývajúcich z Dohovoru.

⁷ <http://www.nocka.sk/wp-content/uploads/2018/09/Zbornik-ochrana-a-podpora-ludskych-prav-v-oblasti-kultury.pdf>

⁸ <http://www.nocka.sk/wp-content/uploads/2019/03/FINAL-pdf.pdf>

61. Centrum pre deti a rodiny poskytuje v samostatne usporiadaných skupinách dieťaťu bezpečné prostredie, ktoré mu dočasne nahrádza jeho prirodzené prostredie. Starostlivosť o dieťa je založená na individuálnom a integračnom prístupe, tak aby boli rešpektované práva a názor dieťaťa s cieľom aktívnej spolupráce s rodinou dieťaťa a blízkymi osobami. Výchova je postavená na posilnení a aktivizovaní silných stránok dieťaťa a napĺňaní jeho potrieb v závislosti od aktuálnej životnej situácie a jeho fyzického a mentálneho stavu. Systematickým a dôsledným plánovaním v individuálnom pláne rozvoja osobnosti dieťaťa, ktorého súčasťou je aj výchovný plán, smeruje budúcnosť dieťaťa k jeho samostatnosti, sebarozvoju, identite aj za jeho aktívnej účasti v procese spolurozhodovania sa a vo veciach týkajúcich sa jeho života. Základným východiskom pre plánovanie je diagnostika rodinného prostredia a aj komplexná diagnostika aktuálneho fyzického, psychického, rozumového a zdravotného stavu dieťaťa. Programy Centra obsahujú v súlade s bodmi vyhlášky podrobne a jednoznačne upravené vnútorné postupy, na práva nadväzujúce pravidlá a povinnosti a zároveň vymedzené používanie výchovných prostriedkov, tak aby bola zabezpečená čo najvyššia kvalita poskytovanej starostlivosti. Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru, musia zabezpečiť dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo slobodne sa vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom detí musí venovať primeraná pozornosť zodpovedajúca ich veku a úrovni. Aj vzhľadom na uvedené sú deti v Centrách pre deti a rodiny zapájané do procesu rozhodovania a vyjadrenia vlastného názoru, najmä v smere spolurozhodovania o sebe, aktivitách, chode a zámeroch profesionálnej náhradnej rodiny, samostatnej usporiadanej skupiny aj celého zariadenia SPODaSK (napr. „delegovania“ zástupcu detí pri predkladaní požiadaviek na napĺňanie ich potrieb a záujmov, podávanie a vybavovanie sťažností...), zapojenie detí do prípravy a vyhodnocovania IPRODu, pokračovanie v zapájaní detí do činností v zariadení (napr. upratovanie, nakupovanie a narábanie s finančnými prostriedkami, varenie, skrášľovanie prostredia a pod.), osvojovanie si bežných pracovných a sebaobslužných zručností, vrátane zapájania mladých dospelých do činností v zariadení a celkovo do všetkého čo sa týka ich života a budúcnosti. Odporúčania komisárky pre deti na nápravu:

- Zabezpečiť v centrách pre deti a rodiny personálne, finančné a materiálno-technické na podmienky na výkon činností vyplývajúcich zo zákona o sociálnoprávnej ochrane.
- Vypracovať systém bývania mladých dospelých ako jedného zo sociálnych práv, realizáciou ktorého sa zabezpečí pozitívny vplyv na integráciu detí po ukončení pobytu v centrách pre deti a rodinu a reedukačných zariadeniach, ktoré nemajú možnosť návratu do rodiny.
- Vypracovať koncepciu (vrátane harmonogramu) debarierizácie objektov na realizáciu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately tak, aby umožňovali aj pobyt detí s ťažkým telesným postihnutím.
- Utvoriť komplexné legislatívne, finančné a materiálno-technické podmienky na zamestnávanie odborného zdravotníckeho personálu (lekár pedopsychiater, pediater, zdravotné sestry špecialistky) v centrách pre deti a rodiny najmä v špecializovaných skupinách, kde sú umiestnené deti so zdravotným postihnutím, ako aj v reedukačných zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb pre deti, vyžadujúce nepretržitú zdravotnú starostlivosť, financovanú zo zdravotného poistenia.
- Zabezpečiť systematické vzdelávanie zamestnancov vo všetkých oblastiach podľa potrieb centra pre deti a rodinu.

- Zabezpečiť aj v spolupráci s inými organizáciami pravidelné očkovania a vybavenie preventívnymi pomôckami s cieľom ochrany verejného zdravia.
- Ciele stanovené v pláne rozvoja dieťaťa pravidelne vyhodnocovať a upravovať v záujme ich naplnenia.
- Utvoriť jednotné metodické usmernenie o informovanosti o zdravotnom stave dieťaťa.
- So zreteľom na zdravotné postihnutie, najmä hlboké pásmo mentálneho postihnutia s nediagnostikovateľnými duševnými poruchami, ako aj zdravotný stav detí vyžadujúcich si paliatívnu starostlivosť, ktoré sú umiestnené v centrách pre deti a rodiny zabezpečiť špeciálne zariadenie s rozšírenou a nepretržitou zdravotnou starostlivosťou.
- Vylúčiť, aby centrum pre deti a rodinu slúžilo ako inštitúcia poskytujúca služby pre deti s duševnými poruchami.
- Zabezpečiť rozvoj centier včasnej intervencie a spoluprácu terénnych sociálnych pracovníkov s centrami včasnej intervencie.
- V záujme úspešnej sanácie rodiny dbať na umiestnenie dieťaťa do centra pre deti a rodiny, tak, aby zohľadňovalo miesto, odkiaľ dieťa pochádza a kde má sociálne zázemie.
- Pri výbere škôl zapojiť do procesu viac detí; škola má byť vybraná predovšetkým ako pre dieťa najvhodnejšia na základe jeho osobnostných predpokladov. Cieľom musí byť rozvoj dieťaťa.
- Je potrebné zvyšovať povedomie detí o právach dieťaťa a o ľudských právach vo všetkých oblastiach.
- Dbať na participáciu detí na organizácii denného programu, ale aj pri zostavovaní napríklad jedálneho lístka.
- Pri zabezpečovaní voľnočasových aktivít pre detí prihliadať na najlepší záujem detí.

62. V rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny je dlhodobou prioritou umožniť každému dieťaťu (s prihliadnutím na jeho vek a rozumovú vyspelosť) vyjadriť svoj názor na veci, ktoré sa ho týkajú a následne tento názor zohľadniť pri výkone opatrení SPODaSK tak, aby bol dodržaný najlepší záujem dieťaťa. Dieťa je teda vnímané ako subjekt, a nie objekt výkonu týchto opatrení. Tento prístup je podporovaný taktiež povinnosťou úradu PSVaR vypracovať individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa za účasti dieťaťa, jeho rodičov a ďalších zainteresovaných subjektov. V roku 2018 bol zrealizovaný monitoring detských domovov - dnešných centier pre deti a rodinu (ďalej len „CDR“) v oblasti ochrany a dodržiavania práv detí, ktorý bol zabezpečený dotazníkovou metódou, skupinovú diskusiu s deťmi, so zameraním na subjektívny pohľad detí na ich vlastné práva v CDR v súlade s Dohovorom. Taktiež bola monitorovaná aj spisová dokumentácia detí umiestnených v CDR. Zistenia monitoringu poukázali najmä na to, že pre deti umiestnené v CDR je najdôležitejšie udržiavanie kontaktu s ich oboma rodičmi a v tejto súvislosti deti kladne ohodnotili utvorené podmienky centier na stretávanie sa detí s ich rodičmi a na zabezpečenie kontaktu s nimi, ktoré v plnej miere financuje štát. Na tomto základe sa podporil výkon nedostatkových, avšak veľmi potrebných a prioritných opatrení SPODaSK formou tzv. odporúčaní úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré v danej lokalite realizujú štátne a neštátne akreditované CDR a financuje ich v plnej miere štát. Ide najmä o opatrenia v záujme podpory riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch, obnovy rozvoja rodičovských zručností, ako aj zhodnotenia situácie dieťaťa na účely určenia miery ohrozenia

dieťaťa, pričom prirodzenou súčasťou všetkých týchto opatrení je zistenie názoru dieťaťa na veci, ktoré sa ho týkajú. V roku 2019 bol Úradom komisára pre deti uskutočnený monitoring ochrany a dodržiavania práv dieťaťa ako komplexný proces rozdelený na dve vzájomne prepojené časti. Zber informácií v úvodnej časti bol zabezpečený dotazníkovou metódou a skupinovou diskusiou. Použité dotazníky boli zamerané na subjektívne vnímanie práv detí v centrách pre deti a rodinu v súlade s Dohovorom. Skupinová diskusia s deťmi bola zameraná na získavanie informácií od detí a zdôraznenie významu pojmov „ľudské práva“ a „práva dieťaťa“. Druhá časť monitoringu bola zameraná na monitoring spisovej dokumentácie detí v súlade so zákonom o sociálnoprávnej ochrane. Realizáciou monitoringu dodržiavania práv dieťaťa v centrách pre deti a rodinu Úrad komisára pre deti navštívil a monitoroval všetky pôvodné detské domovy a pretransformované centrá pre deti a rodinu. Získané informácie majú vysokú výpovednú hodnotu a prinášajú objektívne informácie o podmienkach pre deti žijúce v inštitucionálnych zariadeniach (v správach komisára pre deti za roky 2018,2019). Na základe zistení predložila komisárka pre deti príslušným verejným orgánom a inštitúciám odporúčania na nápravu:

- Zabezpečiť v centrách pre deti a rodiny personálne, finančné a materiálno-technické na podmienky na výkon činností vyplývajúcich zo zákona o sociálnoprávnej ochrane.
- Vypracovať systém bývania mladých dospelých ako jedného zo sociálnych práv, realizáciou ktorého sa zabezpečí pozitívny vplyv na integráciu detí po ukončení pobytu v centrách pre deti a rodinu, ktoré nemajú možnosť návratu do rodiny.
- Vypracovať koncepciu (vrátane harmonogramu) debarierizácie objektov na realizáciu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately tak, aby umožňovali aj pobyt detí s ťažkým telesným postihnutím.
- Utvoriť komplexné legislatívne, finančné a materiálno-technické podmienky na zamestnávanie odborného zdravotníckeho personálu (lekár pedopsychiater, pediater, zdravotné sestry špecialistky) v centrách pre deti a rodiny najmä v špecializovaných skupinách, kde sú umiestnené deti so zdravotným postihnutím vyžadujúce nepretržitú zdravotnú starostlivosť.
- Zabezpečiť systematické vzdelávanie zamestnancov vo všetkých oblastiach podľa potrieb centra pre deti a rodinu.
- Zabezpečiť aj v spolupráci s inými organizáciami pravidelné očkovania a vybavenie preventívnymi pomôckami s cieľom ochrany verejného zdravia.
- Ciele stanovené v pláne rozvoja dieťaťa pravidelne vyhodnocovať a upravovať v záujme ich naplnenia.
- Utvoriť jednotné metodické usmernenie o informovanosti o zdravotnom stave dieťaťa.
- So zreteľom na zdravotné postihnutie, najmä hlboké pásmo mentálneho postihnutia s nediagnostikovateľnými duševnými poruchami, ako aj zdravotný stav detí vyžadujúcich si paliatívnu starostlivosť, ktoré sú umiestnené v centrách pre deti a rodiny zabezpečiť špeciálne zariadenie s rozšírenou zdravotnou starostlivosťou.
- Vylúčiť, aby centrum pre deti a rodinu slúžilo ako inštitúcia poskytujúca služby pre deti s duševnými poruchami.
- Zabezpečiť rozvoj centier včasnej intervencie a spoluprácu terénnych sociálnych pracovníkov s centrami včasnej intervencie.

- V záujme úspešnej sanácie rodiny dbať na umiestnenie dieťaťa do centra pre deti a rodiny, tak, aby zohľadňovalo miesto, odkiaľ dieťa pochádza a kde má sociálne zázemie.
- Pri výbere škôl zapojiť do procesu viac detí; škola má byť vyberaná predovšetkým ako pre dieťa najvhodnejšia na základe jeho osobnostných predpokladov. Cieľom musí byť rozvoj dieťaťa.
- Je potrebné zvyšovať povedomie detí o právach dieťaťa a o ľudských právach vo všetkých oblastiach.
- Dbať na participáciu detí na organizácii denného programu, ale aj pri zostavovaní napríklad jedálneho lístka.
- Pri zabezpečovaní voľnočasových aktivít pre detí prihliadať na najlepší záujem detí.

63. V oblasti rozvíjania nástrojov pre verejné konzultácie k rozvoju národnej politiky s cieľom štandardizovať takéto konzultácie na vysokej úrovni inklúzie a participácie vrátane konzultácií s deťmi o záležitostiach, ktoré majú na ne dopad poskytuje rezort zdravotníctva priestor občianskej spoločnosti vrátane mimovládnych organizácií a organizácií pre deti na participáciu na tvorbe a rozvoji politik rezortu, ako aj účasť na vzdelávacích aktivitách Úradu verejného zdravotníctva SR a Regionálnych úradov verejného zdravotníctva SR v rámci konferencií, edukačných podujatí, workshopov organizovaných štátnymi inštitúciami v rezorte zdravotníctva alebo odbornými spoločnosťami a v neposlednom rade aktivitách vzdelávacích ustanovizní - univerzít najmä lekárske fakulty a fakulty ošetrovateľstva.

64. Viaceré organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR majú vytvorené mechanizmy na aktívnu participáciu detí, napr.:

- Národné osvetové centrum vyhlasuje a odborne garantuje celoštátne postupové súťaže a prehliadky, ktorých sa aktívne zúčastňujú aj detskí účinkujúci: Šaffova ostroha (solisti tanečníci v ľudovom tanci – kategória detí), Eniki beniki (detské folklórne súbory), Vidiečanova Habovka (hudobný folklór detí), Zlatá priadka (detská dramatická tvorivosť), Divadlo a deti (divadlo dospelých hrajúcich pre deti), FEDIM (divadlo mladých), Hviezdoslavov Kubín (umelecký prednes poézie a prózy, tvorba recitačných kolektívov a divadiel poézie – kategórie detí a mládeže), CINEAMA (amatérska filmová tvorba – kategória detí), AMFO (amatérska fotografická tvorba – kategória detí), Mládež spieva (detské a mládežnícke spevácke zbory), Divertimento musicale (neprofesionálna inštrumentálna hudba – kategória detí a mládeže), FestMlaDych (detské a mládežnícke dychové hudby). Detské kolektívy a jednotlivci prezentujú svoje tvorivé a interpretačné umenie aj na celoštátnych festivaloch – v rámci Folklórneho festivalu Východná, divadelného festivalu Scénická žatva a festivalu neprofesionálneho umenia TvorBa. Národné osvetové centrum taktiež organizuje tvorivé dielne a workshopy pre deti: Tvorivá dielňa pre mladých dychovkárov, Muzičky a Malí tanečníci, Primášikovia, Fotoworkshop, FILMWORK, Letný kurz zbormajstrov (pre dirigentov aj detských zborov), workshopy pri celoštátnych postupových súťažiach. Pri hodnotení spätnej väzby z aktivít sa sporadicky uplatňujú názory a námety detských účastníkov do budúcich vzdelávacích, súťažných prezentačných aktivít Národného osvetového centra. V rámci dvoch divadelných postupových súťaží tradične

fungujú aj detské poroty: Fórum Zlatej priadky a detské Fórum Agora na celoštátnej súťaži Divadlo a deti (divadlo dospelých hrajúcich pre deti). Deti fungujú vždy pod pedagogickým dozorom, rozoberajú jednotlivé inscenácie, ich názory sa dostávajú k režisérom prostredníctvom rozborového seminára a taktiež príspevkov vo festivalových denníkoch. Na konci súťaže získava jeden súbor cenu detskej poroty.

- Múzeum Slovenského národného povstania realizuje putovné výstavy zamerané na problematiku dejín Slovenského národného povstania a druhej svetovej vojny pre ZŠ a SŠ v Slovenskej a Českej republike. Odborní pracovníci Vzdelávacieho centra Múzea SNP pripravujú a školia žiakov a študentov ako lektorov putovnej výstavy, ktorí následne sprevádzajú svojich spolužiakov na školách. Metóda rovesníckeho sprevádzania sa osvedčila ako veľmi efektívna a je žiadaná aj zo strany pedagógov. Aktuálne sú k dispozícii výstavy Slovenské národné povstanie 1944, Heydrichiáda, Návraty lidických detí, Operácia Valkýra, Vagón. Múzeum SNP tiež realizuje medzinárodnú študentskú konferenciu Vojna očami mladých, v rámci ktorej študenti vytvárajú výskumné tímy pod vedením pedagógov. Tematické okruhy na výskum pripravuje Múzeum SNP, Památník Terezín a Památník Lidice (historici a odborní zamestnanci). Slovenské okruhy sú priradované českým školám a české tematické okruhy zase slovenským. Jednotlivé ročníky projektu začínajú v septembri príslušného školského roka a v polovici júna, kedy školský rok končí, sa v priestoroch Vzdelávacieho centra Múzea SNP realizuje dvojdnová medzinárodná študentská konferencia. Na konferencii študenti prezentujú výsledky svojho výskumu a i školu, ktorú reprezentujú. V rámci tohto projektu sa študenti naučia pracovať s archívnym materiálom, spoznajú vedeckú prácu historikov, získajú nové poznatky a vedomosti o konkrétnej historickej udalosti susedného národa.

- BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti organizuje Bienále animácie Bratislava (BAB), ktoré udeľuje aj Cenu detského diváka. V roku 2018 túto cenu získal film Vianočná svadba snehuliaka Karola (Vánoční svatba sněhuláka Karla) režiséra Petr Vodička (ČR). Hlasovacie lístky na premietaniach súťažných filmov odovzdalo 8 528 detských divákov. Cena detskej poroty sa odovzdáva aj na Bienále ilustrácií Bratislava (BIB). Detská porota zasadá v rovnakom termíne ako Medzinárodná porota a cenu odovzdávala na slávnostnom otvorení BIB v historickej budove Slovenského národného divadla.

65. MZ SR pri posúdení možností a rozsahu implementácie 21. odporúčania vychádzalo z platnej legislatívy a záväzných dokumentov najmä:

- Ústavy Slovenskej republiky Čl. 15 ods. 1 a 2 „Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. Nikto nesmie byť pozbavený života.“

- Dohovoru Čl. 6 „1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú, že každé dieťa má prirodzené právo na život. 2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú v najvyššej možnej miere zachovanie života a rozvoj dieťaťa.“

- Dohovoru „majúc na mysli, ako je uvedené v Deklarácii práv dieťaťa prijatej Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 20. novembra 1959 „dieťa pre svoju telesnú a duševnú nezrelosť potrebuje osobitné záruky, starostlivosť a zodpovedajúcu právnu ochranu pred narodením aj po ňom“.

- Zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon § 146 Vražda novonarodeného dieťaťa matkou „Matka, ktorá v rozrušení spôsobenom pôrodom úmyselne usmrť svoje novonarodené dieťa pri pôrode alebo hneď po ňom, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až osem rokov.“

- Zákona č. 578/2004 Z. z. Príloha č. 4 ETICKÝ KÓDEX ZDRAVOTNÍCKEHO PRACOVNÍKA body 1 a 2 „Stavovskou povinnosťou zdravotníckeho pracovníka je profesionálna starostlivosť o zdravie jednotlivca a spoločnosti v súlade so zásadami ľudskosti, v duchu úcty k ľudskému životu od jeho počiatku až do konca s rešpektovaním dôstojnosti ľudského jedinca. Povinnosťou zdravotníckeho pracovníka je zachovávať život, chrániť, podporovať a obnovovať zdravie, predchádzať chorobám, mierniť utrpenie bez ohľadu na národnosť, rasu, vierovyznanie, sexuálnu orientáciu, politickú príslušnosť, spoločenské postavenie, morálnu či rozumovú úroveň a povest' pacienta.“

Podľa štatistických údajov od roku 2004, kedy začali v Slovenskej republike fungovať hniezda záchran/verejné inkubátory, klesol počet trestných činov „vražda novonarodeného dieťaťa matkou“ oproti rokom 2002 a 2003 v priemere trojnásobne.

Od vzniku hniezd záchran do nich bolo vložených 60 detí. Hniezd záchran bolo zriadených 20. V nadväznosti na ustanovenie Dohovoru, že štáty zabezpečujú v najvyššej možnej miere zachovanie života a rozvoj dieťaťa a právo na život, ktoré zaručuje Ústava Slovenskej ako aj nadväzujúce právne predpisy považuje rezort zdravotníctva možnosť umiestniť dieťa do verejne prístupného inkubátora za primerané riešenie ochrany života dieťa vo vzťahu k potenciálnemu riziku spáchania trestného činu vražda novonarodeného dieťaťa matkou alebo iného trestného činu.

Vo vzťahu k odporúčaniam, aby štát poskytoval služby k plánovanému rodičovstvu, primeranému poradenstvu a sociálnej podpore pre neplánované tehotenstvá a ako poslednému riešeniu - možnosti utajeného pôrodu v nemocnici uvádzame, že v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti je oblasť plánovaného rodičovstva súčasťou preventívnej gynekologickej prehliadky ženy podľa zákona č. 577/2004 Z. z. .

Na základe verejného zdravotného poistenia sa plne uhradza zdravotná starostlivosť v súvislosti s utajeným pôrodom. 11a). Vykonanie úhrady zdravotnou poisťovňou sa uskutoční na základe vyhlásenia poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, že žena, ktorá písomne požiadala o utajenie svojej osoby v súvislosti s pôrodom, je jej poistenkyňou. Ak sa matka v tehotenstve ocitne v ťažkej situácii môže sa obrátiť na aktívne občianske združenia, neziskové organizácie, nadácie, cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré jej poskytnú pomoc v oblastiach odborného poradenstva, financií, materiálneho zabezpečenia alebo psychologickéj pomoci v tehotenstve.⁹ Viaceré neziskové organizácie, občianske združenia a pod. taktiež poskytujú ženám v núdzi (aj tehotným) krízové ubytovanie.

65A. Pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor dozor nad dodržiavaním zákonnosti podľa § 230 ods. 1, ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, kde prokurátor je oprávnený dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na

⁹ <https://www.health.gov.sk/Clanok?zoznam-obcianskych-zdruzeni-neziskovych-organizacii-nadacii-cirkvi-a-nabozenskych-spolocnosti-ktore-poskytuju-zenam-financnu-materialnu-alebo-psychologicke-pomoc-v-tehotenstve>

ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu, vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje, zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného, zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami; pri uznesení o zastavení trestného stíhania, prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci to môže urobiť do 30 dní od ich doručenia; ak rozhodnutie policajta nahradil vlastným rozhodnutím inak, než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby, proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, rovnako ako proti rozhodnutiu policajta, odňať vec policajtovi a urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom, nariadiť, aby sa vo veciach uvedených v § 202 konalo vyšetrovanie, urobiť opatrenie, aby skrátené vyšetrovanie vykonal policajt uvedený v § 10 ods. 8 písm. a) alebo písm. c), urobiť opatrenie, aby vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie trestného činu príslušníka ozbrojeného bezpečnostného zboru vykonal policajt uvedený v § 10 ods. 8 písm. a), pričom pred urobením opatrenia si prokurátor vyžiada stanovisko riaditeľa Úradu inšpekčnej služby a rovnako je prokurátor oprávnený postupovať aj pri vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní trestného činu colníka. Každé vydané rozhodnutie vyšetrovateľa Policajného zboru zaradeného na Úrade inšpekčnej služby vo veci samotnej je preskúmané príslušnou prokuratúrou. Úrad komisára pre deti podľa zákona o komisárovi má právo monitorovať dodržiavanie práv dieťaťa najmä vykonaním nezávislého zisťovania a presadzovať jeho záujmy, napriek tomu komisár pre deti nemá oporu v Trestnom poriadku zúčastňovať sa na procesných úkonov v trestnom konaní, aby tak mohol obhajovať najlepší záujem dieťaťa.

66. V zákone č. 576/2004 Z. z., v zákone č. 577/2004 Z. z. a v zákone č. 581/2004 Z. z. sú upravené nielen systém práv, nástrojov ale aj orgánov zabezpečujúcich kontrolu správnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti vrátane profesionálnych komôr. ÚDZS vykonáva dohľad nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti. ÚDZS bol zriadený § 17 zákona č. 581/2004 Z. z. ako samostatná právnická osoba, pričom § 18 ods. 2 uvedeného zákona garantuje úradu nezávislé postavenie a súčasne zakazuje akýmkoľvek spôsobom všetkým orgánom verejnej správy zasahovať do jeho činnosti pri dohľade nad zdravotnou starostlivosťou. V § 11 ods. 1 a 3 zákona č. 576/2004 Z. z. je ustanovená zásada rovnakého zaobchádzania a zásada zákazu diskriminácie pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, a povinnosť pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti dodržať súlad s dobrými mravmi. Prijemca zdravotnej starostlivosti má právo žiadať poskytovateľa o nápravu, a má právo podávať žiadosti a sťažnosti ÚDZS. Z uvedeného vyplýva, že nie je potrebné vytvárať ďalší osobitný, nezávislý orgán.

67. Od roku 2017 prebieha Pilotný projekt AOZ v nemocniciach pre príslušníkov MRK, ako jedná z aktivít Národného projektu Zdravé komunity 2A celkovo

v šiestich nemocniciach. Tento pilotný projekt obsahuje aj prevenciu prípadov zlého zaobchádzania v rámci pôrodných služieb. Osobitne v Národnom projekte Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, financovaného v sume 26 511 131,00 eur boli vykonané intervencie pre 38 266 Rómov, pričom v projekte zo 460 zamestnancov bolo zamestnaných na pracovných pozíciách 156 Rómov. Rovnako v NP KC v mestách a obciach s prítomnosťou MRK – I. Fáza, financovaného v sume 18 688 722,00 eur, 154 pracovníkov v 56 komunitných centrách, poskytlo služby, intervencie a podporu 8 360-tim Rómom. Tieto projekty realizuje Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky, pričom vzhľadom na regulačnú rovinu najmä zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, je jednou z povinností terénnych sociálnych pracovníkov poskytovať účinnú podporu klientom aj v prístupe k zdravotnej starostlivosti.

68. V prípade údajných nedobrovoľných sterilizácií rómskych žien z minulosti konal vtedajší Krajský úrad justičnej polície Policajného zboru Košice. Dňa 28. 12. 2007 vyšetrovateľ Policajného zboru uznesením podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku trestné stíhanie zastavil, pretože nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Proti predmetnému uzneseniu podal za dotknuté osoby I. G., R. H. a M. K. dňa 04. 01. 2008 ich splnomocnený zástupca sťažnosť. Dňa 19. 02. 2008 dozorujúci prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku predmetnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú. Uznesenie vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania v tejto veci je právoplatné. Vykonaným vyšetrovaním boli zhromaždené všetky dosiahnuteľné dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu veci a objasnenie skutočností významných pre rozhodnutie. Z výsledkov vykonaného vyšetrovania vyplynulo, že neboli zistené násilné sterilizácie ako ani ďalšie útoky na reprodukčnú slobodu Rómov na Slovensku a ani jedna sterilizácia nebola vykonaná s úmyslom zabrániť rodeniu detí v etnickej skupine Rómov na Slovensku. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na správu Komiséra Rady Európy pre ľudské práva z 29.03.2006 (CommDH(2006)5): „33. Tvrdenia o násilných a nútených sterilizáciách žien rómskeho pôvodu na Slovensku boli posudzované ako možné závažné porušenie ľudských práv, a preto boli vládou Slovenskej republiky brané veľmi vážne. Značné úsilie bolo vynaložené na ich dôkladné preskúmanie. Nad rámec trestného vyšetrovania bola zriadená odborná lekárska inšpekcia z inštitúcií poskytujúcich zdravotnú starostlivosť a bol vyžiadaný znalecký posudok Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Nebolo potvrdené, že vláda Slovenskej republiky podporovala organizovanú diskriminačnú sterilizačnú politiku. Vláda prijala legislatívne a praktické opatrenia za účelom odstránenia administratívnych nedostatkov zistených počas vyšetrovania a za účelom predchádzania výskytu podobných situácií v budúcnosti. Ženy údajne poškodené sterilizáciou majú právo obrátiť sa na slovenské súdy so žalobou o odškodnenie a podľa slovenských orgánov im existujúca právna úprava ponúka dostatočné možnosti obdržať odškodnenie. V prípade výskytu nových prípadov nútených sterilizácií má ktokoľvek možnosť obrátiť sa na orgány činné v trestnom konaní a podať trestné oznámenie na políciu alebo prokuratúre. V právnom systéme Slovenskej republiky neexistujú žiadne

ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku, ktoré by akýmkoľvek spôsobom diskriminovali ženy a nerovnocenne posudzovali ženy a mužov v prístupe k spravodlivosti.

69. Slovenská republika má Zákon o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov, ktorý upravuje účasť verejnosti na tvorbe politík, to znamená, ak sa tvorí právny predpis s dopadom na deti, organizácie, ktoré sa ich agendou zaoberajú sa k navrhovanému právnomu predpisu vyjadrujú. Medzi náležitosti návrhu právneho predpisu patrí doložka vybraných vplyvov a analýza vplyvov, medzi ktoré patrí aj vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu (ide najmä o vplyv na rodinné prostredie, vzájomnú súdržnosť členov rodiny, výchovu detí, práva rodičov voči deťom, základné zásady zákona o rodine, uzavieranie manželstva a na disponibilný príjem domácností viacdetných rodín. Návrh právneho predpisu sa povinne zverejňuje na pripomienkové konanie na portáli www.slov-lex.sk tak, aby bola zabezpečená aj možnosť uplatnenia pripomienok verejnosťou. Pripomienkou možno navrhnúť nový text alebo odporučiť úpravu textu, doplnenie, zmenu, vypustenie alebo spresnenie pôvodného textu. Prostredníctvom novely Zákona o priestupkoch, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1. januára 2016, Slovenská republika zdôraznila protiprávnosť všetkých násilných konaní, ktoré ovplyvňujú fyzickú integritu blízkej osoby a osoby, ktorá bola zverená do starostlivosti alebo výchovy, vrátane dieťaťa. Novela tiež zdôrazňuje protiprávnosť psychologického obmedzenia, verbálne útoky a ďalšie formy urážlivého správania voči blízkej alebo zverenej osobe, vrátane dieťaťa. Všetky protiprávne konania treba príslušne potrestať. V súlade s novelou Trestného zákona z roku 2005, akékoľvek opätovné spáchanie takýchto priestupkov je považované za trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby. V súlade s príslušnými právnymi predpismi, tieto konania nemôžu byť legitimizované realizáciou rodičovských práv a povinností.

70. MZ SR v súvislosti s prijatím zákona č. 204/2013 Z. z., ktorým sa menil a doplňal zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov ustanovilo poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti povinnosť v § 79 ods. 4, písmena a) zákona č. 578/2004 Z. z. takto: „Poskytovateľ, ktorý je držiteľom povolenia alebo držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, je ďalej povinný bezodkladne oznamovať orgánu činnému v trestnom konaní 55ja) a úradu práce, sociálnych vecí a rodiny ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitného predpisu, 55jb) v ktorého obvode sa maloletá osoba zdržiava, podozrenie na sexuálne zneužívanie 55jc) alebo iné zneužívanie 55jd) maloletej osoby, znásilnenie 55je) maloletej osoby, sexuálne násilie 55jf) voči maloletej osobe, sexuálne vykorisťovanie 55jg) maloletej osoby, súlož medzi príbuznými, 55jh) ktorá sa týka maloletej osoby, týranie 55ji) alebo zanedbávanie 55jj) maloletej osôb“.

71. S účinnosťou od 1. apríla 2014 bolo v Prílohe č. 11 vyhlášky MZ SR č. 74/2014 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam hlásení do národných zdravotných registrov, ich charakteristiky, podrobnosti o obsahu národných zdravotných registrov, postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásení do národných zdravotných registrov ustanovené vykonávať Hlásenie osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na

ktorých bolo páchané násilie. Zverejnením vo Vestníku MZ SR nadobudlo účinnosť Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva SR o príznakoch a diagnostike zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a o postupe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pri oznamovaní podozrenia na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby uverejneným orgánom činnými v trestnom konaní. Do oznámenia odporúča poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti uviesť najmä informácie, ktoré opisujú poškodenie fyzického alebo duševného zdravia a vývinu dieťaťa, pravdepodobný mechanizmus vzniku, závažnosť zranenia alebo poškodenia a predpokladanú dĺžku prípadnej hospitalizácie. Ošetrovateľovi lekárovi, ktorý oznámil podozrenie, odporúča zaznačiť túto okolnosť do jeho zdravotnej dokumentácie, a zaslať výpis zo zdravotnej dokumentácie pediatrovi, ktorý poskytuje všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre deti a dorast.

72. Vzdelávanie v oblasti práv dieťaťa, ochrany dieťaťa a komunikácie MZ SR implementovalo v rámci vybraných minimálnych štandardov ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. Novelou výnosu Ministerstva zdravotníctva SR z 18. novembra 2013 č. S08305-OL-2013, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva zdravotníctva SR zo 17. septembra 2010 č. 12422/2010-OL, ktorým sa ustanovujú minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania a ich štruktúra v znení neskorších predpisov. Oblasť včasnej identifikácie maloletých obetí trestných činov bola doplnená do obsahu teoretických vedomostí minimálnych štandardov ďalšieho vzdelávania určených pre zdravotníckych pracovníkov, ktorí prichádzajú pri výkone svojho povolania do kontaktu s deťmi v zdravotníckych povolaniach lekár (pediater, detská chirurgia a gynekológia a pôrodníctvo), sestra – (ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii), pôrodná asistentka – (pôrodná asistancia a starostlivosť o ženu v rodine a komunite) a psychológ – (klinická psychológia, poradenská psychológia). Za obdobie posledných 3 rokov evidujeme v uvedených špecializačných študijných programom v príslušných zdravotníckych povolaniach 469 absolventov. Ďalším postupom včasnej identifikácie násilia na dieťaťi je vykonávanie „Štandardu vyšetrení psychomotorického vývinu detí pri 2.-11. preventívnej prehliadke“. Štandard umožňuje vyšetrením psychomotorického vývinu získať validné údaje o úrovni vývinovej funkčnosti a doplniť diagnostické postupy identifikujúce zdravotné problémy dieťaťa a umožniť včasné zabezpečenie široko účinnej komplexnej medzirezortnej starostlivosti o dieťa a jeho rodinu. Cieľom je optimálne rozvíjať potenciál telesného a duševného vývinu detí a interakciu lekára a rodičov vrátane prevencie násilia

73. Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ (ďalej len „NJBPNM“) je výkonným, organizačným, koordinačným a koncepčným útvarom zodpovedným za predchádzanie, odhaľovanie, dokumentovanie a vyšetrovanie organizovanej, opakovanej a závažnej trestnej činnosti v oblasti boja proti nelegálnej migrácii, boja proti obchodovaniu s ľuďmi a inej cezhraničnej trestnej činnosti s pôsobnosťou na území celej SR. Medzi obeťami uvedenej trestnej činnosti sa nachádzajú aj deti. NJBPNM disponuje špeciálne vyškolenými príslušníkmi v operatívno-pátracej činnosti a vyšetrovateľmi rovnako špeciálne vyškolenými na objasňovanie vyššie uvedenej trestnej činnosti. Proces odhaľovania a následného

objasňovania trestnej činnosti prebieha v súlade a v medziach Trestného zákona a Trestného poriadku.

74. V roku 2017 bola vytvorená a pracovne ukotvená samostatná pracovná pozícia koordinátora ochrany detí pred násilím. Od októbra 2017 pôsobia koordinátori v 46 okresoch v rámci Slovenska. Príprava na prácu koordinátora spočívala v systematickom vzdelávaní v oblasti jemných zručností, teoretických vedomostí o problematike a kompetenciách spolupracujúcich rezortov. Príklad koordinácie: prípad epidemického šírenia syfilisu v okrese Trebišov v súvislosti s podozrením na sexuálne zneužívanie detí, na základe multidisciplinárnej spolupráce dopomohol k stabilizácii situácie a pomoci stovkám rodín, zastavenie epidemického šírenia syfilisu, liečby a primárnej prevencie, ako aj podaných niekoľko trestných oznámení, vzhľadom na podozrenia zo sexuálneho zneužívania. Na základe opatrení, ktoré boli prijaté v tomto prípade sa uskutočnili preventívne stretnutia v ohrozených okresoch s podobným zložením obyvateľstva a rizikami sociálno-patologických javov – kde by sa syfilis v prípade migrácie obyvateľstva mohol vyskytnúť a šíriť (Michalovce, Plavecký Štvrtok). Na základe tejto činnosti sú pravidelne monitorované čísla výskytu pohlavných ochorení vo vybraných regiónoch pre možnosť včasnej identifikácie a intervencie. Komisárka pre deti v Správe o činnosti komisára pre deti za rok 2018 predložila niekoľko návrhov prostriedkov nápravy konkrétne v súvislosti aj s hygienickým štandardom pre deti z MRK a konkrétne v komunite v Trebišove za úzkej spolupráce s obyvateľmi MRK a predstaviteľov lokálnej samosprávy (mestský úrad a zastupiteľstvo mesta).

75. Ďalšou oblasťou je svet digitálnych technológií, ktoré sa rozvíjajú a napredujú veľkou rýchlosťou. Čiastočný presun prežívania a sociálnych kontaktov je veľkou výzvou pre efektivitu práce s ohrozenými deťmi. Od roku 2018 bola pripravovaná Koncepcie zameranej na digitálne prostredie a bezpečné používanie internetu nie len v súvislosti so sexuálnym zneužívaním, vydieraním a pod. Národná koncepcia na ochranu detí v digitálnom priestore bola schválená uznesením vlády č. 63/2020 z februára 2020. Rovnako ako Národná stratégia na ochranu detí pred násilím aj tento materiál je výsledkom medzirezortnej spolupráce a úloh viacerých rezortov, GP SR, mimovládnych organizácií a ďalších subjektov a jej gestorom je Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násillia na deťoch.

76. Európske ale aj celosvetové trendy čoraz viac presadzujú a podporujú princíp koordinovanej multidisciplinárnej spolupráce v oblasti boja proti násilliu. Tieto princípy sú formalizované v rámci jednotlivých krajín rôzne, na Slovensku chceme podporiť a dodať právnu istotu takémuto typu spolupráce práve ukotvením koordinácie ako kompetencie rezortu práce sociálnych vecí a rodiny. Od 1. novembra 2019 vstúpila do účinnosti novela č. 300/2019 zákona č. 453/2003 Z.z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, prostredníctvom ktorej sa legislatívne zakotvuje pôsobnosť Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako ústredného orgánu štátnej správy pre koordináciu štátnej politiky v oblasti ochrany detí pred násillím a koordináciu plnenia úloh v tejto oblasti. Prostredníctvom svojho špecializovaného útvaru, Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násillia na deťoch

(vznik na základe uznesenia vlády SR č. 24/2014), rezort práce prostredníctvom Národného koordináčného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch usmerňuje a metodicky riadi koordináciu ochrany detí pred násilím, vytvára podmienky pre vzájomnú spoluprácu a výmenu informácií medzi orgánmi štátnej správy, Policajným zborom, školami, školskými zariadeniami, obcami, vyššími územnými celkami, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a ďalšími subjektmi, ktoré pôsobia v oblasti ochrany detí pred násilím. Cieľom spomínanej právnej úpravy je posilnenie právnej istoty pri vzájomnej spolupráci a súčinnosti subjektov, ako aj významné zlepšenie prístupu ku kvalitným službám pomoci deťom ohrozených násilím na celom území SR. V súčinnosti s relevantnými partnermi, teda zástupcami ministerstiev vnútra, zdravotníctva, školstva, vedy výskumu a športu, kultúry, spravodlivosti a zástupcami mimovládnych organizácií ako aj ďalších vstupujúcich do problematiky ochrany detí sa vytvára jednotný postup všetkých subjektov v predmetnej oblasti. Predmetná novela zákona je skutočne významným medzníkom v rámci riešenia problematiky násilia na deťoch na celom území SR.

77. Orgán SPODaSK je povinný plniť úlohu koordinátora ak je treba pri vykonávaní opatrení alebo poskytovaní pomoci deťom ktoré sú týrané, pohlavne zneužívané, zanedbávané alebo u ktorých je dôvodné podozrenie z týrania, pohlavného zneužívania alebo zanedbávania spolupôsobenie iných subjektov. Pre potreby krízovej intervencie je zabezpečená nepretržitá (24 hodinová) dosažiteľnosť pracovníkov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Na základe každého oznámenia o tom, že dieťa je zanedbávané, zneužívané, týrané, šikanované, príp. sú inak porušované jeho práva, orgán SPODaSK posúdi životnú situáciu dieťaťa a jeho rodiny a určí mieru ohrozenia dieťaťa v rodine (bez ohrozenia, nízka, stredná a vysoká miera ohrozenia), v závislosti od závažnosti situácie vykonávajú opatrenia na zlepšenie životnej situácie dieťaťa v spolupráci s rodinou, obcou, prípadne akreditovaným subjektom, pričom postupujú podľa spoločne vypracovaného plánu sociálnej práce s rodinou. Pri voľbe a uplatňovaní opatrení SPODaSK je potrebné sociálnu prácu plánovať. Základným účelom plánovania sociálnej práce je vytvorenie podmienok na aktívnu účasť dieťaťa a jeho rodiny na riešení vzniknutej sociálnej situácie a vytvorenie podmienok na systematickú intervenciu subjektov participujúcich na riešení sociálnej situácie klienta.

78. K predmetnému doplníme informáciu o existencii pravidelnej platformy fungujúcej na štvrt'ročnej báze k službám poskytovaným pre obeť obchodovania s ľuďmi (program, asistované dobrovoľné návraty obeť obchodovania s ľuďmi, národná linka), ktorej sa zúčastňuje mimovládna organizácia a zástupcovia MV SR, ako aj prizvané ďalšie ministerstvá alebo iné orgány/inštitúcie, a to podľa riešených aktuálnych problémov. Navyše mimovládna organizácia pravidelne informuje gestora, ktorým je IC MV SR, o službách poskytovaných jednotlivým obeťiam v rámci programu (štvrt'ročne), štatistických prehľadoch o službách na národnej linke (mesačne) a službách asistovaných dobrovoľných návratov obeť obchodovania s ľuďmi (ročne). V procese verejného obstarávania na zabezpečenie služieb pre obeť obchodovania s ľuďmi v rámci programu organizácia predkladá odbornú spôsobilosť na poskytovanie sociálnych, právnych a psychologických služieb, ako aj zmluvne zadané služby.

počet vlastných lôžok. V rámci verejného obstarávania na služby národnej linky predkladá organizácia minimálne štandardy fungovania národnej linky.

79. Trestný zákon presne definuje pojem dieťa a hľadá na neho ako na chránenú osobu, odkázanú osobu, bezbrannú osobu. Za kľúčové pre ochranu detí pred sexuálnym zneužívaním je vymedzenie skutkových podstát trestných činov a trestných sadziieb s ohľadom na spôsobilosť ich spáchania, ktoré obsahujú viaceré formy sexuálneho zneužívania detí:

- vykonávanie súložie s osobou mladšou ako pätnásť rokov alebo iného spôsobu, ktorým je dieťa sexuálne zneužitie (§ 201 Trestného zákona),
- navrhovanie dieťaťu, ktoré je mladšie ako pätnásť rokov, prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby osobné stretnutie s úmyslom spáchať na ňom trestný čin sexuálneho zneužívania alebo trestný čin výroby detskej pornografie, pričom sám nie je dieťaťom (§ 201a Trestného zákona), - zneužitie dieťaťa mladšieho ako pätnásť rokov v úmysle vyvolania sexuálneho uspokojenia jeho účasťou na sexuálnych aktivitách alebo sexuálnom zneužití, hoci sa ich takéto dieťa nemusí priamo zúčastňovať alebo umožnenie takéhoto zneužívania (§ 201b Trestného zákona),
- pohnutie dieťaťa zverené iným osobám, ktoré na neho dozerajú, starajú sa o neho, zaopatrujú, vychovávajú k mimomanželskej súložii alebo ho iným spôsobom sexuálne zneužívajú, pričom takéto osoby zneužívajú svoj uznané postavenie vyplývajúce z dôvery, autority alebo vplyvu na dieťa (§ 202 Trestného zákona).

80. Trestný zákon ustanovuje osobitné definície detskej prostitúcie, detskej pornografie a detského pornografického predstavenia, čo prináša zosúladienie štátov v rovnakom nazeraní a chápaní týchto pojmov, ako aj k ich správne mu výkladu.

Detská pornografia a detská prostitúcia je postihovaná v týchto ustanoveniach Trestného zákona v rámci trestných činov:

- § 179 Trestného zákona – obchodovanie s ľuďmi,
- § 367 Trestného zákona – kupliarstvo,
- § 368 Trestného zákona – výroba detskej pornografie,
- § 369 Trestného zákona – rozširovanie detskej pornografie,
- § 370 Trestného zákona – prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení.

81. Za posun k zvýšeniu trestnoprávnej ochrany detí považujeme stanovenie premlčacej doby. Do ustanovenia § 87 ods. 5 Trestného zákona bol transponovaný čl. 15 ods. 2 smernice 2011/93/EÚ a čl. 9 ods. 2 smernice 2011/36/EÚ, ktoré zavádzajú členské štáty prijať potrebné opatrenia k tomu, aby premlčacia doba pre trestné stíhanie skutkov uvedených v smerniciach uplynula dostatočne dlhý čas potom, čo obeť trestných činov dosiahla plnoletosť. Preto zákonodarca stanovuje, že u vybraných trestných činov spáchaných na deťoch, ktoré sa vzťahujú na obchodovanie s ľuďmi, sexuálne násilie, sexuálne zneužívanie, výrobu detskej pornografie a týranie blízkej osoby a zverenej osoby sa trestné stíhanie premlčí najskôr pätnásť rokov potom, čo osoba dovŕšila osemnásť rok svojho života.

82. V rámci implementácie multidisciplinárneho prístupu a najmä princípov divergencie jednotlivých regiónov sa zmenil systém zvyšovania profesionality odborných zamestnancov prichádzajúcich do kontaktu s deťmi ohrozenými násilím. Národné koordinačné stredisko prostredníctvom regionálnych koordinátorov ochrany detí pred násilím zabezpečuje vzdelávanie vo vybranej, regiónom determinovanej téme. V roku 2018 a 2019 bolo zrealizovaných 220 multidisciplinárnych vzdelávacích aktivít, ktoré majú podporiť profesionalitu výkonu. Vzdelávania v roku 2018 absolvovalo 2300 účastníkov z participujúcich subjektov a v roku 2019 išlo o 2532 účastníkov (Úrad komisára pre deti, orgány SPODaSK, zariadenia SPODaSK, mestská a obecná polícia, policajný zbor, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, učitelia a vychovávatelia, iní pedagogickí zamestnanci, prokurátori, zástupcovia obcí a VÚC, okresné sudy a iné mimovládne a cirkevné organizácie). Témou je najmä identifikácia všetkých foriem násillia, ale aj krízová intervencia, možnosti komunikácie s obeťou, komunikácia s páchatelom, alebo rodinou obeť.

83. Rovnako prebieha aj osvetová a preventívna činnosť na regionálnej a národnej úrovni. Snahou je zvýšiť pripravenosť vnímať prípady násillia, ale aj správne reagovať. V rokoch 2018-2019 sa zapojilo do preventívnych a osvetových aktivít spolu 108 560 účastníkov. Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násillia na deťoch v zmysle úloh vyplývajúcich z Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím v roku 2018 pripravilo v spolupráci s odbornými garantmi z odboru súdneho znelectva, psychológie a viktimológie zámer a zároveň aj program vzdelávania a podpory zamestnancov, ktorí pracujú s páchatelmi trestnej činnosti na deťoch. Sylaby boli vypracované na základe zisťovaných potrieb Centier pre deti a rodiny a mimovládnych organizácií ako aj na základe zahraničných súvislostí.

84. Od roku 2019 sa realizuje vzdelávací program: Práca s páchatelmi násillia na deťoch, vrátane detského páchatel'a v rozsahu 112 hodín prezenčného vzdelávania a samoštúdia a domácej prípravy. Vzdelávanie prebieha aj v roku 2020. Vzdelávanie sa zaoberá prácou s deťmi, ktoré sa dopúšťajú násillného správania a ešte nemajú trestnoprávnu zodpovednosť. Takýto ucelený program pre maloletého páchatel'a a deti bez trestnoprávnej zodpovednosti v Európe nemá obdobu.

Výsledkom vzdelávacieho programu je

- vypracovanie dlhodobých stratégií prevencie opakovanej trestnej (alebo násillnej činnosti neposudzovanej v trestnoprávnej rovine) činnosti,
- podpora a kontrola páchatel'ov násillia ako nástroj na bezpečné začlenenie do spoločnosti,
- ochrana potenciálnych obeť pred ďalšími psychologicky a fyzicky škodlivými následkami násillia zo strany maloletých/mladistvých,
- poradenská podpora rodinného a / alebo sociálneho prostredia mladistvého páchatel'a s cieľom umožniť konštruktívne riešenie trestného činu.

85. V roku 2018 bol v Slovenskej republike realizovaný výskum EU Kids online. Tento výskum sa týka vybraných rizikových aktivít detí a dospievajúcich v online priestore. Zistenia vychádzajú z dotazníkového prieskumu, ktorý sa uskutočnil v domácnostiach od 30. apríla do 12. júna 2018. Respondentmi v prieskume bolo 969 detí a dospievajúcich, ktorí používajú

internet. Správa obsahuje zistenia z oblasti používania sociálnych sietí a excesívneho používania internetu a sociálnych sietí. Výskum vychádza zo vzorky 969 detí a dospievajúcich vo veku 9 – 17 rokov, ktorí používajú internet. Vo vzorke bolo zastúpených 51 % chlapcov a 49 % dievčat. Jednotlivé vekové kohorty boli zastúpené nasledovne: 9 – 11 rokov (30,5 %), 12 – 14 rokov (32,7 %) a 15 - 17 rokov (36,8 %). Priemerný vek bol 13,2 rokov (SD = 2,6 rokov). V správe sú uvedené výsledky z dát, ktoré boli štatisticky prevážené, aby zodpovedali rozloženiu detí a mladistvých z pohľadu veku a pohlavia v celej populácii Slovenskej republiky. Vo výskume bol použitý dotazníkový nástroj vytvorený pre potreby projektu EU Kids Online IV, v rámci ktorého sa zbierajú dáta v ďalších európskych krajinách. Hlavnej vlné výskumu predchádzal pilotný výskum na vzorke 290 respondentov vo veku 9 – 18 rokov zo škôl v okrese Ružomberok. Vytvorenie reprezentatívnej vzorky zo základného súboru detí vo veku 9 až 17 rokov, ktoré používajú internet, bolo uskutočnené náhodným výberom z registra obcí a miest SR. Podkladom pre tento výber boli oficiálne štatistiky zo sčítania obyvateľstva z roku 2011. Vzorka mala rozsah 200 územných výberových jednotiek, v ktorých sa náhodnou prechádzkou (podľa vopred stanovených pravidiel) robil výber domácností. Zber dát prebiehal od 30. apríla 2018 do 12. júna 2018 v domácnostiach s dieťaťom alebo dospievajúcim v požadovanom veku. Pri zbere dát bola použitá metóda CAPI (Computer Assisted Personal Interview). Nástroj využívaný pre terénny zber údajov bol online nástroj pre terénne dopytovanie Nfield. Staršie deti vyplňali dotazník bez prítomnosti rodičov. Nevyhnutnou podmienkou pre realizáciu výskumných rozhovorov bolo získanie písomného súhlasu zákonných zástupcov dieťaťa a ústneho súhlasu dieťaťa alebo dospievajúceho, ktoré prebehlo priamo v domácnosti. Dotazníky boli anonymné a osobné informácie od rodičov boli získané len za účelom možnej kontroly anketárov a boli archivované len po dobu šiestich mesiacov. Pri každej odpovedi si respondent mohol vybrať možnosť Nevieť alebo Radšej nechcem odpovedať.

86. Centrum vykonáva opatrenia SPODaSK ambulantnou alebo terénnou. Výkon týchto opatrení SPODaSK v centre si môže zabezpečiť orgán SPODaSK. Opis a podrobnosti vykonávania jednotlivých opatrení SPODaSK vykonávaných v centre ambulantnou alebo terénnou formou sú uvedené v programe centra. Cieľom aplikácie nových foriem práce je zabezpečenie dostupnosti služieb pre klientov, sprístupnenie odbornej pomoci klientom, ktorí ju sami aktívne nevyhľadávajú. Očakávaným prínosom je aj znížený počet rozhodnutí súdu o uložení ústavnej starostlivosti deťom a ich vyňatie z pôvodného rodinného prostredia, zvýšený počet návratu detí do biologickej rodiny a predchádzanie vzniku krízových situácií. Centrum pri pobytových formách poskytuje v samostatne usporiadaných skupinách dieťaťu bezpečné prostredie, ktoré mu dočasne nahrádza jeho prirodzené prostredie. Starostlivosť o dieťa je založená na individuálnom a integračnom prístupe, tak aby boli rešpektované práva a názor dieťaťa s cieľom aktívnej spolupráce s rodinou dieťaťa a blízkymi osobami. Výchova je postavená na posilnení a aktivizovaní silných stránok dieťaťa a napĺňaní jeho potrieb v závislosti od aktuálnej životnej situácie a jeho fyzického a mentálneho stavu. Systematickým a dôsledným plánovaním v individuálnom pláne rozvoja osobnosti dieťaťa, ktorého súčasťou je aj výchovný plán, smeruje budúcnosť dieťaťa k jeho samostatnosti, sebarozvoju, identite aj za jeho aktívnej účasti v procese spolurozhodovania sa a vo veciach týkajúcich sa jeho života.

Základným východiskom pre plánovanie je diagnostika rodinného prostredia a aj komplexná diagnostika aktuálneho fyzického, psychického, rozumového a zdravotného stavu dieťaťa. Programy Centra obsahujú v súlade s bodmi vyhlášky podrobne a jednoznačne upravené vnútorné postupy, na práva nadväzujúce pravidlá a povinnosti a zároveň vymedzené používanie výchovných prostriedkov, tak aby bola zabezpečená čo najvyššia kvalita poskytovanej starostlivosti. Pri vykonávaní opatrení je zakázané používať všetky formy telesných trestov na dieťati a iné hrubé alebo ponižujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu. Tiež je zakázané používať ako výchovný prostriedok zákaz kontaktu s rodičmi a ďalšími blízkymi osobami, sociálne vylúčenie, vyžadovanie neprimeraných fyzických výkonov, zásahov do vonkajšieho vzhľadu a nosenia znevažujúceho oblečenia, neodôvodnené zasahovanie do stravovania a iné výchovné prostriedky a postupy práce, ktoré dieťaťu môžu spôsobiť poníženie a môžu neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. Voči dieťaťu je zakázané použiť výchovný prostriedok len preto, že je súčasťou rovnakej skupiny detí ako dieťa, pri výchove ktorého má byť použitý výchovný prostriedok. Dieťa nesmie byť zodpovedné za rozhodovanie alebo určovanie výchovných prostriedkov pre iné dieťa (§7, ods. 3). Základnou zásadou v starostlivosti je dodržiavanie práv detí a rovnaká príležitosť pre všetky deti vo všetkých porovnateľných samostatne usporiadaných skupinách, skupinách a v profesionálnych náhradných rodinách v súlade so zákonom č.305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov Starostlivosť o deti v zariadeniach rešpektuje Európske štandardy kvality pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny.

87. U každého dieťaťa, ktoré je na základe súdneho rozhodnutia vyňaté zo starostlivosti biologických rodičov a zverené do systému náhradnej starostlivosti, sa vykonáva pravidelný a individuálny monitoring. Príslušný súd minimálne raz za ½ roka skúma, či trvajú dôvody vyňatia dieťaťa z biologickej rodiny a či nie je možné vrátiť dieťa do svojej pôvodnej rodiny. Zároveň každému dieťaťu orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately stanovuje mieru ohrozenia dieťaťa (u detí vyňatých z biologických rodín je logicky miera ohrozenia dieťaťa stanovená na vysokú) a následne skúma možnosti pomoci, prijíma a realizuje opatrenia zamerané na zníženie miery ohrozenia dieťaťa a tým sa pozornosť zameriava na zabezpečenie podpory a pomoci rodinám za účelom ich sanácie a návratu odňatých detí.

88. Zaviedli sa nové nástroje pomoci fyzickým osobám, ktoré majú zverené deti do náhradnej starostlivosti ako je poskytovanie sociálneho poradenstva alebo iného odborného poradenstva, vykonanie alebo zabezpečenie vykonania opatrení na uľahčenie riešenia výchovných problémov alebo rodinných problémov alebo pri uplatňovaní zákonných nárokov dieťaťa.

90. Nariadenie ústavnej starostlivosti je výnimočným opatrením súdu a je k nemu možné pristúpiť pri naplnení zákonných predpokladov až vtedy, ak nie je možné dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti resp. následne do pestúnskej starostlivosti (t.j. prioritna starostlivosti príbuznými a osobami blízkymi dieťaťu – náhradná osobná starostlivosť, a ak

takáto možnosť nie je tak pestúnska starostlivosť a až ako posledné riešenie ústavná starostlivosť). Ťažiskom riešenia situácie dieťaťa sú stále výchovné opatrenia, ktoré sú limitované časom (maximálne 6 mesiacov) a zase je ich možné opakovať, ak sa preukáže, že zmenou výchovného opatrenia alebo zopakovaním sa zlepší situácia dieťaťa.

Je taxatívne upravené, že súd môže nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy, ak je výchova dieťaťa vážne ohrozená alebo vážne narušená, nie je možné dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti a

- a) dieťa je osvojiteľné a nie je možné ho zveriť do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo do starostlivosti fyzickej osoby podľa osobitného predpisu,
- b) rodičia dieťaťa nežijú alebo im v starostlivosti o dieťa bráni závažná prekážka,
- c) uložené výchovné opatrenie nevedlo k náprave alebo
- d) rodičia dieťaťa sú pozbavení výkonu rodičovských práv.

91. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately priebežne sleduje výkon náhradnej osobnej starostlivosti a pestúnskej starostlivosti a najmenej raz za šesť mesiacov predkladá súdu správu o kvalite starostlivosti o dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti alebo v pestúnskej starostlivosti vrátane informácie o tom, či rodičia môžu prevziať maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Boli rozšírené kompetencie CDR o poskytovanie sociálneho poradenstva mladému dospelému po skončení náhradnej starostlivosti (vrátane pestúnskej starostlivosti), čím sa výraznou mierou rozšírili možnosti poskytnutia odbornej pomoci fyzickým osobám po skončení akejkoľvek formy náhradnej starostlivosti. Každé centrum, ktoré vykonáva opatrenia pobytovou formou má zo zákona povinnosť mať vypracovaný program centra. Náležitosti programu centra sú upravená vo vyhláske a ich súčasťou je okrem iného opis práv, povinností dieťaťa, opis práv a povinností rodiča, spôsob ako sa môže dieťa obrátiť aj bez vedomia centra na orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálne kurately, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, súd, prokuratúru, ... ako aj podmienky doručovania pošty, prístupu na internet a používania telefónu. Je zákonnou povinnosťou centra pri prijímaní oboznámiť dieťa, rodiča o programe centra vrátane ich práv a povinností. Súd v rozhodnutí zohľadňuje všetky rozhodujúce okolnosti a označuje to zariadenie, ktoré má najlepšie predpoklady na zabezpečenie starostlivosti o dieťa, pričom zohľadňuje geografickú lokalitu zariadenia vo vzťahu k biologickej rodiny. Slovenskej republika má vytvorených niekoľko mechanizmov „priateľských“ k deťom umiestneným v inštitucionálnej starostlivosti, ktorých úlohou je o.i. vypočutie si dieťaťa a riešenie sťažností detí. Je to Verejná ochrankyňa práv, Komisárka pre deti, Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, prokurátor, sudca, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a rodiny, svojpomocné skupiny, rovesnícke skupiny a pod. Centrá pre deti a rodiny v rámci výberových konaní na zamestnancov aktívne využívajú rôzne zvýhodňujúce kritéria ako je napríklad znalosť jazyka národnostnej menšiny, etnika. V komunikácii s dieťaťom sa preferuje jeho materinský jazyk. V súvislosti so systémom vzdelávania dieťaťa – plnenia povinnej školskej dochádzky sa však prirodzene pozornosť koncentruje na jazyk, v ktorom sa dieťa v škole vzdeláva. Inštitút komisára pre deti musí byť pre deti dostupný a musí existovať mechanizmus aj na zabezpečenie priameho kontaktu s deťmi. Pri kontakte s komisárom pre deti môže dieťa používať svoj materinský jazyk a komunikovať vo forme pre dieťa prístupnej. Podnet komisárovi pre deti možno podať písomne, ústne do zápisnice, telefaxom alebo

elektronickými prostriedkami, prípadne prostredníctvom webového portálu komisára pre deti www.komisarpredeti.sk, e-mailom info@komisarpredeti.sk. Taktiež je možné využiť Slovenskú poštu, a. s., ktorá doručí akékoľvek podanie označené „Pre komisárku pre deti“, bez toho, aby takéto podanie bolo opatrené poštovou známku, alebo aby bolo v obálke. Zároveň Úrad komisára pre deti zriadil non-stop linku 0950 439 342, na ktorú sa môžu obrátiť osoby (vrátane detí), ktoré potrebujú pomoc.

92. Proces sprostredkovania pestúnskej starostlivosti a osvojenia, t.j. proces sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti dieťaťu, je zahájený, ak sú naplnené dve základné podmienky - rodičia nezabezpečujú, resp. nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa a dieťa nie je možné zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti (formálna starostlivosť príbuzných a blízkych osôb dieťaťu). V apríli 2018 nadobudla účinnosť novela zákona o SPOD a SK, ktorej cieľom je o.i. zvýšením a zlepšením dostupnosti odbornej pomoci deťom a ich rodinám posilniť prevenciu pred prijatím akýchkoľvek opatrení vedúcich k náhradnej starostlivosti. Očakávaným prínosom je aj znížený počet rozhodnutí súdu o uložení ústavnej starostlivosti deťom a ich vyňatie z pôvodného rodinného prostredia, zvýšený počet návratu detí do biologickej rodiny a predchádzanie vzniku krízových situácií. Jadrom týchto ustanovení je nielen vznik nového druhu zariadenia (po dohode zástupcov štátnych aj neštátnych zariadení SPODaSK vznikol namiesto bývalých detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk nový druh zariadenia CDR) ale najmä zásadná zmena v podmienkach výkonu zariadení – CDR utvárajú podmienky na rozvoj ambulantných a terénnych opatrení a zároveň ponúkajú možnosť tzv. dobrovoľných pobytov detí a detí s rodičmi.

93. Výsledky činnosti KMC od jeho vzniku:

a) Koordinácia pomáhajúcich profesií a inštitúcií.

Cieľom KMC bolo vytvoriť pre účinnú podporu a ochranu žien zažívajúcich násilie také podmienky v inštitúciách a organizáciách, aby sa predchádzalo sekundárnej viktimizácii zo strany profesionálok a profesionálov, ktorí im poskytujú pomoc alebo s nimi prichádzajú do kontaktu. Preto KMC špecifikovalo predpoklady pre systémové vzdelávanie založené na štandardoch kvality (v materiáli Návrh štandardov kvality ďalšieho vzdelávania v oblasti násilia páchaného na ženách). Komplexné vzdelávanie pre dotknuté profesie zahŕňa e-learningové kurzy o násilí na ženách a 6 tréningových manuálov doplnených o príručky, ktoré sú určené najmä konkrétnym profesiám. KMC zrealizovalo 50 tréningov v oblasti násilia na ženách, kde bolo vyškolených celkovo 485 osôb z pomáhajúcich profesií, vrátane terénnych sociálnych pracovníkov a pracovníčok pôsobiacich v marginalizovaných rómskych komunitách. V oblasti domáceho násilia KMC zorganizovalo 28 tréningov, ktoré absolvovalo 540 profesionálok a profesionálov. Cieľom ďalšieho vzdelávania pre organizácie poskytujúce špecializované podporné služby pre ženy zažívajúce násilie a ich deti bola výmena dobrej praxe a zjednocovanie postupov. Počas 13 vzdelávacích podujatí bolo vyškolených 115 pracovníčok. V oblasti domáceho násilia KMC zorganizovalo 4 školenia pre organizácie venujúce sa obetiam domáceho násilia, na ktorých sa zúčastnilo 35 pracovníčok a pracovníkov. KMC tiež uskutočnilo dve kolá monitoringu poskytovateľov služieb, ktorý

preukázal, že podpora projektom mimovládnych organizácií z Nórskeho finančného mechanizmu významnou mierou zvýšila súlad poskytovania služieb v oblasti podpory a ochrany pre ženy zažívajúce násilie a ich deti a obeť domáceho násillia s minimálnymi štandardmi Rady Európy.

94. b) Polícia a právnické profesie.

V spolupráci s Policajnou akadémiou a Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky (PZ SR) KMC uskutočnilo Mapovanie postupov a postojov vyšetrovateľov policajného zboru v prípadoch násillia na ženách. Výsledky boli použité pri príprave metodík pre vyšetrovateľky a vyšetrovateľov, ako aj pre políciu prvého kontaktu. Bol vytvorený metodický pokyn Odhad nebezpečenstva násillia na ženách, ktorý polícia používa pri procese vyhodnocovania nebezpečenstva násillia na ženách a ich deťoch. V spolupráci s Prezídium PZ SR bol pripravený návrh novej Metodiky postupu v prípade násillia na ženách a domáceho násillia a na súvisiacich prednáškach sa zúčastnilo 247 policajtov a policajtiiek.

95. c) Psychológia (poradenstvo a znalectvo)

V oblasti poradenstva KMC spolupracuje s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny. Pre túto oblasť bola vytvorená odborná príručka pre psychologičky a psychológov pôsobiacich v referátoch poradensko-psychologických služieb ÚPSVaR. V odbore znalectvo boli vypracované dve analýzy súčasnej situácie vrátane návrhov, ako znížiť ohrozenie opakovanou a sekundárnou viktimizáciou v súdnych sporoch s dôrazom na odbornosť, nestrannosť a kvalitu znaleckého dokazovania v súlade s aktuálnymi poznatkami o násillí na ženách a jeho dôsledkoch pre deti. Odporúčania z analýz sú adresované nielen Ministerstvu spravodlivosti SR, ale aj širokej znaleckej obci a objednávateľom znaleckých posudkov, najmä vyšetrovateľom, prokuratúre a sudcom a sudkyniam.

96. d) Pomocné profesie a LGBTI

KMC v spolupráci s relevantnými mimovládnymi organizáciami spracovalo Štúdiu výskytu domáceho násillia na LGBTI ľuďoch a vytvorilo metodiku načrtávajúcu spôsoby, ako pristupovať k obeť domáceho násillia, ako aj príslušný manuál a príručku pre pomáhajúce profesie.

97. e) Programy pre prácu s páchatel'mi násillia na ženách Materiál KMC Štandardy a postupy zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatel'ov násillia na ženách navrhuje systém zavádzania a akreditácie týchto sociálnointervenčných programov, ktorých cieľom je znížiť riziko opakovanej (terciárnej) viktimizácie žien. Materiál bol podkladom k príprave metodiky, ktorá bola odovzdaná Zboru väzenskej a justičnej stráže SR.

98. f) Trénerky a tréneri pre pomáhajúce profesie Vzdelávaciu činnosť by KMC nezvládlo bez zapojenia odborníčov z mimovládnych organizácií, ktoré spolupracovali ako externé lektorky pri mnohých tréningoch. V záujme posilnenia lektorských kapacít KMC sa na začiatku projektu konal trénerský tréning tak pre psychosociálne, ako aj pre právnické profesie. Celkové zapojenie tréneriek a trénerov v rámci vzdelávacích aktivít projektu predstavuje 1084,5 hodiny za oblasť násillia na ženách.

99. g) Multiinštitucionálna spolupráca (MIS) Táto spolupráca predstavuje jednu z kľúčových aktivít KMC. Spoločné stretnutia zástupkýň a zástupcov dotknutých inštitúcií sa uskutočnili vo všetkých 8 krajoch. Východiskovými dokumentmi KMC pre koordináciu MIS sú Metodika fungovania partnerstiev multiinštitucionálnej spolupráce v oblasti násilia na ženách a Manuál multiinštitucionálnej spolupráce. V oblasti krízovej intervencie a prvého kontaktu so ženami sú to Metodiky a štandardy postupov zainteresovaných aktérov multiinštitucionálnej spolupráce pri prvom kontakte so ženami zažívajúcimi násilie a ich deťmi. V oblasti vzdelávania KMC zorganizovalo workshop pre koordinátorov MIS z celej SR, ako aj 7 workshopov samotných regionálnych Partnerstiev multiinštitucionálnej spolupráce (73 účastníčok a účastníkov), kde KMC prezentovalo svoje aktivity v oblasti RPN a DN, vypracoval sa plán činnosti či analýza vzdelávacích potrieb do budúcnosti. KMC vypracovalo pre regionálne tímy plán vzdelávania a semináre s príslušnými príručkami, napr. Predchádzanie a znižovanie násilia na ženách s osobitným dôrazom na multiinštitucionálnu spoluprácu.

100. h) Spolupráca s Radou Európy

V oblasti vzdelávania polície, prokuratúry a súdov sa uskutočnila „Fact finding mission“, na základe ktorej bol vypracovaný Manuál tréningu pre trénerov pre políciu, prokuratúru a súdy. Manuál sa využíva na tréningoch pre potenciálnych nových trénerov a trénerky z radov policajného zboru, pedagogického zboru Policajnej akadémie, ako aj advokátov a advokátok poskytujúcich poradenstvo obetiam násilia na ženách. V spolupráci s expertkami Rady Európy zorganizovalo KMC trénerský tréning vychádzajúci zo spomínaného manuálu.

101. i) Spolupráca s nórskou partnerskou inštitúciou KMC úzko spolupracovalo s Nórskeým centrom pre výskum násilia a traumatického stresu na príprave a realizácii kvalitatívneho výskumu Vzťah matka – dieťa v kontexte partnerského násilia páchaného na ženách (Očenášová, Smitková, 2017) a dvoch reprezentatívnych výskumov: Sexuálne násilie na ženách (Očenášová, Michalík, 2017) a Reprezentatívny výskum domáceho násilia na Slovensku (Filadelfiová, Gerbery, Vittek, 2017). V rámci výmeny poznatkov a skúseností nórskej polície s políciou v SR bola kľúčovou prednášateľkou nórska vyšetrovatel'ka – špecialistka na prípady násilia na deťoch a domáceho násilia.

102. j) Školstvo a primárna prevencia Pre potreby verejného vzdelávania KMC pripravilo Analýzu dostupných vzdelávacích programov od materských škôl až po vysoké školy, v ktorej navrhlo zmeny vo vzdelávaní v oblasti rovnosti žien a mužov a násilia na ženách pre žiakov a žiačky, ako aj pre študentstvo špecializovaných odborov na vysokých školách. V spolupráci s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici boli navrhnuté doplnenia metodických listov a odporúčaní pre pedagogický personál základných a stredných škôl. V spolupráci s Metodickopedagogickým centrom sa tiež pripravili workshopy vo všetkých krajoch SR, ako aj odborná príručka Situácia detí, svedkov domáceho násilia, výzvy a možnosti intervencie. V oblasti primárnej prevencie sa na stredných školách po celom Slovensku uskutočnili prednášky o potrebe prevencie a eliminácie pohlavím podmieneného a

domáceho násilia tak pre učiteľky a učiteľov , ako aj pre žiačky a žiakov. Na 145 hodinách vzdelávania sa zúčastnilo 5 022 osôb.

103. k) Informačno-vzdelávacie a osvetové aktivity Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí spustil v rámci projektu KMC dňa 11. apríla 2017 celoštátnu mediálnu kampaň PRETOŽE HOVORÍM NIE, ktorá bola zameraná na prevenciu sexuálneho násilia v intímnych vzťahoch medzi mladými ľuďmi prostredníctvom zvýšenia povedomia a informovanosti o tomto závažnom probléme. Hlavnými cieľmi kampane boli zvýšenie vnímavosti a informovanosti o sexuálnom násilí, zníženie tolerancie verejnosti voči sexuálnemu násiliu a otvorenie verejnej diskusie. Primárnou cieľovou skupinou boli mladí ľudia vo veku 15-25 rokov, sekundárnou boli profesionálky a profesionáli, ktorí pracujú s mladými ľuďmi a/alebo prichádzajú do profesionálneho kontaktu s obeťami znásilnenia a iných foriem sexuálneho násilia. Nosným zdrojom informácií bola web stránka zastavmenasilie.sk, ktorá prešla zásadnou obsahovou aj vizuálnou rekonštrukciou. Kampaň prebiehala v klasických médiách, v online priestore, na sociálnych sieťach, v kinách a na stredných a vysokých školách do konca roka 2017. Kampaň v prvej fáze odštartovali dva kľúčové vizuálne námety a s nimi súvisiace dva kreatívne spoty, ktoré boli umiestnené v televízii, kinách (zásah: 295 687 divákov a diváčok) a online priestore, zohľadňujúc vedomosti o preferenciách cieľovej skupiny. Cieľom dvoch kreatívnych spotov bola celková podpora sebedovania a citlivosti mladých ľudí prostredníctvom jasného posolstva o nároku na skutočné rovnocenné partnerstvo v intímnych vzťahoch, ako aj o nároku na odmietnutie stereotypných očakávaní vo vzťahoch a posilnenie ich schopnosti rozpoznať a odmietnuť akékoľvek formy nátlaku a násilia, najmä sexuálneho násilia v intímnych vzťahoch. Prvý spot, ktorý bol cieleň na dievčatá a mladé ženy, ako najčastejšie potenciálne obeť sexuálneho násilia v intímnych vzťahoch kládol dôraz na jasnú výpovednú hodnotu nesúhlasu, či už jasne artikulovaného alebo naznačeného, s akýmkoľvek sexuálnymi praktikami za akýchkoľvek okolností a v akomkoľvek štádiu vzťahu. Cieľom druhého spotu bolo upozorniť chlapcov a mladých mužov, že nátlakom na nedobrovoľné sexuálne praktiky sa dopúšťajú nielen neželateľného a neakceptovateľného správania a ponížovania partnerky, ale prípadne aj trestného činu. Tento spot narúša poškodzujúce stereotypy súvisiace s prepojením mužskosti s neovládateľnou sexualitou a násilným správaním prostredníctvom kreatívneho spracovania efektu apatického diváka („bystander effect“). Postupne vyjadrovali podporu kampani osobnosti známe cieľovej skupine prostredníctvom videí na sociálnych sieťach alebo iným im blízkym kreatívnym spôsobom. Kampaň takisto priebežne kreatívnym a prístupným spôsobom komunikovala zásadné posolstvá a štatistiky týkajúce sa násilia na ženách hlavne na sociálnych sieťach Instagram a Facebook (F: Zastavme násilie). Počas kampane prebiehali sprievodné podujatia vo forme audiovizuálnych osvetových prednášok pre študentov a študentky stredných a neskôr aj vysokých škôl po celom území SR, na ktorých sa zúčastnilo viac ako 4100 študentov a študentiek. Forma audiovizuálnych prednášok sa osvedčila ako efektívna forma neformálneho vzdelávania cieľovej skupiny, nakoľko dynamika prednášky zodpovedá súčasnému rýchlemu trendu života mladých ľudí a využíva ich schopnosť veľmi rýchlo prijímať väčšie množstvo informácií a podnetov naraz. KMC prostredníctvom metodologickej podpory a ponuky návrhov štandardných postupov pre pomáhajúce a dotknuté profesie zabezpečuje podmienky pre efektívnu a účinnú ochranu a

podporu ženám zažívajúcim násilie a ich deťom. Činnosť KMC je zameraná na podporu efektívnej ochrany a podpory žien zažívajúcich násilie a ich detí a obetí domáceho násilia prostredníctvom podpory a organizácie multiinštitucionálnej spolupráce a prostredníctvom návrhov štandardných postupov. Prostredníctvom podpory činnosti partnerstiev multiinštitucionálnej spolupráce, ktoré sú organizované na úrovni krajov, vytvára vhodné podmienky pre boj s násilím ako prierezovými spoločenskými problémami, do riešenia ktorých musia byť zapojené verejné inštitúcie aj MVO. Do roku 2018 KMC zabezpečilo vytvorenie viac ako 20 odborných materiálov obsahujúcich metodické usmernenia a odporúčania týkajúce sa odporúčaných postupov spolupráce verejných inštitúcií a mimovládnych organizácií, ako aj postupov a práce inštitúcií, napr. v spolupráci s Prezidiom PZ boli vypracované postupy na odhad rizika nebezpečenstva pri prvom kontakte, MS SR bol doručený návrh na zmeny v organizácii znaleckej činnosti pre prípady domáceho násilia a pre znalcov v odbore psychológia a psychiatria bola spracovaná analytická štúdia o aspektoch znaleckej činnosti v týchto špecifických prípadoch. Pre potreby špecializovaného poradenstva ženám zažívajúcim násilie boli v IVPR vytvorené metodické materiály □ Štandardy poskytovania špecializovaných podporných služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti (pre sociálnu oblasť) □ Metodika poskytovania špecializovaných služieb pomoci pre ženy zažívajúce násilie a ich deti (pre sociálnu oblasť)

104. 1) Vzdelávanie v oblasti zákazu diskriminácie

Dôležitú úlohu pre posilnenie agendy rovnosti ženami a mužmi zohráva povinnosť uplatňovania tzv. ex-ante podmienok „rovnosť žien a mužov“ a „nediskriminácia“, ktoré podmieňujú čerpanie európskych štrukturálnych fondov (ďalej „EŠIF“) pre členské štáty vytvorením adekvátneho inštitucionálneho mechanizmu pre uplatňovanie rovnosti žien a mužov a vzdelávania hlavných aktérov. Odstraňovanie rozdielov ženami a mužmi najmä so zameraním na trh práce a vzdelávanie je integrálnou súčasťou operačného programu Ľudské zdroje. Vzdelávanie a odborná príprava subjektov zapojených do implementácie EŠIF vychádzajú aj zo Stratégie vzdelávania, ktorej účelom je zabezpečenie kontinuálneho systému vzdelávania administratívnych kapacít zapojených do riadiacich orgánov s cieľom priblíženia a porozumenia problematiky princípov rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí a ich uplatnenia do celkového procesu od plánovania a prípravy výziev, projektov, ich hodnotenia, riadenia, implementácie až po hodnotenie a publicitu. Vzdelávanie o základných princípoch a pojmoch je zabezpečené prostredníctvom centrálného koordinačného orgánu v rámci centrálného vzdelávania administratívnych kapacít k Systému riadenia EŠIF. Základný modul v trvaní 1,5 h obsahuje základné informácie. Odborným garantom tohto vzdelávania je Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako gestor horizontálnych princípov rovnosť mužov a žien a nediskriminácia (ďalej „Gestor HP RMŽ a ND“). Ďalším stupňom je špecifické prezenčné vzdelávanie zamerané na konkrétne oblasti uplatňovania horizontálnych princípov v jednotlivých operačných programoch. Cieľom tohto školenia je priblíženie problematiky nediskriminácie, rovnosti medzi mužmi a ženami, zdravotného postihnutia a horizontálnych princípov a predvedenie praktického postupu, ako sledovať princípy nediskriminácie a rovnosti žien a mužov v programoch a projektoch a ako ich zahrnúť do celkového procesu od plánovania výzvy cez prípravu projektov, ich hodnotenia, riadenia a implementácie až po hodnotenie a propagáciu. Tento

trvá 2 dni. V rámci špecifického vzdelávania bol v roku 2018 vyškolený nasledovný počet administratívnych kapacít: Tabuľka Počet vyškolených administratívnych kapacít gestorom HP Implementačná agentúra OP Kvalita životného prostredia OP Integrovaná infraštruktúra OP Ľudské zdroje INTEREG celkom Muži 8 47 28 17 8 108 Ženy 35 67 21 50 17 190 Celkom 43 114 49 67 25 298 Zdroj: 1 Interné správy gestora HP

	Implementačná agentúra	OP Kvalita životného prostredia	OP Integrovaná infraštruktúra	OP Ľudské zdroje	INTEREG	celkom
Muži	8	47	28	17	8	108
Ženy	35	67	21	50	17	190
Celkom	43	114	49	67	25	298

105. CDR môže opätovne prijať mladého dospelého, ktorý po dovŕšení plnoletosti nepožiadal o pokračovanie poskytovania starostlivosti, ak o to požiada do jedného roka – je to reakcia na situáciu, keď mladý človek neuvážene po dovŕšení plnoletosti opustí zariadenie, hoci nie je na samostatný život pripravený. Na zintenzívnenie podpory zabezpečenia si bývania boli dôvodom na zmenu úpravy podpory mladých dospelých. CDR vypláca príspevok na osamostatnenie vo výške 10 násobku sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa. Príspevok je možné vyplatiť vecnou formou, finančnou formou alebo kombinovanou formou. Na tento príspevok má (na rozdiel od predchádzajúceho obdobia) nárok aj mladý dospelý, ktorému sú kontinuálne poskytované sociálne služby v zariadení sociálnych služieb. Novým nástrojom podpory je príspevok zo strany obce. Obec rovnako ako zariadenie poskytuje príspevok na osamostatnenie sa tým mladým dospelým, ktorým vznikne nárok na príspevok na uľahčenie osamostatnenia v centre, a to vo výške 30% tohto príspevku. Poskytnutie je, obdobne ako u iných príspevkov mladým dospelým, naviazané na žiadosť (do 30 dní po skončení vykonávania opatrení v centre) a podmienkou je aby mal mladý dospelý (ako dieťa) v čase jeho umiestnenia trvalý pobyt na území obce. Obec môže zároveň rozhodnúť, akou formou príspevok poskytne, a tiež, že ho poskytne vo viacerých častiach (v záujme istoty mladých je plná výška príspevku poskytnutá najneskôr do pol roka od právoplatnosti rozhodnutia), čím sa zlepšilo plnenie účelu finančných prostriedkov poskytovaných obcami.

106. MŠVVaŠ SR schválilo dňa 30. 12. 2015 pod číslom 2015-17815/63477:4-10A0 s platnosťou od 1. 2. 2016 Rámcové učebné plány a vzdelávacie štandardy vzdelávania na získanie nižšieho stredného vzdelania podľa § 30 ods. 5 a § 42 ods. 4 školského zákona. Rámcové učebné plány obsahujú aj Rámcové učebné plány pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny v dennej forme štúdia. Na základe Štatistickej klasifikácie odborov vzdelania sa písmenom F označuje nižšie stredné odborné vzdelanie dosiahnuté absolvovaním dvojročných vzdelávacích programov stredných odborných škôl (bývalé učilišťa, odbory so zvlášť upravenými učebnými plánmi). Takéto školy musia reagovať na potreby jednotlivcov, z ktorých mnohí po ukončení povinnej školskej dochádzky nepokračovali v príprave na povolanie. Rovnako musia byť flexibilné a umožniť jednotlivcom, aby dokázali zosúladiť svoje vzdelávacie povinnosti s pracovnými a rodinnými

povinnosťami (umiestnenie detí študujúcich rodičov, atď.). Do 1. ročníka vzdelávacieho programu nižšieho stredného odborného vzdelávania môže byť prijatý uchádzač, ktorý neukončil vzdelávací program základnej školy v poslednom ročníku alebo posledný ročník neukončil úspešne. Prostredníctvom kompenzácie sa osobám, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, ponúkajú príležitosti na opätovné zaradenie do procesu vzdelávania a odbornej prípravy, napríklad vo forme poskytovania druhej šance. Počas štúdia v takomto učebnom odbore je možné zároveň absolvovať kurz na dokončenie nižšieho stredného vzdelania, čím je odstránená prekážka postupu na riadne štúdium na strednej škole, či už v rámci učebných odborov (stredné odborné vzdelanie) alebo študijných odborov (úplné stredné odborné alebo všeobecné vzdelanie). Podrobnejšie informácie sú uvádzané v materiáli „Návrh krokov na koncepčné riešenie podpory mechanizmu doplnenia základného vzdelania“, ktorý okrem iného obsahuje aj Rámcový učebný plán pre školy s vyučovacím jazykom slovenským v dennej forme štúdia, Rámcový učebný plán pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny v dennej forme štúdia a Rámcový učebný plán pre 2 - ročné učebné odbory, Rámcový učebný plán pre 2 - ročné učebné odbory s vyučovacím jazykom národnostných menšín.¹⁰

Štatistické údaje z CVTI SR

Vzdelávanie na získanie nižšieho stredného vzdelania. Počet žiakov, ktorí v danom roku kurz absolvovali (zisťuje sa k 15.9. nasledujúceho školského roku)

Školský rok	Počet žiakov		
	ZŠ	SŠ	Spolu
2015/2016	131	718	849
2016/2017	110	880	990
2017/2018	55	815	870

107. Organizácia Zdravé regióny plánuje pokračovať v realizácii aktivít Národného projektu Zdravé komunity aj v roku 2020 – 2022 pod názvom Zdravé komunity 2B. Hlavným cieľom pokračovania projektu je realizácia a rozvoj zdravotnej mediácie pre obyvateľov MRK. Hlavnou aktivitou projektu je zlepšenie situácie MRK v oblasti sociálnych determinantov zdravia. Ide o aktivitu vychádzajúcu z predchádzajúcej dlhodobou úspešnej praxe tzv. zdravotnej mediácie, ktorá angažovala a vzdelávala laikov z cieľových komunít na vykonávanie systematickej práce na komunitnej úrovni s programovým dôrazom najmä na osvetu, prevenciu a asistenciu s preklenovaním bariér v prístupe k službám zdravotnej

¹⁰ <https://www.minedu.sk/20598-sk/uzitocne-odkazy/>

starostlivosti. AOZ sa vo svojej práci dosiaľ konkrétne venovali predovšetkým edukačným a osvetovým aktivitám zameraným na zvyšovanie zdravotnej gramotnosti a úrovne osobnej i komunálnej hygieny, ďalej preventívnym aktivitám zameraným na popôrodnú starostlivosť, dojčenie, zneužívanie návykových látok, preventívne prehliadky, povinné očkovanie, včasnú identifikáciu výskytu infekčných ochorení a asistenčným aktivitám zameraným na zvyšovanie vzájomnej dôvery a zlepšovanie vzťahov a komunikácie medzi obyvateľmi MRK a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Tak ako v predchádzajúcich fázach projektu, uvedené druhy intervencií budú tvoriť podstatnú časť hlavnej aktivity i vo fáze 2B. Časť aktivít sa realizuje prostredníctvom spolupráce so širokou sieťou (celkovo 852) poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (poskytovatelia všeobecnej starostlivosti o dospelých, poskytovateľa všeobecnej ambulantnej starostlivosti o deti a dorast a poskytovatelia ústavnej zdravotnej starostlivosti). V piatich ústavných zdravotníckych zariadeniach pôsobí osem AOZ. Spolupráca s nemocnicami je zabezpečená Zmluvnou formou. S osobitným významom, individuálnou formou spolupráce so sieťou asistentov v teréne je prístupované k pacientom v Národnom ústave tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie (Vyšné Hágy). Na spolupráci sa tiež zúčastňujú Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR, ZŠ, materské školy, komunitné centra, terénna sociálna práca, Operačné strediská záchranej zdravotnej služby a ďalšie relevantné inštitúcie a pomáhajúce profesie v rámci ďalších Národných projektov financovaných z prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Výsledky preukazujú zvýšenie a nárast pozitívneho prístupu marginalizovaných rómskych komunit pri využívaní poskytovania zdravotnej starostlivosti

108. Pestúnska starostlivosť je jedným z viacerých dočasných opatrení, ktoré v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky zaraďujeme pod náhradnú starostlivosť. Podmienky poskytovania príspevkov, ktorými štát podporuje náhradnú starostlivosť o dieťa a ich výšku upravuje zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov. Na základe uvedeného zákona sa pestúnskej rodine poskytuje niekoľko druhov príspevkov, medzi ktoré patrí jednorazový príspevok dieťaťu pri jeho zverení do náhradnej starostlivosti, jednorazový príspevok dieťaťu pri zániku náhradnej starostlivosti, opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi a osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi. Vo vzťahu k poskytovaní odbornej pomoci pestúnskym rodinám uvádzame, že deťom zvereným do pestúnskej starostlivosti sa v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov poskytuje ochrana a starostlivosť prostredníctvom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, obce, vyššieho územného celku, resp. prostredníctvom akreditovaného subjektu. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo zariadenie, kde bolo dieťa umiestnené, alebo akreditovaný subjekt poskytuje dieťaťu, ktorému bola sprostredkovaná náhradná rodinná starostlivosť, a fyzickej osobe, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej rodinnej starostlivosti, podľa potreby a s ich súhlasom pomoc a sociálne poradenstvo na uľahčenie plnenia účelu náhradnej rodinnej starostlivosti Rovnako má fyzická osoba, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, alebo fyzická osoba, ktorá podala návrh na

zverenie dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti, možnosť požiadať o prípravu na vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti. Prípravu tejto fyzickej osoby na vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti vykonáva orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately resp. akreditovaný subjekt, ktorý vykonáva prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť.

109. Za účelom zabezpečenia odbornej pomoci náhradným rodičom navrhne orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnovi alebo poručníkovi, ktorý sa osobne stará o dieťa, v prípade, že potrebuje odbornú pomoc na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre dieťa poskytnutie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálneho poradenstva alebo iného odborného poradenstva, vykonanie alebo zabezpečenie vykonania opatrení na uľahčenie riešenia výchovných problémov alebo rodinných problémov, alebo pri uplatňovaní zákonných nárokov dieťaťa. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately priebežne sleduje výkon náhradnej osobnej starostlivosti (formálna starostlivosť príbuzných a blízkych dieťaťu) a pestúnskej starostlivosti a najmenej raz za šesť mesiacov predkladá súdu správu o kvalite starostlivosti o dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti alebo v pestúnskej starostlivosti vrátane informácie o tom, či rodičia môžu prevziať maloleté dieťa do osobnej starostlivosti.

110. NPRVaV určuje smerovanie slovenského školstva na nasledujúcich desať rokov (2018 - 2027). Dokument, ktorého súčasťou je aj šesť čiastkových cieľov pre regionálne školstvo obsahuje opatrenia rozpracované do implementačného plánu, ktorý pozostáva z piatich dvojročných na seba nadväzujúcich akčných plánov. Prvý akčný plán na obdobie 2018-2019 a druhý akčný plán na obdobie 2020-2021 obsahujú aj opatrenia zahrnuté v programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016 – 2020 (ďalej len „PVV 2016-2020“).¹¹ NPRVaV je zameraný okrem iného aj na posilnenie inklúzie a integrácie výchovno-vzdelávacieho systému v SR ako celku, od predprimárneho vzdelávania až po ďalšie vzdelávanie dospelých. Navrhuje zvýšenie inklúzívnosti našich škôl vo vzťahu k žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „ŠVVP“), zdravotným znevýhodnením a žiakom zo SZP.

NPRVaV si kladie za cieľ zvyšovať mieru integrácie žiakov a študentov so ŠVVP. Výsledný model však neráta s úplným zánikom špeciálnych škôl resp. s úplnou integráciou žiakov a študentov so ŠVVP.

111. K doposiaľ realizovaným a plánovaným krokom zameraným na vytváranie inkluzívnych vzdelávacích podmienok škôl regionálneho školstva uvádzame:

V záujme skvalitniť úroveň vzdelávacieho prostredia pre žiakov so zdravotným znevýhodnením v školách regionálneho školstva bol ministrom školstva schválený materiál „Model objektivizácie počtu odborných zamestnancov v škole“. Obsahuje opatrenia k zefektívneniu vzdelávania žiakov so ŠVVP bez diskriminácie a na základe rovnosti príležitostí v začleňujúcom vzdelávacom systéme. Na základe predmetného materiálu bola do školského zákona v roku 2017 implementovaná povinnosť pre ZŠ a SŠ, ktoré nie sú

¹¹ <https://www.minedu.sk/17786-sk/narodny-program-rozvoja-vychovy-a-vzdelavania/>

špeciálnymi školami a vzdelávajú viac ako 20 individuálne začlenených žiakov so zdravotným znevýhodnením, okrem žiakov so zdravotným znevýhodnením vzdelávaných v špeciálnych triedach zamestnať odborného zamestnanca - školského špeciálneho pedagóga, školského logopéda, školského psychológa alebo liečebného pedagóga. Zavedenie tejto povinnosti vyplýva aj z PVV 2016-2020, v ktorom sa vláda SR zaviazala zvýšiť počet OZ v školách. Možnosť zamestnať uvedených OZ majú školy z vyššieho koeficientu na žiaka, ktorý sa im v rámci rozpočtu započíta. Od roku 2016 je MŠVVaŠ SR vyhlásená výzva v rámci operačného programu „Ľudské zdroje“ na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov s názvom V základnej škole úspešnejší (s alokáciou 50 mil. EUR zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu) a od roku 2018 aj výzva V základnej škole úspešnejší II (s alokáciou 11,2 mil. EUR zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu). Prioritným cieľom realizácie výziev je zníženie a zabránenie predčasného ukončovania školskej dochádzky podporou prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu v školách regionálneho školstva, vrátane formálnych, neformálnych a bežných spôsobov vzdelávania, vedúcich k opätovnému začleneniu neúspešných žiakov do vzdelávania a prípravy na povolanie. Špecifickým cieľom výziev je zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov. Získané finančné prostriedky môžu ZŠ využiť na vytvorenie pracovných miest pre pedagogických asistentov, asistentov učiteľa a inkluzívny tím (špeciálny pedagóg, školský psychológ, sociálny pedagóg). Od roku 2019 MPC implementuje národný projekt „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov“ (s alokáciou 40,6 mil. EUR zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu) zameraný na implementáciu princípov inkluzívneho vzdelávania v materských, základných a stredných školách prostredníctvom podpory pedagogických asistentov, asistentov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a členov inkluzívneho tímu (školský psychológ, špeciálny pedagóg a sociálny pedagóg) na školách. Projekt nadväzuje na projekt „Škola otvorená všetkým“. MŠVVaŠ SR tiež každoročne vyhlasuje výzvy na podporu rozvojových projektov zameraných na debarierizáciu škôl regionálneho školstva a zvýšenie efektivity vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v školách.

112. V rokoch 2016 a 2017 boli aktualizované a schválené vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (§ 94 ods. 2 školského zákona), ktoré sú súčasťou ŠVP (§ 6 školského zákona); na základe podnetov z praxe boli upravené dodatkami, ktorými sa upravili podmienky povinnej výučby predmetov špeciálno-pedagogickej podpory žiakov so zdravotným znevýhodnením vzdelávaných v školskej integrácii zavedením povinnosti indikovať (odporúčať resp. neodporúčať) potrebu špeciálnopedagogickej podpory školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, ktoré zároveň určí špecifické vyučovacie predmety alebo konkrétne vyučovacie predmety na uplatnenie potreby špeciálnopedagogickej podpory. Zámerom uvedenej úpravy bolo skvalitniť podmienky vzdelávania žiaka so zdravotným znevýhodnením v školskej integrácii prostredníctvom individuálneho posudzovania potreby absolvovať vyučovacie predmety špeciálnopedagogickej podpory a tým zabrániť povinnosti žiaka so zdravotným znevýhodnením absolvovať špecifické vyučovacie predmety, ktoré pre žiaka vzhľadom na charakter jeho individuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb nie sú potrebné a vytvoriť podmienky efektívneho vynaloženia finančných prostriedkov určených na uvedený účel. Ďalej upraviť využívanie

individuálneho vzdelávacieho programu pri vzdelávaní žiakov formou školskej integrácie a využívanie správ z diagnostických vyšetrení uskutočnených v školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie.

113. Z prvého a druhého implementačného akčného plánu NPRVaV (na obdobie 2018 – 2019 a 2020 – 2021) uvádzame do pozornosti najmä opatrenia z oblasti inkluzívneho vzdelávania regionálneho školstva, ktoré sú z úrovne sekcie regionálneho školstva priebežne plnené:

1. Opatrenie: Vytvorenie stratégie postupného rozvoja inkluzívneho vzdelávania na Slovensku

Spôsob implementácie:

- Vznik stálej pracovnej skupiny pozostávajúcej z významných aktérov vzdelávania na všetkých stupňoch, odborníkov z praxe aj z akademického prostredia vrátane zahraničných odborníkov z krajín s rozvinutým inkluzívnym vzdelávaním a so skúsenosťami s úspešnou implementáciou proinkluzívnych zmien vzdelávacieho systému, ako aj odborníkov zo všetkých relevantných rezortov (zdravotníctva, práce a sociálnych vecí, vnútra, spravodlivosti, obrany).

- Vypracovanie stratégie rozvoja inkluzívneho vzdelávania a výchovy v SR na všetkých stupňoch vzdelávania.

2. Opatrenie: Vytvorenie materiálno-technických podmienok na zabezpečenie naplnenia potrieb detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Spôsob implementácie:

- Poskytnutie finančných prostriedkov na rozvojové projekty so zameraním na debarierizáciu a na zvýšenie efektivity vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením.

3. Opatrenie: Zvýšenie počtu odborných zamestnancov v školách, najmä asistentov učiteľa, sociálnych pedagógov, školských psychológov a špeciálnych pedagógov

Spôsob implementácie:

- Pokrytie dopytu zriaďovateľov škôl po asistentoch učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.

- Zabezpečenie udržateľnosti výzvy financovanej z EÚ fondov - V základnej škole úspešnejší. Vytvorenie pracovných miest pre asistentov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a členov inkluzívnych tímov (školský psychológ, špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg).

- Zabezpečenie udržateľnosti národného projektu Škola otvorená všetkým. Implementácia modelu inkluzívneho vzdelávania v prostredí materských a základných škôl, podpora neformálneho vzdelávania detí z MRK a detí, ktoré sa nachádzajú mimo školského systému. Vytvorenie pracovných miest pre odborných zamestnancov.

- Systémové zabezpečenie školských psychológov v školách.

4. Opatrenie: Skvalitnenie činnosti školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie

Spôsob implementácie:

- Zabezpečenie jednotného metodického usmerňovania štátnych a súkromných CPPPaP a Centier špeciálno-pedagogického poradenstva (ďalej len "CŠPP") vo všetkých oblastiach ich činnosti. Oddelenie CŠPP zriadených ako súčasť školy - stanú sa samostatnými subjektmi. Zohľadňovanie miestnych a regionálnych požiadaviek pri zaraďovaní do siete. Zabezpečenie poskytovania komplexnej starostlivosti z úrovne jednej právnickej osoby - v právnych

predpisoch sa upraví možnosť spájania CPPPaP a CŠPP. Ustanovenie podmienky zriadenia a prevádzkovania CPPPaP, CŠPP pri počte najmenej 5 odborných zamestnancov na plný pracovný úväzok. Zavedenie jednotného financovania štátnych CPPPaP a CŠPP, vrátane neštátnych poradenských zariadení.

- Zabezpečenie jednotného softvérového riešenia na evidenciu klientov, odborných a metodických činností v prepojení na rezortný informačný systém (financovanie) v CPPPaP a CŠPP.

- Posilnenie personálnych kapacít školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie.

- Zabezpečenie vhodných testovacích nástrojov určených k správnej diagnostike špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb detí a žiakov vrátane špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov vyplývajúcich z ich vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí. Využívanie kultúrne a jazykovo neutrálnych testovacích batérií v prostrediach MRK.

5. Opatrenie: Odstránenie dvojzmennej prevádzky v základných školách, najmä v lokalitách s vysokou koncentráciou marginalizovaných rómskych komunít

Spôsob implementácie:

Zabezpečenie finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly MŠVVaŠ SR na odstránenie dvojzmennej prevádzky v základných školách.

V rámci tvorby systému/konceptu inkluzívneho vzdelávania v podmienkach slovenského školstva a skúmania vzťahu typu a úrovne bilingvizmu a exekutívnych funkcií u detí zo SZP/MRK a z bežného prostredia je cieľom zistiť úroveň porozumenia v materinskom a slovenskom jazyku a vzťah s exekutívnymi funkciami u bilingválnych detí z MRK (lokálne varianty rómčiny) a bilingválne vzdelávaných detí z rodín s vyšším sociálno ekonomickým statusom v predškolskom a ranom školskom veku.

Aktuálny stav riešenia: Vytvorená verbálno – obrázková metodika (porozumenie reči a exekutívne funkcie) bola vyskúšaná na vzorke klientov detského centra výskumného ústavu. Je pravdepodobné, že u detí so štandardným vývinom dochádza vo veku 6 r. k stropovému efektu. Teoretické poznatky boli spracované do štúdie o exekutívnych funkciách a ich vzťahu k bilingvizmu a iným oblastiam psychického vývinu.

114. Dôležitou zmenou v podpore starostlivosti o zdravotne postihnuté deti, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby je rozšírenie možností peňažných príspevkov na osobnú asistenciu (v plnej miere financované zo štátneho rozpočtu) od roku 2018 zo systému peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Účelom osobnej asistencie je aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít. Osobnú asistenciu nie je možné podmieňovať druhom zdravotného postihnutia, stupňom zdravotného postihnutia alebo závažnosťou zdravotného postihnutia.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu je možné poskytovať aj deťom, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centrách pre deti a rodiny pobytovou formou na základe rozhodnutia súdu a mladým dospelým (mladí ľudia, ktorí boli ako deti umiestnení v zariadení na základe

rozhodnutia súdu a zariadenie na základe ich žiadosti pokračuje v poskytovaní pomoci pobytovou formou), a to

- deťom s ťažkým zdravotným postihnutím umiestneným v profesionálnych náhradných rodinách (nie je možné, aby osobnú asistenciu vykonával profesionálny náhradný rodič)
- na sprevádzanie dieťaťa do školy a zo školy, ak je škola mimo priestorov tohto zariadenia.
- mladým dospelým na podporu ich samostatnosti a nezávislosti.

115. V apríli 2018 nadobudla účinnosť novela zákona o SPOD a SK, ktorej cieľom je o .i. zvýšením a zlepšením dostupnosti odbornej pomoci deťom a ich rodinám posilniť prevenciu pred prijatím akýchkoľvek opatrení vedúcich k náhradnej starostlivosti. Očakávaným prínosom je aj znížený počet rozhodnutí súdu o uložení ústavnej starostlivosti deťom a ich vyňatie z pôvodného rodinného prostredia, zvýšený počet návratu detí do biologickej rodiny a predchádzanie vzniku krízových situácií. Jadrom nových ustanovení je nielen vznik nového druhu zariadenia (po dohode zástupcov štátnych aj neštátnych zariadení SPODaSK vznikol namiesto bývalých detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk nový druh zariadenia CDR) ale najmä zásadná zmena v podmienkach výkonu zariadení – CDR utvárajú podmienky na rozvoj ambulantných a terénnych opatrení a zároveň ponúkajú možnosť tzv. dobrovoľných pobytov detí a detí s rodičmi. Zároveň sa vytvoril priestor na podporu a pomoc pre rodiny s deťmi so zdravotným znevýhodnením resp. s iným zdravotne postihnutým členom rodiny (rodičom). Medzi ambulantné a terénne opatrenia, pre tieto rodiny patrí napr. nácvik zručností, programy na prispôsobenie sa novej situácii (náhla zmena zdravotného stavu, prijatie dieťaťa so zdravotným postihnutím a podobne) v rodine, v domácom prostredí. Medzi aktuálne úlohy patrí aj zlepšenie dostupnosti opatrení pre rodiny pobytovou formou (nácvik, adaptácia.... po dohode s rodičom a na základe odporúčania orgánu SPODaSK).

116. V rokoch 2018 a 2019 bola opakovane a výrazne zvýšená výška peňažného príspevku na opatrovanie. Ak opatrovanie vykonáva osoba v produktívnom veku, výška príspevku aktuálne predstavuje sumu 430,35 € mesačne pri opatovaní jednej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, čo zodpovedá úrovni tzv. čistej minimálnej mzdy v SR. Pri opatovaní dvoch a viacerých osôb s ťažkým zdravotným postihnutím je aktuálne výška príspevku 572,36 €. Ak je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím nezaopatrené dieťa, vyššie uvedená výška príspevku sa zvyšuje o 100 € mesačne. Nezaopatrené deti majú zároveň vyššiu hranicu ochrany príjmu, než ostatné opatrované osoby, a to trojnásobok sumy životného minima (na každého člena rodiny). Ak opatrovanie vykonáva osoba, ktorá už má príjem vo forme dôchodku, výška peňažného príspevku je aktuálne 215,18 € mesačne pri opatovaní jednej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a 286,18 € pri opatovaní dvoch a viacerých osôb s ťažkým zdravotným postihnutím. Zároveň sa zvýšila aj sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie na účely peňažného príspevku na osobnú asistenciu. Osobnú asistenciu vykonáva asistent, ktorému vypláca odmenu osoba s ťažkým zdravotným postihnutím. Výška peňažného príspevku je závislá od rozsahu pomoci, na ktorú je odkázaná osoba s ťažkým zdravotným postihnutím pri jednotlivých činnostiach. Aktuálne je sadzba na

jednu hodinu osobnej asistencie 4,18 €. Pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu sa v roku 2018 zaviedla možnosť poskytovať tento príspevok aj osobe, pre ktorú sú vykonávané opatrenia v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pobytovou formou na základe rozhodnutia súdu v domácom prostredí zamestnanca tohto zariadenia a tiež osobe, ktorej sa poskytuje starostlivosť po skončení výkonu rozhodnutia súdu dovŕšením plnoletosti v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Okrem výdavkov na vyššie uvedené peňažné príspevky štát vynakladá finančné prostriedky aj na úhradu vybraných druhov poistného v rámci systému zdravotného poistenia a sociálneho poistenia, a to za osoby vykonávajúce opatrovanie ako aj za osoby vykonávajúce osobnú asistenciu.

117. Dňa 18. Septembra 2019 bol Národnou radou Slovenskej republiky schválený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým bol navýšený rodičovský príspevok zo sumy 220,70 € na sumu 270 € a pre osoby, ktoré pred narodením dieťaťa vykonávali zárobkovú činnosť, platili poistné na nemocenské poistenie, resp. boli nemocensky zabezpečené a z dôvodu starostlivosti o dieťa im bolo poskytované materské, až na sumu 370 €. Pôjde o plošné zvýšenie rodičovského príspevku, ktoré bude zahŕňať aj rodiny s deťmi, ktoré trpia ťažkým zdravotným postihnutím. Dodávame, že v prípade rodín s deťmi, ktoré majú dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav, sa rodičovský príspevok poskytuje až do šiestich rokov veku dieťaťa, pričom u ostatných rodín je dĺžka poskytovania rodičovského príspevku obmedzená na dosiahnutie troch rokov veku dieťaťa. Vzhľadom k tomu, že osobe, ktorej dieťa ma dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav sa poskytuje rodičovský príspevok o tri roky dlhšie, je celková suma rodičovského príspevku ktorú dostane táto osoba, podstatne vyššia oproti celkovej sume rodičovského príspevku poskytovanej osobám, ktorých dieťa nemá dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

118. Zástupcovia MPSVR SR sa pravidelne zúčastňujú na seminároch a konferenciách, na ktorých prezentujú nie len pokrok v implementácii dohovoru ale aj aktuálne problémy, ktoré sa vyskytujú pri implementácii dohovoru. Príkladom uvádzame: - zasadnutia pracovnej skupiny High Level Group of Representatives of the Member States on Disability a pracovnej skupiny Európskej komisie k Európskemu aktu o prístupnosti – apríl 2016, máj 2016, jún 2016, september 2016, november 2016, december 2016, február 2017, december 2017, - 14 – 15.3.2016 porada Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „UPSVR“), na ktorej zástupcovia MPSVR SR prezentovali procesy vykonávania dohovoru, - 13.5.2016 - Beneficiium (Slovenský zväz sclerosis multiplex), panelová diskusia k problematike práv osôb so zdravotným postihnutím v kontexte dohovoru, - 26 – 27.5.2016 – vzdelávanie zamestnancov administratívnych kapacít Horizontálnych princípov Rovnosť mužov a žien a Nediskriminácia, - 7 – 9.7.2016 – festival Pohoda, v rámci informačného stánku Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OPLZ“) zástupcovia MPSVR SR prezentovali pokrok v implementácii dohovoru v podmienkach SR, - 27.10.2016 – konferencia organizovaná pod záštitou Úsmev ako dar, na ktorej zástupcovia MPSVR SR prezentovali opatrenia z Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím zamerané na deti so zdravotným postihnutím a ich život v spoločnosti, - 16. – 18.1.2017 – porada UPSVR, na ktorej zástupcovia prezentovali Správu o plnení opatrení vyplývajúcich z

Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 a návrh na jeho aktualizáciu, - 22 – 23.6. 2017 – Konferencia o Implementácii dohovoru, - 5.10.2017 – Nonhandicap Incheba BA, zástupcovia prezentovali záverečné odporúčanie Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím na konferencii „Aktuálny stav a perspektívy uplatňovania práv osôb so zdravotným postihnutím“ organizovanej Národnou radou občanov so zdravotným postihnutím v SR, - 26 – 27.11.2017 – konferencia v Košiciach k téme Osobná asistencia, overený spôsob začleňovania osôb so zdravotným postihnutím. Materiál Záverečná správa o plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 bude treťou súhrnnou správou, pričom bude dokumentovať plnenie úloh za obdobie rokov 2018 – 2019 a na jej príprave sa začne pracovať začiatkom roka 2020.

Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov sa vykonáva v súlade s platnou legislatívou, najmä podľa zákona č. 578/2004 Z. z. § 42 ods. 1 a 2 „Zdravotnícky pracovník je povinný sa sústavne vzdelávať. Sústavné vzdelávanie je priebežné obnovovanie, prehĺbovanie a udržiavanie získanej odbornej spôsobilosti v súlade s rozvojom príslušných odborov po celý čas výkonu zdravotníckeho povolania. Účasť zdravotníckeho pracovníka na odbornovo-vedeckom podujatí, ktoré je zamerané na prezentáciu farmaceutického výrobku s účasťou výrobcov liekov, sa nepovažuje za sústavné vzdelávanie. Sústavné vzdelávanie pre zdravotníckych pracovníkov príslušného zdravotníckeho povolania zabezpečuje zamestnávateľ, odborné spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti a komora, v ktorej je zdravotnícky pracovník registrovaný

(§ 62 ods. 2 až 12), samostatne alebo v spolupráci so vzdelávacími ustanovizňami alebo inými medzinárodne uznanými odbornými spoločnosťami alebo profesiovými združeniami a poskytovateľmi, ak v odseku 4 nie je ustanovené inak.“

Podľa ods. 5 citovaného zákona „Hodnotenie sústavného vzdelávania vykonáva komora príslušná na vedenie registra (§ 62 ods. 2 až 12). Komora môže vykonávať toto hodnotenie samostatne alebo v spolupráci s medzinárodne uznávanou organizáciou na pridelenie kreditov na sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v príslušnom zdravotníckom povolaní. Komora priebežne sleduje a hodnotí aj úroveň neakreditovaných vzdelávacích aktivít, a to samostatne alebo v spolupráci s medzinárodne uznávanou organizáciou na hodnotenie úrovne neakreditovaných vzdelávacích aktivít zdravotníckych pracovníkov v príslušnom zdravotníckom povolaní. Komora sa podľa požiadaviek akreditačnej komisie (§ 40 ods. 1) spolupodieľa aj na priebežnom sledovaní a hodnotení úrovne ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.“

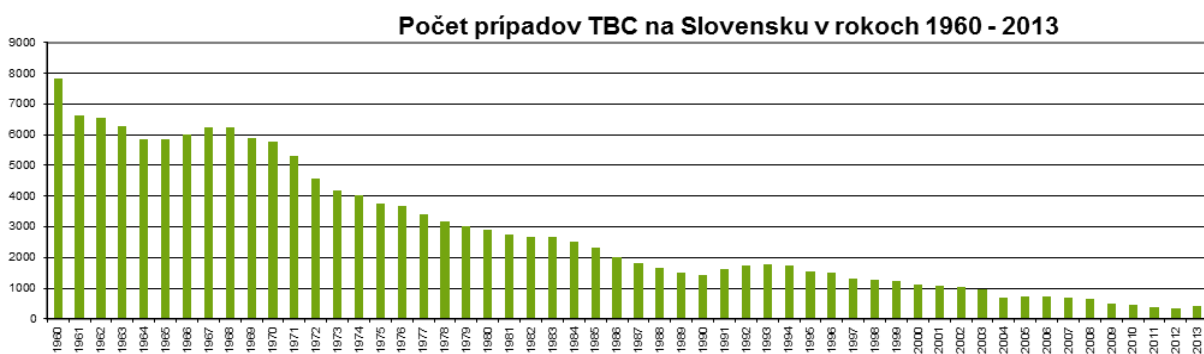
Podľa Konceptie zdravotnej starostlivosti v odbore pediatria, Konceptie zdravotnej starostlivosti v odbore všeobecná starostlivosť o deti a dorast, Konceptie zdravotnej starostlivosti v odbore neonatológia, Konceptie zdravotnej starostlivosti v odbore detská chirurgia a v ďalších, vo vzťahu k detskému pacientovi sa zabezpečuje kontinuitne vzdelávanie a spolupráca na úrovni národnej ako aj medzinárodnej. Konceptie predmetných špecializačných odborov sú zverejnené vo Vestníku MZ SR. Pediatri úzko spolupracujú s medzinárodnými odbornými združeniami lekárov a zdravotníckych pracovníkov, sú členmi Európskej akadémie pediatrov v Únii medicínskych špecialistov a Európskej spoločnosti ambulantných pediatrov, ktorých výročných zasadnutí sa pravidelne zúčastňujú.

119. S účinnosťou od 1. januára 2019 bol schválený „Štandardný postup pre výkon prevencie: Starostlivosť o novorodenca a matku podľa zásad iniciatívy Baby-friendly Hospital Initiative – podpora vzťahovej väzby a laktácie“ (ďalej len „ŠP – BFHI“). Dokument je koncipovaný ako metodika implementácie desiatich zásad k úspešnému dojčeniu v rámci projektu Baby-friendly Hospital Initiative v slovenských nemocniciach. ŠP – BFHI vychádza z dokumentu Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej len „WHO“) pre BFHI, revidovaného v roku 2018. Predmetný štandard okrem monitorovania kŕmenia dojčiat určuje sledovanie ďalších indikátorov dodržiavania zásad ŠP BFHI. S účinnosťou od 1. júna 2019 zákon č. 139/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. MZ SR disponuje mechanizmom preverovania a hodnotenia ich dodržiavania štandardných postupov pre výkon prevencie, štandardných diagnostických postupov a štandardných terapeutických postupov a dodržiavanie interného systému hodnotenia bezpečnosti pacienta a minimálnych požiadaviek na interný systém hodnotenia bezpečnosti pacienta, ktorým je klinický audit

120. Od roku 2018 organizácia Zdravé regióny spustila pilotný projekt AOZ pre príslušníkov MRK v nemocniciach ako jednej z aktivít Národného projektu Zdravé komunity 2A v rámci spolupráca celkovo v šiestich nemocniciach. Tento pilotný projekt obsahuje aj prevenciu prípadov nevhodného zaobchádzania v rámci pôrodných služieb. Aktivity v nemocniciach sú zamerané na sprostredkovanie informácií - zefektívnenie komunikácie medzi pacientom a nemocničným personálom, prípadne medzi príbuznými pacienta a nemocničným personálom, poskytovanie informácií, zlepšenie vedomostí a podpora zručností a motivácie pacientov v oblasti dodržiavania klinických a verejno-zdravotných odporúčaní; zlepšenie vedomostí a zručností pacienta v oblasti zdravotníckych služieb – orientácia v zdravotnom systéme; pomoc pacientovi s dodržiavaním klinických odporúčaní aj v čase mimo pobytu v nemocnici; pomoc pacientovi s prekonávaním psychosociálnej záťaže spojenej s pobytom v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti; preklenovanie komunikačných bariér, šírenie zdravotnej osvetly, zvýšenie zdravotnej gramotnosti. Na základe realizácie aktivít v praxi zaznamenávame pozitívne reakcie zo strany klientov z MRK, pozitívne reakcie zo strany nemocníc, prítomnosť niektorých AOZN na pôrodných sálach, výmenu dobrých skúseností medzi nemocnicami vo využití AOZN na oddeleniach a spoluprácu medzi AOZN a AOZ v teréne ako aj inými terénymi pracovníkmi. V roku 2020 plánujeme rozširovanie aktivity do ďalších ústavných zdravotníckych zariadení. V Bratislavskom kraji sa uskutočňuje osobitný program pre 8 obcí a miest, Zdravé komunity 3A, financovaný v sume 303 557,00 eur. Na národný projekt Zdravé komunity 2A len v roku 2018 bolo vynaložených celkovo 13 232 112,00 eur.

121. Vo vzťahu k predmetnému odporúčaniu uvádzame, že lokálne programy boja proti infekčnému ochoreniu - tuberkulóze vypracovávajú odborníci pre určité menšie územné celky (napr. AOZ) v prípade, že na danom území (oblasti) je vysoký výskyt tuberkulózy a/alebo MDR-TB, koincidencie HIV/TBC. Úlohy a ciele programu sú prispôbené podmienkam (sociálnym, kultúrnym, ekonomickým) v danej oblasti. Využívajú lokálne možnosti a zapájajú do boja miestne authority, odborníkov a verejnosť, pričom zabezpečujú pomoc z vyšších úrovní (hlavne odbornú, finančnú). Surveillance sledovania výskytu infekčných chorôb a prijímaní účinných opatrení na ochranu obyvateľov pred nimi zabezpečuje úrad verejného

zdravotníctva v spolupráci so zdravotníckymi pracovníkmi. Sleduje zmenu charakteru choroby, jej výskyt, výsledky liečby a pod. ECDC zabezpečuje surveillance tuberkulózy v EÚ. Zhromažďuje údaje prostredníctvom jednotlivých národných centier, ktoré zasielajú získané údaje elektronicky prostredníctvom systému TESSY. V boji proti tuberkulóze (súčasť 7. prioritnej úlohy) Slovenská republika postupuje v súlade s cieľmi, úlohami a nástrojmi Štátnej politiky zdravia a vychádza z cieľov medzinárodných programov a stratégií ako aj odporúčaní WHO pre národné tuberkulózne programy. Slovensko patrí z hľadiska ochrany zdravia svojich občanov pred tuberkulózou k najlepším na svete, no napriek tomu máme oblasti a rizikové skupiny, u ktorých musíme byť na pozore, aby sa nám tuberkulóza nevymkla spod kontroly. Úrady verejného zdravotníctva SR ako aj v spolupráci s inými oddeleniami (napr. neonatologické pracoviská) organizujú a vykonávajú očkovanie proti tuberkulóze, jeho kontrolu a riešenie komplikácií po očkovaní, ak je očkovanie nariadené regionálnym úradom verejného zdravotníctva v mimoriadnych situáciách. Aktívne vyhľadávajú pacientov na pľúcu a mimo pľúcu tuberkulózu a osoby so zvýšeným rizikom ochorenia na tuberkulózu. Zabezpečujú povinné hlásenie novozistených ochorení na tuberkulózu, recidív a hlásenie o liečbe tuberkulózy podľa medzinárodných platných predpisov a vykonávajú epidemiologický rozbor tuberkulózy a nešpecifických ochorení dýchacieho systému prostredníctvom krajských odborníkov a hlavného odborníka Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky. Špecializované ambulancie realizujú ambulantnú, priamo kontrolovanú fázu liečby antituberkulotikami u pľúcnych a mimopľúcnych foriem tuberkulózy. Pacientov chorých a ohrozených ochorením tuberkulózou dispenzarizujú počas stanovenej doby podľa metodických pokynov. Indikujú ústavnú starostlivosť u chorých, kde je potrebná hospitalizácia za účelom diagnostiky alebo liečby. Odborno-metodické vedenie starostlivosti v odbore pneumológia a ftizeológia zabezpečuje MZ SR v spolupráci s hlavným odborníkom MZ SR. Údaje o tuberkulóze na Slovensku (výskyte, diagnostike, liečbe a jej výsledkoch) sú zhromažďované v Národnom registri pacientov s tuberkulózou, ktorý sídli v Národnom ústave tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie vo Vyšných Hágoch.



Zdroj: Prof. MUDr. Ivan Solovič, CSc., konzultant WHO pre TBC, primár I. oddelenia pneumoftizeológie Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie, **Globálna ministerská konferencia o ukončení epidémie tuberkulózy v ére trvalo udržateľného rozvoja 16. – 17. 11. 2017 Moskva, Ruská federácia.**

122. V eliminácii výskytu infekčných ochorení prispieva realizácia projektu Zdravé komunity 2A, pričom v rámci aktívnej podpory pacientov sa zapájajú aj ambulantní pediatri pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých. Novozistené prípady TBC pľúc v detskej i dospeljej populácii sú najmä v regiónoch Prešovského samosprávneho kraja, kde sa zatiaľ zásadne nezlepšili hygienické podmienky. Podstatným prínosom v kontrole rizikových osád je osvetová činnosť a kontrola nad liečbou a pravidelnými vyšetreniami pacientov po prepustení z hospitalizácie, realizovaná vyškolenými AOZ. Súčasne AOZ pozývajú pacientov na preventívne prehliadky a očkovanie, rizikové skupiny očkujeme v určených intervaloch proti pneumokokovým infekciám a chrípke, ktoré sú hrazené z verejného zdravotného poistenia. Edukačnou činnosťou pomáhajú asistenti odstraňovať u Rómov predsudky a obavy z prevencie a očkovania, zároveň zdôrazňujú pacientom význam dĺžky farmakoterapie TBC po prepustení z hospitalizácie, v snahe zabrániť vzniku rezistentných kmeňov tuberkulózy. Vývoj epidemiologickej situácie na Slovensku potvrdzuje, že zatiaľ máme tuberkulózu ako najzávažnejšie infekčné ochorenie pod kontrolou. Preventívne zásahy a opatrenia s cieľom eradikácie infekčných ochorení v rómskych komunitách MZ SR a Úrad verejného zdravotníctva SR priebežne riešia gestorstvom akčných plánov a projektov. Problematika prevencie a eradikácie infekčných ochorení v rómskych komunitách nie je iba problematikou rezortu zdravotníctva, ale je problémom, ktorý je potrebné riešiť v širšom kontexte

123. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti poskytovanej ženám vo vzťahu k reprodukcii upravuje v rozsahu prevencie, diagnostiky a liečby vrátane plánovaného rodičovstva a liečby neplodnosti Koncepcia zdravotnej starostlivosti v odbore gynekológia a pôrodnictvo – Vestník MZ SR Číslo: 28494-1/2006-OZSO zo dňa 3. januára 2007. Rezort zdravotníctva v rozsahu svojej pôsobnosti priebežne rieši starostlivosť o zdravý vývoj ženskej populácie v oblasti prevencie, diagnostiky, liečby a dispenzarizáciou gynekologických chorôb. Zaoberá sa fyziologickým a patologickým pôrodom a taktiež podporou plodnosti ženy hodnotením fyziológie a riešením patológie reprodukčného systému ženy vo všetkých obdobiach jej života a eviduje znižujúci sa trend tehotenstiev mladistvých, počtu potratov slovenských žien a prenosných pohlavných ochorení. Prezentuje vhodný spôsob implementácie Čl. 24 Dohovoru. V období rokov 2020-2021 plánuje vypracovať štandardné klinické postupy v oblasti reprodukčného zdravia žien a mužov v otázkach kontroly, diagnostiky a liečby neplodnosti a plánovaného rodičovstva vrátane nových prirodzených metód založených na dôkazoch. (Report of the 69th session of the WHO Regional Committee for Europe, 16-19 September 2019)

124. Z odborného hľadiska zastávame názor, že ideálna antikoncepcia neexistuje a žiadna z dnes dostupných foriem antikoncepcie nezaručí absolútnu ochranu pred počatím. V širšom meradle antikoncepciu možno chápať ako čiastočnú ochranu pred nežiaducim tehotenstvom pomocou antikoncepčných metód, ktoré sú určené nielen pre ženu, ale aj muža. Lieky, ktoré obsahujú látku brániacu počatiu, otehotneniu ako kontraceptíva, nie sú zaradené do zoznamu úradne určených cien a ani do zoznamu kategorizovaných liekov, nakoľko počatie a tehotenstvo je prirodzený fyziologický stav, ktorý nie je možné označiť za chorobný. Podľa §

8 písm. a) zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, sa na základe verejného zdravotného poistenia neuhrádza zdravotná starostlivosť, ktorá nie je indikovaná zo zdravotných dôvodov. Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 363/2011 Z. z.“) sa pri kategorizácii liekov prihliada na účinnosť liečiva potvrdenú klinickými skúškami realizovanými na princípoch medicíny založenej na dôkazoch pri: záchrane života, vyliečení choroby, zmiernení príznakov choroby, zabránení vzniku závažných zdravotných komplikácií, zabránení zhoršenia závažnosti choroby alebo jej prechodu do chronického štádia, účinnej profylaxii proti chorobe, účinnosť a bezpečnosť lieku potvrdenú v podmienkach bežnej terapeuticko-praxnej praxe, prínos lieku pri znižovaní chorobnosti a úmrtnosti, odporúčané terapeutické postupy s prihliadnutím na nákladovú efektívnosť a predpokladaný vplyv na prostriedky verejného zdravotného poistenia. Podľa § 16 ods. 4 písm. e) zákona č. 363/2011 Z. z. do zoznamu kategorizovaných liekov nemožno zaradiť liek, ak ide o liek určený výlučne na reguláciu počatia (kontraktívna), liek na liečbu erektilnej dysfunkcie, liek na zníženie telesnej hmotnosti, na odvykanie od fajčenia, liečbu závislosti od tabaku, zmiernenie potreby fajčiť alebo na zmiernenie abstinenčných príznakov fajčenia. Podľa údajov z databázy registrovaných liekov na Štátnom ústave pre kontrolu liečiv je aktuálne v SR registrovaných a teda dostupných 387 druhov prípravkov hormonálnej antikoncepcie a 13 druhov kontraktív na lokálne použitie, ktoré môže žene poskytovateľ zdravotnej starostlivosti predpísať a ona si ich môže na základe lekárskeho predpisu na plnú úhradu pacientom v lekárni vybrať. Farmaceut žene poskytne potrebné informácie o produkte a spôsobe jeho použitia. Kontraktíva ako aj iné metódy antikoncepcie sú v SR dostupné a v prípade, že je použitie kontraktív medicínsky odôvodnené, uhrádza sa z verejného zdravotného poistenia zdravotnou poisťovňou pacienta. Individuálne posudzovaná žiadosť o osobitný spôsob úhrady umožňuje lepšie zväziť zdravotné riziká liečby a efektívne využívať verejné zdroje určené na zdravotnú starostlivosť. Predpisovanie antikoncepcie indikovanej zo zdravotných dôvodov je všeobecne dostupné a plne uhrádzané z verejného zdravotného poistenia. V Slovenskej republike sú dostupné všetky druhy antikoncepcie a zdravotnej starostlivosti v oblasti reprodukčného zdravia. MZ SR vydáva podľa školského zákona štátne vzdelávacie programy pre zdravotnícke študijné odbory pripravujúce žiakov na výkon zdravotníckeho povolania na stredných zdravotníckych školách. Štátne vzdelávacie programy v rámci všeobecného a odborného teoretického vzdelávania obsahujú tematické celky zamerané na sexuálnu výchovu a reprodukčné zdravie. Aj počas praktického vyučovania a odbornej klinickej praxe pri ošetrovaní a asistencii sa študenti oboznamujú okrem iného aj s problematikou tehotenstva v mladom veku a sexuálne prenosných ochorení. V rámci ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov MZ SR ustanovuje minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania. Rozsah teoretických vedomostí v minimálnych štandardoch pre príslušné študijné odbory zahŕňa špecifické poznatky týkajúce sa sexuálneho zdravia.

125. Metodické a legislatívne usmernenie a odporúčania MŠVVaŠ SR v súlade s právom dieťaťa na ochranu pred fyzickým, psychickým a sexuálnym násilím je veku primeraným spôsobom zabezpečená dostatočná informovanosť o riziku, že sa dieťa môže stať obeťou sexuálneho zneužívania, vykorisťovania a detskej pornografie. V priamej výchovno-vzdelávacej činnosti sa kladie dôraz na znižovanie tohto rizika, s osobitným zameraním na riziko vyplývajúce z využívania internetu a sociálnych sietí. Obsah výchovy k manželstvu a rodičovstvu (ďalej len „VMR“) je stanovený v učebných osnovách, ktoré schválilo MŠVVaŠ SR v roku 2010. VMR má výrazne interdisciplinárny charakter, pretože sa dotýka všetkých oblastí a etáp ľudského života. Integruje v sebe pedagogické, biologické, psychologické i sociologické poznatky o dospievaní, o sexualite, o manželstve, o rodinnom živote a intímnych vzťahoch. Z uvedeného dôvodu sa realizuje cez jednotlivé edukačné predmety podľa špecifik a možností daného školského vzdelávacieho stupňa, napr. v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, prvouka, prírodoveda, vlastiveda, biológia, občianska náuka, etická výchova a náboženská výchova. Od 1. septembra 2015 je v platnosti inovovaný štátny vzdelávací program pre ZŠ a inovovaný štátny vzdelávací program pre gymnáziá, v ktorých je VMR zahrnutá medzi prierezové témy. Obsah VMR vychádza z Koncepcie výchovy k manželstvu a rodičovstvu vypracovanej na základe uznesenia vlády SR č. 389/1996, ktorým schválila Koncepciu štátnej rodinnej politiky, ďalej Komplexného programu prevencie nákazy HIV/AIDS v SR prijatom uznesením vlády SR č. 390/1996 a Národného programu podpory zdravia schváleného uznesením vlády SR č. 659/1991. Táto koncepcia implicitne zahŕňa aj problematiku sexuálnej výchovy spracovanú v učebných osnovách pre ZŠ a SŠ a predstavuje návrh akceptovateľný rôznymi názorovými skupinami. Podstatnou časťou prípravy je také zvládnutie sexuality, aby v zmysle definície sexuálneho zdravia „obohacovala osobnosť, zlepšovala jej vzťahy k ľuďom a rozvíjala schopnosť lásky“ (WHO Kodaň, 1974). Proces realizácie VMR je viazaný na vekovú kategóriu žiakov a stupeň ich telesnej, duševnej a sociálnej vyspelosti, ako aj na špecifické podmienky školy. Na každej škole je odporúčaný koordinátor VMR, ktorý zodpovedá za jej implementáciu do školského vzdelávania. Výchovno-vzdelávací program každej školy musí byť vypracovaný v súlade s princípmi a s cieľmi školského zákona. Rezort školstva nepodporuje výučbu takých vzdelávacích programov, ktoré by diskriminujúcim spôsobom zvýhodňovali výchovu zameranú výlučne na individuálny prospech jednotlivca, či na popieraní základných práv rodiny. A už vôbec nie také, ktoré by mohli ohrozovať mravnú výchovu detí a mladistvých.

126. MZ SR pri posúdení možností a rozsahu implementácie 41.d) odporúčania vychádzalo z platnej legislatívy a záväzných dokumentov: Dohovor „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru,

- pamätajúc, že vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv Spojené národy vyhlásili, že detstvo má nárok na osobitnú starostlivosť a pomoc,
- presvedčené, že rodina, ako základná jednotka spoločnosti a prirodzené prostredie pre rast a blaho všetkých svojich členov a najmä detí, musí mať nárok na potrebnú ochranu a takú pomoc, aby mohla bezo zbytku plniť svoju úlohu v spoločnosti,
- berúc náležitý ohľad na význam tradícií a kultúrnych hodnôt každého národa pre ochranu a harmonický rozvoj dieťaťa, dohodli sa na nasledujúcom:

Čl. 1 „Na účely tohto Dohovoru sa dieťaťom rozumie každá ľudská bytosť mladšia ako osemnásť rokov, pokiaľ podľa právneho poriadku, ktorý sa na dieťa vzťahuje, nie je plnoletosť dosiahnutá skôr.“

Článok 6 Dohovoru: Prirodzené právo dieťaťa na život a rozvoj. Podľa ustanovenia článku 15 Ústavy Slovenskej republiky má každý právo na život a ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. Neopomenuteľná je aj zodpovednosť rodičov za všestranný duševný a telesný rozvoj svojich detí a ich riadnu výchovu, ktorá je deklarovaná v Zákone o rodine. Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 43 ods. 3 písm. a) až c) „Dieťa je ďalej povinné spolupracovať so svojimi rodičmi v záujme starostlivosti o neho a jeho výchovu, plniť si svoje vzdelávacie povinnosti primerane svojim schopnostiam a vyvarovať sa spôsobu života, ktorý by mohol byť preň ohrozujúci, najmä užívania látok, ktoré poškodzujú jeho telesné a duševné zdravie.“

127. Podľa zákona č. 576/2004 Z. z. „Ošetrojúci zdravotnícky pracovník je povinný informovať o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti (ďalej len "poskytnúť poučenie"), ak tento zákon neustanovuje inak osobu, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, alebo aj inú osobu, ktorú si táto osoba určila, zákonného zástupcu, opatrovníka, poručníka, inú fyzickú osobu ako rodič, ktorá má maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, osobu, ktorá má dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti, osobu, ktorá má dieťa v pestúnskej starostlivosti, osobu, ktorá má záujem stať sa pestúnom a má dieťa dočasne zverené do starostlivosti, budúceho osvojiteľa, osobu, ktorá má dieťa zverené podľa osobitných predpisov, 4a) alebo štatutárneho zástupcu zariadenia, v ktorom sa vykonáva rozhodnutie súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, rozhodnutie súdu o uložení neodkladného opatrenia, rozhodnutie súdu o nariadení výchovného opatrenia alebo rozhodnutie súdu o uložení ochrannej výchovy 5) (ďalej len "zákonný zástupca"), ak osobou, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, je maloleté dieťa, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony (ďalej len „osoba nespôsobilá dať informovaný súhlas“) a vhodným spôsobom aj osobu nespôsobilú dať informovaný súhlas.“ „V prípade, ak ide o neploletú osobu, je podmienkou vykonania umelého prerušenia tehotenstva okrem písomného informovaného súhlasu uvedeného v odseku 1 aj písomný informovaný súhlas zákonného zástupcu neploletej osoby po predchádzajúcom poučení. Takýto informovaný súhlas musí obsahovať dátum jeho udelenia a podpis zákonného zástupcu.“ „Ak zákoný zástupca odmietne dať informovaný súhlas, poskytovateľ môže dať návrh na súd, ak je to v záujme osoby nespôsobilej dať informovaný súhlas, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť. V tomto prípade súhlas súdu s poskytnutím zdravotnej starostlivosti nahrádza informovaný súhlas zákonného zástupcu. Do rozhodnutia súdu možno vykonávať len také zdravotné výkony, ktoré sú nevyhnutné na záchranu života tejto osoby. Problematiku interrupcií Slovenská republika rieši svojim interrupčným zákonodarstvom, radí sa medzi štáty, ktoré uznávajú právo ženy rozhodovať samej o svojom materstve. V právnom poriadku je preto stanovené dosiahnutie veku šestnástich rokov ako hranice pre slobodné rozhodovanie ženy v otázke interrupcii. Zmenu legislatívy podľa navrhovaného odporúčania považujeme v rozpore s informovaným

súhlasom rodiča ako protektívnym faktorom zdravia detí a adolescentov. Nulová implementácia navrhovaného odporúčania.

128. MZ SR pri posúdení možností a rozsahu implementácie 41.e) odporúčania vychádzalo z platnej legislatívy

Podľa zákona č. 576/2004 Z. z. § 4 ods. 4 „Na poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa vyžaduje informovaný súhlas“

§ 6b ods. 1 a 2 citovaného zákona „Podmienkou vykonania umelého prerušenia tehotenstva je písomný informovaný súhlas po predchádzajúcom poučení. Takýto informovaný súhlas musí obsahovať dátum jeho udelenia a podpis ženy žiadajúcej o umelé prerušenie tehotenstva alebo jej zákonného zástupcu.

§ 6b ods. 2 písm. a) až d) Poučenie predchádzajúce informovanému súhlasu sa musí poskytnúť spôsobom ustanoveným v § 6 ods. 2 a musí zahŕňať informácie o účele, povahe, priebehu

a následkoch umelého prerušenia tehotenstva, fyzických a psychických rizikách umelého prerušenia tehotenstva, aktuálnom vývojovom štádiu embrya alebo plodu, ktorého vývoj má byť ukončený, a o jej oprávnení získať záznam zo sonografického vyšetrenia, alternatívach k umelému prerušeniu tehotenstva, najmä o možnosti

1. utajenia jej osoby v súvislosti s pôrodom (§ 11 ods. 11), 6a)

2. osvojenia dieťaťa po narodení, 6b)

3. finančnej, materiálnej alebo psychologickej pomoci v tehotenstve, poskytovanej občianskymi združeniami, neziskovými organizáciami, nadáciami, cirkvami a náboženskými spoločnosťami.“

Vyhláška MZ SR SR č. 417/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o informáciách poskytovaných žene a hlásenia o poskytnutí informácií, vzor písomných informácií a určuje sa organizácia zodpovedná za prijímanie a vyhodnocovanie hlásenia

Výhradu vo svedomí ustanovuje Etický kódex zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve

o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od zdravotníckych pracovníkov sa nesmie vyžadovať plnenie výkonu alebo účasť na ňom, ak je v rozpore s jeho svedomím, okrem prípadov bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia. Aj keď zdravotnícke zariadenie prijíma výhradu vo svedomí svojich pracovníkov, neexistuje poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý nevykonáva alebo zakazuje potrat. Utajenie matky v súvislosti s pôrodom v Slovenskej republike legislatívne existuje. Zmenu legislatívy vo veci utajenia adolescentného dieťaťa podľa navrhovaného odporúčania považujeme v rozpore s informovaným súhlasom rodiča ako protektívnym faktorom zdravia detí a adolescentov. Počas monitorovacej činnosti komisára pre deti bolo zistené, že sú problémy so zabezpečením stomatologickej starostlivosti o deti z ťažkými psychiatrickými diagnózami (nedostatok stomatológov, ktorí vykonávajú starostlivosť pre uvedenú cieľovú skupinu) a poskytovanie ortodoncie pre deti z finančne znevýhodnených skupín.

129. Zákon č. 578/2004 Z. z. Príloha č. 4 bod 3 ETICKÝ KÓDEX ZDRAVOTNICKÉHO PRACOVNÍKA „Od zdravotníckeho pracovníka nemožno vyžadovať taký výkon alebo

spoluúčasť na ňom, ktorý odporuje jeho svedomiu okrem prípadov bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia osôb. Ak zdravotnícky pracovník uplatní výhradu svedomia, je povinný o tejto skutočnosti informovať svojho zamestnávateľa a pri uplatnení výhrady svedomia pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti aj svojich pacientov.“ Na základe uplatnenia si výhrady vo svedomí nedochádza k odmietnutiu poskytnutia zdravotnej starostlivosti v sieti zdravotníckych zariadení. Nulová implementácia 41.f) odporúčania

130. Vo vzťahu k 41.g) odporúčaniu vychádzame zo skutočnosti podpory zdravia, prístupu k zdravotnej starostlivosti a osvete v rámci projektov a programov napr.: Národný projekt Zdravé komunity 2A Národný imunizačný program v Slovenskej republike Národná protidrogová stratégia v Slovenskej republike na roky 2013 – 2020 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020 Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.) Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 Národný program rozvoja starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami v Slovenskej republike na obdobie rokov 2016 – 2020 Národného transplantáčného programu na roky 2014 – 2018, s výhľadom do roku 2022 Aktualizácia Národného programu duševného zdravia a Plán realizácie úloh Národného programu duševného zdravia na obdobie rokov 2019 – 2020 Rezort zdravotníctva v pôsobnosti zdravotníckych pracovníkov oblasť tohto odporúčania vykonáva v rozsahu zákona č. 577/2004 z. z. § 2 ods. 1 „Na základe verejného zdravotného poistenia sa plne uhrádzajú preventívne prehliadky.“ Príloha č. 2 „Náplň preventívnych prehliadok. Preventívna starostlivosť o dorast a dospelých „...preventívna gynekologická prehliadka, preventívna urologická prehliadka,..“; Preventívna gynekologická prehliadka „... účasťou prehliadky je dôkladná anamnéza a odborné poradenstvo v otázkach antikoncepcie, hormonálnej substitučnej liečby, prevencie sexuálne prenosných ochorení a poučenie...“.

131. Na základe stanoviska odborníkov rezort zdravotníctva zastáva názor, že výchova detí a mládeže v oblasti sexuálnej a reprodukčnej je téma vyžadujúca prístup v zmysle podpory ľudskej plodnosti, zodpovednej sexuality a zodpovedného rodičovstva. Podľa ich názoru je nevyhnutné, aby sexuálna výchova detí a mládeže zostala v rukách odborníkov a akreditovaných vzdelávacích ustanovizní – pedagógov a psychológov, ktorí túto tému podávajú primerane veku, vedecky presne a striktné v odbornej rovine, nezávisle od akýchkoľvek tendenčných záujmov. Organizácia Zdravé regióny sa predmetnou témou v roku 2019 zaoberala individuálne v rámci svojich kapacít a ľudských zdrojov, sekundárne aj v rámci implementácie asistentov v prostredí nemocníc. Edukačné programy oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia pre cieľovú skupinu detí a mládeže vykonáva Úrad verejného zdravotníctva SR a Regionálne úrady verejného zdravotníctva SR. Edukačné a podporné programy s cieľom ochrany práv mladistvých dievčat a chlapcov a boja s diskrimináciou sa realizujú v Slovenskej republike priebežne a viacerými organizáciami. Integrácia znamená spájanie, podporu, porozumenie. Vášmu združeniu sa už dlhodobo darí spájať deti v rôznom veku, z rôznych miest, v rôznej životnej situácii.“ To sú slová ministra MZVEZ SR Miroslava Lajčáka, ktorými ocenil prácu občianskeho združenia Integrácia, počas slávnostného otvorenia 1. ročníka podujatia s názvom Európska integrácia Vyšehradskej skupiny 2019. „Toto podujatie má aj medzinárodný rozmer, keďže sa tu spolu stretávajú deti nielen zo

Slovenska, ale aj z Česka, Poľska a Maďarska. Oceňujem víziu občianskeho združenia Integrácia rozšíriť tento projekt do všetkých krajín Vyšehradskej štvorky.

132. Základným strategickým dokumentom v oblasti integrácie Rómov v Slovenskej republike je „Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“. Stratégia reaguje na potrebu riešiť výzvy spojené so sociálnym a spoločenským začleňovaním rómskych komunít i na úrovni Európskej únie. Prioritnými politikami Stratégie sú – vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie, bývanie, nediskriminácia. Stratégia je zameraná na viaceré cieľové skupiny :

- Rómov ako národnostnú menšinu
- rómske komunity
- marginalizované rómske komunity

Vnútroštátny strategický rámec je strešným dokumentom pre oblasť začleňovania všetkých cieľových skupín rómskej populácie. V rámci Operačného programu Ľudské zdroje (OP ĽZ) boli vyčlenené dve prioritné osi, a to prioritná os č. 5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunít a prioritná os č. 6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, ktoré priamo podporujú implementáciu opatrení sledujúcich zvýšenie miery integrácie Rómov. Pri naplňaní politik integrácie je potrebné sledovať dimenziu rovnosti príležitostí a nediskriminácie. MV SR, ako SO pre OP ĽZ prispieva k plneniu cieľov v rámci prioritných osí 5 a 6 Operačného programu Ľudské zdroje parciálne, a to prostredníctvom poskytovania intervencií do oblastí vzdelávania, zamestnanosti, zdravia a bývania. K plneniu aktivít v rámci oblasti vzdelávania prispieva MV SR, ako SO pre OP ĽZ hodnotami z projektov so zameraním na výstavbu a rekonštrukciu MŠ. Mentorské a tútorské programy pre žiakov z MRK zamerané na prípravu na štúdium na stredných školách a na zlepšovanie vzdelávacích výsledkov počas štúdia sú podporované v rámci výzvy so zameraním na mentoring a tútoring.

133. K aktivitám v rámci oblasti zamestnanosti MV SR, ako SO pre prioritnú os 5 a 6 OP ĽZ prispieva v rámci finančných nástrojov (SIH). MV SR ďalej prispieva v rámci oblasti bývania hodnotami z projektov so zameraním na svojpomocne postavené obydlia (SIH), vybudovanie / dobudovanie pozemných komunikácií ako aj odvoz komunálneho odpadu či s predmetom podpory prestupného bývania.

134. Riešenie problematiky integrácie Rómov je predmetom Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 (ďalej len „stratégia“). V rámci akčného plánu stratégie je jedným z cieľov (oblasť zdravia) zlepšenie prístupu k pitnej vode, kde je zodpovedným orgánom MV SR ako SO pre prioritnú os 5 a 6 v rámci OP ĽZ v spolupráci s dotknutými obcami. MDV SR do problematiky vstupuje okrajovo v súvislosti s možnosťou poskytnutia podpory pre rómske osady. Jedným z účelov zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov je výstavba technickej vybavenosti pre zvýšenie sociálno-kultúrnej úrovne rómskej osady. Dotácia sa môže poskytnúť obciam až do výšky 80 % oprávnených nákladov na verejný vodovod a vodovodnú prípojku, verejnú kanalizáciu, kanalizačnú prípojku a čistiareň odpadových vôd, ako aj miestnu komunikáciu vrátane verejného osvetlenia. Z dôvodu efektívneho vynakladania verejných finančných prostriedkov

je dotácia limitovaná aj nákladom na merný ukazovateľ realizovanej výstavby technickej vybavenosti.

135. Územnoplánovacou dokumentáciou obce komplexne riešia všetky požiadavky na priestorové usporiadanie a funkčné využívanie celého územia obce vrátane plochy na bývanie. V rámci regulatívov a zásad územný plán nerieši stavby a samotné bývanie, ale iba požiadavky na využívanie plôch bývania a navrhuje nevyhnutné opatrenia územno-technického charakteru. MDV SR v rámci zákona č. 226/2011 Z. z. o poskytovaní dotácií na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obcí a jej vykonávacej vyhlášky poskytuje dotácie na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie. Prostredníctvom hodnotiacich kritérií poskytnutia dotácie sa zvyhodňujú obce, na území ktorých sa nachádza marginalizovaná rómska komunita, evidovaná podľa Atlasu rómskych komunít na Slovensku. Z celkového počtu 83 obcí, ktorým bola v roku 2019 poskytnutá dotácia na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie, na území 24 obcí sa nachádza marginalizovaná rómska komunita (podľa Atlasu rómskych komunít na Slovensku). Riešenie potrieb náhradného bývania je plne v kompetencii územnej samosprávy. MDV SR do problematiky vstupuje poskytovaním dotácií obciam na výstavbu nájomných bytov určených na sociálne bývanie.

136. Za súčasného legislatívneho stavu môže dať podnet na diagnostické vyšetrenia dieťaťa okrem zákonného zástupcu aj škola alebo školské zariadenie. Podotýkame, že diagnostické vyšetrenie môže byť vykonané len s informovaným súhlasom zákonného zástupcu dieťaťa, ak zákon neustanovuje inak, napr. zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok. Školy a školské zariadenia sú povinné zabezpečiť, aby bol informovaný súhlas zákonného zástupcu získavaný preukázateľne, prijateľnou formou, s primeraným poučením a poskytnutím nevyhnutných informácií zrozumiteľným spôsobom s prihliadnutím na konkrétnu situáciu vo výchovno-vzdelávacom procese, na ktorú sa takýto súhlas vyžaduje. Je potrebné dbať na to, aby bol informovaný súhlas zákonného zástupcu získaný za každých okolností ako platný prejav jeho vôle vykonaný slobodne, vážne, zrozumiteľne a určito.

MŠVVaŠ SR odporúča rediagnostické vyšetrenie dieťaťa a žiaka vykonať vždy, ak je odôvodnený predpoklad, že sa zmenil charakter jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb a je potrebné vykonať úpravy smerujúce k optimalizácii jeho vzdelávania a zároveň dodržiavať dostatočne dlhý časový interval medzi diagnostickým a rediagnostickým vyšetrením. Rediagnostické vyšetrenia detí nultých (§ 19 ods. 4 až 7 a § 29 školského zákona) a prípravných ročníkov (§ 97 ods. 3 školského zákona) zaraďovať na koniec školského roka. Povinnosť absolvovať v intervale dvoch rokov rediagnostické vyšetrenie sa preukázala ako neefektívna. Frekvenciu rediagnostických vyšetrení t. č. neurčuje žiadny všeobecne záväzný právny predpis.

137. MŠVVaŠ SR pridelo od roku 2016 vrátane, finančné prostriedky na osobné náklady asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením vo výške 80 221 847 eur. Finančné prostriedky na osobné náklady asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sa každým rokom zvyšujú. V roku 2016 bolo na tento účel vyčlenených 14 600 633 eur, v roku 2017 15 869 025 eur, v roku 2018 sa poskytli finančné prostriedky vo

výške 23 378 480 eur. Komisárka pre deti poukázala v Správe o činnosti komisára pre deti za rok 2018 na to, že aj napriek uvádzanému navýšeniu finančných prostriedkov na osobné náklady asistentov učiteľa (v uvedenom roku) vynaložené z kapitoly MŠVVaŠ SR a MV SR, tieto nepostačujú na pokrytie potrieb detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Komisárka pre deti požiadala už v roku 2018 MŠVVaŠ SR o urgentné riešenie situácie s pridelovaním finančných prostriedkov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v toľkých prípadoch, v koľkých to odborníci v správach z diagnostiky žiaka z centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centier špeciálno-pedagogického poradenstva uvádzajú. Komisárka pre deti odporučila financovať asistentov učiteľa zo štátneho rozpočtu - kapitoly MŠVVaŠ SR.

138. V súvislosti s odporúčaním „Zrevidovať financovanie vzdelávania tak, aby nebol zápis do špeciálnych vzdelávacích systémov finančne motivovaný...“ upozorňujeme na skutočnosť, že do škôl pre deti so zdravotným znevýhodnením a žiakov so zdravotným znevýhodnením sa na základe diagnostických vyšetrení a so súhlasom zákonného zástupcu prijímajú len deti alebo žiaci s preukázateľným zdravotným znevýhodnením, ktorí sa vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie nemôžu úspešne vzdelávať v MŠ alebo v ZŠ hlavného prúdu vzdelávania. Pred prijatím dieťaťa so zdravotným znevýhodnením alebo žiaka so zdravotným znevýhodnením do školy vykoná diagnostické vyšetrenie dieťaťa školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie; jeho závery sú súčasťou podkladov na rozhodnutie o prijatí dieťaťa alebo žiaka do školy.

139. Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020 (ďalej len „PVV 2016 – 2020“) obsahuje záväzok v oblasti financovania zvyšovaním verejných zdrojov do výchovy a vzdelávania tak, aby celkový objem zvýšenia za volebné obdobie dosiahol 2 mld. € a aby úroveň verejných zdrojov vkladaná ročne do školstva na konci volebného obdobia v roku 2020 bola porovnateľná s priemerom krajín EÚ. V oblasti financovania podľa PVV 2016 - 2020 vláda „pripraví nový zákon o financovaní škôl a školských zariadení, ktorý bude riešiť komplexne problematiku financovania škôl a školských zariadení v oblasti prenesených kompetencií a originálnych kompetencií s cieľom zvýšiť jeho efektívnosť, rozšíriť transparentnosť na všetky poskytované finančné prostriedky, podporiť zvyšovanie kvality vzdelávania a umožniť grantovú podporu inovátnych projektov škôl a pedagogických zamestnancov.“ Vláda „zachová normatívny spôsob financovania škôl a na základe analýzy posúdi možnosť jeho doplnenia o nové prvky, ktoré zvýšia efektívnosť financovania škôl, ako sú napríklad zohľadnenie nevyhnutného počtu tried v škole, ich naplnenosť, dĺžka praxe pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov a pri určovaní normatívu prihliadanie na reálne náklady na výchovno-vzdelávaciu činnosť.“ V súčasnosti sú finančné prostriedky na výchovu a vzdelávanie detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením pridelované normatívnym spôsobom a je možné ich použiť na financovanie nákladov na mzdy a platy vrátane poistného na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, príspevku na doplnkové dôchodkové sporenie, prevádzky modernizácie učebných pomôcok, špeciálnych učebných pomôcok a kompenzačných pomôcok a na riešenie havarijných situácií. Pokiaľ ide o financovanie vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením, v súčasnosti sa

uskutočňuje na základe zvýšeného koeficientu na žiaka so zdravotným znevýhodnením, pričom pri identickom zdravotnom znevýhodnení je výška koeficientu nižšia v špeciálnej škole ako je určená jeho výška na vzdelávanie žiaka v bežnej ZŠ (príloha 8 k nariadeniu vlády č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia (Klasifikáciu žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním v špeciálnych základných školách, v špeciálnych triedach základných škôl a v triedach základných škôl pre výpočet koeficientu personálnej náročnosti).

140. Národný projekt MPC “Škola otvorená všetkým” (s alokáciou 25,4 mil. EUR zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu) sa realizoval v rámci operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len “OP ĽZ”) v rokoch 2016 - 2019. Cieľom tohto projektu bola podpora inkluzívneho vzdelávania a skvalitnenie profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov (ďalej len “PZ”) a odborných zamestnancov (ďalej len “OZ”) v zabezpečení rovnoprávneho prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšeniu výsledkov a kompetencií detí a žiakov. V prostredí ZŠ bola cieľom aktivít aj implementácia celodenného výchovného systému so zameraním sa na prípravu žiakov na vyučovanie, implementáciu modelu inkluzívneho vzdelávania v prostredí ZŠ prostredníctvom PZ a OZ; či tvorba stimulačného programu zameraného na získavanie vedomostí, zručností, návykov, postojov a hodnôt v oblastiach – hygienické a sebaobslužné návyky a zdravý životný štýl, komunikačné a sociálne zručnosti, rozvoj hrubej motoriky, predpisateľská a predčitateľská gramotnosť (vrátane rozvíjania jemnej motoriky a grafomotoriky), matematická gramotnosť, a umelecko-expresívne činnosti. V rámci projektu bol v roku 2017 akreditovaný vzdelávací program „Spolupráca pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov“. Súčasťou ŠOV bolo okrem zabezpečenia inkluzívneho vzdelávania aj vypracovanie lokálnych desegregačných plánov. V súčasnosti sa v praxi využíva Metodická príručka na prevenciu a odstraňovanie segregácie rómskych žiakov, od autorov - Jarmila Lajčáková, Vlado Rafael, Michal Zálešák, Jozef Miškolci, Alica Petrasová, vydanéj OZ eduRoma k vypracovaniu desegregačného plánu..

141. Novelou školského zákona v znení zákona č. 188/2015 Z. z. sa významným spôsobom upravil § 107 - výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo SZP. Precizovali sa základné podmienky výchovy a vzdelávania detí a žiakov zo SZP a zakotvenie zásady rovnoprávneho zaobchádzania definovanej v § 3 písm. d) pre potreby prijímania detí a žiakov, ktorým boli na základe odporúčania diagnostikované ŠVVP vyplývajúce len z ich vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí definovanom na účely školského zákona v § 2 písm. p). Dieťa alebo žiak, ktorého ŠVVP vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy MŠ, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy (§ 107 ods. 2 školského zákona, účinnosť od 1. januára 2016).

142. Novelizáciou zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. septembra 2017 sa upravil § 4e v odseku 7, do ktorého sa zo školského zákona presunula časť týkajúca sa

poskytovania príspevku na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov zo SZP. Zároveň v § 9f sa v prechodnom ustanovení stanovilo: Na účely poskytovania príspevku na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov zo SZP sa od 1. septembra 2017 do 31. decembra 2019 považuje za žiaka zo SZP aj žiak, ktorý je členom domácnosti, ktorej členovi sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a zákonný zástupca žiaka túto skutočnosť preukáže riaditeľovi základnej školy. Tento príspevok je nad rámec bežného normatívu na žiaka. Následne z hľadiska aplikovanej praxe zo základných škôl bol aktualizovaný „Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a pri ich zaraďovaní do základnej školy“ s prílohou METODICKÁ INFORMÁCIA pre OZ poradenských zariadení „Posudzovanie kognitívneho vývinu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia“ (príloha k usmerneniu Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školskej pripravenosti detí zo sociálne znevýhodneného prostredia).¹² Aktualizácia bola vypracovaná v zmysle ustanovenia § 2 písm. p) školského zákona, pretože dieťaťom zo SZP sa rozumie dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorému výchovno-poradenskú starostlivosť vrátane diagnostiky zabezpečuje centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.

143. Podľa Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie je úloha poskytovať pedagógom na ZŠ dostatočné usmernenia o tom, ako začleniť rómske deti do bežného vzdelávania a o tom, ako lepšie zapájať rómskych rodičov do spolupráce so školami a vyplynula z Akčného plánu pre okres Kežmarok, bod 8.4. – Uznesenie vlády č. 45 z 10.2.2016. Cieľom úlohy nastaviť procesy diagnostiky a rediagnostiky s použitím tých metodík, ktoré sú k dispozícii; ide predovšetkým o zmenu účelu diagnostiky vzhľadom na potreby inkluzívnej školy tak, aby sa umožnilo dosiahnuť zlepšenie vzdelávacej situácie rómskych detí zo SZP. V rámci časti Inkluzívna škola sa uskutočnili konzultácie, mentoring so zámerom zvyšovať motiváciu k zmene doterajších prístupov v edukačnom procese v zapojených školách ako aj ďalšie aktivity. Prebehol výber a úprava metodiky na overenie efektu používania El'koninovej metódy v 0. roč. a testovanie žiakov terajšieho 1. roč., u ktorých bola/nebola metóda aplikovaná – v ZŠ Krížová Ves a Rakúsy; výsledky sa v súčasnosti spracovávajú (pripravujú sa podklady na porovnanie získaných výsledkov s výsledkami daných žiakov pri testovaní v CPPPaP v KK). Doterajšie výsledky realizovaných aktivít ukazujú, že zvolené postupy, okruhy činností a obsahy (t.j. témy seminárov, prednášok ai.) majú veľmi pozitívnu odozvu u participantov a pomáhajú im v ich práci (testovanie detí v poradenskom zariadení; edukačné postupy vo vyučovaní). Predpokladáme, že po potrebných úpravách je možnosť aplikovania poznatkov aj v iných krajoch SR.

144. V rámci vzdelávacej oblasti VÚDPaP zrealizoval 6 tematických vzdelávaní pre 194 PZ a OZ, najmä podľa požiadaviek cieľových skupín (OZ CPPPaP/CŠPP). V rámci riešenia diskriminácie Rómov pripravil vzdelávanie pre odborných zamestnancov v oblasti Diagnostiky psychického vývinu ako východisko pre rozvíjajúce sa postupy v troch

¹² <https://www.minedu.sk/dokumentacia-a-materialy/>

regionálnych vzdelávaníach. Ako aj ďalšie vzdelávacie aktivity v tejto oblasti na scitlivovanie témy diskriminácie pre širšiu odbornú verejnosť (Živá knižnica, Storytelling a ďalšie).

145. V súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi SR rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou výchovno-vzdelávacej sústavy SR je výchova a vzdelávanie národnostných menšín v materinskom jazyku vrátane jej inštitucionálneho zabezpečenia školami a školskými zariadeniami s výchovným a vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny. Vo výchove a vzdelávaní detí patriacich k národnostným menšinám sa v rezorte školstva uplatňuje a dodržiava demokratické právo rodičov na voľbu vyučovacieho jazyka školy.

146. S účinnosťou od 1.1.2018 v nariadení vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov boli v §4 ods. 3 upravené normatívy na výchovno-vzdelávací proces, t.j. zvýšený normatív zo 108 % podľa písm. b) základnej školy s iným vyučovacím jazykom ako slovenským jazykom na 113 % zodpovedajúceho normatívu a nový normatív podľa písm. c) základnej školy, ktorý sa učí jazyk národnostnej menšiny, je 104 % zodpovedajúceho normatívu.

147. MŠVVaŠ SR schválilo ako súčasť ŠVP pre gymnáziá s platnosťou od 1. septembra 2017 Rámcový učebný plán pre gymnáziá so štvorročným štúdiom s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny a Rámcový učebný plán pre gymnáziá s osemročným štúdiom s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny. MŠVVaŠ SR schválilo dňa 24. apríla 2017 pod číslom 2017-6170/18048:2-10I0 ako súčasť Vzdelávacieho programu pre žiakov s vývinovými poruchami učenia ISCED1, ISCED2, s platnosťou od 1. 9. 2017 Rámcový učebný plán pre žiakov s vývinovými poruchami učenia pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny. MŠVVaŠ SR schválilo dňa 11. 05. 2017 pod číslom 2017-7512/20194:1-10I0 s účinnosťou od 1. septembra 2017 začínajúc prvým ročníkom Dodatok č. 1, ktorým sa mení Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny. MŠVVaŠ SR zaradilo od 1.9.2017 do siete škôl a školských zariadení Súkromnú základnú školu s vyučovacím jazykom slovenským a ruským v Bratislave. ŠPÚ ústav na základe žiadosti MŠVVaŠ SR vypracoval vzdelávacie štandardy pre vyučovací predmet ruský jazyk a literatúra pre primárne a pre nižšie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovaním ruského jazyka (schválené MŠVVaŠ SR dňa 27. februára 2018) a vzdelávacie štandardy pre vyučovací predmet nemecký jazyk pre primárne a pre nižšie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovaním nemeckého jazyka (schválené MŠVVaŠ SR dňa 19. marca 2018 s účinnosťou od 1. septembra 2018.)

148. Ministerka školstva podpísala dňa 11.10. 2018 po schválení akreditačnej komisie rozhodnutie pre otvorenie študijného programu prípravy učiteľov Rómskeho jazyka v kombinácii s iným predmetom na Prešovskej univerzite od akademického roka 2019/2020. Už sa prihlásilo 15 rómskych maturantov (všetci už aj maturovali z predmetu rómsky jazyk). Je to historický moment, keď na území ČR a SR sa otvára cesta pre prípravu učiteľov

rómskeho jazyka v kombinácii s iným predmetom. Zároveň veľmi ojedinelá skutočnosť v Európe.

Koncepcia vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na roky 2018 – 2020, schválená dňa 3. decembra 2018.

Vzdelávací štandard učebného predmetu rusínsky jazyk a literatúra pre vyššie stredné vzdelanie pre školy s vyučovacím jazykom rusínskym a s vyučovaním rusínskeho jazyka, schválené 30.8.2019 s účinnosťou od 1.septembra 2019.

149. Realizácia projektu IKATIKA – Bilingválny digitálny edukačný obsah vzdelávania pre MŠ a nulté ročníky ZŠ“. Cieľom projektu bolo zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania detí a žiakov zo SZP a detí národnostných menšín. Okrem štátneho jazyka sú jednotlivé lekcie spracované aj v materinskom jazyku rusínskej, maďarskej a rómskej národnostnej menšiny. Je zároveň interaktívny, takže deťom a žiakom sprostredkúva učivo a nové poznatky v škole zážitkovou formou. V rámci projektu k digitálnemu obsahu boli vydané metodické námety pre pedagogických zamestnancov pracujúcich s národnostnou menšinou. Učitelia absolvovali odborné školenia ako pracovať s digitálnym obsahom. Celkovo absolvovalo tieto školenia 123 učiteľov z MŠ aj ZŠ.¹³

150. IUVENTA spoluorganizuje Olympiádu ľudských práv (OLP) stredoškolskej mládeže. Realizuje sa písomnými a ústnymi súťažnými formami: testami, poznatkovo-postojovou prezentáciou téz, riešením modelových prípadov/situácií, obhajobou písomných prác a riešením finálových zadaní. Cieľom Olympiády ľudských práv je prispieť k ľudskoprávnemu vzdelávaniu, vzdelávaniu k demokratickému občianstvu, celkovej kultivácii poznatkov a postojov študujúcej mládeže a tým k posilňovaniu základných pilierov demokracie.

151. V oblasti vzdelávania učiteľov a učiteľiek pre demokratické občianstvo a ľudské práva, vrátane práv detí, ŠPÚ organizovalo odborné-metodické podujatia pre pedagógov základných a stredných škôl. Pri ich príprave sa vychádzalo z najmodernejších trendov (metodík) vyučovania ľudských práv (LP), práv dieťaťa (PD) a jeho najlepších záujmov: Metodické semináre k realizácii iŠVP pre učiteľov v jednotlivých regiónoch Slovenska s osobitným dôrazom na uplatňovanie ľudských práv a práv dieťaťa vo výchove a vzdelávaní a tiež v rámci mimo vyučovacej činnosti v škole. Semináre pre učiteľov a učiteľky etickej výchovy v krajských mestách SR, ktoré organizuje predmetová komisia pre predmet etická výchova pri ŠPÚ od roku 2018 pod názvom NOVÉ TRENDY VO VÝUČBE ETICKEJ VÝCHOVY (Cesta k slušnosti a zodpovednosti). Sú súčasťou aktivít spojených s Klubom učiteľov etickej výchovy pri ŠPÚ, ktorý sa snaží o skvalitnenie výučby etickej výchovy s dôrazom na edukačné podchytenie tematiky ľudských práv a práv dieťaťa v súlade s kľúčovými odporúčaniami Výboru OSN pre práva dieťaťa (vrátane najzávažnejších porušovaní práv detí na Slovensku a vo svete).

152. ŠPÚ zorganizoval celodenný seminár pre pedagógov občianskej náuky a etickej výchovy základných a stredných škôl na tému „Etický a občiansky rozmer korupčného a

¹³ <http://www.ikatika.sk/>

podvodného správania na školách“, ktorý upriamil vo workshopoch pozornosť na porušovanie práv detí v školskom prostredí a komparáciu s témami porušovania detí vo svete (detská práva, účasť detí v ozbrojených konfliktoch). Organizátori podujatia reflektovali výzvu platformy ETINED Rady Európy spojenej s témou „Oslobodení od korupcie“. Seminár s workshopmi s medzinárodným presahom, na ktoré pricestovali učitelia z celého Slovenska, sa podarilo zrealizovať vďaka finančnej podpore Rady Európy na základe podpísanej Dohody o grante medzi Radou Európy a Štátnym pedagogickým ústavom.

ŠPÚ vypracoval analýzu pod názvom Stav výchovy a vzdelávania k ľudským právam a právam dieťaťa v regionálnom školstve – v ŠVP/iŠVP a učebniciach. Analýza bola prezentovaná na zasadnutí Výboru pre výskum, vzdelávanie a výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania. Ako pomoc a inšpiráciu pre učiteľov a učiteľky rôznych vyučovacích predmetov zriadil ŠPÚ metodický portál, ktorý obsahuje príklady vyučovacích hodín s tematikou ľudských práv a práv dieťaťa v dôrazom na nové trendy v didaktike vyučovania.

153. Sumu finančných prostriedkov na jednotlivé podprogramy v rámci podpornej činnosti Fondu si určujú odborné rady zriadené v súlade s § 7 zákona o Fonde. V rámci štruktúry podpornej činnosti Fondu je špeciálne pre deti a mládež určený podprogram 1.4 podpora výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti práv národnostných menšín – v roku 2018 bolo v rámci tohto podprogramu podporených 6 projektov (2 pre rómsku, 2 pre maďarskú a 2 pre židovskú národnostnú menšinu) sumou 25 320 € a v roku 2019 6 projektov (2 pre rómsku, 2 pre maďarskú a 2 pre židovskú národnostnú menšinu) sumou 24 260 €.

Ostatné podprogramy štruktúry podpornej činnosti (okrem podprogramu 1.5 podpora vzdelávania dospelých a školenia v oblasti práv národnostných menšín) sú určené ako pre dospelých, tak pre deti a mládež. Z tohto dôvodu nie je možné predložiť osobitný zoznam všetkých projektov zameraných len na deti a mládež (ale napr. väčšina projektov podporených aj v rámci podprogramu 1.1 záujmová umelecká činnosť a voľnočasové aktivity je zameraná na deti a mládež).

154. Dôležitým a trvalo udržateľným nástrojom na ochranu kultúrnych práv národnostných menšín je systém špecializovaných múzeí v rámci Slovenského národného múzea (organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR). Ide o zbierkotvorné pracoviská zamerané na históriu a kultúru národnostných menšín žijúcich na Slovensku (Múzeum kultúry Čechov na Slovensku v Martine, Múzeum kultúry Chorvátov na Slovensku v Bratislave, Múzeum kultúry karpatských Nemcov v Bratislave, Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku v Bratislave, Múzeum kultúry Rómov na Slovensku v Martine, Múzeum rusínskej kultúry v Prešove, Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku, Múzeum židovskej kultúry v Bratislave). Tieto múzeá sú špecializované dokumentačné, vedecko-výskumné a metodické pracoviská, ktoré systematicky vyhľadávajú, získavajú, uchovávajú a odborne spracúvajú hmotné a duchovné doklady o histórii, kultúre, tradíciách príslušných etník na území dnešného Slovenska a výsledky svojej činnosti prezentujú verejnosti prostredníctvom publikačnej činnosti, výchovno-vzdelávacej činnosti, výstav a kultúrnych podujatí, ktorých cieľom je predstaviť verejnosti bohaté kultúrne dedičstvo.

V roku 2016 bolo v rámci SNM-Múzea židovskej kultúry otvorené Múzeum holokaustu v Seredi, ktoré sa podieľa na vzdelávacích aktivitách a programoch, ktorých cieľom je predchádzať prejavom antisemitizmu, rasizmu, extrémizmu a radikalizácii v spoločnosti.

155. V zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR je organizácia Tanečné divadlo Ifjú Szivek, ktorá je štátnou profesionálnou umeleckou inštitúciou s celoslovenskou pôsobnosťou v oblasti spracovania a interpretácie folklóru. Organizácia vytvára umelecké, výchovné a vzdelávacie programy, ktoré nadväzujú na tradičnú kultúru občanov maďarskej národnosti žijúcich na území Slovenskej republiky a zachováva, dokumentuje a prezentuje prejavy tradičnej ľudovej kultúry Maďarov a iných národností. Organizácia kladie veľký dôraz na to, aby svojou scénickou činnosťou oslovila aj detského diváka. V repertoári divadla je vždy aspoň jedno predstavenie, ktoré spracováva tradičnú tanečnú a hudobnú kultúru strednej Európy formou, ktorá je pre dieťa dnešnej doby blízka. V roku 2018 organizácia uskutočnila 23 predstavení so zameraním na detského diváka, ktoré si pozrelo vyše 4 600 žiakov a študentov základných a stredných škôl.

156. Pokiaľ ide o finančnú podporu z Audiovizuálneho fondu (ďalej len „AVF“), ten na základe rozhodnutia rady AVF vytvára každý rok štruktúru podpornej činnosti AVF. V roku 2017, 2018 a v roku 2019 je v rámci Programu 1 - Tvorba a realizácia slovenských audiovizuálnych diel vytvorený podprogram 1.3. Animované audiovizuálne diela s väčšinovým tvorivým aj producentským podielom slovenského producenta, v rámci ktorého možno žiadať o podporu vývoja a produkcie animovaných audiovizuálnych diel a podprogram 1.4. Školské a vzdelávacie audiovizuálne diela, v rámci ktorého možno žiadať o podporu produkcie audiovizuálnych diel študentov vysokých škôl so zameraním na filmové umenie a o podporu prípravy a realizácie programov audiovizuálnej výchovy a vzdelávania v oblasti filmového umenia a audiovizuálnej kultúry.

V roku 2018 bola a v roku 2019 je jednou z priorít Programu 2 - Distribúcia a iné uvádzanie audiovizuálnych diel na verejnosti distribúcia kinematografických diel určených pre detského diváka v Slovenskej republike (vrátane výroby slovenského znenia).

157. RTVS pracuje na skvalitňovaní programov pre deti a mládež, pričom k programom pre deti a mládež pristupuje osobitne podľa veku divákov, ktorým je program určený. V zásade uplatňuje 3 prístupy:

Pre deti predškolského veku volí zábavnejšie a kreatívnejšie spracovanie zamerané na právo dieťaťa na sebvýjadrenie, úlohu rodičov a ich vzájomné porozumenie, v cyklických programoch Fidlibum, Trpaslíci (zamerané na toleranciu inakosti, iná farba pleti, osoby so sluchovým postihnutím, právo dieťaťa na bezpečné a súkromné miesto, právo na zachovanie identity, ochrana pred kyberšikanovaním) a v Zázračnom ateliéri, kde sú prítomné deti aj priamo v štúdiu. Tu majú priestor na vyjadrenie svojich názor aj k téme ich práv. Spracovanie pôsobí skôr hravou formou, čo zodpovedá vnímaniu programov deťmi tohto veku. V animovanej tvorbe pre deti predškolského veku, ktorá sa dotýka práv dieťaťa dominuje seriál Mimi a Líza. Už len tým, že hlavná hrdinka je zrakovo postihnutá a spoznáva svet okolo seba napriek svojmu postihnutiu cez oči svojej kamarátky. Detský divák tak vníma,

že svet je rôznorodý, že každé dieťa má svoje právo a hodnoty. Pomocou tohto seriálu sa učí tolerantnosti, ale aj uplatňovaniu svojho práva vlastnej identity.

Druhý prístup je zameraný na deti staršieho školského veku. V zábavno-súťažnom programe Daj si čas sa objavujú aj otázky, ktoré súvisia s právami dieťaťa. Účinkujú v ňom deti z rôznych regiónov Slovenska a moderátori s nimi diskutujú.

Tretí prístup je zameraný na mládež od 12 rokov. V programe Park sú témy detských práv spracované formou diskusií s mladými ľuďmi, ktorí svoje miesto v spoločnosti ešte len hľadajú. Ich názory sú konfrontované priamo s odborníkmi alebo zástupcami rôznych organizácií. Objavujú sa témy ako inakosť, tolerancia, šikanovanie.

Tento rok RTVS pripravuje k 30. výročiu prijatia Dohovoru (20. november 2019) sériu krátkych samostatných videoklipov, v ktorých deti pomocou jednoduchej animácie vyjadria štyri základné princípy práv dieťaťa – právo na život, prežitie a rozvoj, najlepší záujem dieťaťa, zákaz diskriminácie a právo na rešpektovanie názorov dieťaťa. Účinkovali v nich deti rôznych vekových kategórií reprezentujúce národnostné menšiny žijúce na Slovensku, rómske deti, deti so zdravotným postihnutím.

158. Migračný úrad Ministerstva vnútra SR v zmysle Čl. 19 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (ďalej len „prijímacia smernica“) a v súlade s § 22 ods. 5 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) uhrádza pre žiadateľov o udelenie azylu nevyhnutnú zdravotnú starostlivosť, pričom Migračný úrad Ministerstva vnútra SR zabezpečuje vhodnú zdravotnú starostlivosť pre maloletých žiadateľov o udelenie azylu v sprievode rodičov, ktorí sú obeťami zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania, mučenia alebo krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo ktorí trpeli následkami ozbrojeného konfliktu. Migračný úrad Ministerstva vnútra SR v zmysle Čl. 30 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu (ďalej len „kvalifikačná smernica“) zabezpečuje aby osoby s udelenou medzinárodnou ochranou mali nárok na zdravotnú starostlivosť v rovnakom rozsahu ako občania SR. Azylant je na území SR verejne zdravotne poistený v zmysle § 3 ods. 3 písm. c) zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov a osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou má zdravotnú starostlivosť uhrádzanú zo strany Ministerstva vnútra SR v rozsahu verejného zdravotného poistenia v zmysle § 27c ods. 3 zákona o azyle, t. j. v rovnakom rozsahu ako občania SR. Vzdelanie Migračný úrad Ministerstva vnútra SR zabezpečuje maloletým žiadateľom o udelenie azylu v sprievode rodičov v súlade s čl. 14 prijímacej smernice tak že ihneď ako je to možné sú zaradení do plnenia povinnej školskej dochádzky. V zmysle čl. 27 kvalifikačnej smernice je na území SR zabezpečený pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou rovnaký prístup ku vzdelaniu ako majú občania SR.

159. Nakoľko Slovenská republika nie je vo väčšine prípadov cieľovou krajinou migračnej cesty MBS a z tohto dôvodu pretrváva problém častých útekov MBS zo zariadenia, v ktorom sú umiestnení. Na základe analýzy situácie boli v rámci spolupráce orgánu SPODaSK a CDR Medzilaborce prijaté preventívne opatrenia na zabránenie „útekovosti“ MBS, ktoré spočívajú v špecifických režimových opatreniach CDR, užšej spolupráce s Policajným zborom a vytváraní preventívnych a protektívnych podmienok na zabránenie príčin útekov. Nakoľko však je CDR otvoreným zariadením, tak niektorí MBS po určitom čase zariadenie neoprávnene opúšťajú. Po zistení skutočnosti, že MBS opustil CDR bez súhlasu, zariadenie oznamuje túto skutočnosť bezodkladne najbližšiemu útvaru PZ, súdu, ktorý nariadil neodkladné opatrenie a orgánu SPODaSK a v prípade, že je MBS žiadateľom o udelenie azylu, aj MV SR. Polícia začína proces pátrania a to spísaním zápisnice o oznámení nezvestnosti osoby a následne vyhlásením pátrania po nezvestnej osobe v informačnom systéme pátrania – PATROS, ako aj vykonaním bežných previerok v rámci pátracej činnosti polície. Postup pátrania je štandardný a nijako sa nelíši od postupu pri pátraní po zmiznutých občanoch SR. Polícia CDR priebežne informuje o výsledkoch pátrania. V prípade, ak MBS je vypátraný v zahraničí, tak sa ukončuje proces pátrania na území SR a o tejto skutočnosti je vyrozumieť aj oznamovateľ, teda CDR. Do času, kým nie je orgán SPODaSK preukázateľne informovaný o nájdení MBS v bezpečnej krajine a je mu zabezpečovaná primeraná starostlivosť a ochrana jeho práv a právom chránených záujmov, resp. do času, kedy bol orgánu SPODaSK potvrdený návrat MBS do krajiny pôvodu, resp. jeho zlúčenie s rodinou v inej krajine, zotráva MBS v evidencii orgánu SPODaSK. Na elimináciu príčin a dôsledkov útekovosti boli zo strany zainteresovaných subjektov prijaté opatrenia sociálnej a situačnej prevencie, ktoré spočívajú v špecifických režimových opatreniach CDR v Medzilaborciach, užšej spolupráce s Policajným zborom a vytváraní preventívnych a protektívnych podmienok na zabránenie príčin útekov. V tejto súvislosti MPSVR SR v spolupráci s Ústredím PSVaR iniciovalo prípravu a realizáciu výskumnej úlohy „Identifikácia príčin útekov/zmiznutí MBS“, ktorú v r. 2017 spracoval Inštitút pre výskum rodiny. Správa zhromažďuje údaje o 119 mladých ľudí bez sprievodu, ktorí boli umiestnení v DeD v Medzilaborciach v priebehu posledných rokov. Výskumná úloha na základe identifikácie rizikových a protektívnych faktorov v oblasti „útekovosti“ MBS navrhuje preventívne opatrenia, ktoré prispievajú k zabráneniu ďalším útekom alebo zmiznutiam a posilnia možnosti a podmienky pre prijatie trvalých riešení a integráciu MBS do spoločnosti. Vďaka prijatým opatreniam sa postupne počet MBS, ktorí „utekajú“ z CDR znižuje.“

160. Ochrana maloletých detí, ich práv a právom chránených záujmov, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky, ale nachádzajú sa na našom území bez sprievodu rodiča alebo inej plnoletej fyzickej osoby, ktorej by mohlo byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti, je v podmienkach Slovenskej republiky zabezpečovaná najmä Zákonom o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele. Tento zákon upravuje sociálnoprávnú ochranu detí a sociálnu kuratelu ako súbor opatrení, ktoré sa vykonávajú pre dieťa, a to najmä prostredníctvom sociálnej práce a iných vhodných metód a postupov. Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávajú orgány štátnej správy, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt a právnická alebo fyzická osoba. Ochrana života,

zdravia a priaznivého vývinu MBS zabezpečujú v praxi najmä úrady práce, sociálnych vecí a rodiny ako orgán sociálnoprávnej ochrany detí prostredníctvom svojich zamestnancov. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny vykonávajú zo zákona aj funkciu opatrovníka či poručníka, ak neexistuje iná fyzická osoba, ktorá by mohla byť ustanovená do funkcie zákonného zástupcu dieťaťa. Zamestnanci týchto úradov musia byť schopní pochopiť situáciu, v ktorej sa MBS nachádza, vedieť ju správne posúdiť, a v prípade potreby adekvátne zasiahnuť. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately tak, aby ochrana života, zdravia, priaznivého psychického a sociálneho vývinu dieťaťa bola sústavne zabezpečená. V súvislosti s MBS, Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny vykonávajú opatrenia počas jeho pobytu na území Slovenskej republiky na zabezpečenie starostlivosti primerane kultúre, jazyku, náboženstvu a tradíciám krajiny jeho pôvodu.

161. Ochrana a zastupovanie práv MBS orgánom SPODaSK je garantovaná už od štádia záchytu MBS na území SR. Zástupca orgánu SPODaSK je prítomný na prejednávaní priestupku a podaní vysvetlenia na útvare PZ a dohliada na zabezpečenie práv a právom chránených záujmov MBS pri podaní vysvetlenia, resp. pri pobyte na útvare PZ (tlmočenie, poučenie, strava, hygiena, oddych...). Zároveň, na základe rozhodnutia súdu o neodkladnom opatrení zabezpečuje umiestnenie MBS do Centra pre deti a rodiny (CDR), ktoré zabezpečuje komplexnú starostlivosť o psychický, fyzický a sociálny vývin MBS do dovŕšenia plnoletosti, resp. až do 25 roku veku života, ak o to MBS požiada

162. Medzi prvými, ktorí sa stretávajú s MBS na našom území, sú príslušníci Policajného zboru. Ak nájdú osobu, ktorá nevie preukázať svoju totožnosť alebo oprávnenosť pobytu, predvedú ju na príslušný policajný útvar s cieľom spísať zápisnicu o podaní vysvetlenia. Neoprávnený vstup cudzinca na územie Slovenskej republiky alebo jeho neoprávnené zdržiavanie, či vycestovanie z územia sa považuje podľa ustanovení zákona o pobyte cudzincov za priestupok. V prípade, že počas prvotných úkonov alebo počas spisovania zápisnice o podaní vysvetlenia osoba vyhlási, že je maloletá, musí byť táto skutočnosť bezodkladne oznámená Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode sa MBS našiel. Povinnosť oznámiť nájdenie dieťaťa je spojená aj s následnou povinnosťou bezodkladne odovzdať takúto osobu poverenému zamestnancovi Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Je nevyhnutné, aby už príslušníci Policajného zboru pri prvotných úkonoch konali v súlade s princípom najlepšieho záujmu dieťaťa a voči MBS vedeli prejavit' empatiu a porozumenie.

163. Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej pre maloletých bez sprievodu (ďalej len „MBS“), ktorí sa nachádzajú na území SR sú upravené v zákone č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý zaručuje vykonávanie opatrení každému dieťaťu, ktoré má na území SR obvyklý pobyt, alebo sa tu zdržiava bez sprievodu zákonných zástupcov, príbuzných alebo osoby, ktorá je podľa práva alebo zvyku za dieťa zodpovedná. Prvoradým hľadiskom pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je najlepší záujem dieťaťa, na určovanie a posudzovanie ktorého sa uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa Zákona o rodine. Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

pre MBS sa vykonávajú od oznámenia nájdenia MBS na území SR. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva neodkladné úkony v záujme dieťaťa, kým nie je MBS ustanovený poručník alebo sa ustanovený poručník neujme svojej funkcie. Ak nie je možné ustanoviť za opatrovníka fyzickú osobu potom orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva funkciu opatrovníka podľa osobitného predpisu (§ 39 ods. 3, § 57 ods. 4 a § 60 Zákona o rodine) na základe rozhodnutia súdu. A taktiež podľa § 57 ods. 3 Zákona o rodine ak nebolo možné ustanoviť za poručníka žiadnu fyzickú osobu, súd ustanoví za poručníka v prípadoch MBS orgán sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre MBS sa vykonávajú od oznámenia nájdenia MBS na území SR primerane kultúre, jazyku, náboženstvu a tradíciám krajiny jeho pôvodu. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje umiestnenie MBS do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu a plní úlohy podľa osobitného predpisu (Zákon o azyle), ak bola podaná žiadosť o medzinárodnú ochranu. Na žiadosť MBS sa zabezpečuje právne poradenstvo a právna pomoc. CDR pre MBS je povinné zistiť, ak je to vzhľadom na vek dieťaťa a jeho rozumovú vyspelosť možné, názor dieťaťa na všetky skutočnosti, ktoré sa ho týkajú, najmä zistiť názor dieťaťa na jeho premiestnenie, zlúčenie s rodinou, návrat do krajiny pôvodu, azyl, a to už pred vykonaním úkonov za účelom jeho premiestnenia, zlúčenia rodiny, návratom do krajiny pôvodu alebo pred podaním žiadosti o azyl. Na účely zisťovania názoru dieťaťa, detský domov pre MBS zabezpečí tlmočenie do jazyka, ktorému dieťa rozumie. V prípade, že MBS je udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, môže byť presunutý aj do iného detského domova, kde bude umiestnený spoločne so slovenskými deťmi za účelom plynulej integrácie (viaceré možnosti na štúdium, osamostatňovanie sa, uplatnenie na trhu práce, ...). Zoznam takýchto domovov určuje MPSVR SR.

164. Problematiku s určovaním veku upravuje aj zákon o azyle v § 23 ods. 8. Ak po vyhodnotení všetkých dostupných informácií sú pochybnosti o veku maloletého žiadateľa o udelenie azylu, je tento povinný sa podrobiť lekárskeму vyšetreniu na určenie veku. Pri tom je potrebný súhlas zákonného zástupcu alebo opatrovníka, v prípade MBS e. O tejto možnosti je informovaný zákonný zástupca maloletého, v jazyku ktorému rozumie, resp. opatrovník, v prípade MBS, po vstupe maloletého žiadateľa do azylového konania. Ak zákonný zástupca maloletého, prípadne opatrovník nedajú súhlas alebo samotný maloletý sa odmietne podrobiť lekárskeму vyšetreniu na určenie veku, považuje sa za plnoletého žiadateľa o udelenie azylu. Ak na základe lekárskeho vyšetrenia nie je možné zistiť, či ide o plnoletú alebo maloletú osobu, na konanie podľa zákona o azyle sa takáto osoba považuje za maloletú. Čo sa týka princípu plnoletosti, ak by nebolo možné považovať žiadateľa o udelenie azylu za plnoletého, v prípade, že sa odmietne podrobiť preskúmaniu veku, v takom prípade by každý žiadateľ mohol odmietnuť podrobenie sa lekárskeму vyšetreniu a zmariť tak posúdenie jeho veku.

165. Migračný úrad Ministerstva vnútra SR v zmysle §10 zákona o azyle môže rodičovi azylanta alebo maloletému dieťaťu azylanta po splnení podmienok udeliť azyl za účelom zlúčenia rodiny alebo v zmysle § 13b zákona o azyle môže po splnení podmienok uvedených v zákone rodičovi maloletého dieťaťa, ktoré má poskytnutú doplnkovú ochranu alebo maloletému dieťaťu, ktorého rodič má poskytnutú doplnkovú ochranu poskytnúť na území

Slovenskej republiky doplnkovú ochranu na účel zlúčenia rodiny. Migračný úrad Ministerstva vnútra SR uvedené vyhľadávanie rodičov dokáže zabezpečiť len v rámci dublinského konania a to v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (ďalej len „dublinské nariadenie“). Priamo v nariadení sa prikladá špecifická pozornosť, ak je žiadateľom MBS s cieľom zabezpečiť jeho zjednotenie s rodinou, t.j. aby sa jeho podaná žiadosť posudzovala v krajine kde sa oprávnené zdržiava rodinný príslušník alebo súrodenec poprípade príbuzný, za predpokladu, že je to v najlepšom záujme maloletej osoby. Toto sa však týka len okamihu keď je maloletá osoba žiadateľom o udelenie azylu, nie v okamihu po udelení medzinárodnej ochrany.

166. Zamestnanci orgánov SPODaSK a zariadení na výkon rozhodnutia súdu sú v rámci plánu ich adaptačného, funkčného a kvalifikačného vzdelávania, resp. v rámci pracovných porád a tematických školení pravidelne informovaní a metodicky usmerňovaní o právach detí, vnútroštátnej legislatíve, medzinárodných dohovorov, koncepcných, programových a odborných východiskách, ako aj o primeraných postupoch pri práci s MBS. Okrem toho sú odborní a výchovní zamestnanci CDR, ktorí pracujú v priamom a každodennom kontakte s MBS zaraďovaní do špecifických vzdelávacích, resp. výcvikových odborných aktivít zameraných na špecifiká práce s MBS, jazykovú prípravu, psychologické, sociálne, resp. právne poradenstvo a pod. Postup orgánov SPODaSK v oblasti starostlivosti o MBS je upravený v internom predpise „Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pr MBS e“, ktorá vymedzuje bližšie podrobnosti o postupe úradov PSVaR pri vykonávaní opatrení SPODaSK pre MBS, ktorí sa nachádzajú na území SR. V súvislosti s legislatívnymi zmenami bola v tomto roku pripravená aktualizácia uvedenej internej normy (tč. v štádiu schvaľovacieho procesu. UPSVR na tento účel pripravilo pracovnú pomôcku: „Aplikačná príručka k uplatňovaniu princípu najlepšieho záujmu dieťaťa vo všetkých postupoch, opatreniach a rozhodnutiach prijímaných vo vzťahu k MBS“. Jednotlivé časti príručky reagujú na aktuálny právny stav a dostupné odborné skúsenosti a poznatky a predstavujú výber a ponuku základných atribútov záujmu detí, ktoré je potrebné pri práci s MBS rešpektovať a zohľadňovať.

167. Prístup k vzdelávaciemu systému v regionálnom školstve (t.j. materské, ZŠ, SŠ vrátane špeciálnych) podľa Čl. 27 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ je podľa platných zákonov v SR zabezpečený za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom. Vzdelávanie detí cudzincov v regionálnom školstve je legislatívne zabezpečené školským zákonom §146 s účinnosťou od 1. septembra 2008.

Deťom cudzincov s povoleným pobytom na území SR, deťom žiadateľov o udelenie azylu a Slovákov žijúcich v zahraničí sa poskytuje výchova a vzdelávanie, ubytovanie a stravovanie v školách podľa školského zákona za tých istých podmienok ako občanom SR. Pre deti cudzincov sa na odstránenie jazykových bariér organizujú základné a rozširujúce jazykové kurzy štátneho jazyka. Nadväzujúca úprava je v zákone č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov. Podľa § 10 ods. 12 odbory školstva okresných úradov v sídle kraja v spolupráci s orgánmi územnej samosprávy organizačne a finančne zabezpečujú jazykové kurzy detí cudzincov s povoleným pobytom na území SR. Jazykové kurzy detí cudzincov sa financujú prostredníctvom dohodovacieho konania na základe žiadosti zriaďovateľa.

Školský rok 2018/2019 zdroj CVTI SR					
Školy	Štátne	Súkromné	Cirkevné	Spolu	z toho dievčat
MŠ	520	226	15	761	337
ZŠ	2072	515	95	2682	1328
ŠMŠ+ZZ	5	0	0	5	2
ŠZŠ+ZZ	32	0	0	32	11
Špec. SŠ	10	0	0	10	2
G	398	351	60	809	409
Konzerv	39	1	1	41	19
SOŠ	548	126	5	679	265
Spolu	3624	1219	176	5019	2373

168. V roku 2018 MŠVVaŠ SR prostredníctvom Migračného úradu MV SR dostalo informáciu, že UNHCR vypracovalo materiály pre školy, ktoré sú zamerané na utečencov, azyl a migráciu, ktoré ponúklo SR. Tento „nástroj“ zahŕňa materiál pre učiteľov (cvičenia a videá pre 4 vekové kategórie) a potrebné učebné pomôcky pre žiakov. Cieľovou skupinou sú žiaci základných a stredných škôl, pričom sa rozlišuje vek detí.

Cieľom tejto pomôcky vypracovanej zo strany UNHCR je pomôcť učiteľom vytvoriť vhodné prostredie na integráciu detí utečencov, ako aj vysvetliť význam pojmu utečenec, azyl, migrácia pre deti vo veku 6-18 rokov. V rámci výučby sa kladie dôraz aj na kultúrne odlišnosti, psychické a emocionálne rozpoloženie detí utečencov v dôsledku okolností úteku z krajiny pôvodu. MŠVVaŠ SR prejavilo záujem a UNHCR preložilo do slovenského jazyka materiály zatiaľ vo veku 6 až 9 rokov a 9 až 12 rokov.¹⁴ V dňoch 5. a 6. júna 2019 sa uskutočnili v Bratislave tréning školiteľov a 2 tréningy pre učiteľov, organizovaných UNHCR, MŠVVaŠ SR a MV SR. V súlade s § 19a ods. 10 zákona o azyle posúdenie žiadosti o udelenie azylu vykoná poverený zamestnanec ministerstva s primeranými vedomosťami v oblasti azylu; v prípade MBS aj s primeranými vedomosťami o jeho osobitných potrebách. Migračný úrad Ministerstva vnútra SR je príslušný len na rozhodnutie o žiadosti MBS o udelenie azylu.

169. V Slovenskej republike v rámci väčších súdov pôsobia špecializovaní sudcovia (napríklad „rodinní sudcovia“). Zámerom súčasnej vlády je špecializáciu takýchto sudcov prehľbovať, čo sa realizuje prostredníctvom celoživotného vzdelávania v Justičnej akadémii Slovenskej republiky, vzdelávanie prebieha v centrále Justičnej akadémie SR, ale aj v ostatných regiónoch Slovenska, aby sa zabezpečila čo možno najlepšia dostupnosť

¹⁴ <https://www.minedu.sk/ucebne-materialy-pre-ucitelov-a-ziakov-od-unhcr-learning-materials-for-teachers-and-learners-from-the-unhcr/>

kontinuálneho vzdelávania v rámci špecializácie každého sudcu. Podľa Zákona o sudcoch a príseďiacich, sudca má právo na zabezpečenie podmienok systematického a bezplatného vzdelávania po celý čas výkonu svojej funkcie, na bezplatné poskytovanie právnych predpisov, odbornej literatúry a informácií nevyhnutných na riadny výkon funkcie sudcu. Vzdelávanie sudcov zabezpečujú tuzemské a zahraničné vzdelávacie inštitúcie. Vzdelávanie sudcov sa vykonáva aj odbornými študijnými pobytmi v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách, ktoré môžu trvať najviac jeden rok. Na žiadosť sudcu môže predseda súdu so súhlasom príslušnej sudcovskej rady a v prípade zvyšovania kvalifikácie v zahraničí aj so súhlasom ministra vydať rozhodnutie o súhlase so zvýšením kvalifikácie sudcu, ak je toto zvýšenie kvalifikácie v súlade s požiadavkami na výkon funkcie.

170. Na jeseň 2018 sa začal realizovať národný projekt Ministerstva spravodlivosti SR zameraný na zvýšenie efektívnosti súdneho systému pri vybavovaní rodinnoprávnej agendy. Ide o pilotný projekt na vybraných okresných súdoch (Kežmarok, Prešov). Projekt je založený na interdisciplinárnej spolupráci. Postup súdu v úzkej spolupráci s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tzv. Cochemskej praxe (Cochemská prax je systém spolupráce odborníkov, ktorí sú zainteresovaní do rodičovských sporov ohľadne dieťaťa, s cieľom pomôcť rodičom nájsť ich vlastné spoločné riešenie.) priniesol zlepšenie komunikácie s rodičmi, akceptáciu jednotného postupu úradov so zreteľom najmä na záujem maloletého dieťaťa v rodine a spokojnosť rodičov s inovatívnym spôsobom riešenia ich rodinnej krízy, resp. rozpadnutia rodiny. Darí sa napĺňať aj cieľ ukončiť súdne konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti primárne pred súdom prvej inštancie, t.j. okresným súdom uzatvorením rodičovskej dohody.

171. Ďalej uvádzame, že úrad kriminálnej polície Prezídia policajného zboru v spolupráci s Akadémiou Policajného zboru v Bratislave realizuje projekt „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“ (realizácia projektu od roku 2018 do roku 2021). Cieľom projektu je vytvorenie podmienok pre elimináciu opakovanej viktimizácie a sekundárnej viktimizácie detských obeť a ďalších obzvlášť zraniteľných obeť, kam patria napríklad aj obeť trestných činov spáchaných v súvislosti s domácim násilím a obeť trestných činov proti ľudskej dôstojnosti (znásilnenia, sexuálneho násilia, sexuálneho zneužívania).V rámci tohto projektu sa plánuje celkovo vybudovať 15 špeciálnych výsluchových miestností dislokovaných na území Slovenskej republiky, z uvedeného počtu bola zatiaľ vybudovaná 1 špeciálna výsluchová miestnosť na Akadémii Policajného zboru v Bratislave, ktorá zároveň slúži aj na výučbu. Ostatné výsluchové miestnosti budú budované priebežne v nadväznosti na ukončenie procesov jednotlivých verejných obstarávaní. V rámci uvedeného projektu sa zaviedol aj systém akreditovaného špecializovaného vzdelávania policajtov (vyšetrovateľov Policajného zboru a poverených príslušníkov Policajného zboru) na Akadémii Policajného zboru v Bratislave vo forme 5-dňového kurzu so zameraním na prácu s obzvlášť zraniteľnými obeťami. Toto vzdelávanie v rámci projektu začalo prebiehať v roku 2019, pričom doposiaľ bolo preškolených celkovo 36 policajtov. Cieľový počet preškolených policajtov v rámci projektu je 350. V rámci tohto projektu boli v roku 2019 spracované aj dva edukačné dokumenty, a to metodická pomôcka

pre prácu v špeciálnej výsluchovej miestnosti a osobitná forma poučenia pri výsluchu detských obetí a ďalších obzvlášť zraniteľných obetí.

171A. Monitoringom uskutočneným Úradom komisára pre deti bolo zistené, že okresné riaditeľstvá policajného zboru v súčasnosti nedisponujú výsluchovou miestnosťou typu vzorovej miestnosti Akadémie policajného zboru. Vo všetkých prípadoch si okresné riaditeľstvá vytvárajú výsluchové miestnosti pre zraniteľné osoby a obzvlášť pre maloletých svojpomocne. Ide zväčša o bežné kancelárie, ktoré sú situované mimo štandardného výkonu služby, ak je to možné. V jednom prípade využíva okresné riaditeľstvo miestnosť akreditovaného subjektu. Okresné riaditeľstvá v zásade správne chápu dispozičné riešenie výsluchových miestností, ale bez dostatočného finančného pokrytia nie je možné zabezpečiť potrebné stavebné úpravy. Komisárka pre deti oceňuje snahu okresných riaditeľstiev operatívne riešiť situáciu s výsluchovými miestnosťami pre maloletých, avšak bez centrálného zabezpečenia technického a materiálneho vybavenia, nie je možné dosiahnuť požadovaný štandard. Hlavnou prekážkou zriaďovania nových výsluchových miestností sú nedostatočné finančné prostriedky na ich zriadenie a absencia verejného obstarávania na technické vybavenie takýchto miestností. Výsluch maloletého dieťaťa v súčasnosti prebieha priamo v kancelárii vyšetrovateľa, v prípade, že okresné riaditeľstvo vôbec nedisponuje osobitnou výsluchovou miestnosťou pre maloleté osoby, alebo ide o provizórne výsluchové miestnosti určené k výsluchu maloletého, ktoré však svojím vybavením a len sčasti môžu plniť svoj účel.

172. Úrad kriminálnej polície Prezídia policajného zboru v spolupráci s Akadémiou Policajného zboru v Bratislave realizuje aj systém základnej odbornej prípravy policajtov pre prácu s obzvlášť zraniteľnými obeťami (mimo vyššie uvedený projekt). Ide o celoplošne prevzdelanie vyšetrovateľov Policajného zboru a poverených príslušníkov Policajného zboru pre prácu s obeťami trestných činov vo forme jednodňového akreditovaného kurzu na Akadémii Policajného zboru v Bratislave pod názvom „Obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov, vyšetrovanie a prístup k obeť“. Realizácia tohto kurzu začala prebiehať v poslednom štvrtroku 2018 a prebieha aj v roku 2019. Doposiaľ toto vzdelávanie absolvovalo cca 1800 policajtov. Plánovaný celkový počet prevzdelaných policajtov v rámci tohto kurzu je cca 3000.

173. V rámci rozvoja národného referenčného mechanizmu realizuje IC MV SR školenia pre viaceré profesijné skupiny. Účelom je prehĺbiť poznatky a budovanie kapacít v rámci problematiky obchodovania s ľuďmi a rozvíjať národný referenčný mechanizmus tak, aby sa obeťam poskytla adekvátna pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi. Práve z tohto dôvodu boli napríklad v roku 2018 medzi účastníkmi pedagógovia zo základných škôl, špeciálnych základných škôl, stredných odborných škôl aj gymnázií, reedukačných centier či centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie zodpovední za prevenciu kriminality na školách (cca 90 osôb). Cieľom týchto školení bolo budovanie kapacít na včasnú identifikáciu potenciálnych obetí. Prítomným bola interaktívnou formou priblížená problematika OSĽ a poskytnuté praktické informácie zamerané na

identifikáciu obetí, ako aj kroky, ako postupovať v prípade zistenia akýchkoľvek informácií súvisiacich s trestným činom OSĽ. Dozvedeli sa takisto o možnostiach prevencie a aktivitách, prostredníctvom ktorých môžu oboznámiť mladých ľudí o tom, ako môžu minimalizovať riziká a nástrahy. Predmetné školenia pokračovali aj v roku 2019. (predmetné plnenie čiastočne súvisí s plnením odporúčania 55. V zmysle svojho všeobecného komentára č. 6 (2005) o zaobchádzaní s deťmi bez sprievodu a s odlúčenými deťmi mimo krajiny ich pôvodu, Výbor naliehavo žiada zmluvný štát, aby: (e) Zabezpečil, aby všetci profesionáli pracujúci s deťmi bez sprievodu boli pravidelne školení o právach detí a o primeraných postupoch a komunikácii;)

174. V roku 2018 boli takisto realizované školenia pre zamestnancov Národného inšpektorátu práce a inšpektorov práce, zamestnancov Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, konkrétne pre zamestnancov úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a takisto pre členov mimovládnych organizácií (7 školení, cca 140 osôb). V roku 2016 bola takisto novelizovaná „Metodická pomôcka k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov“, ktorej postupy boli takisto súčasťou jednotlivých školení. Účastníkmi školení boli aj zástupcovia mimovládnych organizácií, ktorí môžu prísť do kontaktu s potenciálnymi obeťami OSĽ medzi žiadateľmi o azyl. V predchádzajúcom období boli do harmonogramu školení zahrnutí takisto aj referenti špecialisti pre prácu s rómskymi komunitami a terénni sociálni pracovníci. V roku 2019 prebehli dve školenia regionálnych koordinátorov Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity v oblasti identifikácie OSĽ. Zároveň boli títo účastníci vyškolení ako školitelia v tejto oblasti za účelom budovania kapacít a ďalšieho rozširovania referenčného rámca. Na základe predchádzajúcich skúseností a školení pre rôzne cieľové skupiny z roku 2017, keď do programu školení boli zahrnutí aj zamestnanci zdravotníctva a Univerzitných nemocníc ako aj zamestnanci operačných stredísk záchranných zdravotných služieb, boli v roku 2018 pracovníci IC MV SR pozvaní prednášať pre zamestnancov Regionálnej komory Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek a prednášok o OSĽ sa zúčastnilo asi 130 zdravotných sestier. Od roku 2012 sa každoročne (2x ročne) realizujú vzdelávacie aktivity v oblasti identifikácie OSĽ pre diplomatov a zamestnancov MZVEZ SR v rámci ich atestačného vzdelávania. V roku 2018 bolo v rámci predvýjazdovej konzulárnej prípravy vykonané školenie k problematike súčinnosti orgánov SR pri pomoci obetiam OSĽ. Školenia sa zúčastnilo 24 zamestnancov rezortu pripravovaných na vyslanie na zastupiteľské úrady (ďalej ZÚ SR) v pozícii konzulov. Ďalších 34 zamestnancov rezortu absolvovalo školenie v rámci atestačného vzdelávania na zvýšenie diplomatickej hodnosti. Školenia napomáhajú k lepšej orientácii konzulárnych úradníkov v problematike pomoci obetiam OSĽ a k úspešnému zvládaniu konkrétnych prípadov v tejto oblasti. Predmetné školenia pokračovali aj v roku 2019.

175. V rámci spolupráce s úradom hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru (ďalej len “ÚHCP P PZ”) pri plnení úloh stanovených v Harmonograme vecného a časového plnenia úloh riaditeľa ÚHCP P PZ na rok 2018 preškolo IC MV SR pracovníkov jednotlivých riaditeľstiev hraničnej a cudzineckej polície, ktorí prichádzajú v rámci svojho služobného zaradenia do kontaktu s príslušníkmi tretích krajín, k identifikácii obetí OSĽ a

povinnosti informovať ich o možnostiach pomoci, ak by existovalo podozrenie, že sa stali obeťami, ako aj o postupoch, ktoré je potrebné realizovať v súvislosti s podozrením na výskyt obete obchodovania s ľuďmi uplatňovať.

176. IC MV SR v roku 2018 realizovalo kampaň „Dobré rady pred vycestovaním za prácou do zahraničia“ a bola zahájená spolupráca s letiskami v Bratislave, Košiciach a Poprade, ako aj spolupráca so štátnymi aj súkromnými dopravcami (Slovak Lines a.s., Železničná spoločnosť Slovensko, a. s., Zväz autobusovej dopravy), centrami EURES a RegioJet a.s. Formou letákov (distribovaných cca 16 000ks) v jednoduchom a zrozumiteľnom jazyku mali cestujúci možnosť oboznámiť sa so základnými informáciami o OSĽ, možnosťami pomoci pre obeť OSĽ kde nájdu aj užitočné rady pri hľadaní práce a pred vycestovaním do zahraničia, spolu s aktuálnymi kontaktmi na slovenské veľvyslanectvá a konzuláty v zahraničí, ako aj na Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. IC MV SR nadviazalo spolupráci aj so súkromným prepravcom RegioJet. V októbrom čísle časopisu Žltý, ktorý pripravuje a distribuuje spoločnosť RegioJet, bol pri príležitosti pripomenutia si Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi zverejnený preventívny článok k dobrým radám pred vycestovaním za prácou do zahraničia. Uvedený časopis sa nachádzal v každom autobuse a vlaku spoločnosti RegioJet, ako aj na pobočkách Student Agency. Októbrové číslo časopisu bolo vytlačené v náklade 63000 ks s dosahom na cca. 500 000 cestujúcich v SR, ako aj v Českej republike.

177. V rámci zvyšovania povedomia o problematike OSĽ bola v roku 2018 realizovaná celoslovenská billboardová kampaň (28 miest) zameraná na zvýšenie povedomia o existencii Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. MV SR uzatvorilo dohodu so spoločnosťou Slovak Telekom, a.s. o zriadení Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi - 0800 800 818, ktorá je primárne určená na poskytnutie preventívnych informácií pred vycestovaním do zahraničia, ako aj na nadviazanie prvého kontaktu s potenciálnou obeťou obchodovania s ľuďmi a na sprostredkovanie relevantnej pomoci (pre prípady volania zo zahraničia správny tvar: +421 800 800 818) už v roku 2008. Úlohou bezplatnej národnej linky je poskytnúť odborné poradenstvo a informácie v oblasti obchodovania s ľuďmi. Predmetná kampaň prebiehala aj v roku 2016 a bude prebiehať aj v roku 2019. V roku 2018 IC MV SR pripravilo aktualizovaný leták k samoidentifikácii obeť obchodovania s ľuďmi v šiestich jazykových mutáciách za účelom ich distribúcie medzi pracovníkov a cudzincov záchytných, pobytových a detenčných táborov, ako aj na miesta, kde takéto osoby prichádzajú do styku s úradmi – oddelenia cudzineckej polície jednotlivých riaditeľstiev hraničnej a cudzineckej polície.

178. IC MV SR takisto participovalo a autorsky pripravilo učebný materiál pre akreditovaný kurz príslušníkov Policajného zboru v rámci projektu Strednej odbornej školy Policajného zboru Bratislava na realizáciu národného projektu v rámci Fondu pre vnútornú bezpečnosť s názvom „Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v oblasti prevencie a identifikácie obchodovania s ľuďmi“, ako aj autorsky prispelo k výukovému materiálu v rámci projektu „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť

zraniteľné obeť trestných činov“ a k „Metodike postupu polície v špeciálnej výsluchovej miestnosti“.

179. Odbor prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR pravidelne realizuje širokú osvetu a vzdelávanie v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Pravidelne realizuje zážitkové konferencie na tému obchodovania s ľuďmi aj v rámci Národného projektu „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“. V roku 2019 boli zorganizované dve školenia a zážitkové konferencie v Košiciach so zameraním na deti z detských domovov, žiakov stredných škôl a deti a mládež z marginalizovaných skupín obyvateľstva. Boli vytvorené online dostupné preventívne nástroje so všetkými potrebnými kontaktmi a informáciami (www.novodobiotroci.sk , www.anjelistradni.sk).

180. Od ratifikácie Opčného protokolu nebola na Ústavný súd Slovenskej republiky podaná žiadna sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR. Slovenská republika neviduje žiadny trestný čin využívania detí v ozbrojených silách alebo ozbrojených konfliktoch a žiadne indície o účasti detí v ozbrojených konfliktoch sa v súvislosti so Slovenskou republikou neobjavili ani v správach OSN (UNHCRHR, UNICEF, UNHCR, IOM), Medzinárodného výboru červeného kríža a polmesiaca, v správach medzinárodných alebo národných mimovládnych organizácií, ani v správe slovenského Úradu komisárky pre deti.

181. Garancia dodržiavania ustanovení Opčného protokolu je daná splnením kumulatívnej podmienky dobrovoľnosti a dovŕšením 18. roku veku pre službu v slovenských ozbrojených silách (čl. 25 ods.2 Ústavy SR, Zákon o brannej povinnosti, Zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky). Sekundárnou garanciou, pokiaľ ide o ochranu detí pred ich účasťou v ozbrojených konfliktoch, je trestnosť konania, ktoré označujeme v právnom poriadku SR ako vojnové bezprávie, a je legislatívne upravené v §433 Trestného zákona. Trestný čin vojnového bezprávia je taktiež odkazom na článok 8 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu. Využívanie detí v ozbrojených silách je tu explicitne zakázané čl. 8 ods. 2 písm. b) XXVI a čl. 8 písm. e) VII. .

182. Vzhľadom na medzinárodné právne záruky , ako aj nulový výskyt tzv. detských vojakov na území SR, sa slovenská právna úprava odkazujúca na najkomplexnejšiu medzinárodnú právnu úpravu javí ako dostatočná garancia. Adekvátnosť tohto prístupu vyplýva z prepracovanosti medzinárodného systému. V Slovenskej republike ako členskom štáte NATO a EÚ, na území ktorej sa už vyše 70 rokov neodohral žiaden ozbrojený konflikt. Je náročné predstaviť si lepší jurisprudenčný a legislatívny základ pre národnú právnu úpravu, ktorá by sa svojou kvalitou mohla vyrovnáť Rímskemu štatútu, Ženevským konvenciam a iným medzinárodným dokumentom v tejto oblasti. Explicitná národná legislatíva venovaná deťom v ozbrojených silách je opodstatnená a charakteristická pre krajiny, ktoré neratifikovali Rímsky štatút, stoja mimo jurisdikcie multilaterálnych medzinárodných orgánov a sú známe preferenciou unilaterálnych postupov. Zároveň SR ako členská krajina EÚ je zmluvnou stranou dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 182 z roku 1999 o zákaze a o okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce. Tento vo svojom článku 1 zmluvným stranám ukladá povinnosť prijať okamžité a účinné opatrenia na zabezpečenie zákazu a odstránenie najhorších foriem detskej práce, pričom podľa článku 3 sa

za najhoršie formy detskej práce považuje aj nútený alebo povinný nábor detí s cieľom využívať ich v ozbrojených konfliktoch. V zmysle §7 Trestného zákona, ktorý upravuje pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv platí, že trestnosť činu sa posudzuje podľa slovenského Trestného zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Protiprávnosť a trestnosť konania, ktoré by bolo v rozpore so záväzkami podľa Opčného protokolu je tak plne v podmienkach SR legislatívne garantovaná.

183. Prijatím zákona č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb o zmene a doplnení niektorých zákonov sa naplnili mnohé medzinárodné záväzky. Týmto zákonom bola zavedená v SR priama trestná zodpovednosť vzťahujúca sa na právnické osoby, vrátane súkromných bezpečnostných služieb alebo spoločností. V §2 ods. 6 tohto zákona je trestnosť činu podľa tohto zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom a ktorou je Slovenská republika viazaná. Za trestné činy právnických osôb sa podľa §3 tohto zákona považuje o.i. obchodovanie s ľuďmi, ohrozovanie mravnej výchovy mládeže, legalizácia príjmu z trestnej činnosti, nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami, výroba, rozširovanie a prechovávanie detskej pornografie, ohrozovanie mravnosti. V prípade zapojenia detí do súkromných bezpečnostných služieb alebo vojenských spoločností by sa pôsobnosť zákona analogicky mala vzťahovať aj na tieto subjekty. V roku 2017 sa Slovenská republika pripojila k Deklarácii o bezpečných školách. Ide o politický dokument, ktorý vznikol ako reakcia na negatívny vplyv ozbrojených konfliktov na vzdelávací proces. Ochrana detí a ich práv je jednou z ľudskoprávných priorít SR, a preto sa aktívne zapája do súvisiacich debát na pôde hlavných orgánov OSN, podporuje aktivity predstaviteľa GT OSN pre deti v ozbrojených konfliktoch a plne sa hlási k plneniu rezolúcie BR OSN č.2225 (2015) týkajúcej sa detí a ozbrojených konfliktov.

184. V rámci výborov Národnej rady SR pôsobí aj Výbor na obranu a bezpečnosť, ktorý vykonáva kontrolu nad dodržiavaním zákonnosti činnosti Ministerstva obrany SR, ozbrojených síl SR, Ministerstva vnútra SR, Policajného zboru SR a Správy štátnych hmotných rezerv SR. Prerokúva návrhy, podnety a sťažnosti občanov a organizácií na ich činnosti, ako aj na činnosť orgánov civilnej ochrany, ktoré došli Národnej rade SR. Ak Výbor NR SR pre obranu a bezpečnosť zistí porušenie zákonnosti v ich činnosti, je oprávnený požiadať ministra obrany SR a ministra vnútra SR, aby bez meškania urobil nápravu.

185. Hoci odporúčania Rady Európy nemajú právne záväzný charakter, Slovenská republika ako členský štát Rady Európy a zmluvná strana príslušných ľudskoprávných dohovorov sa všetkými odporúčaniami reálne zaoberá a prihliada na ne pri tvorbe národnej legislatívy. IC MV SR pôsobí za Slovenskú republiku ako národný spravodajca voči Európskej komisii v zmysle čl. 19 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV, a pravidelne sa zúčastňuje stretnutí Neformálnej siete národných spravodajcov alebo obdobného mechanizmu (NREM) pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Takisto spolupracujeme s Výborom

zmluvných strán Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (2005) a monitorovacím mechanizmom Skupiny expertov na boj proti obchodovaniu s ľuďmi (tzv. GRETA).

186. MŠVVaŠ SR spolupracuje s Radou Európy pri implementácii odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy v oblasti mládeže. V tomto procese sa zameriavame aj na implementáciu Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy o prístupe mladých ľudí k právam a Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy o podpore mladých utečencov pri prechode do dospelosti. Navyiac, zástupca MŠVVaŠ SR je členom monitorovacej skupiny RE, ktorá hodnotí implementáciu Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy o prístupe mladých ľudí zo znevýhodnených oblastí k sociálnym právam. V neposlednom rade, SR pokračuje v realizácii kampane Rady Európy „Bez nenávisti“ aj po jej oficiálnom skončení. Hlavným cieľom kampane bolo zvýšiť angažovanosť a povedomie mladých ľudí v oblasti boja proti nenávistnému vyjadrovaniu na internete, ktoré sa v posledných rokoch rozmáha, a tiež vybaviť mladých ľudí a mládežnícke organizácie kompetenciami, ktoré sú potrebné na rozpoznanie takýchto porušení ľudských práv.

Obyvateľstvo s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky podľa národností

Bývajúce obyvateľstvo národnosť	2019*		2011		2001		1991	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
spolu	5 457 873	100,0	5 397 036	100,0	5 379 455	100,0	5 274 335	100,0
slovenská	4 455 612	81,6	4 352 775	80,7	4 614 854	85,8	4 519 328	85,7
maďarská	450 122	8,2	458 467	8,5	520 528	9,7	567 296	10,8
rómska	112 702	2,1	105 738	2,0	89 920	1,7	75 802	1,4
česká	37 653	0,7	30 367	0,6	44 620	0,8	52 884	1,0
rusínska	29 701	0,5	33 482	0,6	24 201	0,4	17 197	0,3
ukrajinská	11 025	0,2	7 430	0,1	10 814	0,2	13 281	0,3
nemecká	7 632	0,1	4 690	0,1	5 405	0,1	5 414	0,1
poľská	6 970	0,1	3 084	0,1	2 602	0,0	2 659	0,1
chorvátska	x	X	1 022	0,0	890	0,0	x	x
srbská	x	X	698	0,0	434	0,0	x	x
ruská	3 294	0,1	1 997	0,0	1 590	0,0	1 389	0,0
židovská	597	0,0	631	0,0	218	0,0	134	0,0
moravská	2 940	0,1	3 286	0,1	2 348	0,0	6 037	0,1
bulharská	2 692	0,0	1 051	0,0	1 179	0,0	1 400	0,0
ostatné	11 142	0,2	9 825	0,2	5 350	0,1	2 732	0,1
iná a nezistená	325 791	6,0	382 493	7,0	54 502	1,0	8 782	0,2

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 1991, 2001, 2011, v roku 2019 – Bilancia obyvateľstva podľa národnosti

Návrat, premiestnenie dieťaťa z cudziny na územie SR

Rok	Návrat dieťaťa	Premiestnenie dieťaťa	Spolu všetkých detí	Nárast v % v porovnaní s rokom 2005
2007	16	20	36	+ 24%
2008	21	25	46	+58%
2009	23	24	47	+62%
2010	25	30	55	+89%
2011	20	13	33	+13%
2012	15	21	36	+24%
2013	16	13	29	+2,8 %
2014	0	4	4	-67,2 %
2015	3	2	5	-64,4 %
2016	5	2	7	-58,8 %
2017	5	2	7	-58,8 %
2018	2	3	5	-64,4%
2019	6	3	9	-35,71%

Deti mimo vlastnej rodiny v Slovenskej republike

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
celkový počet detí		1 066 036	1 061 180	1 058 300	1 059 438	1 052 870	1 175 252	1 071 494
z toho deti mimo vlastnej rodiny	absolútne číslo	14 100	14 050	14 150	14 084	13 784	13 927	13 788
	%	1,32	1,32	1,34	1,33	1,31	1,19	1,29

Počty detí v rôznych formách starostlivosti o deti

počet detí / rok		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
celkový počet detí mimo vlastnej rodiny		14 100		14 050		14 150		14 084		13 784		13 927		13 788	
z toho	deti v náhradných rodinách*	8 583	60,87 %	8 743	62,22 %	8 902	62,91 %	8 799	62,48 %	8 739	63,4 %	8 640	62,04 %	8 695	63,06
	deti v profesionálnych rodinách DeD	1 394	9,89 %	1 480	10,53 %	1 453	10,27 %	1 468	10,42 %	1 373	9,96 %	1 310	9,40 %	1 370	9,94
	deti v skupinách zariadení**	4 123	29,24 %	3 827	27,24 %	3 795	26,82 %	3 817	27,1 %	3 672	26,64 %	3 977	28,56 %	3 723	27

. * pestúnska starostlivosť, formálna starostlivosť príbuzných, náhradná osobná starostlivosť a poručníctvo

** detský domov, domov sociálnych služieb a reedukačné zariadenie

Počet detí zverených do jednotlivých foriem rodinnej starostlivosti a do predosvojiteľskej starostlivosti

Rok	Počet detí zverených do NRS v priebehu roka				
	Osvojenie		Pestúnska starostlivosť	formálna starostlivosť príbuzných*	Poručníctvo
	SLOVENSKEJ REPUBLIKY	do cudziny			
2013	153	20	202	1027	166
2014	144	7	172	931	169
2015	176	7	143	948	165
2016	124	6	94	765	168
2017	196	3	64	1033	13
2018	201	7	67	930	156
2019	213	10	62	673	165

*Náhradná osobná starostlivosť

Počet profesionálnych rodičov v štátnych a neštátnych detských domovoch a počet detí v profesionálnych rodinách.

počet detí/rok		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
celkový počet detí		4798	100%	4720	100%	4622	100%	4744	100%	4583	100%	4747	100%	4898	100%
Z toho	v profesionálnych rodinách	1394	29,05 %	1480	31,35 %	1453	31,44 %	1468	30,94 %	1373	29,95 %	1310	27,59 %	1370	27,97 %
	v samostatných skupinách	2487	51,83 %	2399	50,82 %	2337	50,52 %	2441	51,45 %	2421	52,82 %	2647	55,76 %	2862	58,43 %
	v iných skupinách	911	19,11 %	842	17,84 %	832	18,00 %	835	17,60 %	781	17,04 %	790	16,64 %	666	13,6 %

Prehľad počtu štátnych a neštátnych DeD

Rok	Štátne detské domovy			Neštátne detské domovy	detské domovy spolu
	celkom	Domov detí	Centrum detí		
2013	65	12	53	20	85
2014	66	16	50	23	89
2015	65	22	43	25	90
2016	66	25	41	24	90
2017	67	26	41	23	90
2018	68	29	39	22	90
2019	68	x	x	33	101

Počet prípadov ktorými sa zaoberali orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa v hodnotenom období

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet evidovaných detí	690	424	302	714	974	1259	1267

	Počet prípadov riešených v roku orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately		Z toho počet riešených prípadov sociálnej kurately detí
	rodiny	deti	
2013	78049	109503	25930
2014	59172	87560	14205
2015	52363	70079	15182
2016	49618	69102	15179
2017	51605	72929	15469
2018	49699	72152	15521
2019	49825	74560	14717

Zdroj : MPSVR SR , Ročné výkazy, UPSVaR

Vybrané ukazovatele výkonu sociálnej kurately pre deti

	Účasť na trestnom konaní proti mladistvým	Kontakt s mlad. vo výkone trestu/väzby (počet prípadov)	Správy podané orgánom činným v trestnom konaní	Opatrovník v trestnom konaní	Pomoc v prípadoch inej trestnej činnosti	Pomoc v prípadoch poruchy správania	Pomoc v súvislosti s drogovou a inou závislosťou	Pomoc obetiam trestných činov/svedkom trestných činov
2013	4767	174	7594	1407	1653	1425	381	348/523
2014	1 285	74	4 074	1 285	183	1 303	198	246/447
2015	1918	30	2964	1662	710	1523	210	258/554
2016	1879	55	2581	1991	700	1672	203	306/668
2017	1984	72	3277	2599	549	1561	223	349/789
2018	2071	82	3582	3059	626	1628	203	337/888
2019	2497	54	4040	2029	659	617	79	163/451

Zdroj : MPSVR SR, Ročné výkazy, UPSVaR

II. Štatistické informácie, ktoré sa majú poskytnúť v správe

A. Všeobecné opatrenia vykonávania (články 4, 42 a 44, ods. 6)

Rodinné a/alebo detské prídavky, systémy účelových peňažných transferov; Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa

	Celkový počet poberateľov						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	763	836	714	673	812	799	840
Príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	452	463	494	474	488	535	575
Opakovaný príspevok dieťaťu	8 174	8 293	8 343	8 202	8 072	8 126	9 660
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	1 201	1 199	1 214	1 212	1 168	1 151	2 287
Odmena pestúna	230	184	146	103	67	35	23
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	57	54	50	53	55	56	72

	Vyplatená suma v EUR						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	318 686	400 205	357 500	336 500	406 473	416 559	438 166
Príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	368 832	425 133	456 534	436 243	450 748	486 974	553 213
Opakovaný príspevok dieťaťu	9 738 602	9 937 360	9 915 359	9 739 700	9 928 448	10 498 531	17 12 136
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	2 654 834	2 663 184	2 683 684	2 483 591	259 865	2 577 955	4 177 06623
Odmena pestúna	152 201	119 577	92 044	63 325	41 394	20 792	10 064
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	55 736	49 785	50 151	51 748	53 332	58 958	59 777

* uvedené v eur

Dávky štátnej sociálnej podpory Prídavok na dieťa

	Prídavok na dieťa						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Priemerný mesačný počet poberateľov	677 328	668 393	659 524	653 218	650 649	649 300	652 176
Priemerný mesačný počet detí	1 134 431	1 116 955	1 100 593	1 089 750	1 085 960	1 084 156	1 090 405
Celková vyplatená suma finančných prostriedkov	318 449 123	319 006214	315 364 948	312 926339	311 437 596	313 071 926	322 810 532

Príplatok k prídavku na dieťa

	Príplatok k prídavku na dieťa						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Priemerný mesačný počet poberateľov	3 075	2 797	2 610	2 295	2 060	1 882	1 682

Príspevok na starostlivosť o dieťa

	Priemerný mesačný počet poberateľov						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Príspevok na starostlivosť o dieťa	1 808	1 949	2 006	2 946	3 374	3 465	3 325

	Suma vyplatených finančných prostriedkov						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Príspevok na starostlivosť o dieťa	5 251 752	5 502 189	5 539 143	9 727 313	11 367 568	11 688 550	10 749 874

Rodičovský príspevok

	Rodičovský príspevok						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Priemerný mesačný počet poberateľov	142 904	143 181	142 391	141 065	140 714	139 545	138 706
Vyplatená suma	349 466 368	356 000 893	355 280 174	352 444 107	361 298 668	368 688 188	366 620 368

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet detí poistených vo VŠZP od 0 do 18 rokov (k 31.12.)	569803	565735	558579	555565	548262	531490
Celkové náklady VŠZP na poskytovanie zdravotnej starostlivosti deťom od 0 do 18 rokov	224 785 823 €	230 904 517 €	236 240 954 €	246 483 193 €	240 173 592 €	252 146 362 €
Počet kapítovaných detí VLDD od 0 do 18 rokov	562521	558334	549174	544157	535184	518821
Celkové náklady na poskytovanie všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti deťom od 0 do 18 rokov	31 675 187 €	33 709 245 €	34 692 263 €	37 897 595 €	38 323 628 €	39 290 476 €
Zdroj: VŠZP						

Štatistické údaje	vo veku 0 až 18 rokov v preventívnych prehliadkach					
o počte detí a mladistvých, ktorým sa poskytovala všeobecná ambulantná zdravotná starostlivosť (v zdravotníckom zaradení a v domácnosti)	r. 2013	r. 2014	r. 2015	r. 2016	r. 2017	r. 2018
spolu	909 080	914 117	905 365	911 981	904 470	902 751
muži	469 914	470 538	465 209	470 129	464 849	464 580
ženy	439 166	443 579	440 156	441 852	439 621	438 171

Zdroj: NCZI, Ročný výkaz A (MZ SR) 5-01 o činnosti všeobecnej ambulancie pre deti a dorast, modul 3102 Činnosť

Štatistické údaje	r. 2013	r. 2018
Počet pediatrov, ktorí poskytujú všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť deťom a dorastu	991,66	893,27

Zdroj: NCZI, Štatistická ročenka

C. Všeobecné princípy (články 2, 3, 6 a 12)

1. Právo na život, zachovanie života a rozvoj dieťaťa (článok 6)

Počet úmrtí osôb vo veku do 18 rokov v dôsledku dopravných a iných nehôd

Evidencia nehôd v informačnom systéme Dopravné nehody (ďalej len „ISDN“) štatisticky sleduje usmrtené osoby deti, v dôsledku dopravnej nehody (t. j. len cestné dopravné nehody), ako osoby do 15 rokov fyzického veku. ISDN neeviduje iné druhy nehôd ako cestné dopravné nehody.

Nasledujúce údaje poukazujú, že počet usmrtení detí do 15 rokov má relatívne vyrovnanú úroveň. Najčastejšie boli tieto nehody zaznamenané u maloletých spolujazdcov, potom nasledovali chodci a následne cyklisti, ktorých počet v sledovaných rokoch nepresiahol počet 1 v danom roku.

	Počet usmrtených detí (do 15 rokov veku)				
	celkom	z toho			
		cyklisti	chodci	spolujazdci	iné
2013	5	1	3	1	0
2014	7	1	2	4	0
2015	8	0	4	4	0
2016	7	0	2	5	0
2017	7	1	0	6	0
2018	6	1	3	2	0
2019	2	0	2	0	0

Počet úmrtí v dôsledku trestných činov a iných foriem násilia a z dôvodu samovraždy

Počet úmrtí detí a mladistvých do 18 rokov mal v sledovanom období klesajúci trend a v roku 2018 to bol druhý najnižší počet spôsobených smrtí a samovrážd v uvedenom období.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spôsobená smrť	4	3	1	4	1	2	5
samovraždy	1	1	0	2	2	0	1

D. Občianske práva a slobody (články 7, 8, 13-17, 28, ods. 2, 37 písm. (a) a

39) Štatistické údaje o počte knižníc dostupných pre deti

knižnice			
rok	počet používateľov do 15 rokov*		
	verejné knižnice	vedecké knižnice	špeciálne knižnice
2013	162 608	6	11 156
2014	160 000	9	10 650
2015	160 117	17	10 021
2016	153 835	27	10 579
2017	155 641	13	11 555
2018	152 112	7	12 150

E. Rodinné prostredie a náhradná

starostlivosť Podpora rodiny

Ostatné príspevky na podporu rodiny

	Celkový počet poberateľov						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Príspevok pri narodení dieťaťa	57 667	50 388	51 884	54 772	54 852	54 674	53 921
Príplatok k príspevku pri narodení	52 806	10 162	x	x	x	x	x
Zvýšený príspevok pri narodení	772	627	621	644	611	678	622
Príspevok rodičom, ktorým sa narodili 3 a viac detí alebo opakovane dvojčatá	141	139	133	133	124	121	107

	Suma vyplatených finančných prostriedkov						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Príspevok pri narodení dieťaťa	8 974 308	42 078 554	41 465 512	43 879 512	43 997 039	44 011 206	43 386 774
Príplatok k príspevku pri narodení	36 330 657	6 983 019	x	x	x	x	x
Príspevok rodičom, ktorým sa narodili 3 a viac detí alebo opakovane dvojčatá	41 186	46 502	47 786	45 468	42 598	41 606	36 750

Náhradné výživné

	Priemerný mesačný počet poberateľov						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Náhradné výživné	9 443	9 541	8 946	7 923	6 935	5 780	4 879
-neplatené výživné	8 792	8 922	8 365	7 374	6 430	5 325	4 439
-sirotsky dôchodok	652	618	580	549	504	455	440

	Suma vyplatených finančných prostriedkov						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Náhradné výživné	9 166 157	9 529 601	9 054 411	8 076 090	7 136 028	6 109 637	4 915 532
-neplatené výživné	8 954 235	9 194 961	8 730 349	7 774 584	6 858 945	5 845 171	4 649 010
-sirotsky dôchodok	343 707	337 987	324 062	301 506	277 082	264 466	266 522

Prehľad dávky v hmotnej núdzi (DHN) a príspevkov k dávke (Pkd), dotácií za obdobie od 2013 – 2018 (uvádzané sú priemerné počty detí a poberateľov)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	počet poberateľov	184 886	162 904	128 040	105 590	87 727	72 024	63 244
DHN a Pkd	FP v €	270 576 397	245 903 547	213 685 797	183 004 863	154 499 735	126 251 149	104 952 762
dotácia na	počet detí	90 734	87 481	80 543	71 576	63 393	53 554	228 817
stravu	FP v €	12 397 078	11 888 398	10 767 728	9 453 614	8 307 375	6 928 630	63 355 686
dotácia na	počet detí	82 822	79 243	73 151	64 443	56 998	48 422	59 685
školské potreby	FP v €	2 729 775	2 640 447	2 407 408	2 126 364	1 859 528	1 598 212	1 334 026

Štruktúra poberateľov DHN a Pkd

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Jednotlivec	115 941	100 477	75 247	60 347	49 200	40 623	34 868
Jednotlivec s 1 – 4 deťmi	20 283	18 688	15 725	13 351	11 139	9 119	8 084
jednotlivec s viac ako 4 deťmi	411	418	408	371	339	304	302
Dvojica	13 557	11 734	9 851	8 337	7 137	6 047	5 244
dvojica s 1 – 4 deťmi	29 366	26 515	22 232	18 886	16 005	13 063	11 677
dvojica s viac ako 4 deťmi	5 328	5 058	4 613	4 298	3 912	3 368	3 069

Detské domovy

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, ako zriaďovateľ detských domovov (od 1.7.2011) eviduje k 31.12.2018 celkovo 94 detských domovov s kapacitou 4 969 miest, v ktorých bolo umiestnených 4 495 maloletých detí do 18 roku veku života a 252 mladých dospelých nad 18 rokov veku života. Kapacita detských domovov sa od roku 2013 zvýšila o 100 miest – t.j. cca o 2%. Nakoľko každoročne stúpa počet detí umiestnených v detských domovoch osciluje naplnenosť kapacity na úrovni 96%.

Priemerná dĺžka pobytu dieťaťa v detskom domove v sledovanom období klesala a k 31.12.2013 bola priemerná dĺžka pobytu 4,58 roka (ku koncu r. 2018 to bolo 3,72 roka).

Počet a kapacita detských domovov .

Rok	Počet DeD (spolu)	Kapacita	Počet + Počet		Naplnenosť kapacity DeD	Dĺžka pobytu detí v DeD (v rokoch)
			detí	ml.dospelých		
2013	85	4868	4355	443	98,56%	4,58
2014	89	4963	4303	417	95,1%	4,21
2015	90	4756	4288	334	97,18%	4,15
2016	90	4981	4406	338	95,24%	4,23
2017	90	4852	4314	269	94,45%	4,05
2018	90	4969	4495	252	95,53%	3,72
2019	101	5252	4648	250	93,26%	3,61

Počet maloletých detí a počet zamestnancov v DeD

Rok	Počet umiestnených detí				Počet zamestnancov	Podiel detí na 1 zamestnanca
	v PR	v SS	v ŠSS	Spolu detí		
2013	1394	2729	675	4798	3934	1,21
2014	1480	2628	612	4720	3926	1,20
2015	1453	2530	639	4622	3909	1,18
2016	1468	2636	640	4744	3932	1,20
2017	1373	2594	616	4583	3939	1,16
2018	1310	2810	627	4747	4009	1,18
2019	1370	2862	666	4898	4651	1,05

Podľa údajov uvedených v tabuľke č. 3 sa pomerne významne mení štruktúra zamestnancov – počet pedagogických a iných zamestnancov na skupinách je síce stabilizovaný, ale mierne klesol počet profesionálnych rodičov (oproti roku 2013 takmer o 54) a taktiež stúpa počet zamestnancov priameho kontaktu. Na druhej strane klesol počet riadiacich a prevádzkových pracovníkov - (oproti roku 2013 pokles takmer o viac ako 65).

Počet a štruktúra zamestnancov

		Celkový počet v roku						
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový počet zamestnancov		3934	3926	3909	3932	3939	4009	4651
v tom	Pracovníci priameho kontaktu (1)	2871	2867	2864	2890	2904	2995	3077
	Z toho							
	Profesionáln i rodičia	729	752	739	719	701	675	702
	Odborní zamestnanci (2)	547	561	558	560	564	563	949
	Riadiaci a prevádzkoví zamestnanci (3)	516	498	487	482	471	451	625

Legenda: (1) vychovávatelia, ďalší zamestnanci na skupinách, zdravotníci zamestnanci; (2) psychológovia, špeciálni a liečební pedagógovia, sociálni pracovníci; (3) administratívno-hospodárski pracovníci, prevádzkoví pracovníci, riaditelia, iní

Regionálne sa počet a kapacita detských domovov a detí v nich umiestnených líši podľa aktuálnych potrieb jednotlivých krajov. Nakoľko štatistické zisťovania podľa regiónov sledujú počty detí a mladých dospelých spoločne, uvádzame ich v sumárnom vyjadrení. Obdobne je regionálnymi potrebami ovplyvnený i počet zamestnancov.

Regionálne údaje o počte detí a mladých dospelých, kapacity a zamestnancoch DeD

Kraj	2013				2014				2015			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
BB	15	762	788	584	17	823	819	624	17	788	793	622
BA	8	344	338	315	8	360	329	310	11	375	349	313
KE	14	1085	1051	865	16	1100	1057	866	16	1058	1091	871
NR	10	551	545	480	10	551	520	463	10	476	495	457
PO	11	674	685	530	11	677	633	519	11	694	648	536
TN	8	410	390	334	8	409	393	331	8	411	339	322
TT	10	485	444	389	10	495	444	386	10	417	435	375
ZA	9	557	557	437	9	548	525	427	8	537	472	413
SPOLU	85	4868	4798	3934	89	4963	4720	3926	90	4756	4622	3909

Regionálne údaje o počte, kapacite a zamestnancoch DeD

Kraj	2016				2017				2018				2019			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
BB	16	817	806	626	16	817	769	632	16	826	765	638	19	747	815	728
BA	9	402	356	313	8	398	360	318	8	397	337	306	10	454	381	379
KE	15	1090	1130	864	16	1118	1115	891	16	1167	1141	922	19	1281	1189	1058
NR	10	549	498	453	11	480	494	442	11	403	514	444	12	456	531	497
PO	13	725	663	575	12	972	563	557	12	708	732	595	12	818	712	708
TN	8	408	354	321	8	377	331	317	7	392	350	311	8	440	363	372
TT	10	452	446	372	10	493	415	366	10	489	414	363	10	487	422	403
ZA	9	538	491	408	9	497	446	416	10	587	494	430	12	569	485	506
SPOLU	90	4981	4744	3932	90	4852	4583	3939	90	4969	4747	4009	101	5252	4898	4651

Legenda : 1. Počet DeD; 2. Kapacita; 3. Počet umiestnených detí; 4. Počet zamestnancov

Počet detí a mladých dospelých mimo vlastnej rodiny

Počet detí	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový počet detí	1 066 036	1 061 180	1 058 300	1 059 438	1 052 870	1 175 252	1 071 494
PS/P/NOS	8 583	8 743	8 902	8 799	8 739	8 640	8 695
ÚS/OV	4 424	4 411	4 195	3 916	3 659	3 546	3 412

Počet a percento detí opätovne spojených s rodičmi po umiestnení

Počet detí, ktorým bolo v roku 2018 ukončené poskytovanie starostlivosti v detských domovoch predstavoval 1169 detí, čo je oproti roku 2013 minimálny pokles o 2%. V sledovanom období stúpol počet ukončení poskytovania starostlivosti z dôvodu návratu detí do ich pôvodnej rodiny - o 45 detí, čo znamená nárast o 8 %. Oproti minulému sledovanému obdobiu klesol počet detí, ktoré odchádzajú z detských domovov z dôvodu dosiahnutia plnoletosti. Umiestňovanie detí do rôznych foriem náhradných rodín je v sledovanom období klesajúce. Stúpol počet premiestnení do iného zariadenia. Ukončenie poskytovania starostlivosti z „iného“ dôvodu (najmä repatriácia, zabezpečenie spojenia maloletého bez sprievodu s rodičmi, uplynutie doby, na ktorú bolo uložené výchovné opatrenie, uplynutie doby predbežného opatrenia apod.), kde od roku 2013 malo stúpajúci trend, avšak v roku 2018 kleslo na 56 detí.

Ukončenie poskytovania starostlivosti v detských domovoch

	Počet detí spolu	z dôvodu							
		plnoletosť	sanácia rodiny	zverenia do				premiestnení a do iného zariadenia	z iného dôvodu
				NOS	PS	POS	poručníkov		
v r. 2013	1147	448	278	83	108	116	1	70	43
v r. 2014	1183	434	292	77	121	100	10	89	60
v r. 2015	1115	482	230	54	91	106	3	75	74
v r. 2016	1021	392	273	66	67	91	6	55	71
v r. 2017	1246	431	316	113	53	120	2	134	77
v r. 2018	1169	378	323	93	74	79	11	155	56
v r. 2019	1361	330	427	129	60	109	4	88	181

Počet maloletých bez sprievodu za roky 2013 – 2019

MBS	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet nájdených MBS	72	22	34	44	44	27	82

Zneužívanie a zanedbávanie (článok 19), vrátane telesného a duševného zotavenia a sociálnej reintegrácie (článok 39)

Z hľadiska vekového zloženia detí, na ktorých bolo spáchané násilie, boli obeťami prevažne deti od 6 do 15 rokov veku. V rámci pomoci obetiam násillia bolo poskytnuté psychologické poradenstvo a psychologická pomoc pri sanácii biologickej rodiny.

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným

V roku 2013		I. r.	Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Spolu	
a		b	1	2	3	4	5	6	
Počet evidovaných detí	počet chlapcov	1	185	61	36	20	5	307	
	počet dievčat	2	136	67	163	10	7	383	
	spolu	3	321	128	199	30	12	690	
	v tom	do 6r. CH	4	61	11	8	5	2	87
		do 6r. D	5	37	10	7	2	0	56
		do 15 r. CH	6	101	37	23	9	2	172
		do 15 r. D	7	72	39	92	6	4	213
		do 18 r. CH	8	24	12	4	6	1	47
do 18 r. D	9	26	19	65	2	3	115		
počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	10	48	19	25	0	0	92	
	z toho dievčat	11	22	13	25	0	0	60	
Deti, ktorým bol orgán ustanovený za opatrovníka		12	58	12	40	0	0	110	
Vybrané formy poskytnutej pomoci	Ambulantná starostlivosť	13	23	9	26	2	0	60	
	Pobytová starostlivosť	14	25	5	16	2	0	46	

	Z toho	zariadenia	15	25	5	16	0	0	46
		Z toho krízové stredisko	16	x	x	x	x	x	12
	Náhradná rodinná starostlivosť	17	x	x	x	x	x	12	

Zdroj : MPSVR SR , Ročné výkazy, UPSVaR

V roku 2014		I. r.	Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Spolu	
a		b	1	2	3	4	5	6	
Počet evidovaných detí	počet chlapcov	1	124	31	18	8	2	183	
	počet dievčat	2	93	39	101	4	4	241	
	spolu	3	217	70	119	12	6	424	
	v tom	do 6r. CH	4	35	5	4	1	0	45
		do 6r. D	5	34	8	6	0	0	48
		do 15 r.CH	6	74	24	11	7	0	116
		do 15 r.D	7	40	18	53	3	3	117
		do 18 r.CH	8	16	2	3	0	2	23
do 18 r. D	9	18	13	42	1	1	75		
počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	10	29	6	14	0	0	49	
	z toho dievčat	11	13	3	13	0	0	29	
Deti, ktorým bol orgán ustanovený za opatrovníka		12	34	14	17	1	2	68	
Vybrané formy poskytnutej pomoci	Ambulantná starostlivosť	13	20	1	11	4	1	37	
	Pobytová starostlivosť	14	21	6	12	1	1	41	
	Z toho krízové stredisko	15	10	3	8	1	1	23	
	Náhradná rodinná starostlivosť	16	x	x	x	x	x	1	

V roku 2015		I. r.	Fyzické týranie	Z toho nových	Psychické týranie	Z toho nových	Sexuálne zneužívanie	Z toho nových	Šikanovanie	Z toho nových	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Z toho nových	Zanedbávanie (syndróm CAN)	Z toho nových	Spolu	
a		b														
Počet evidovaných detí	počet chlapcov	1	66	43	16	11	19	7	3	3	0	0	24	23	128	
	počet dievčat	2	61	47	13	8	69	58	3	2	3	2	25	24	174	
	spolu	3	127	90	29	19	88	65	6	5	3	2	49	47	302	
	v tom	do 6r. CH	4	20	16	1	1	1	0	0	0	0	0	13	13	35
		do 6r. D	5	14	12	2	1	4	4	0	0	0	0	8	8	28
		do 15 r. CH	6	37	21	10	7	12	3	3	3	0	0	9	8	71
		do 15 r. D	7	35	26	3	1	34	29	0	0	0	0	13	13	85
do 18 r. CH		8	9	6	5	3	6	4	0	0	0	0	2	2	22	
do 18 r. D	9	12	9	8	6	31	25	3	2	3	2	4	3	61		
počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	10	17	12	1	1	4	4	0	0	1	1	5	5	28	
	z toho dievčat	11	9	6	1	1	4	4	0	0	1	1	2	2	17	
Počet návrhov orgánu na vydanie PO (z.r. 3)		12	6	6	3	3	1	1	0	0	0	0	6	6	16	
Deti, ktorým bol orgán ustanovený za opatrovníka		13	19	8	5	1	6	3	0	0	1	1	2	2	33	
Vybrané formy poskytnutej pomoci	Ambulantná starostlivosť	14	14	13	6	6	2	2	0	0	1	1	20	20	43	
	Pobytová starostlivosť	15	16	13	5	5	3	1	0	0	2	1	6	6	32	
	Z toho krízové stredisko	16	6	6	4	4	1	0		0	2	1	3	3	16	
	Náhradná rodinná starostlivosť	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

V roku 2016		I. r.	Fyzické týranie	Z toho nových	Psychické týranie	Z toho nových	Sexuálne zneužívanie	Z toho nových	Šikanovanie	Z toho nových	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Z toho nových	Zanedbávanie (syndróm CAN)	Z toho nových	Spolu	
a		b														
Počet evidovaných detí	počet chlapcov	1	44	40	11	9	11	10	2	2	2	2	286	259	356	
	počet dievčat	2	44	40	30	25	49	42	0	0	2	2	233	207	358	
	spolu	3	88	80	41	34	60	52	2	2	4	4	519	466	714	
	v tom	do 6r. CH	4	7	7	1	1	2	2	0	0	0	0	113	101	123
		do 6r. D	5	10	9	6	5	3	2	0	0	0	0	88	78	107
		do 15 r. CH	6	26	23	6	5	4	3	2	2	1	1	138	125	177
		do 15 r. D	7	24	23	14	12	27	22	0	0	2	2	114	102	181
		do 18 r. CH	8	11	10	4	3	5	5	0	0	1	1	35	33	56
do 18 r. D	9	10	8	10	8	19	18	0	0	0	0	31	27	70		
počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	10	9	9	7	7	2	2	0	0	0	0	9	9	27	
	z toho dievčat	11	2	2	4	4	2	2	0	0	0	0	3	3	11	
Počet návrhov orgánu na vydanie PO (z.r. 3)		12	3	3	0	0	1	1	0	0	4	4	5	5	13	
Deti, ktorým bol orgán ustanovený za opatrovníka		13	10	8	14	10	5	2	0	0	3	3	16	11	48	
Vybrané formy poskytnutej pomoci	Ambulantná starostlivosť	14	4	4	7	7	7	7	1	1	4	4	0	0	23	
	Pobytová starostlivosť	15	24	23	6	6	6	6	1	1	0	0	48	43	85	
	Z toho krízové stredisko	16	16	16	0	0	4	4	0	0	0	0	17	13	37	
	Náhradná rodinná starostlivosť	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

V roku 2017		I. r.	Fyzické týranie	Z toho nových	Psychické týranie	Z toho nových	Sexuálne zneužívanie	Z toho nových	Šikanovanie	Z toho nových	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Z toho nových	Zanedbávanie (syndróm CAN)	Z toho nových	Spolu	
a		b														
Počet evidovaných detí	počet chlapcov	1	70	55	14	11	28	27	2	2	1	1	391	315	506	
	počet dievčat	2	49	35	19	17	85	78	1	1	1	1	313	240	468	
	spolu	3	119	90	33	28	113	105	3	3	2	2	704	555	974	
	v tom	do 6r. CH	4	24	20	2	2	1	1	1	1	0	0	145	122	173
		do 6r. D	5	12	9	2	2	6	5	0	0	0	0	95	75	115
		do 15 r. CH	6	33	25	10	7	19	18	1	1	0	0	187	145	250
		do 15 r. D	7	22	16	10	8	37	35	1	1	1	1	168	126	239
do 18 r. CH		8	13	10	2	2	8	8	0	0	1	1	59	48	83	
do 18 r. D	9	15	10	7	7	42	38	0	0	0	0	50	39	114		
počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	10	6	5	7	7	11	11	0	0	0	0	12	10	36	
	z toho dievčat	11	3	2	5	5	10	10	0	0	0	0	6	5	24	
Počet návrhov orgánu na vydanie PO (z.r. 3)		12	7	5	0	0	3	3	0	0	0	0	5	5	15	
Deti, ktorým bol orgán ustanovený za opatrovníka		13	17	12	12	11	14	14	0	0	0	0	10	8	53	
Vybrané formy poskytnutej pomoci	Ambulantná starostlivosť	14	5	5	9	9	18	18	0	0	1	1	5	5	38	
	Pobytová starostlivosť	15	15	10	2	2	9	9	0	0	0	0	50	39	76	
	Z toho krízové stredisko	16	2	2	0	0	6	6	0	0	0	0	20	13	28	
	Náhradná rodinná starostlivosť	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	

V roku 2018		I. r.	Fyzické týranie	Z toho nových	Psychické týranie	Z toho nových	Sexuálne zneužívanie	Z toho nových	Šikanovanie	Z toho nových	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Z toho nových	Zanedbávanie (syndróm CAN)	Z toho nových	Spolu	
a		b														
Počet evidovaných detí	počet chlapcov	1	65	53	10	8	91	83	10	8	3	3	440	357	619	
	počet dievčat	2	59	50	18	18	127	111	0	0	6	5	430	348	640	
	spolu	3	124	103	28	26	218	194	10	9	9	8	870	705	1259	
	v tom	do 6r. CH	4	25	21	3	2	9	9	1	1	0	0	168	141	206
		do 6r. D	5	12	11	0	0	4	3	0	0	0	0	148	117	164
		do 15 r. CH	6	37	30	4	3	45	40	5	5	1	1	203	162	295
		do 15 r. D	7	32	27	8	8	56	52	0	0	4	3	219	177	319
		do 18 r. CH	8	3	2	3	3	37	34	4	3	2	2	69	54	118
do 18 r. D		9	15	12	10	10	67	56	0	0	2	2	63	54	157	
počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	10	26	25	5	5	87	86	2	1	0	0	19	19	139	
	z toho dievčat	11	14	14	5	5	36	36	0	0	0	0	12	12	67	
Počet návrhov orgánu na vydanie PO (z.r. 3)		12	6	5	0	0	4	4	0	0	0	0	4	4	14	
Deti, ktorým bol orgán ustanovený za opatrovníka		13	14	10	7	6	31	24	0	0	1	1	31	26	84	
Vybrané formy poskytnutej pomoci	Ambulantná starostlivosť	14	4	4	5	5	15	14	0	0	0	0	2	2	26	
	Pobytová starostlivosť	15	17	14	1	1	15	14	1	1	1	1	107	79	142	
	Z toho krízové stredisko	16	5	3	0	0	4	4	0	0	0	0	13	7	22	
	Náhradná rodinná starostlivosť	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	4	

V roku 2019		I . r .	Fyzi cké týra nie	z toho nových	Psyc hick é týra nie	z toho nových	Sexu áln e zneu žívan ie	z toho nových	Šika nova nie	z toho nových	Využí vanie na kome rčné účely (porn ogra fi a, prosti túcia)	z toho nových	Zaned bávan ie (synd róm CAN)	z toho nových	Spol u	
a		b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Počet evidovaných detí	počet chlapcov	1	62	43	13	10	29	22	14	14	1	1	465	348	584	
	počet dievčat	2	65	56	18	13	132	98	5	5	5	5	458	351	683	
	spolu	3	127	99	31	23	161	120	19	19	6	6	923	699	1267	
	v tom	do 6r. CH	4	19	13	6	5	1	1	0	0	1	1	191	140	218
		do 6r. D	5	17	15	2	2	9	9	0	0	0	0	183	145	211
		do 15 r. CH	6	34	25	7	5	17	14	10	10	0	0	206	153	274
		do 15 r. D	7	33	28	12	9	69	52	5	5	3	3	217	164	339
		do 18 r. CH	8	9	5	0	0	11	7	4	4	0	0	68	55	92
do 18 r. D	9	15	13	4	2	54	37	0	0	2	2	58	42	133		
počet podnetov orgánu SPODaSK orgánom činným v trestnom konaní	celkovo	10	21	20	2	2	17	16	0	0	1	1	42	34	83	
	z toho dievčat	11	11	11	2	2	15	14	0	0	1	1	20	17	49	
počet návrhov orgánu na vydanie NO (z r. 3)	12	12	9	1	1	3	3	0	0	0	0	0	11	7	27	
Detí, ktorým bol orgán SPODaSK ustanovený za opatrovníka v trestnom konaní (z r. 3)	13	10	2	4	0	13	2	0	0	0	0	0	15	10	42	
Vybrané formy poskytnutí pomoci (počet detí z r. 3)	ambulantná starostlivosť	14	1	0	0	0	6	6	0	0	1	1	5	5	13	
	pobytový program v CDR	15	36	28	1	1	15	8	0	0	1	1	193	124	246	
	Náhradná rodinná starostlivosť	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	

POČET PRÁVOPLATNE ODSÚDENÝCH OSÔB

za vybrané paragrafy, kde zo znenia zákona vyplýva, že poškodenou osobou je dieťa
všetky odsúdenia za vybrané paragrafy, pri ktorých bolo vyznačené, že poškodenou osobou dieťa

	§ Trestného zákona	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
		Počet právoplatne odsúdených osôb						
Vražda novonarodeného dieťaťa matkou	§ 146	0	0	0	0	0	0	0
Zverenie dieťaťa do moci iného	§ 180	0	0	0	0	0	0	0
	§ 181	0	0	0	0	0	0	0
Sexuálne zneužívanie	§ 201	211	252	213	232	189	263	230
	§ 202	3	5	3	1	2	11	9
Odloženie dieťaťa	§ 205	2	0	1	0	0	3	2
Opustenie dieťaťa	§ 206	0	1	2	0	1	1	4
Zanedbanie povinnej výživy	§ 207	15	20	23	18	18	133	277
Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže	§ 211	709	823	936	828	904	1426	1801

F. Zdravotné postihnutie, základná zdravotná a sociálna starostlivosť

1. Deti so zdravotným postihnutím (článok 23)

Deti, ktorých rodičia dostávajú osobitnú materiálnu, psychosociálnu a inú pomoc

Počet poberateľov opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v mesiaci december 2013

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
PP na osobnú asistenciu	0	0	139	242
PP na prepravu	1	1	14	19
ZV - diétne stravovanie	278	174	1 925	1 632
ZV - hygiena a opotrebovanie	281	371	1 828	2 409
ZV - prevádzka osobného motorového vozidla	202	315	1 601	2 619
ZV - pes so špeciálnym výcvikom	0	0	1	1
PP na opatrovanie – opatrované osoby	0	0	2 099	3 339

Celkový počet poberateľov jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v roku 2013

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
kúpa pomôcky	44	43	142	190
výcvik používania pomôcky	0	0	2	3
úprava pomôcky	1	3	3	10
oprava pomôcky	0	1	27	40
kúpa zdvíhacieho zariadenia	2	1	21	36
kúpa osobného motorového vozidla	40	92	158	308
úprava osobného motorového vozidla	0	0	2	6
úprava bytu	1	0	9	13
úprava rodinného domu	1	1	16	29
úprava garáže	0	0	0	0
Spolu počet poberateľov *	791	844	4 624	5 438

- ak poberatelia z oboch tabuliek s ŤZP poberajú viac príspevkov, zarátaní sú iba raz okrem PP na opatrovanie, kde je poberateľ iná osoba

Počet poberateľov opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v mesiaci december 2014

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
PP na osobnú asistenciu	0	0	143	230
PP na prepravu	0	1	13	15
ZV - diétne stravovanie	263	204	2 041	1 669
ZV - hygiena a opotrebovanie	285	393	1 795	2 351
ZV - prevádzka osobného motorového vozidla	198	312	1 564	2 604
ZV - pes so špeciálnym výcvikom	0	0	1	1
PP na opatrovanie – opatrované osoby	0	0	2 060	3 342

Celkový počet poberateľov jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v roku 2014

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
kúpa pomôcky	48	63	134	192
výcvik používania pomôcky	0	0	2	2
úprava pomôcky	4	1	12	9
oprava pomôcky	0	0	26	57
kúpa zdvihacieho zariadenia	7	1	16	39
kúpa osobného motorového vozidla	54	75	161	279
úprava osobného motorového vozidla	0	0	4	12
úprava bytu	1	1	5	8
úprava rodinného domu	5	0	17	21
úprava garáže	0	0	0	0
Spolu počet poberateľov *	803	923	4 686	5 496

- ak poberatelia z oboch tabuliek s ŤZP poberajú viac príspevkov, zarátaní sú iba raz okrem PP na opatrovanie, kde je poberateľ iná osoba

Počet poberateľov opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v decembri 2015

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
PP na osobnú asistenciu	0	0	146	211
PP na prepravu	0	1	10	14
ZV - diétne stravovanie	231	170	2 102	1 666
ZV - hygiena a opotrebovanie	287	366	1 719	2 341
ZV - prevádzka osobného motorového vozidla	201	288	1 502	2 578
ZV - pes so špeciálnym výcvikom	0	0	0	2
opatrovanie – opatrované osoby	0	0	2 003	3 362

Celkový počet poberateľov jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v roku 2015

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
kúpa pomôcky	46	58	123	174
výcvik používania pomôcky	0	0	3	4
úprava pomôcky	1	1	3	3
oprava pomôcky	0	0	31	53
kúpa zdvihacieho zariadenia	1	3	19	40
kúpa osobného motorového vozidla	46	78	124	254
úprava osobného motorového vozidla	0	0	4	10
úprava bytu	0	0	5	6
úprava rodinného domu	1	0	13	18
úprava garáže	0	0	0	1
Spolu počet poberateľov *	780	874	4 688	5 525

- ak poberatelia z oboch tabuliek s ŤZP poberajú viac príspevkov, zarátaní sú iba raz okrem PP na opatrovanie, kde je poberateľ iná osoba

Počet poberateľov opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v mesiaci december 2016

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
PP na osobnú asistenciu	0	0	143	219
PP na prepravu	0	3	9	10
ZV - diétne stravovanie	222	162	2 136	1 655
ZV - hygiena a opotrebovanie	228	334	1 660	2 302
ZV - prevádzka osobného motorového vozidla	168	261	1 442	2 535
ZV - pes so špeciálnym výcvikom	0	0	1	0
PP na opatrovanie – opatrované osoby	0	0	1 977	3 426

Celkový počet poberateľov jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v roku 2016

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
kúpa pomôcky	41	63	115	164
výcvik používania pomôcky	0	0	1	2
úprava pomôcky	1	1	2	3
oprava pomôcky	0	0	20	38
kúpa zdvihacieho zariadenia	3	3	15	27
kúpa osobného motorového vozidla	45	79	167	274
úprava osobného motorového vozidla	0	0	5	19
úprava bytu	0	0	9	12
úprava rodinného domu	2	0	9	13
úprava garáže	0	0	0	0
Spolu počet poberateľov *	736	788	4 706	5 473

- ak poberatelia z oboch tabuliek s ŤZP poberajú viac príspevkov, zarátaní sú iba raz okrem PP na opatrovanie, kde je poberateľ iná osoba

Počet poberateľov opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v mesiaci december 2017

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
PP na osobnú asistenciu	0	0	141	220
PP na prepravu	1	3	7	11
ZV - diétne stravovanie	200	159	2 157	1 652
ZV - hygiena a opotrebovanie	236	315	1 601	2 284
ZV - prevádzka osobného motorového vozidla	174	273	1 383	2 558
ZV - pes so špeciálnym výcvikom	0	0	0	0
PP na opatrovanie – opatrované osoby	0	0	1 990	3 506

Celkový počet poberateľov jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v roku 2017

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
kúpa pomôcky	45	53	124	183
výcvik používania pomôcky	0	0	1	0
úprava pomôcky	1	0	5	2
oprava pomôcky	0	0	26	31
kúpa zdvíhacieho zariadenia	1	3	13	36
kúpa osobného motorového vozidla	50	74	152	249
úprava osobného motorového vozidla	0	0	4	12
úprava bytu	1	0	1	10
úprava rodinného domu	2	1	11	10
úprava garáže	0	0	0	0
Spolu počet poberateľov *	671	770	4 600	5 449

- ak poberatelia z oboch tabuliek s ŤZP poberajú viac príspevkov, zarátaní sú iba raz okrem PP na opatrovanie, kde je poberateľ iná osoba

Počet poberateľov opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v mesiaci december 2018

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
PP na osobnú asistenciu	0	0	134	203
PP na prepravu	3	3	10	20
ZV - diétne stravovanie	188	164	2 120	1 604
ZV - hygiena a opotrebovanie	236	347	1 577	2 180
ZV - prevádzka osobného motorového vozidla	172	310	1 406	2 537
ZV - pes so špeciálnym výcvikom	0	0	0	0
PP na opatrovanie – opatrované osoby	0	0	2 028	3 559

Celkový počet poberateľov jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v roku 2018

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
kúpa pomôcky	43	45	100	174
výcvik používania pomôcky	0	0	0	2
úprava pomôcky	1	0	2	5
oprava pomôcky	1	1	25	42
kúpa zdvihacieho zariadenia	1	2	20	30
kúpa osobného motorového vozidla	39	87	161	231
úprava osobného motorového vozidla	0	0	2	9
úprava bytu	0	1	3	6
úprava rodinného domu	1	1	10	12
úprava garáže	0	0	0	0
Spolu počet poberateľov *	633	778	4 568	5 378

- ak poberatelia z oboch tabuliek s ŤZP poberajú viac príspevkov, zarátaní sú iba raz okrem PP na opatrovanie, kde je poberateľ iná osoba

Počet poberateľov opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v mesiaci december 2019

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
PP na osobnú asistenciu	0	0	125	219
PP na prepravu	2	5	11	20
ZV - diétne stravovanie	183	170	2 137	1 597
ZV - hygiena a opotrebovanie	224	337	1 562	2 179
ZV - prevádzka osobného motorového vozidla	173	338	1 434	2 687
ZV - pes so špeciálnym výcvikom	0	0	0	0
PP na opatrovanie – opatrované osoby	0	0	2 135	3 895

Celkový počet poberateľov jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP podľa veku a pohlavia v roku 2019

Typ dávky	0 – 5 rokov		6 – 17 rokov	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
kúpa pomôcky	44	160	118	160
výcvik používania pomôcky	0	0	0	1
úprava pomôcky	0	0	2	3
oprava pomôcky	1	0	19	42
kúpa zdvihacieho zariadenia	2	3	22	29
kúpa osobného motorového vozidla	47	100	171	300
úprava osobného motorového vozidla	0	1	2	9
úprava bytu	0	0	5	12
úprava rodinného domu	1	0	7	16
úprava garáže	0	0	0	0
Spolu počet poberateľov *	623	849	4 584	5 427

- ak poberatelia z oboch tabuliek s ŤZP poberajú viac príspevkov, zarátaní sú iba raz okrem PP na opatrovanie, kde je poberateľ iná osoba

Deti, ktoré žijú v inštitúciách, vrátane inštitúcií pre deti s mentálnym zdravotným postihnutím alebo mimo svojich rodín, napr. v pestúnskej starostlivosti

Počet detí s ŤZP v DeD

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet evidovaných detí	730	746	815	814	755	763	639

Školská integrácia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením bez detí s intelektovým nadaním

Rok		Počet integrovaných detí a žiakov									
		úhrnom	v tom								
			syndróm autizmu	postihnutie			narušená komunikačná schopnosť	postihnutie telesné	vývinové poruchy		iné
				mentálne	sluchové	zrakové			správania	učenia	
2013	materské	513	52	111	34	30	115	109	49	13	.
	základné	22576	301	3523	350	266	1200	637	764	12284	3251
	stredné	6887	64	.	138	105	.	358	309	5913	.
	spolu	29976	417	3634	522	401	1315	1104	1122	18210	3251
2014	materské	579	56	98	42	49	115	84	34	2	99
	základné	25443	406	3652	358	269	1448	590	778	13765	4177
	stredné	7660	79	.	165	178	.	333	300	5985	620
	spolu	33682	541	3750	565	496	1563	1007	1112	19752	4896
2015	materské	592	69	71	41	36	145	66	28	6	130
	základné	25954	491	3882	367	238	1602	555	711	13368	4740
	stredné	8302	118	.	197	188	.	313	161	6659	666
	spolu	34848	678	3953	605	462	1747	934	900	20033	5536
2016	materské	496	59	53	32	37	92	75	20	9	119
	základné	26781	617	3811	393	264	1787	558	536	13713	5102
	stredné	8798	128	.	197	186	.	313	124	7046	804
	spolu	36075	804	3864	622	487	1879	946	680	20768	6025
2017	materské	550	77	47	44	34	135	66	26	9	112
	základné	27868	705	3670	433	276	2103	507	561	14147	5466
	stredné	9172	161	.	186	180	.	286	117	7397	845
	spolu	37590	943	3717	663	490	2238	859	704	21553	6423
2018	materské	554	90	52	46	20	146	62	26	.	112
	základné	28822	818	3300	453	291	2522	505	530	15285	5118
	stredné	9519	201	.	183	148	.	246	101	7744	896
	spolu	38895	1109	3352	682	459	2668	813	657	23029	6126
2019	materské	519	91	49	43	25	144	62	21	3	81
	základné	29697	975	3383	409	255	3015	479	392	14196	6593
	stredné	9854	237	.	168	121	.	260	120	7960	988
	spolu	40070	1303	3432	620	401	3159	801	533	22159	7662

Špeciálne triedy pri bežných školách (bez intelektovo nadaných)

Rok		Počet žiakov v špeciálnych triedach		
		v tom		
		materských	základných	stredných
2013	štátne	149	7415	19
	súkromné	0	128	
	cirkevné	9	14	17
	spolu	158	7557	36
2014	štátne	149	7301	
	súkromné	0	30	
	cirkevné	9	103	12
	spolu	158	7434	12
2015	štátne	155	7212	
	súkromné	0	32	
	cirkevné	12	111	15
	spolu	167	7355	15
2016	štátne	162	6963	
	súkromné	0	45	
	cirkevné	18	112	15
	spolu	180	7120	15
2017	štátne	152	6771	
	súkromné	6	52	
	cirkevné	7	114	4
	spolu	165	6937	4
2018	štátne	175	6736	
	súkromné	12	45	
	cirkevné	8	129	3
	spolu	195	6910	3
2019	štátne	171	8784	
	súkromné	0	50	
	cirkevné	9	132	9
	spolu	180	8966	9

Špeciálne školy bez škôl pri zdravotníckych zariadeniach (bez intelektovo nadaných)

Rok		Počet žiakov v špeciálnych školách		
		v tom		
		materských	základných	stredných
2013	štátne	772	16999	5524
	súkromné	128	530	159
	cirkevné	47	300	64
	spolu	947	17829	5747
2014	štátne	864	16825	5536
	súkromné	133	579	186
	cirkevné	54	305	59
	spolu	1051	17709	5781
2015	štátne	949	16606	5168
	súkromné	141	622	239
	cirkevné	60	306	56
	spolu	1150	17534	5463
2016	štátne	1039	16050	5012
	súkromné	138	700	285
	cirkevné	59	307	41
	spolu	1236	17057	5338
2017	štátne	1139	15776	4900
	súkromné	149	677	367
	cirkevné	68	322	62
	spolu	1356	16775	5329
2018	štátne	1209	15689	4786
	súkromné	178	727	343
	cirkevné	85	300	63
	spolu	1472	16716	5192
2019	štátne	1328	15250	4858
	súkromné	195	760	340
	cirkevné	82	338	59
	spolu	1605	16348	5257

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Podiel detí narodených detí v ústavnom zdravotníckom zariadení	99,64%	99,58%	99,44%	99,49%	99,51%	99,50%

Zdroj: NCZI, Z (MZ SR) 4-12 Správa o rodičke

Metodika výpočtu: počet narodených v ústavnom zdravotníckom zariadení celkového počtu narodených v % ;
narodených = živo- a mŕtvonarodení spolu

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE	2013	2014	2015	2016	2017	2018
o počte tehotných, ktoré využívajú prenatálnu zdravotnú starostlivosť	44 408	44 659	45 062	47 398	48 362	47 860

Zdroj: NCZI Z (MZ SR) 4-12 Správa o rodičke

Metodika výpočtu: počet rodičiek so začiatkom prenatálnej starostlivosti do 12 týždňa tehotenstva a s počtom kontrol aspoň 4 kontroly

Štatistické údaje	Počet výlučne dojčených detí					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
o výlučne dojčených deťoch do konca						
1. mesiaca	42 490	42 883	42 011	43 195	42 609	42 665
podiel :	87,6%	86,5%	85,4%	82,9%	82,9%	84,1%
2. mesiaca	38 924	39 318	38 235	39 258	39 263	39 486
podiel :	80,9%	80,1%	78,4%	77,1%	77,0%	77,6%
3. mesiaca	35 496	35 864	34 956	35 917	36 133	36 464
podiel :	74,6%	73,9%	72,3%	71,2%	71,3%	72,4%
4. mesiaca	31 707	32 217	31 563	32 496	32 661	33 363
podiel :	67,7%	67,2%	66,1%	65,3%	64,7%	66,8%
5. mesiaca	27 876	28 554	28 081	28 855	29 370	30 285
podiel :	60,4%	60,2%	59,4%	58,8%	58,5%	61,1%
6. mesiaca	24 432	25 148	25 172	25 443	26 270	27 048
podiel :	53,6%	53,4%	53,5%	52,4%	52,4%	55,0%

Zdroj: NCZI, Ročný výkaz A (MZ SR) 5-01 o činnosti všeobecnej ambulancie pre deti a dospelé, modul 3228 Plne dojčené deti

ŠTATIS TICKÉ ÚDAJE o počte mladistvých a tehotných	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	vek 0 - 14 r.	vek 15 - 18 r.	vek 0 - 14 r.	vek 15 - 18 r.	vek 0 - 14 r.	vek 15 - 18 r.	vek 0 - 14 r.	vek 15 - 18 r.	vek 0 - 14 r.	vek 15 - 18 r.	vek 0 - 14 r.	vek 15 - 18 r.	vek 0 - 14 r.	vek 15 - 18 r.
počet pôrodov rodičiek v danom veku	38	2 121	44	2 291	47	2 238	47	2 339	43	2 298	38	2 206	-	-
počet potratov spolu v danom veku	27	706	9	689	24	698	27	674	23	641	20	632	13	609

Zdroj: NCZI - Z (MZ SR) 4-12 Správa o rodičke, Z (MZ SR) 7-12
Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu

Zoznam skratiek:

NCZI Národné centrum zdravotníckych informácií

VšZP Všeobecná zdravotná poisťovňa

ŠÚ SR Štatistický úrad Slovenskej republiky

ÚVZ SR Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky

VLDD pediater, ktorý poskytuje všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť deťom a dorastu

Zdroj: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=6674>

Vybrané demografické ukazovatele	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zomretí do 1 roka (dojčenská úmrtnosť)	301	318	285	311	263	288	292
Zomretí do 28 dní (novorodenecká úmrtnosť)	178	182	181	165	152	173	180
Zomretí vo vekovej skupine 0 - 5 rokov	363	380	336	356	321	345	357
Zdroj: ŠÚ SR							

Živonarodení s nízkou pôrodnou hmotnosťou (do 2 500g)							
- počet	4 172	4 304	4 273	4 313	4 326	4 201	4 289
- %	(7,6)	(7,8)	(7,7)	(7,5)	(7,5)	(7,3)	(7,5)
Zomretí							
	veková skupina 0 - 19 rokov						
s podváhou (MKCH E43,E44,E46)	1	0	0	1	0	1	0
Zdroj: ŠÚ SR							
Živonarodení	54 823	55 033	55 602	57 557	57 969	57 639	57 054
Zdroj: ŠÚ SR							

G. Vzdelávanie, voľný čas a kultúrne aktivity (články 28, 29, 30 a 31)

Údaje o miere gramotnosti detí a dospelých - údaje nemáme

Celkový a konečný počet zapísaných detí a miera dochádzky do základných a stredných škôl a centier odbornej prípravy

Materské, špeciálne materské bez škôl pri zdravotníckych zariadeniach

Rok		Materské školy			Špeciálne materské školy		
		počet			počet		
		škôl	učiteľov	detí	škôl	učiteľov	detí
2013	štátne	2716	14001	145497	41	226	921
	súkromné	89	505	3970	7	26	128
	cirkevné	65	335	3592	3	10	56
	spolu	2870	14841	153059	51	262	1105
2014	štátne	2725	14252	147939	44	240	1013
	súkromné	101	559	4528	7	29	133
	cirkevné	70	364	3935	3	11	63
	spolu	2896	15175	156402	54	280	1209
2015	štátne	2734	14490	148456	47	264	1104
	súkromné	127	671	5240	7	30	141
	cirkevné	74	404	4260	4	13	72
	spolu	2935	15565	157956	58	307	1317
2016	štátne	2744	14777	148971	53	281	1201
	súkromné	137	738	5632	7	32	138
	cirkevné	78	434	4478	4	15	77
	spolu	2959	15949	159081	64	328	1416
2017	štátne	2742	14975	149017	55	310	1291
	súkromné	156	842	6444	8	38	155
	cirkevné	86	473	4848	4	19	75
	spolu	2984	16290	160309	67	367	1521
2018	štátne	2748	15211	150340	60	329	1384
	súkromné	164	913	6947	9	45	190
	cirkevné	89	512	5055	5	19	93
	spolu	3001	16636	162342	74	393	1667
2019	štátne	2750	15523	152832	65	358	1499
	súkromné	176	1000	7563	10	42	195
	cirkevné	96	555	5470	5	18	91
	spolu	3022	17078	165865	80	418	1785

Základné školy

Rok		Počet škôl	Učitelia pre ročník		Počet tried		Počet žiakov v ročníku	
			nultý - 4.	5. - 9.	v ročníku		nultý - 4.	5. - 9.
					nultý - 4.	5. - 9.		
2013	štátne	2003	13314	19030	10695	10857	190627	209133
	súkromné	42	294	366	199	145	2857	2017
	cirkevné	114	746	1256	620	630	10947	11796
	spolu	2159	14354	20652	11514	11632	204431	222946
2014	štátne	1971	13372	18684	10782	10687	192289	204572
	súkromné	47	329	392	218	167	3240	2260
	cirkevné	115	779	1255	640	639	11431	11939
	spolu	2133	14480	20331	11640	11493	206960	218771
2015	štátne	1943	13580	18585	10901	10606	195343	202026
	súkromné	52	356	406	237	177	3582	2470
	cirkevné	118	818	1306	661	652	11851	12146
	spolu	2113	14754	20297	11799	11435	210776	216642
2016	štátne	1927	13622	18404	11029	10523	200141	201387
	súkromné	57	407	462	278	206	4417	3017
	cirkevné	117	842	1330	677	656	12296	12207
	spolu	2101	14871	20196	11984	11385	216854	216611
2017	štátne	1914	13765	18343	11180	10525	203618	203172
	súkromné	59	447	509	310	230	5012	3508
	cirkevné	116	856	1319	691	668	12735	12537
	spolu	2089	15068	20171	12181	11423	221365	219217
2018	štátne	1910	14055	18639	11268	10565	205446	206457
	súkromné	61	465	605	324	244	5334	3886
	cirkevné	116	897	1387	704	682	12997	12972
	spolu	2087	15417	20631	12296	11491	223777	223315
2019	štátne	1897	14044	18799	11327	10647	206445	211479
	súkromné	62	468	582	343	263	5446	4063
	cirkevné	115	897	1399	711	689	13204	13538
	spolu	2074	15409	20780	12381	11599	225095	229080

ZŠ - žiaci, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku na ZŠ

Rok		Počet žiakov, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku		
		spolu	v ročníku	
			1. - 4.	5. - 8.
2013	štátne	2043	202	1841
	súkromné	7	2	5
	cirkevné	66	4	62
	spolu	2116	208	1908
2014	štátne	1857	161	1696
	súkromné	27	0	27
	cirkevné	55	0	55
	spolu	1939	161	1778
2015	štátne	2044	275	1769
	súkromné	18	1	17
	cirkevné	30	1	29
	spolu	2092	277	1815
2016	štátne	1813	248	1565
	súkromné	23	1	22
	cirkevné	76	8	68
	spolu	1912	257	1655
2017	štátne	1843	236	1607
	súkromné	37	1	36
	cirkevné	50	4	46
	spolu	1930	241	1689
2018	štátne	1903	255	1648
	súkromné	20	1	19
	cirkevné	65	8	57
	spolu	1988	264	1724
2019	štátne	1888	256	1632
	súkromné	14	2	12
	cirkevné	86	4	82
	spolu	1988	262	1726

Špeciálne školy základné a špeciálne základné bez škôl pri zdravotníckych zariadeniach

Rok		Počet škôl	Učitelia		Špeciálna ZŠ a ŠZŠ - vzdelávací variant A				Vzdelávací variant B a C	
			spolu	z toho ženy	počet žiakov v ročníku				počet odd./tried	počet žiakov
					prípr. - 4.		5. - 9.			
					spolu	dievčatá	spolu	dievčatá		
2013	štátne	208	4118	3552	9485	4109	12779	5572	675	4988
	súkromné	16	176	145	406	137	371	99	31	168
	cirkevné	9	77	64	113	41	169	71	23	146
	spolu	233	4371	3761	10004	4287	13319	5742	729	5302
2014	štátne	208	4091	3533	9716	4063	12180	5341	675	5005
	súkromné	16	195	161	390	133	451	138	32	181
	cirkevné	9	76	67	126	55	151	55	20	131
	spolu	233	4362	3761	10232	4251	12782	5534	727	5317
2015	štátne	208	4118	3567	9631	4019	12060	5325	658	4936
	súkromné	18	210	174	471	159	441	139	38	184
	cirkevné	9	77	64	144	67	146	58	18	127
	spolu	235	4405	3805	10246	4245	12647	5522	714	5247
2016	štátne	205	4078	3523	9234	3826	11716	5158	658	4840
	súkromné	19	198	169	527	175	510	150	33	165
	cirkevné	10	82	70	136	53	159	70	20	124
	spolu	234	4358	3762	9897	4054	12385	5378	711	5129
2017	štátne	204	4022	3475	8709	3550	11735	5197	649	4845
	súkromné	20	199	175	537	177	505	152	33	164
	cirkevné	11	93	80	145	60	164	72	17	127
	spolu	235	4314	3730	9391	3787	12404	5421	699	5136
2018	štátne	202	3986	3427	8476	3427	11727	5163	650	4940
	súkromné	21	210	181	568	178	484	140	32	174
	cirkevné	11	93	85	138	52	163	79	21	128
	spolu	234	4289	3693	9182	3657	12374	5382	703	5242
2019	štátne	202	3921	3394	9798	3926	14557	6267	.	.
	súkromné	21	235	207	685	223	528	133	.	.
	cirkevné	11	90	78	227	108	243	104	.	.
	spolu	234	4246	3679	10710	4257	15328	6504	.	.

*/ Od roku 2019 sa variant B a C vykazuje ako typ triedy a vykazuje sa súhrnne za celú špeciálnu ŠZŠ

Stredné odborné školy vr. škôl MO SR a MV SR

Rok		Počet škôl	Učítelia na pracovný čas				Denné štúdium		Externé štúdium	
			ustanovený		kratší		počet		počet	
			spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	študujúcich		študujúcich	
							spolu	dievčatá	spolu	dievčatá
2013	štátne	357	10290	7321	1864	1190	131870	56978	5966	3474
	súkromné	83	1088	802	814	553	14359	7513	2377	1581
	cirkevné	20	358	278	191	138	3735	2510	1052	917
	spolu	460	11736	8401	2869	1881	149964	67001	9395	5972
2014	štátne	351	9855	7028	1929	1209	126865	54699	5784	3412
	súkromné	80	1093	798	678	455	13568	7216	2217	1511
	cirkevné	20	328	255	176	125	3694	2502	978	866
	spolu	451	11276	8081	2783	1789	144127	64417	8979	5789
2015	štátne	349	9516	6878	1928	1222	122670	52766	5799	3542
	súkromné	85	1104	804	630	439	13437	7278	2357	1706
	cirkevné	19	345	268	158	109	3650	2441	963	850
	spolu	453	10965	7950	2716	1770	139757	62485	9119	6098
2016	štátne	343	9129	6573	2000	1286	118329	51279	5852	3555
	súkromné	85	1120	818	605	413	13664	7186	2440	1821
	cirkevné	18	322	258	186	129	3582	2440	1064	924
	spolu	446	10571	7649	2791	1828	135575	60905	9356	6300
2017	štátne	342	8890	6342	1904	1216	113626	49769	6207	3786
	súkromné	80	1117	807	563	390	13509	6855	2524	1838
	cirkevné	18	311	247	193	143	3606	2469	1027	900
	spolu	440	10318	7396	2660	1749	130741	59093	9758	6524
2018	štátne	340	8632	6195	1979	1240	109354	47763	6136	3571
	súkromné	79	1097	781	560	372	13173	6704	2628	1990
	cirkevné	17	326	263	168	108	3544	2457	981	874
	spolu	436	10055	7239	2707	1720	126071	56924	9745	6435
2019	štátne	337	8492	6062	2046	1265	106217	46326	6234	3567
	súkromné	77	1061	757	612	422	13436	6857	2749	2153
	cirkevné	19	340	274	188	135	3653	2514	992	901
	spolu	433	9893	7093	2846	1822	123306	55697	9975	6621

Špeciálne stredné školy

Rok		Počet škôl	Učitelia na pracovný čas				Denné štúdium		Externé štúdium	
			ustanovený		kratší		počet		počet	
			spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	študujúcich		študujúcich	
							spolu	dievčatá	spolu	dievčatá
2013	štátne	124	528	396	132	87	6015	2555	x	x
	súkromné	4	8	7	17	12	159	83	x	x
	cirkevné	5	9	7	18	12	81	48	x	x
	spolu	133	545	410	167	111	6255	2686	x	x
2014	štátne	127	550	410	112	72	5986	2543	x	x
	súkromné	6	14	12	24	15	199	96	x	x
	cirkevné	5	10	7	14	11	71	41	x	x
	spolu	138	574	429	150	98	6256	2680	x	x
2015	štátne	129	549	421	100	70	5623	2453	x	x
	súkromné	8	19	15	31	20	273	120	x	x
	cirkevné	5	10	8	10	7	71	38	x	x
	spolu	142	578	444	141	97	5967	2611	x	x
2016	štátne	132	586	454	115	75	5484	2384	x	x
	súkromné	9	27	22	31	21	342	144	x	x
	cirkevné	4	7	5	6	4	56	22	x	x
	spolu	145	620	481	152	100	5882	2550	x	x
2017	štátne	136	573	445	100	70	5413	2362	x	x
	súkromné	9	28	21	28	20	447	182	x	x
	cirkevné	5	10	7	10	8	66	24	x	x
	spolu	150	611	473	138	98	5926	2568	x	x
2018	štátne	137	577	456	107	72	5320	2360	x	x
	súkromné	10	37	29	32	21	448	199	x	x
	cirkevné	5	12	5	14	11	66	24	x	x
	spolu	152	626	490	153	104	5834	2583	x	x
2019	štátne	140	549	435	100	71	5358	2414	x	x
	súkromné	10	31	25	34	24	472	222	x	x
	cirkevné	5	6	5	16	12	68	33	x	x
	spolu	155	586	465	150	107	5898	2669	x	x

Gymnázia a športové gymnáziá

Rok		Počet škôl	Učitelia na pracovný čas				Denné štúdium		Externé štúdium	
			ustanovený		kratší		počet		počet	
			spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	študujúcich		študujúcich	
							spolu	dievčatá	spolu	dievčatá
2013	štátne	151	4492	3438	852	534	60439	35125	114	83
	súkromné	38	434	294	288	196	3837	1927	407	177
	cirkevné	57	945	707	376	239	12435	7537	0	0
	spolu	246	5871	4439	1516	969	76711	44589	521	260
2014	štátne	150	4323	3297	793	500	59081	34139	128	87
	súkromné	35	368	252	256	164	3736	1868	493	276
	cirkevné	57	907	680	352	225	12074	7276		
	spolu	242	5598	4229	1401	889	74891	43283	621	363
2015	štátne	149	4221	3199	801	493	57894	33406	111	74
	súkromné	38	433	287	256	168	3953	1951	481	238
	cirkevné	57	902	685	320	201	11910	7172	3	
	spolu	244	5556	4171	1377	862	73757	42529	595	312
2016	štátne	148	4069	3064	806	510	56339	32548	98	70
	súkromné	37	434	283	260	180	3909	1914	422	206
	cirkevné	54	914	663	310	182	12039	7281		
	spolu	239	5417	4010	1376	872	72287	41743	520	276
2017	štátne	147	4084	3127	786	496	57103	32842	83	48
	súkromné	36	447	285	254	173	4192	2018	410	205
	cirkevné	53	950	715	318	201	12585	7610		
	spolu	236	5481	4127	1358	870	73880	42470	493	253
2018	štátne	145	4029	3098	829	536	55891	32181	90	53
	súkromné	39	461	282	271	175	4336	2022	351	158
	cirkevné	51	936	699	373	236	12615	7582		
	spolu	235	5426	4079	1473	947	72842	41785	441	211
2019	štátne	145	3931	2970	898	571	54073	31076	104	54
	súkromné	38	465	291	276	172	4536	2140	356	179
	cirkevné	51	962	716	365	223	12544	7545		
	spolu	234	5358	3977	1539	966	71153	40761	460	233

Konzervatóriá

Rok		Počet škôl	Učitelia na pracovný čas				Denné štúdium		Externé štúdium	
			ustanovený		kratší		počet		počet	
			spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	študujúcich		študujúcich	
							spolu	dievčatá	spolu	dievčatá
2013	štátne	6	309	190	369	185	1846	1080	0	0
	súkromné	8	167	107	161	97	898	554	0	0
	cirkevné	1	50	34	14	7	196	123	0	0
	spolu	15	526	331	544	289	2940	1757	0	0
2014	štátne	6	344	214	271	135	1820	1073	0	0
	súkromné	8	168	101	215	129	928	580	0	0
	cirkevné	1	51	30	22	14	208	133	0	0
	spolu	15	563	345	508	278	2956	1786	0	0
2015	štátne	6	370	212	239	113	1834	1123	0	0
	súkromné	10	154	102	216	118	960	592	0	0
	cirkevné	1	47	31	13	5	183	118	0	0
	spolu	17	571	345	468	236	2977	1833	0	0
2016	štátne	6	388	223	232	119	1861	1146	0	0
	súkromné	10	167	88	219	126	951	585	0	0
	cirkevné	1	42	27	16	8	163	102	0	0
	spolu	17	597	338	467	253	2975	1833	0	0
2017	štátne	6	446	246	229	113	1843	1152	0	0
	súkromné	10	186	119	194	107	1047	655	0	0
	cirkevné	1	42	27	13	6	158	95	0	0
	spolu	17	674	392	436	226	3048	1902	0	0
2018	štátne	6	369	207	289	152	1811	1141	0	0
	súkromné	10	200	119	172	102	1059	665	0	0
	cirkevné	1	39	27	17	11	164	116	0	0
	spolu	17	608	353	478	265	3034	1922	0	0
2019	štátne	6	389	226	241	118	1814	1163	0	0
	súkromné	10	202	125	178	100	1105	693	0	0
	cirkevné	1	49	32	7	5	160	109	0	0
	spolu	17	640	383	426	223	3079	1965	0	0

Špeciálne stredné školy

Rok		Počet škôl	Učítelia na pracovný čas				Denné štúdium		Externé štúdium	
			ustanovený		kratší		počet		počet	
			spolu	z toho ženy	spolu	z toho ženy	študujúcich		študujúcich	
							spolu	dievčatá	spolu	dievčatá
2013	štátne	124	528	396	132	87	6015	2555	x	x
	súkromné	4	8	7	17	12	159	83	x	x
	cirkevné	5	9	7	18	12	81	48	x	x
	spolu	133	545	410	167	111	6255	2686	x	x
2014	štátne	127	550	410	112	72	5986	2543	x	x
	súkromné	6	14	12	24	15	199	96	x	x
	cirkevné	5	10	7	14	11	71	41	x	x
	spolu	138	574	429	150	98	6256	2680	x	x
2015	štátne	129	549	421	100	70	5623	2453	x	x
	súkromné	8	19	15	31	20	273	120	x	x
	cirkevné	5	10	8	10	7	71	38	x	x
	spolu	142	578	444	141	97	5967	2611	x	x
2016	štátne	132	586	454	115	75	5484	2384	x	x
	súkromné	9	27	22	31	21	342	144	x	x
	cirkevné	4	7	5	6	4	56	22	x	x
	spolu	145	620	481	152	100	5882	2550	x	x
2017	štátne	136	573	445	100	70	5413	2362	x	x
	súkromné	9	28	21	28	20	447	182	x	x
	cirkevné	5	10	7	10	8	66	24	x	x
	spolu	150	611	473	138	98	5926	2568	x	x
2018	štátne	137	577	456	107	72	5320	2360	x	x
	súkromné	10	37	29	32	21	448	199	x	x
	cirkevné	5	12	5	14	11	66	24	x	x
	spolu	152	626	490	153	104	5834	2583	x	x
2019	štátne	140	549	435	100	71	5358	2414	x	x
	súkromné	10	31	25	34	24	472	222	x	x
	cirkevné	5	6	5	16	12	68	33	x	x
	spolu	155	586	465	150	107	5898	2669	x	x

Centrá voľného času - zariadenia určené na voľný čas a záujmovú činnosť

Rok		Počet zariadení	Pravidelná záujmová činnosť			
			počet útvarov	počet členov záujmových útvarov		
				spolu	v tom	
					do 15 rokov	nad 15 rokov
2013	štátne	338	9251	127833	110606	17227
	súkromné	101	2181	35879	23806	12073
	cirkevné	56	1285	17912	13219	4693
	spolu	495	12717	181624	147631	33993
2014	štátne	332	8896	125069	109380	15689
	súkromné	90	2026	33790	20327	13463
	cirkevné	54	1168	16748	12314	4434
	spolu	476	12090	175607	142021	33586
2015	štátne	315	8823	123073	106846	16227
	súkromné	86	1897	34352	19011	15341
	cirkevné	53	1150	16203	11947	4256
	spolu	454	11870	173628	137804	35824
2016	štátne	313	8834	122837	107292	15545
	súkromné	84	1830	32269	18033	14236
	cirkevné	54	1102	16097	11925	4172
	spolu	451	11766	171203	137250	33953
2017	štátne	311	8643	121933	106194	15739
	súkromné	82	1944	36928	18972	17956
	cirkevné	52	1059	16030	12052	3978
	spolu	445	11646	174891	137218	37673
2018	štátne	313	8652	124671	108819	15852
	súkromné	79	1969	35894	18433	17461
	cirkevné	52	1074	16162	12761	3401
	spolu	444	11695	176727	140013	36714
2019	štátne	309	8865	121491	106576	14915
	súkromné	78	2012	36287	18202	18085
	cirkevné	52	1028	16619	13013	3606
	spolu	439	11905	174397	137791	36606

kultúrno-osvetová činnosť	
výkony subjektov kultúrno-osvetovej činnosti	
rok	Počet jednotlivých foriem podujatí podľa oblastí kultúrno-osvetovej činnosti spolu (prednášky, semináre, kurzy, krúžky, tvorivé dielne atď.) - počet účastníkov podujatia – z toho deti a mládež do 18 rokov
2013	-
2014	-
2015	611 868
2016	611 918
2017	767 566
2018	648 592

* v rámci uvedeného počtu sa samostatne sledujú podujatia v týchto oblastiach: záujmová umelecká činnosť, nehmotné kultúrne dedičstvo, tradičné remeslá, mimoumelecká záujmová činnosť, profesijné vzdelávanie v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti, občianske vzdelávanie, prevencia negatívnych spoločenských javov, podpora rovnosti príležitostí a nediskriminácie.

astronomické zariadenia a pracoviská		
rok	Počet kultúrno-výchovných podujatí realizovaných zariadením – pre školy	Návštevníci kultúrno-výchovných podujatí – deti a mládež do 18 rokov
2013	-	-
2014	-	-
2015	3 579	140 082
2016	3 374	128 191
2017	3 292	116 879
2018	3 418	125 069

H. Opatrenia zvláštnej ochrany (články 22, 30, 32-36, 37 písm. (b)-(d), 38, 39 a 40)

1. Deti mimo územia krajiny svojho pôvodu, ktoré žiadajú o status utečenca (článok 22) a vnútorne premiestnené deti

V nasledujúcej tabuľke je uvedený prehľad počtu detí, podľa písm. a) a b).

Maloletí žiadatelia o azyl	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
	70	40	30	63	37	26	102	45	57	36	15	21	29	16	13	43	30	13	37	29	8
v sprievode rodiča	65	36	29	52	26	26	99	44	55	34	14	20	18	8	10	33	20	13	7	0	7
bez sprievodu rodiča	5	4	1	11	11		3	1	2	2	1	1	11	8	3	10	10		30	29	1
Počet maloletých žiadateľov o azyl z celkového počtu žiadateľov v %	16 % zo 441			19% zo 331			31 % zo 330			25% zo 146			17,5 % zo 166			24 % zo 178			16% zo 232		

1 – celkom, 2- z toho muži, 3 – z toho ženy

V súvislosti so zberom údajov o maloletých žiadateľoch o azyl bolo v súčasnosti vydané usmernenie riaditeľa migračného úradu Ministerstva vnútra SR adresované všetkým azylovým zariadeniam a odborným útvarom migračného úradu MV SR, týkajúce sa spracúvania a odovzdávania ďalších potrebných údajov o uvedených maloletých osobách. Podľa uvedeného nariadenia sa bude osobitne evidovať:

- počet maloletých žiadateľov o udelenie azylu, 0-18 r. (národnosť, pohlavie, vek),
- počet maloletých navštevujúcich školské zariadenie, 6-16 r. (národnosť, pohlavie, vek – akú triedu ZŠ maloletý navštevoval/navštevuje; maloleté osoby v sprievode rodiča, ako aj maloletí bez sprievodu),
- počet maloletých žiadateľov o azyl celkovo, ako aj MBS, ktorí svojvoľne opustia azylové zariadenia v procese azylovej procedúry.

Deti v ozbrojených konfliktoch (článok 38), vrátane telesného a duševného zotavenia a sociálnej reintegrácie (článok 39) – údaje sú poskytnuté vo Východiskovej správe k OP.

4. Sexuálne vykorisťovanie, zneužívanie a obchodovanie (články 34 a 35)

Údaje

(a) o počte detí zapojených do sexuálneho vykorisťovania, vrátane detskej prostitúcie, pornografie a obchodovania;

(b) o počte detí zapojených do sexuálneho vykorisťovania, vrátane prostitúcie, pornografie a obchodovania, ktorým bol zabezpečený prístup k rehabilitačným programom;

a) o počte prípadov sexuálneho vykorisťovania, sexuálneho zneužívania, predaja detí a násilia páchaného na deťoch nahlásených počas obdobia, za ktoré sa správa podáva (rok 2013- 2019)

V nasledujúcej tabuľke je uvedený prehľad počtu prípadov, ktoré možno podradiť pod písmeno a) až c), pričom sa jedná len o zistené prípady, kvalifikované ako trestný čin podľa Trestného zákona.

Druh trestného činu	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4
§ 199 znásilnenie	31	0	31	8	2	6	31	0	31	27	0	27	41	0	41	42	0	42	26	0	25	1
§ 200 sexuálne násilie	39	27	12	0	0	0	36	30	6	32	27	5	43	35	8	43	31	12	43	16	24	3
§ 201 sexuálne zneužívanie	474	380	94	552	466	86	468	401	67	507	413	94	513	387	126	478	372	106	507	67	418	22
§ 208 týranie zverejnej osoby	53	21	32	5	5	0	57	22	35	96	24	72	86	23	63	72	18	54	83	32	41	10
§ 210 únos	5	3	2	68	60	8	10	5	5	11	6	5	7	6	1	12	5	7	11	1	5	5

1 – celkom, 2- z toho muži, 3 – z toho ženy, 4 – z toho skupina osôb

POČET PRÁVOPLATNE ODSÚDENÝCH OSÔB

Počet a percento tých prípadov, ktoré viedli k sankciám

všetky odsúdenia za vybrané paragrafy (aj tie, pri ktorých nebol vyznačený bod poškodená osoba dieťa)

za vybrané paragrafy, kde zo znenia zákona vyplýva, že poškodenou osobou je dieťa	§ Trestného zákona	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
		Počet právoplatne odsúdených osôb						
Vražda novonarodeného dieťaťa matkou	§ 146	0	3	0	0	0	0	0
Zverenie dieťaťa do moci iného	§ 180	0	0	0	0	0	0	0
	§ 181	2	0	1	0	0	0	0
Sexuálne zneužívanie	§ 201	269	281	236	248	212	297	259
	§ 202	5	5	4	1	4	15	10
Odloženie dieťaťa	§ 205	3	1	2	1	1	4	2
Opustenie dieťaťa	§ 206	1	3	4	3	1	3	7
Zanedbanie povinnej výživy	§ 207	3671	3268	2748	2241	2010	1993	1785
Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže	§ 211	1629	1756	1935	1744	1842	2023	1987

POČET PRÁVOPLATNE ODSÚDENÝCH OSÔB

Údaje o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

D – dievča

CH – chlapec

O – obaja

všetky odsúdenia za vybrané paragrafy (aj tie, pri ktorých nebol vyznačený bod poškodená osoba dieťa)

Druh trestného činu	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
§ 180 zverenie dieťaťa do moci iného	0	0	0	0	0	0	0
§ 181 zverenie dieťaťa do moci iného	2	0	1	0	0	0	0
§ 211 ohrozovanie mravnej výchovy	1629	1756	1935	1744	1842	2023	1987
§ 367 kupliarstvo	11	11	9	12	9	12	16

§ 368 výroba detskej pornografie	3	7	9	5	4	13	18
§ 369 rozširovanie detskej pornografie	12	12	13	12	19	35	49
§ 370 prechovávanie detskej pornografie	5	7	5	3	10	28	43
§ 371 ohrozovanie mravnosti	0	0	0	0	0	1	1
§ 372 ohroz. mravnosti	1	0	1	1	1	2	6

Vybrané trestné činy		Poškodená osoba maloletý																	
		všetky odsúdenia za vybrané paragrafy, pri ktorých bolo vyznačené, že poškodenou osobou dieťa																	
		2013			2014			2015			2016			2017			2018		
		D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O
Trestné činy proti životu a zdraviu		142	366	508	146	305	451	140	296	436	181	313	494	180	306	486	167	312	479
Z toho	vražda	1	3	4	1	2	3	1	0	1	1	3	4	0	1	1	1	1	2
	Zabitie	0	1	1	0	0	0	1	2	3	0	1	1	0	0	0	0	0	0

	úmyselné ublíženie na zdraví	43	163	206	35	148	183	29	148	177	26	131	157	28	115	143	34	123	157
	ruvačka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti																			
Z toho	obmedzovanie osobnej slobody																		
	pozbanenie osobnej slobody																		
	lúpež	18	57	75	15	48	63	11	46	57	13	55	68	12	63	75	9	64	73
	vydieranie	16	79	95	31	49	80	18	32	50	41	49	90	32	40	72	39	44	83
	porušovanie domovej slobody	6	4	10	2	3	5	3	3	6	1	2	3	4	3	7	2	2	4
	znásilnenie	30	0	30	34	0	34	31	0	31	27	0	27	41	0	41	42	0	42

Vybrané trestné činy		Poškodená osoba maloletý																				
		2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
		D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O	D	CH	O
Vybrané tr. činy	– týranie blízkej osoby a zverenej osoby	18	21	39	21	23	44	29	23	52	43	34	77	40	35	75	33	26	59	41	41	10
	– únos	2	3	5	7	3	10	5	5	10	2	7	9	0	6	6	4	3	7	5	1	5
	– mučenie a iné neludzské a kruté zaobchádzanie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	-

D – dievča

CH – chlapec

O – obaja

5. Výkon spravodlivosti pre mladistvých (článok 40)

POČET ODSÚDENÝCH MLADISTVÝCH OSÔB

Rok	Celkový počet odsúdených osôb	Počet odsúdených mladistvých	Počet uložených trestov									Upustené od potrestania	Počet uložených ochranných výhov	Počet oslobodených mladistvých
			NEPO					PO	Peňažných trestov	Povinných prác	Iné samostatné			
			spolu	v tom										
				do 1 roku	od 1 do 3 rokov	od 3 do 5 rokov	nad 5 rokov							
2013	36079	1806	103	54	36	11	2	1114	23	180	87	288	41	37
2014	33610	1554	91	61	25	4	1	911	20	187	66	276	27	28
2015	29691	1320	99	65	30	3	1	745	15	129	75	274	17	18
2016	27187	1209	86	48	34	3	1	700	17	112	65	244	30	28
2017	26331	1043	73	38	29	6	0	620	17	87	54	214	28	12
2018	29385	1400	114	52	44	14	4	866	16	92	74	180	55	15
2019	28431	1302	106	41	50	11	4	799	16	62	107	143	73	22

NEPO – nepodmienečný trest odňatia slobody

PO – podmienečný trest odňatia slobody

**PREHLAD
O POČTE VYBAVENÝCH VECÍ V OBLASTI STAROSTLIVOSTI O
MALOLETÝCH A O POČTE PRÁV V TÝCHTO VECIACH**

Druh práva	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	P o č e t													
	vecí	práv	vecí	práv	vecí	práv	vecí	práv	vecí	práv	vecí	práv	vecí	práv
Rodičovské práva a povinnosti	16462	36350	15542	33072	14496	31278	13534	30431	13556	31556	15123	34009	14225	39424
Náhradná starostlivosť	2231	3344	2205	3395	1860	2761	1548	2319	1662	2603	1910	2788	1850	2744
Poručníctvo, opatrovníctvo	223	609	249	673	250	644	195	554	182	560	541	600	612	702
Povolenie uzavrieť manželstvo	320	327	334	342	263	266	275	286	247	262	257	284	243	271
Meno a priezvisko maloletého	355	534	299	460	304	434	256	392	299	470	406	472	424	497
Výživné	6217	29892	5545	27489	4831	24611	4017	22243	4126	23013	15958	23914	14994	22932
Určenie rodičovstva	741	839	691	767	628	700	623	711	623	700	672	737	623	703
Osvojenie	666	839	655	744	621	709	507	561	614	691	686	754	773	825
SPOLU	27215	72734	25520	66942	23253	61403	20955	57497	21309	59855	35553	63558	33744	68098